JENS PETER JACOBSEN



MARIE GRUBBE

Çeviren:
Selahattin Batu

Dünya Klasikleri

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ: 94-95-96

MARIE GRUBBE

JENS PETER JACOBSEN

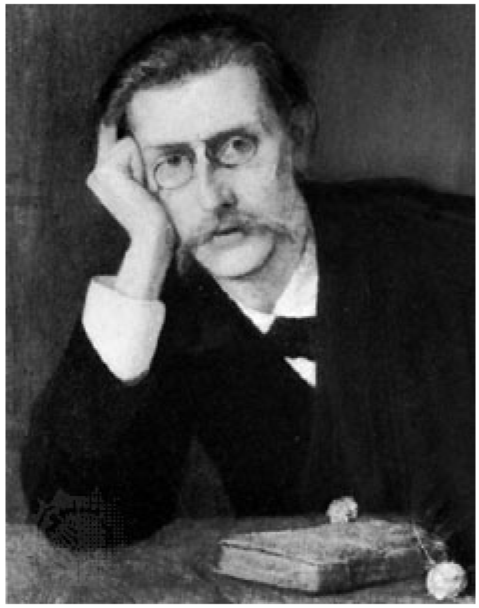
MARIE GRUBBE

(Fru Marie Grubbe)

Çeviren:

Selahattin Batu

ÖNSÖZ



Jens Peter Jacobsen, Danimarka'nın yetiştirdiği en büyük yazarlardan biridir. 7 Nisan 1847'de Thisted'de doğmuş, 30 Nisan 1885'te ölmüştür. Ününü daha çok "Marie Grubbe" ve "Nils Lyhne" adlı iki romanıyla yapmıştır.

Zamanının dünya görüşünde büyük etkisi olan Darvincilik ve Fransız gerçekçi yazın okulu, kişiliğinin oluşmasında büyük bir rol oynamıştır. Gizemsellikten dikkatle kaçınmaya çalışmış, ancak ince ruh çözümlemelerini, bilinçaltı araştırmalarını asla savsaklamamıştır. Yapıtlarında özellikle Flaubert'in etkisi açık olarak görülür. Örneğin; "Marie Grubbe", bir bakıma "Madam Bovary"yi andırır. Ama ne istediğini daha iyi bilen; içgüdülerine kapılıp gitmesine, acılara, yıkımlara uğramasına karşın asla pişmanlık duymayan, ağlamayan; istencine, kurduğu yaşama büyük değer veren bir Madam Bovary.

Jacobsen, bu yapıtında da bütün büyük sanatçılarda gördüğümüz başlıca yeteneklerle belirir: Dış olaylardan çok iç dramı, iç devinimi, insanı kavrayıp yaşatmaya çalışır. Kahramanlarını bize bütün düşünceleri,

zayıflıkları, güçlü yönleri, her türlü duygu ve hayal dünyalarıyla birlikte sunar. İnce, derinlere inen, ama çok güçlü bir insan çözümlemesi; insanın değişmeyen, bütün çağlarda aynı kalan yanlarını belirtmekte gösterdiği ustalık olağanüstüdür. Onun için romanlarını okuyunca yaşattığı bütün kahramanları artık bir daha unutmamıza olanak kalmaz. Çünkü onlarda kendimizi, kendi insanlığımızı bulur, onları da kendi varlığımıza katarız. Ve bu kahramanların her biri, bize içimizdeki dünyadan bir görünümü çizer, bizi bize tanıtır.

Yaptığı dış dünya betimlemelerinde bile, Jacobsen insanoğlunu çizer gibidir. Bir fırtına, hatta sağanaklar bile, elleri ayaklarıyla kırıp koparırlar. Bacalara tırmanır, duvarları yalar, çatıları, çerçeveleri dökerler. Ve düşünür, duyar gibidirler; insan gibi ister, insan gibi istemezler.

Bu betimlemelerde bugün için eskimiş gibi görünen ince ince bir didikleme, biraz uzuna kaçar gibi görünen sonsuz sayıda araştırma vardır. Ama bunlar ne kadar güzel, ne kadar da canlıdır! Okurken bıkmayız. Sabrımız tükenir gibi olsa bile tükenmez; canlı, yaşayan her şey gibi severiz onları; okumak, sonuna kadar hepsini yutmak isteriz.

Bundan başka Jacobsen her zaman bir tarih dönemini gözlerimizin önüne serer. Romanlarında düzgün kesilmiş dilimler halinde ayrıntılı toplum ve zaman görünümleri bulunur. Bizi, olduğumuz gibi, yüzyıllar ötesine götürür ve bir eski, güzel gerçekçilik içinde, bugün yaşayan bizde ölümsüz kahramanı canlandırır.

Jacobsen ışıkları, çiçekleri, süsleri, mücevherleri çok sever. Gün ışığı, eski püskü giysiler üstünde bile taptazedir; çiçekleri, en hüzünlü dekor olarak bile, mis gibi kokar. Çünkü yaşamı sevmiş, ölümde bile onu bulup yaşatmıştır.

Jacobsen, hiç kuşkusuz, kendi havası, dünyası olan yazarlardandır. Başka yazınlarda, özellikle de Alman yazınında derin izler bırakmıştır. Dünya sanatında ün kazanmış bir sanatçıdır. "Marie Grubbe" ise onun her zaman okunacak en güzel yapıtlarından biri sayılır.

Selahattin Batu

MARIE GRUBBE

BİRİNCİ BÖLÜM

Ihlamur ağaçlarının taçları altında duran hava esmerdi; kırlar, susamış tarlalar üzerinden yavaşça kaymış, içi güneşten korlaşmış ve yollardan kalkan tozlarla tozlanmıştı. Ama şimdi sık dal hevenklerinden geçerek temizlenmiş, taze ıhlamur yapraklarıyla serinlemiş ve sarı ıhlamur çiçeklerinin kokusuyla onu nemlenmiş, dolgunlaşmıştı. Böylece kımıltısız duruyor, hafif hafif titreyen yapraklarla, sarı beyaz kelebeklerin ışıltılı kanat vuruşlarıyla okşanarak açık yeşil kubbeye doğru sessiz ve neşeli parıldayıp yükseliyordu.

Bu havayı soluyan insanın dudakları dolgun ve tazeydi; şişirdiği göğüsse genç ve körpe. Göğüs körpe, ayaklar körpeydi, boy bos ince, vücut boyluydu ve bütün duruşu bir tür hafiflemiş gücü gösteriyordu.

Bol ve gür olan, yalnızca koyu altın rengindeki yarı bağlanmış ve yarı özgür aşağı sarkan saçlardı. Çünkü küçük, koyu mavi kadife bir şapka aşağıya kaymış ve düğümlü çene bağından ufakça bir rahip kukuletası gibi sırtının üstüne sarkıyordu. Giyinişinde manastırdakileri andıran bundan başka bir şey yoktu. Geniş ve devrik bir keten yaka, soluk mavi renkte kısa, geniş yırtmaçlı kollu, yünlü giysinin üstüne düşüyor, kollardan da ince Hollanda keteninden yapılmış büyük kabarık yenler dışarı doğru taşıyordu.

Göğsünde olduğu gibi ayakkabılarında da kıpkırmızı birer fiyonk vardı.

Ellerini arkasına kavuşturmuş, başı önüne eğik, öylece yürüyordu. Ağaçlı yoldan yukarıya doğru yavaş yavaş, hafif, zarif adımlarla çıkıyor, ama öyle dosdoğru değil, zikzaklar çizerek yürüyordu. Bazen yolun bir yanındaki ağaçlardan birine çarpacak gibi oluyor, bazen karşı yandaki ağaçların arasından dışarı çıkıyordu. Ara sıra sessizce duruyor, yanaklarının üstüne düşen saçlarını geriye atıyor ve ışığa doğru bakıyordu. Koyulaşan parıltılar çocuksu beyaz yüzüne mat bir altın rengi veriyor, böylece gözlerinin altındaki mavimtırak gölgeler daha az beliriyor, kırmızı dudakları koyu lal rengini alıyor ve iri mavi gözleri hemen hemen siyahlaşıyordu. Gerçekten de çok çekiciydi. Alnı düz, burnu hafif kemerli, alt dudağı kısa

ve ince kesilmiş, çenesi yuvarlak, güçlü, yanakları zarif, dolgun, kulakları küçücük ve kaşları duru, keskin çizgiliydi,

Gülümseyerek, uçar gibi, tasasızca yürüyor, hiçbir şey düşünmüyor ve çevresinde gülümseyen her şeye uyarak o da gülümsüyordu. Ağaçlı yolun sonuna geldiğinde durdu. Elleri hep arkasına kavuşuk, başı dik, bakışları ileriye dikili, ökçesinin üzerinde yarı sağa yarı sola dönmeye başladı; kesik kesik, tekdüze, yaptığı salıntılara tempo tutarak mırıldanıyordu.

Orada iki kurşuni döşeme taşı duruyor ve bunlar aşağıdaki bahçeye, bahçedeki keskin, beyaz gün ışığına inmek için bir basamak oluşturuyordu. Maviye boyanmış bulutsuz gökyüzü, tam aşağıdaki bahçeye bakıyor ve var olan azıcık gölge, tıraş edilmiş şimşir çitin dibinden ayrılmıyordu. Işık gözleri kamaştırıyor, hatta çit bile parlak yapraklarının üzerindeki keskin parıltılarla çevreye ışık saçıyordu.

Miskotları, açık kırlardaki koyunlar gibi, susamış kınaçiçeklerinin, güveyfenerlerinin, şebboy ve karanfillerin çevresinde beyaz kıvrımlarla ve yukarıya, aşağıya, içeriye ve dışarıya doğru başlarını kaldırıyordu. İlerde lavanta evleklerinin kıyısındaki bezelye ve baklalar, sıcaktan yere dökülme tehdidi altındaydılar. Nergisler her şeye razı olmuş, doğrudan doğruya güneşin gözünün içine bakıyorlardı. Haşhaş çiçekleri iri kırmızı taçlarını dökmüş, çıplak sakallarıyla öylece duruyorlardı.

Ihlamurlu yoldaki çocuk, basamaklardan aşağı sıçradı, güneşte ısınmış bahçelerin içinden geçerken, başı öne eğik, yağmurlu bir havada avludan seğirtir gibi koşuyordu. Koyu renkli porsuk ağaçlarının oluşturduğu üçgene doğru yöneldi, ağaçlığın çevresinden hızla dolandı, sonra Belovlar zamanından kalma o büyük çardağa girdi. Burada geniş bir çember oluşturan karaağaçların dallarını yukardan el erişecek biçimde örmüşler, tepede kalan deliğe de latalar ve çatı kirişlerinden bir kafes yapmışlardı.

Yaban gülleriyle hanımelleri, karaağaçları sararak yukarıya doğru fışkırmış, sık bir duvar oluşturmuşlardı. Ancak bir yandan da kurumuş ve yerlerine dikilen şerbetçi otları, karaağaçların dallarını bodurlaştırarak deliği kapayamamışlardı.

Çardağın kapısının önünde beyaza boyanmış iki su aygırı duruyordu. İçerde de tahtadan yapılmış uzun bir sıra ve masa vardı. Geniş, söbe

masanın üstü taştandı; ama büyük bir kısmı üç parça olmuş, yerde duruyordu, yalnızca dördüncü küçük parçası masa çerçevesinin bir köşesini örtüyordu.

Çocuk buraya oturdu, ayaklarını sıranın üstüne koydu, arkaya dayandı ve kollarını kavuşturdu. Gözlerini de kapayarak tümüyle dingin, öylece kaldı. Alnının üstünde birkaç çizgi belirmişti, ara sıra kaşlarını oynatıyor, hafifçe gülümsüyordu.

"Sabures Markizi Griselida atlas yorganlı ve kubbeli yatak yeri yaldızlı odada Margrav Prensi'nin ayakucunda yatıyor, ancak prens kadını itmekte; biraz önce sıcak yatağından onu çekip almış, şimdi de küçük, üstü yuvarlak kapıyı açıyor ve soğuk hava, ağlayarak yerde yatan zavallı Griselida'nın tüm vücuduna sinmeye başlıyor; gecenin serin soluğuyla onun beyaz ve sıcak vücudu arasında ince, incecik bir tülden başka bir şey yok. Ama prens, Griseli'da'yı dışarı atıyor, arkasından da kapıyı kilitliyor. Kadın çıplak omuzlarını soğuk, cilalı kapıya dayamış, hıçkırmaktadır. Prensin içerde yumuşak taban halısı üzerinde yürüdüğü duyuluyor; anahtar deliğinden kokulu mumun ışığı sızmakta, küçücük, yuvarlak bir güneş gibi çıplak göğsünün üstüne vurmaktadır. Ve kadın sürünerek uzaklaşıyor, karanlık mermer merdivenlerden aşağı iniyor. Burası tümüyle sessizdir. Çıplak ayaklarının buz gibi basamaklarda sürünüşünden çıkan sesten başka bir şey işitilmemektedir. Kadın sonra dışarı çıkıyor. Kar… Hayır yağmur yağmaktadır, bardaktan boşanırcasına bir yağmur. Ve ağır, soğuk sular Griselida'nın omuzlarından aşağı şakırdayarak süzülmektedir. Tül, vücuduna sımsıkı yapışmış ve sular çıplak ayaklarından yere akmakta. Küçücük ayaklarıyla yumuşak, soğuk çamurlara basıyor. Çamur, o bastıkça tabanları altından yanlara kaymaktadır. Ve rüzgâr… Çalılara takılıyor, çalılar giysisini yırtıyor, benim kahverengi iç etekliğimi yırttıkları gibi. Ama onun giysisi yok ki…"

"Kuşkusuz Fartruper meyve bahçesinde ceviz olmalı, Vilborg Pazarı'na gönderilen bütün cevizler… Acaba Ane'nin diş ağrısı geçti mi? Tanrı bilir… Hayır Brunhilde! Yabanıl at ipini koparıp kaçtı. Brunhilde ve Kriemhilde… Kraliçe Kriemhilde erkeklere el işareti yapar, sonra da arkasını döner gider."

"Erkekler, Kraliçe Brunhilde'yi sürükleyerek getirirler; gümrükteki Bertel gibi uzun kalın kollu, bayağı ve yağız bir herif de onun kemerini

yakalayarak koparır. Pelerinini, iç giysilerini soyar ve siyah yumruklarıyla beyaz, yumuşak kollarındaki altın bileziklerini sıyırır."

"İri yapılı, yarı çıplak, esmer, kıllı bir herif de, kıllı kollarını onun vücuduna dolar; kaba, kocaman ayaklarıyla, ayaklarındaki sandalları çiğner ve Bertel, uzun siyah buklelerini koluna dolayarak kraliçeyi alıp sürükler. Kadın iki büklüm olmuş, onun ardından yürür ve iri adam terli avuçlarını kadının çıplak sırtına dayayarak onu ileri iter. İleri, homurdayan yağız aygıra doğru… Ve adamlar onu caddenin esmer tozunun içine fırlatır, atın uzun kuyruğunu da ayak bileklerine bağlarlar."

Alnında yeniden çizgiler belirdi ve uzun zaman kaldı. Başını salladı. Gittikçe daha üzgün görünüyordu. Sonunda gözlerini açtı. Biraz doğruldu, yorgun ve neşesiz, çevresine bakındı.

Sivrisinekler şerbetçiotu budaklarının arasındaki deliğin önünde dans ediyorlar ve bahçeden dalga dalga kıvırcık nane ve melisaların, ara sıra da anason ve rezenelerin kokusu geliyordu. Küçük, oynak, sarı renkte bir örümcek, kızın elinin üzerinde oynayarak koştu ve sıranın üstüne sıçramasına neden oldu. Kız kapıya doğru yürüyerek yukarda dal örgüleri arasında duran bir güle uzandı ama erişemedi. Sonra dışarı çıktı, yaban güllerini dermeye başladı. Gülleri derdikçe gayreti arttı, çok geçmeden eteği bütünüyle güllerle dolmuştu. Bunları çardağa taşıdı ve masaya oturdu. Getirdiği gülleri birer birer kucağından alıyor, yan yana, sık bir sıra halinde masanın taşı üstüne diziyordu. Taş, çok geçmeden soluk kırmızı, kokulu bir halıyla örtüldü.

Son gülü almıştı. Eteğinin kırmalarını düzeltti. Giysisinin yün liflerine takılmış, kopmuş gül taçlarıyla yeşil yaprakları yere sıyırdı ve elleri arkasında, oturdu; gülden örtüyü seyretmeye başladı.

Gölge ve ışıklar içinde kıvırcıklanan, beyazdan kırmızıya doğru koyulaşan ve hemen hemen donuk koyu pembeden açık leylak rengine kadar mavileşen renk tonları, havada oynaşırcasına gelip gidiyordu. Her bir çiçek tacı tatlı bir yuvarlaklıkla kabarmış, gölgedeyken yumuşamış, ama ışıkta güç ayrımsanan binlerce kıvılcım ve alevcikle damarlarındaki tatlı gül kanıyla dolgunlaşmış, bunları teninin üstüne dağıtmıştı. Sonra da çiçeklerin çanak diplerinde mayalanan kırmızı çiçek balının sürükleyici buğusu, o tatlı, yoğun koku…

Kol yenlerini çabucak sıvadı. Çıplak kollarını güllerin yumuşak, tatlı serinliğine daldırdı. Yaprakları kopup yerlere dökülen gülleri iyice karıştırdıktan sonra yerinden fırladı, masanın üstünde ne varsa bir el devinimiyle süpürdü ve yenlerini düzelterek dışarı çıktı. Yanakları alev, ivedi adımlarla dar yollarda bir aşağı bir yukarı dolaştı; sonra yavaş yavaş bahçe duvarını izleyerek caddeye çıktı.

Burada avlu kapısının hemen önünde bir ot arabası devrilmiş, yolu kapamıştı. Öteki arabalar da arka arkaya dizilmiş, gidemiyorlardı. Baş kâhya, arabacıyı koyu renk bir sopayla dövüyor, sopanın cilalı yüzü güneşte parlıyordu.

Sopa vuruşlarının çıkardığı sesler çocuk üzerinde korkunç bir etki yaptı. Kulaklarını tıkadı ve hızla avluya çıktı. Mahzenin kapısı açık duruyordu. Hemen içeri koştu ve kapıyı arkasından kapadı.

Bu çocuk, Tjele Yurtluğu'nun sahibi Bay Erik Grubbe'nin on dört yaşındaki kızı Marie Grubbe'ydi.

Akşamın alacakaranlığı mavi bir ışıltı halinde Tjele'nin üstüne çökmüştü. Karlar erimeye yüz tutmuş, ot taşıma işi durmuştu. Çiftlikteki hizmetçi kızlar ahırdaki inekleri sağıyordu. Uşaklar, arabalıkta ve koşum takımlarının durduğu odada gürültüyle dolaşıyor, angaryacı köylüler de büyük kapının önünde sıra olmuş, akşam yemeği çanının çalmasını bekliyorlardı.

Erik Grubbe açık pencerenin önünde ayakta, avluya bakıyordu. Atlar ahırın kapısından yularsız ve koşumsuz birbiri ardı sıra yavaşça çıkıyor, su yalaklarına gidiyorlardı. Kırmızı kasketli bir delikanlı avluda, işaret taşının yanında duruyor, yabasına yeni dişler takıyordu. Yukarda bir köşede iki genç tazı, tahta atla bileği taşı arasında birbirlerini kovalıyorlardı. Vakit ilerledikçe uşaklar ahır kapıları önünde daha sık görünmeye başladılar. Çevrelerine bakınıyor, sonra da ıslık çalarak, şarkı mırıldanarak içeriye dönüyorlardı. Elinde dolu süt kovasıyla bir hizmetçi kız, tabanlarını yere vurarak ivedi, kısa adımlarla avludan geçiyor ve angaryacı köylüler akşam yemeği çanının çabuk çalınmasını anımsatmak istercesine, büyük kapının içine yığılmaya başlıyorlardı. Aşağıda, mutfaktan gelen kova, kapkacak ve tahta tabakların gürültüsü şimdi daha da artmıştı.

Sonra iki güçlü, boğuk çan sesi duyuldu ve bu ses tahta ayakkabılarla kapı gıcırtılarının çıkardığı sesler arasında söndü. Artık avluda kimse kalmamıştı. Yalnızca iki köpek büyük kapıdan dışarıya doğru birbirleriyle yarışırcasına havlıyordu.

Erik Grubbe pencereyi kapadı ve düşüncelere dalmış bir durumda oturdu. Kışlık odadaydı. Bu odayı kışın olduğu gibi yazın da hem oturma hem de yemek odası olarak kullanırlar, başka odalarda hemen hemen hiç oturmazlardı. Burası iki pencereli ve döşemesi koyu renk meşeden yapılmış geniş bir odaydı. Duvarların yukarı bölümleri ve cilalanmış beyaz döşeme iri, mavi güllerle süslü, Hollanda çinileriyle kaplıydı. Şömine tuğladan yapılmıştı, önünde de küçük bir konsol vardı. Konsol olmasa ocak, kapılar açıldıkça çekerdi. Odadaki bütün eşya, cilalı meşeden yapılmış, açılıp kapanır iki büyük, yarı yuvarlak, devrik kanadı hemen hemen yere değen bir masa, yüksek bacaklı oturma yerleri, sert ve aşınmaktan parlamış deriyle kaplı birkaç sandalye ve yukarıya, duvara asılmış yeşile boyalı, küçük bir dolaptan ibaretti. Odada başka hiçbir şey yoktu.

Erik Grubbe burada, karanlıkta otururken alışveriş görevlisi kadın Ane Jenstochter bir elinde ışık, öbür elinde henüz sağılmış süt dolu bir bardakla içeri girdi. Sütü Erik Grubbe'nin, ışığı da kendi önüne koydu. Ama bırakmıyor, birçok yüzük ve büyük taşla parlayan kızarmış elleriyle şamdanı çevirip duruyordu.

Otururken "Ah, öyle! Öyle!" diye söylendi. Erik Grubbe "Ne var, ne yok?" diye sorarak kadının yüzüne baktı.

Kadın "Tabii" diye yanıt verdi. "İnsan geberinceye, aklını yitirinceye kadar çalışırsa iç çekmeye hak kazanır."

"Şimdi işlerin yoğun olduğu zaman. Kışın sıcakta oturmak isteyenler, yazın terlemek zorundadır."

"Evet, doğru söylüyorsunuz. Ama her şeyin bir sınırı var. Sözgelimi, eğer arabanın tekerlekleri hendeğe batar da terbiyeler koparsa, kral da yoluna gidemez. Her iş benim üstüme yığıldı. Hizmetçiler hiçbir işe yaramıyor. Konuştukları aşk gevezelikleri, köy dedikoduları. Evet bunları iyi biliyorlar. Fakat bir iş yaptıkları zaman da tersini yapıyorlar. Buna karşın işlerin görülmesi, hem de esaslı görülmesi gerek. Ama buna inanan biri

varsa, o da yalnızca benim. Wulborg hasta, Stine ile Buel miskinleri de sözümona yoruluyor, terliyor, ama yerlerinden kımıldadıkları da yok. Siz kendisiyle konuşsanız, Marie bana biraz yardım edebilir, ama onun da ne şuna ne buna, hiçbir işe el sürmemesini istiyorsunuz."

"Hadi, hadi! Böyle soluğun kesilinceye, dilin kopuncaya kadar gevezelik edip durma! Benden değil, kendinden yakın. Marie'ye karşı sabırlı ve dostça davranarak ona işleri gösterseydin, şimdi o da sana yardımcı olurdu. Ancak sabırsız davrandın, sert davrandın, o da inatlaştı. Nerdeyse birbirinizi paralayacaksınız. Bu durum sona erdiği için daha çok teşekkür etmek gerek."

"Evet öyle. Siz yalnızca Marie'yi koruyun. Çünkü ona en yakın olan sizsiniz. Ama siz kendi düşüncenizi savunduğunuz gibi ben de kendiminkini savunacağım. Bana darılsanız da, darılmasanız da bilmeniz gereken bir şey var, o da Marie'nin yaşamda kendi zararına olacak kadar burnubüyük olduğu. Bu kusuru zamanla silinebilir, buna karşın kötü bir kız. Küçük Ane'ye asla rahat huzur vermiyor, asla! Bütün gün, akşama kadar onu dövüyor, paralıyor, azarlıyor. Zavallı çocuk dünyaya geldiğine bin pişman olmalı. Ben de öyle, ben de dünyaya geldiğime pişmanım. Durum o kadar kötü. Tanrı bize acısın. Siz çocuklarınızın ikisine de aynı davranmıyorsunuz. Ama bunun nedeni anlaşılıyor. Çok iyi yapıyorsunuz. Çünkü babaların işlediği günahları, üçüncü, hatta dördüncü kuşağa kadar çocukların çekmesi gerek; anaların günahı da aynı biçimde. Ve küçük Ane'nin piç olduğunu da unutmamak gerek. Evet, bunu açıkça yüzüne karşı söylüyorum. Ane Tanrı'nın ve insanların gözünde bir piçtir; yalnızca bir piç. Ama sizin, onun babası olarak bunu unutmanız gerekirdi. Evet unutmanız gerekirdi. İki yıl önce Saint Michel yortularında yaptığınız gibi beni dövseniz bile bunu yine sizin yüzünüze karşı söyleyeceğim. Unutmanız gerek, unutmanız! Yaptığınız iğrençtir! Çünkü kendi çocuğunuza bir günahın ürünü olduğunu duyumsatıyorsunuz. Gerek siz gerek Marie, Ane'ye ve bana bunu duyumsatıyorsunuz. Evet beni dövseniz bile söyleyeceğim, Ane'ye bunu duyumsatıyorsunuz…"

Erik Grubbe yerinden sıçradı, ayağını bütün gücüyle yere vurdu.

"Seni asmalı, işkence etmeli sana! Sen aklını mı kaçırdın, kadın? Sarhoşsun sen, defol karşımdan! Yatağına yat uyu da sarhoşluğun, öfken geçsin. Seni patakladığım zaman bunu hak etmiştin, deli karı seni! Hayır,

başka tek sözcük istemem! Marie'nin gitmesi, yarın sabah bu evden çıkması gerek! Ben barış zamanında evimde barış isterim!"

Ane'nin yüksek sesle hıçkırdığı duyuluyordu.

"Tanrım, ah Tanrım, sonunda bu da mı olacaktı? Beni sarhoşlukla suçlamak! Ne ayıp şey! Birbirimizi tanıdığımız günden beri ve daha önceki zamanlarda, benim dumanlı kafayla mutfakta bir kerecik olsun dolaştığım görülmüş şey midir? Saçma sapan gevezelik ettiğimi işittiniz mi? Beni nerede sarhoş yatarken gördünüz? Bunun ödülü de bu işte. Yatmalıymışım da sarhoşluğum geçsinmiş. Yatsam da keşke bir daha kalkmasam! Beni aşağılıyor, benimle alay ediyorsunuz! Tanrı verse de önünüzde geberip yere yuvarlansam!"

Köpekler avluda havlamaya başladılar ve pencerenin altında nal sesleri işitildi.

Ane çarçabuk gözlerini kuruladı. Erik Grubbe de pencereyi açarak kimin geldiğini sordu. Uşaklardan biri:

"Vorsing'den bir atlı" diye yanıtladı.

"Atını al, adamı da içeriye getir."

Erik Grubbe bunu söyledikten sonra pencereyi kapadı.

Ane sandalyede toparlandı. Elleriyle de ıslak yanaklarının kırmızılığı görünmesin diye, yüzünü gölgeliyordu.

Biraz sonra içeriye giren haberci Odden, Vorsing'deki kilise vakıfları memuru Christian Skeel'in selamını iletti. Skeel'e bugün bir haber gelmiş, buna göre bir hazirandan bu yana savaş başlamış ve kendisi de türlü nedenlerden ötürü Tarhus'a, oradan da olasılıkla Kopenhag'a yolculuk etmek zorunda kalmış. Onun için Erik Grubbe'nin bu durum ve koşullara göre kendisiyle birlikte gelip gelemeyeceğini soruyormuş.

Aarhus'ta birkaç kişiyle olan işlerini herhalde bitirebilirmiş. Kopenhag'a gelince, vakıf memuru, Erik Grubbe'nin orada gereğinden çok işi olduğunu biliyormuş ve öğleden sonra saat dörde doğru kesinlikle Tjele'de bulunacakmış.

Bunun üzerine Erik Grubbe yolculuğa hazır olduğunu bildirdi ve haberci aldığı bu bilgiyle atına atlayarak geldiği yere yollandı.

Erik Grubbe de kendisi yolculuktayken yapılacak işler hakkında Ane ile uzun süre konuştu. Ayrıca Marie'nin de kendisiyle birlikte Kopenhag'a gitmesi ve orada bir ya da iki yıl yengesi Rigitze'nin yanında kalması kararlaştırıldı.

Erik Grubbe'nin az sonra yolculuğa çıkmak üzere olması, her ikisini de yatıştırmıştı. Ama söz, Marie'nin ölen annesinden kalan mücevher ve giysilerinden hangilerini birlikte götürmesi gerektiği konusuna gelince, az önce başlayan kavga neredeyse yeniden alevlenecekti.

Ama bu sorunu da tatlılıkla çözdüler ve Ane, ertesi gün, geç vakitlere kadar çalışmak gerekebileceği için, erkenden yatmaya gitti.

Aradan çok geçmeden köpekler yine yabancıların geldiğini haber verdiler. Ancak bu kez gelen, Tjele ve Vinge topluluğunun rahibi Bay Jens Jensen Palu'dan başkası değildi.

Rahip "hepinize birden tünaydın" diyerek odaya girdi. Geniş omuzlu, kalın kemikli, kol ve bacakları uzun, başı önce eğik bir adamdı. Sırtı yuvarlak, saçları karga yuvası gibi sık, karışık ve kurşuni benekliydi. Yüzünün rengi de, dikkati çekecek derecede duru soluk pembeydi; yüzünün her yerinde bir örnek ve yoğun olan bu renk, kaba ve girintili çıkıntılı yüz çizgileriyle, karışık kaşlarına uygun düşmüyordu.

Erik Grubbe rahibe yer göstererek oturmasını rica etti ve ot biçme işinin nasıl gittiğini sordu. Konuşma, epeyce bir süre mevsimin en önemli tarla işleri çevresinde dönüp dolaştıktan sonra geçen yılın ürününün kötülüğüne gelip takılarak bir iç çekmeyle bitti.

Rahip göz ucuyla Erik Grubbe'nin önündeki toprak kadehi süzdükten sonra şöyle konuştu:

"Zatıâliniz içki konusunda her zaman ölçülü davranır ve doğal içeceklerden başkasını kullanmazsınız. Doğrusu, en sağlıklı olanı da budur. Taze, henüz sağılmış süt, tanrıların bize sunduğu kutsal bir armağandır. Evet, evet, gerek mideleri bozuk olanlar, gerekse göğüsleri zayıf olanlar için…"

"Öyle, öyle. Sağılmış olsun, fıçıdan çekilmiş olsun, bütün Tanrı armağanları iyidir. Şimdi size geçende Viborg'dan getirttiğimiz halis tatlı siyah biradan ikram edeceğim. Gümrüğün mührünü çözemedim ama hem iyi hem de Alman malı."

İçeriye topraktan bira bardakları ve abanozdan yapılmış, gümüş halkalarla süslü bir güğüm getirildi. Arkasından birbirlerinin onuruna içmeye başladılar. Rahip, incelik ve coşkudan titreyen sesiyle: "Heydenkamper! Halis, en iyi türünden Heydenkamper!" diye bağırdı, durumundan hoşnut bir biçimde sandalyesine yaslanırken neredeyse gözleri yaşaracaktı.

Erik Grubbe gülümseyip "Bay Jens! Siz bu işin uzmanısınız" diyerek bu sözü onayladı. Rahip dalgın dalgın:

"Haydi, canım, ben nasıl bu işin uzmanı olurum? Gerçi bir parça deneyimimiz var ama biz yine de hiçbir şey bilmeyiz" diye mırıldandı ve sesini yükselterek sürdürdü: "Bundan başka, acaba Heydenkamper birası hakkında duyduğum bazı şeyler doğru mudur diye düşünüyorum. Bunu bana, bir zamanlar Junkerlerden Jürgen'le yolculuk ederken bir bira ustası Hannover'de anlatmıştı. Dediğine göre, üretim her zaman bir cuma gecesi başlarmış; ama henüz kimse bir şeye el sürmeden, usta, fabrikanın yönetim kurulunun önüne gider, ellerini büyük terazinin üstüne koyarak yüreğinde kötülük ve kin duyguları taşımadığına dair ateş, kan ve su üzerine ant içermiş. Çünkü böyle duygular beslenmesi, biraya zarar verirmiş. Yine onun anlattığına göre cumartesi sabahı kilise çanları çalmaya başlayınca, bütün kapıları, pencereleri ve çatı deliklerini açar, böylece çan seslerinin birayı etkilemesini sağlarlarmış. Fakat en önemlisi, bira mayalanmaya bırakılınca yapılanlarmış. O zaman usta görkemli bir çekmeceyle kendisi gelir, çekmeceden çıkardığı ve üzerinde özel işaretler bulunan altın yüzük, zincir ve mücevherleri biranın içine bırakırmış. Böylece bu gibi değerli mücevherlerin, doğanın onlara verdiği gizli güçleri biraya da geçirebilecekleri düşünülebilir."

Erik Grubbe "Öyle" diye yanıt verdi. "Bunları öğrenmek pekiyi bir şey değil. Ama ben kendi adıma, biraya koydukları bu şeylerden çok Braunschweig şerbetçiotuyla öteki baharlı otların etkisine inanırım."

Rahip başını sallayarak "Hımmm" dedi. Bunu ileri süremeyiz. Doğada gizli kalmış çok şey vardır. Canlı ya da cansız her şey kendi tansığını içinde saklar. Bunu aramak için sabır, bulmak içinde gözü açık olmak gerekir. Ah, eskiden, Yüce Tanrı'nın elini dünyadan çekmesinin üzerinden henüz çok zaman geçmediği günlerde her şey Tanrı gücüyle öyle doluydu ki, ölümlü ölümsüz bütün iyilikler ve şifa ondan gelirdi. Ancak günümüzün dünyası artık ne güzel, ne de yeni ve birçok günahla da kutsallığından sıyrılmış durumda. Bu gibi güçler bugün ancak sıradışı nedenlerle ve yalnızca belirli yer ve zamanlarda, bazı özel göksel belirtiler görününce ortaya çıkıyor. Bunu geçenlerde, geceleyin gök kubbenin yarısında korkunç alev parıltıları görüldüğü zaman, demirciye de söylemiştim… Bundan başka, galiba tam ben gelirken önümden atlı bir haberci geçip buraya gelmişti, öyle değil mi?"

"Evet, öyle oldu Bay Jens."

"Umarım, iyi haber getirmiştir?"

"Sonunda savaşın başlamış olduğunu bildirdi."

"Aman Tanrım! Herhalde doğru değildir. Ama önünde sonunda işin buraya varacağı belliydi."

"Öyle ama bu kadar bekledikten sonra, hiç olmazsa ürünün kaldırılmasını da bekleseydiler!"

"Galiba, işi bu sonuca vardıranlar, Schonenliler oldu. Son savaşın acılarını hâlâ duyuyorlar, bu kez iyi bir sonuç almak umudundalar."

"Hayır, buna neden yalnızca Schonenliler değil, Seelandlılar (1) hep savaş ister ve hiçbir zaman kimsenin onları rahatsız etmeyeceğini bilirler. Evet, öyle. Devlet yöneticileri toptan deli olunca serserilerle budalalara gün doğar."

"Gerçi Mareşal'in bu işe istemeyerek razı olduğu söyleniyorsa da…"

"Buna şeytan inansın! Belki bu da olabilir ama ben bir karınca yığınına sakin olun diye vaaz etmenin de bir yarar sağlayacağını sanmam. Demek savaşa girdik? Şimdi herkesin kendi malını, canını koruması gerek. Korunacak şeyler de az değil."

Konuşma bundan sonra Erik Grubbe'nin yolculuğuna geldi. Uzun süre yolların kötülüğünden söz ettiler; sonra yine Tjele'den, semirtilecek sığırlardan, hayvanların ahırda beslenmesinden konuştular. Sonunda yine yolculuğa ve yolculuk serüvenlerine döndüler. Bu sırada bira güğümünü de asla savsaklamadılar. Bira adamakıllı başlarına vurmuştu. Erik Grubbe tam bu sırada Perle ile Seylan ve Doğu Hindistan'a yaptığı yolculuğu anlatıyor; aklına yeni, neşeli anılar geldikçe, gülmesini güçlükle bastırıyordu.

Rahip, vakit ilerledikçe ciddileşti. Sandalyenin üstünde büzülüyor, ara sıra başını sallıyor, öfkeli öfkeli önüne bakarak konuşuyormuş gibi dudaklarını kıpırdatıyordu. Aynı zamanda gittikçe artan bir hızla elini oynatıyordu. Sonunda masanın üstüne vurdu, sonra da korkudan büyümüş gözlerle Erik Grubbe'ye bakarak yerine çöktü; sonra Erik Grubbe son derece bön bir aşçı yamağını anlatmaya daldığı bir sırada rahip ayağa kalkmayı becerdi ve boğuk, uğuldayan bir sesle konuşmaya başladı:

"Gerçekten öyle, gerçekten" diyordu. "Ben sizin kişi olarak bir utanç ve utanç konusu olduğunuza kendi ağzımla tanıklık ederim, kendi ağzımla! Sizin için daha iyi olurdu, eğer sizi denize atsalardı! Gerçekten boynunuza bir değirmen taşı geçirerek ve iki ton filizlenmiş arpayla birlikte denize atsalardı sizi! Sizin bana iki çuval filizlenmiş arpa borcunuz var, buna bütün ciddiliğimle ve kendi ağzımla tanıklık ediyorum. Benim olan, yeni çuvallara konmuş tam iki ton filizlenmiş arpa… Çünkü verdikleriniz benim çuvallarım değildi. Asla, asla değildi! Bunlar sizin eski çuvallarınızdı! Yeni olan benimkilerdi! Bunları siz kendinize alıkoydunuz! İçlerindeki filizlenmiş arpa da bozulmuştu. Gerçekten! Ahlak bozukluğundan kaynaklanan bu alçaklığa bakın siz! Çuvallar benimdi ve ben bunu sizin yanınıza bırakmayacağım! Bu işte hüküm verecek olan benim, diyorum size! Korkmuyor musunuz? Kocamış bacaklarınızın üstünde titremiyor musunuz? Kocamış koca kütük sizi! Sizin bir Hıristiyan gibi yaşamanız gerekir! Ane Jenstochter'le birlikte yaşamak ve bir Hıristiyan rahibinin, onun tarafından alay konusu edilmesine yol açmak, Hıristiyanlığa yakışır mı? Siz bir, siz bir kocamış Hıristiyan kütüğüsünüz! Evet öyle!"

Erik Grubbe, rahip konuşurken önce yüzünün bütün genişliğiyle gülümsüyor, masanın üstünde duran elini de ona doğru dostça uzatıyordu. Daha sonra ortada görünmeyen bir dinleyicinin göğsüne vuruyormuş gibi dirseklerini yana kaldırmaya başladı. Sanki rahibin ne kadar iyi sarhoş

olduğuna işaret etmek istiyordu. Ancak yavaş yavaş bu söylevin anlamını bir dereceye kadar kavramış olmalı ki, yüzü birdenbire kireç gibi oldu, güğümü yakaladığı gibi rahibe doğru fırlattı. Rahip sandalyenin üstünde geriye doğru düştü ve yere yuvarlandı. Gerçekteyse yere korkudan yuvarlanmış, güğüm ona çarpmadan masanın üstünde, yana devrilmişti. İçindeki bira da masanın bütün yüzüne yayılıyor, küçük akıntılar halinde rahibin üzerine ve yere dökülüyordu.

Şamdandaki mum dibine inmiş, alevi titriyordu; bu yüzden oda bir aydınlanıyor, bir kararıyordu, öyle ki pencereden şafağın mavi alacakaranlığı bile seçilebiliyordu.

Rahip hâlâ konuşmayı sürdürüyordu. Bir an geliyor, sesi derinleşerek korkutucu bir durum alıyor, bir an sonra da ıslıklı, yalvarıcı bir biçimde sürüyordu.

"Siz altınlar, atlaslar içinde yaşarken ben yerlerde sürünüyorum! Yaralarımı köpekler yalıyor. Siz peygamber İbrahim adına ne armağan ettiniz? Ne kurban ettiniz? Siz Hıristiyan Peygamberi İbrahim'in kucağına sekiz şilin bir para bile bırakmadınız! Şimdi de size adamakıllı işkence edecekler. Ama sizin için kimse tırnağını bile kesmeyecektir!"

Bunları söylerken eliyle dökülmüş biraya vuruyor ve sonra yine sürdürüyordu:

- Ama benim bu işte ellerim temiz, iki elimi de yıkadım! Sizi de uyarmıştım! Hi.. Hi… Şimdi çuval giyecek, külde yuvarlanacaksınız! Benim yeni çuvallarımı, malt…

Bir süre dili dönerek konuştu, ardından sızdı kaldı. Bu sırada Erik Grubbe öç almak için bir girişimde bulundu. Bütün vücudu çırpıntılar içindeydi. Sandalyeye arkasını verip bacaklarını uzattı. Rahibe vurduğunu umarak var gücüyle masanın bacağını tekmeledi.

Çok geçmeden odada ses seda kesilmiş, iki yaşlı adamın horultularından ve masanın üzerinden durmadan yere damlayan biranın çıkardığı tekdüze şıpırtıdan başka bir ses işitilmez olmuştu.

İKİNCİ BÖLÜM

Rahmetli Hans Ulrik Gyldenlove'nin dul karısı Bayan Rigitze Grubbe'nin evi, Örtergade ile Piledtrade arasında köşe başındaydı.

O zamanlar Östergade kentin oldukça seçkin semtlerinden sayılırdı. Trolle, Schested, Rosebkrantz ve Kraglar burada otururdu. Joachim Gersdorff, Bayan Rigitze'nin yanındaki eve yerleşmişti. Carl van Manders'in yeni yapılmış, kırmızı evini de hep iki ya da üç yabancı elçi kiralardı. Bununla birlikte bu gibi kibarlar, caddenin hep bir yanında otururdu. Nikolaj tarafındaki evlerse alçaktı, bu evlere çoğunlukla esnaf, bakkal ve denizciler yerleşmişti. Bu bölümde birkaç da otel vardı.

Eylül başlarında bir pazar günü öğle sonuydu.

Marie Grubbe, Bayan Rigitze'nin evinde, çatı penceresinin önüne oturmuş dışarıya bakıyordu. Caddeden tek bir araba geçmiyor, hiçbir kımıltı görünmüyordu. Yalnızca geçen kimi insanların yavaş adımlarıyla tek tük istiridye satıcısının uzayıp giden sesleri işitiliyordu. Gün ışığı çatılar üstünde oynuyor, caddeye dökülüyordu. Bütün gölgeler, çok keskin ve yoğun, hemen hepsi düz çizgilerle sınırlıydı. Bütün uzaklıklar, mavi duman renginde, sıcağın oluşturduğu ince bir sisle örtülmüştü.

Marie, komut vere vere boğuklaşmış bir sese öykünen bir sesin, arkasından kendisine "Dikkat!" diye bağırdığını duydu.

Döndü.

Seslenen, oda hizmetçisi Lucie'ydi. Bir süre sessizce oradaki masanın üstünde oturmuş, gerçekten çok biçimli olan bacaklarını eleştiren bakışlarıyla süzmüştü. Sonunda bıkmış ve bağırmıştı. Şimdi de kahkahalarla gülüyor, ayaklarını tembel tembel sallıyordu.

Marie omuzlarını silkti ve hemen hemen neşesiz bir gülümsemeyle yeniden pencereye dönmek istedi. Ama Lucie masadan aşağı atlamış, kollarını Marie'nin vücuduna dolayarak onu, oracıkta bulunan bir hasır iskemlenin üstüne oturmak zorunda bırakmıştı.

"Dinleyin Bayan, olanları biliyor musunuz?" diye sordu.

"Neymiş olanlar?"

"Mektubunuzu yazmayı unuttunuz. Bir buçukta da yabancı konuklar geleceğine göre şöyle böyle ancak dört saatiniz var. Konuklara hazırlanan yemekleri biliyor musunuz? Salçalı çorba, dil balığı, yassı bir balık daha, salçalı tavuk kızartması ve şaraplı Mansfeld pastası. Nefis yemekler ama insan bunları yiyince pek şişmanlamaz. Bundan başka bayanın en sevdiği delikanlı da geliyor."

Marie öfkeyle:

"Haydi oradan, laf bunlar!" diye yanıt verdi.

"Tanrı korusun! Benim bunu söylemem, ne nişan ne de evlenme önerisi anlamına gelir. Ama anlayamadığım bir şey varsa, Bayan'ın artık yeğenlerine önem vermediğidir. Oysa benim tanıdığım gençler arasında en yakışıklısı, en neşelisi o. Ayakları ne kadar güzel. Damarlarında da kral soyunun kanı dolaşıyor. Bunu küçücük, minimini ellerinden de anlamak mümkün. Evet, sanki oyma… Sonra tırnakları, yarım altı şilinlik paralardan küçük, o kadar yuvarlacık, o kadar pembe. Öyle değil mi? Hele bacakları! Gelirken sanki yaylıymış gibi yürüyor. Ah… Sonra gözleri! Nasıl ateşli, nasıl şimşek şimşek çakıyor!"

Kollarını Marie'nin vücuduna doladı ve boynunu öyle ateşli öptü ki, kızcağız kıpkırmızı oldu ve geri çekilerek kendini kurtardı:

Lucie yatağa yatmış, deli gibi gülüyordu. Marie:

"Bugün takındığın tavır şaşılacak bir tavır!" diye bağırdı. "Böyle sürdürürsen aşağı iniyorum!"

"Yaptığım nedir ki, Tanrı aşkına? İnsan ayda yılda bir de neşeli olur. Dünyada üzülecek yeterince şey var. Hele benim, fazlasıyla, dayanma gücümü aşıyor artık. Sevgilimi askere almadılar mı? Şimdi de savaşta, her türlü kötü olasılıkla karşı karşıya değil mi? Bunu düşünmek gerçekten çok üzücü. Ya vurulur ölürse, ya sakatlanırsa? Tanrı benim gibi zavallı bir kıza acısın. Başıma böyle bir şey gelirse artık bir daha kendime gelemem!"

Yüzünü yastıklara gömdü, hıçkırmaya başladı.

"Ah, hayır, hayır, hayır! Benim sevgili, çok sevgili Lorenzim! Eğer Tanrı izin verir de sağ esen yeniden bana dönersen, sana öyle bağlı, öyle bağlı kalacağım ki! Ah, Bayan! Gerçekten dayanılır şey değil bu!"

Marie söz ve okşayışlarıyla Lucie'yi yatıştırmaya çalışıyordu. Kız yavaş yavaş dinginleşti. Ayağa kalkıp gözlerini sildi.

"Evet, Bayan, diyordu, benim ne durumda olduğumu hiç kimse bilmiyor. İnsanın istediği gibi davranması da olanaksız. Çevremdeki bütün gençlere hiç ilgi göstermemeye karar versem de, bunun bir yararı olmuyor. Hepsi neşeyle geliyor, türlü türlü kompliman yapıyorlar. Ah, yaşamıma da mal olsa, onlara karşı sert olamıyor, soğuk davranamıyorum! Karşılık vermek için sanki dilim gıdıklanıyor. Sonra da elbet, şakalar başlıyor ve doğruyu söylemek gerekirse, bunlar Lorenz'le olan ilişkime uymuyor. Ama ah!… Sonra onun ne gibi tehlikelerle karşı karşıya olduğunu düşününce, hiç kimsenin hayal bile edemeyeceği kadar pişman oluyorum. Çünkü onu seviyorum. Bayan, inanın bana, kimseyi onun kadar sevmiyorum! Ah, yatağa yattığım zaman ve ay pırıl pırıl odama doğunca, bambaşka bir insan oluyorum! Yüreğimde öyle bir acı duyuyorum ki, durmadan ağlıyor, ağlıyorum. Sanki şuramı, boğazımı sıkıyorlar. Boğulacakmış gibi oluyorum… Ah bir işkence bu! Yatağıma yatıyor, durmadan sağa sola dönüyor, sevgili Tanrı'ya yakarıyorum. Ama neler yalvardığımı da bilmiyorum. Ara sıra deli gibi oluyor, yatağımda doğruluyor, başımı ellerimin içine alıyorum. O zaman içime öyle bir korku çöküyor ki, duyduğum özlemden delirecekmiş gibi oluyorum… Fakat aman Tanrım! Ağlıyorsunuz! Bayan! Sakın siz de bu kadar genç olmanıza karşın gizli bir sevda çekiyor olmayasınız?"

Marie kızarmış, hafifçe gülümsüyordu. Âşık olması, bir kimse için sevda çekmesi olasılığıyla ilgili Lucie'nin söylediği sözlerde gururunu okşayan bir şeyler vardı.

"Hayır hayır!" diye yanıt verdi. "Ancak anlattıkların o kadar üzücü ki, dünyada acı ve üzüntüden başka bir şey yokmuş gibi geliyor insana."

"Elbette yok! Ama bazen bambaşka şeyler de oluyor."

Lucie bunları söyledikten sonra ayağa kalktı. Aşağıdan çağırmışlardı. Marie'ye başıyla çapkınca bir işaret yaptıktan sonra çıkıp gitti.

Marie içini çekerek pencereye yaklaştı ve dışarı bakmaya başladı. Aşağıdaki yeşil Sankt Nikolaj Kilisesi'nin mezarlığına, kilisenin kırmızı tuğladan duvarlarına, tepedeki yeşil bakır kubbeli şatoya ve daha ilerdeki

savaş limanına, urgan tezgâhına, kentin sivri kuleli doğu kapısına, Hallandsaas'taki bahçelerle odun hangarlarına ve daha ilerde pamuk gibi bulut kümelerinin ağır ağır güney İsveç kıyılarına doğru süzüldüğü mavilikler altında gökle karışan boğaza doğru bakışlarını gezdirdi.

Kopenhag'a geleli üç ay olmuştu. Evden ayrıldığı zaman, başkentte şimdi gördüğünden bambaşka bir yaşamla karşılaşacağını sanmıştı. Burada Tjele Yurtluğu'nda yalnız geçirdiği günlerden daha yalnız kalabileceğini hiç aklına getirmemişti.

Babası ona hiç arkadaşlık etmiyordu. Hep eskisi gibi, olduğu gibiydi. Başkalarına asla bir yararı dokunmazdı; on dört yaşında bir kızla on dört yaşında gibi konuşmaz, küçük bir kızla çene çalarken bir kadın gibi davranmazdı. Hep ellisini aşmış bir adam, hep Erik Grubbe'ydi.

Tjele'deyken babasının sevgilisi, evde bütün egemenliği elinde tutuyor, evin hanımı gibi davranıyordu. Marie'ye dayanamazdı hiç. Bütün bunlardan başka, her şey, derhal ondaki kibri, dilindeki acılığı açığa vurmasına neden oluyordu. Yontulmamış, egemenlik taslayan bir köylü kadını olduğu için Marie'yi o kadar sık hırpalayıp yaralıyordu ki, Marie daha onun ayak seslerini duyunca ve hemen hemen bilinçsiz bir biçimde kaskatı kesiliyor, nefret, başkaldırı duygularıyla doluyordu. Üvey kız kardeşi küçük Ane ise hastalıklı, suratsız bir kızdı. Onunla düşüp kalkması hepten olanaksızdı. Bütün bunlardan başka annesi, Ane'yi Erik Grubbe'nin yanında hep Marie'ye karşı kullanıyordu.

Orada kimlerle yaşamak zorunda kalmıştı…

Evet, Rigumer Ormanı'nda en küçüğüne kadar bütün yolları, çayırda otlayan bütün inekleri, kümesteki bütün kuşları teker teker tanırdı. Köylülerle uşaklar onun önünden geçerken, sanki şöyle derlerdi:

"Bayan evde gördüğü saygısızlıktan yana dertli, bunu biz de görüyor, üzülüyor ve o karıya karşı biz de aynı duyguları besliyoruz."

Ya Kopenhag'a gelince?

Burada Lucie vardı ve bu kız çok hoşuna gidiyordu. Ama ne de olsa sonuçta o bir hizmetçiydi. Kendisi Lucie'nin bütün güvenini kazanmıştı ve bundan hoşnuttu. Yalnızca Lucie'nin ona güveni yoktu. Marie derdini ona

açamıyor, kötü durumda olduğunun kendisine söylenmesini istemiyor, bir hizmetçi kızın mutsuz aile ilişkilerinden söz etmesine kesinlikle razı olamıyordu. Hatta yengesi hakkında bile en hafif bir söz edildiğini işitmek istemiyordu. Böyle olmakla birlikte yengesini sevmiyordu, sevmesi için de hiçbir neden yoktu. Rigitze Grubbe'nin, zamanın sert ve hoşgörüsüz eğitim biçimiyle ilgili değişmez düşünceleri vardı, Marie'yi de bunlara göre eğitmeyi tasarlıyordu. Çocukları yoktu, olmamıştı. Bu nedenle çok titiz bir analık sayılabilirdi. Aynı zamanda gerek çocuk, gerekse eğitimcinin başarılı olmasını çok kolaylaştıran anne sevecenliği, ona hiçbir zaman gereken küçük becerileri öğretmemişti. Ama buna karşın böyle bir eğitim biçimi Marie için çok yararlı olabilirdi. Çünkü Marie'nin ruhu ve düşünme biçimi, bir yandan dikkatli, sabırlı bir gözetimden yoksun olduğu için neredeyse körelmiş, öte yandan anlayışsız ve keyfi bir baskı yüzünden de sakatlanmıştı. Onun için kendisi hakkında iyilikten başka bir şey düşünmeyen ve onu sürekli, sabırlı bir dikkatle doğru yola yönlendiren biri içine dinginlik verebilir, acılarını yumuşatabilirdi.

Ama bu biçimde yönetilmiyordu.

Bayan Rigitze o kadar çok politika ve dolap çevirmeyle ilgili, saray çevresiyle o kadar çok ilişkide ve kimi zaman günün yarısını, kimi zaman da bütün gününü dışarda geçirmekte ve evdeyken de o kadar çok kendi işlerine dalmış bir kadındı ki, Marie zamanını ve düşüncesini istediği gibi kullanıyor, dilediğini yapabiliyordu. Sonunda kendisinin neden olduğu bu savsaklama, Marie için ara sıra bir parça zaman ayırabildiğinde bile, onu iki kat sabırsız, iki kat hoşgörüsüz yapardı. Bütün bunlar Marie'nin anlamsız ve kusurlu görünmesine yol açar; kendini neredeyse kimsenin sevmediği, herkesin nefret ettiği bir tembel, bir kül kendisi olarak düşünmesine neden olurdu.

Şimdi pencerenin önünde durarak dışarıya, kente doğru bakarken, içini bu yalnızlık ve bırakılmışlık duygusu kaplamıştı. Başını pencere çerçevesine dayadı ve gökyüzünde yavaş yavaş akıp giden bulutları dalgın dalgın seyretmeye başladı.

Lucie'nin sözünü ettiği özlem duygusunu ve ondaki usancı çok iyi anlıyordu. Sanki bu duygu içinde yanıyor, onu dilediği gibi yanmaya bırakmaktan başka yapacak bir şey kalmıyordu. Ama bunun sonu ne olacaktı? Bütün günler birbirinin kopyası gibiydi; sevinilecek hiç ama

hiçbir şey yoktu. Bu böyle sürebilir miydi? Evet, sürecekti, hem de uzun zaman, hatta on altı yaşına girse bile… Buna hiç kuşkusuz kimse dayanamazdı. Bu yaşa gelince artık çocuk başlığıyla dolaşmasına olanak yoktu. Kız kardeşi Ane Marie de öyle yapmıştı. Fakat o şimdi evliydi. Marie düğün gecesi, kendisini yatağa yatırmalarından sonra geç vakitlere kadar süren o neşeli gürültüyü çok iyi anımsıyordu. Özellikle o geceki müziği hiç unutamıyordu. O da evlenebilirdi. Ama kiminle? Belki eniştesinin erkek kardeşiyle. Bu genç hiç kuşkusuz çok çirkindi. Ama zorunlu kalırsa… Bundan hoşnut olmasına olanak yoktu. Ama dünyada hoşnut olacak ne vardı ki? Görebildiği kadarıyla hiçbir şey…

Pencerenin önünden çekildi. Dalgın bir edayla masaya oturdu ve yazmaya başladı:

"Önce aziz kardeşim ve dostum Ane Marie'ye Tanrı adına selam ederim. Tanrı seni her zaman korusun… Bunca iyiliğini ödülsüz bırakmasın. Hayırlısıyla kurtulmuş olmanın, sağlık ve neşenin geri gelmesini candan kutlarım ve bu mektubumu sana bunun için yazıyorum. Sevgili kardeşim, ben de iyiyim, sağ esenim. Analığım bildiğin gibi büyük adamlarla düşüp kalkmaktadır. Eve gelen konukların çoğu saraydan şövalyeler; birkaç yaşlı bayanın dışında, hepsi erkek.

Bunların birçoğu rahmetli annemizi tanıyor, onun güzelliğini ve başka şeylerini övüyorlar. Yemeklerde hep yabancılarla birlikteyim. Ancak bunların arasında Ulrik Frederik'ten başka hiç kimse benimle konuşmuyor. Keşke bu onurdan yoksun olsaydım, çünkü şöyle aklı başında konuşulacak bir adam değil, durmadan zevzeklik ediyor, dalga geçiyor. Kendisi daha çok genç, ünü de pekiyi değil. Birahane, han ve bunlara benzer yerleri pek seviyor. Sana en yeni haber olarak bugün bizde toplanılacağından ve toplantıda onun da bulunacağından başka yazacak bir şey bulamıyorum.

Ne zaman Fransızca konuşsam gülüyor ve Fransızcamın bir yüzyıllık olduğunu söylüyor. Belki de doğru, çünkü Bay Jens Fransa'ya gittiği zaman henüz çok gençti. Bunlardan başka beni bol bol övüyor, kurduğum tümcelerin çok güzel olduğunu söylüyor. Dediğine bakılırsa saray kadınlarından hiçbiri benden daha güzel konuşamazmış. Ama bunların hepsi kompliman, öyle sanıyorum. Söylediklerine de aldırdığım yok. Epeyce zamandan bu yana Tjele'den haber alamadım. Analığım, sevgili babamızın yaşamının kötülüğünden ve düzeysiz bir kadınla birlikte yaşamasından ne

zaman söz etse, ağzını açıyor, söylemediğini bırakmıyor. Böyle davranması ben çoğu kez üzüyor ama ne yararı var? Bu mektubumu Styge'ye gösterme, ama kendisine candan selam ettiğimi söyle.

1657 Eylül

Sevgili kardeşin

Marie Grubbe

Bay Styge Högs'in eşleri, sevgili dostum ve kardeşim, çok sayın Bayan Ane Marie Grubbe'ye saygılarımla sunarım."

Sofradan kalkmışlar, salona geçmişlerdi. Lucie hazır bulunanlara altın suyu likörü dağıtıyordu. Marie bir pencere aralığına çekilmiş, kıvrımlı perdelerin arkasına yarı saklanmış durumdaydı. Ulrik Frederik ona doğru yürüdü, önünde abartılı bir bir biçimde diz bükerek saygıyla eğildi ve son derece ciddi bir tavırla, sofrada Matmazel'e çok uzak düştüğünden duyduğu üzüntüyü dile getirdi ve bu sırada esmer küçük elini koltuğun arkalığı üzerine koydu. Marie başını kaldırdı, yüzü kıpkırmızı kesilmişti.

"Pardon Matmazel, dedi, cüret ettiğim saygılı ve yüceltici diz büküşümün sizi öfkelendirdiğini ve kıpkırmızı kesildiğinizi görüyorum. Gerçi biraz cüretli olacak ama beni mutsuz eden bu öfkenizin nedenini sormama izin verir misiniz?"

"Size ne öfkelendim ne de kıpkırmızı kesildim."

"Bu renge herhalde beyaz adını vermek hoşunuza gidiyor. Bien. Öyleyse sizin kırmızı gül denen çiçeğin rengine ne ad verdiğinizi sormak isterim."

"Kuzum, siz hiç aklı başında konuşmayı bilmez misiniz?"

"Hımmm, bakın hele. Ben de bazen gerçekten akıllı uslu konuşurum ama itiraf etmeliyim ki çok ender.

Ama

Ama Chloe, Chloe, kızma bana,

Sirius köpekleri nasıl yakarsa

Öyle kudurmuşça yakıyor bakışların

Salyasıdır sanki sudan korkanların

Bu köpüren sözler dudaklarımda."

"Evet, çok doğru söylüyorsunuz."

"Ah, Matmazel, siz Amor'un gücü hakkında çok az şey biliyorsunuz. Benim öyle gecelerim oluyor ki aşktan hasta, Silkehof'a kadar sürünerek gidiyor ve Christen Skeels Parkı'nın duvarları üstüne tırmanıyorum. Orada kokularını serpen güllerle yabanıl şebboylar arasında bir yontu gibi ayakta duruyor ve 'Aurora' gül parmaklarıyla saçlarımı okşayıncaya kadar gözlerimi odanızın penceresine dikip öylece kalakalıyorum."

"Ah, mösyö, öyle sanıyorum ki siz, 'Amor'u anarken onun adını şaşırdınız. Evan bunu size gereği gibi anlatmalıydı. Gece vakti sokaklarda dolaşanların kolayca yollarını şaşırmaları olasıdır. Siz, Skeel Parkı'na hiçbir zaman gitmediniz. Daha çok "Kapadokya"da ve şarap kadehleriyle şişeleri arasındaydınız, bu nedenle kımıldayamayacak duruma geliyor ve bir yontu gibi sessiz kalıyordunuz. Sizi etkileyen, ayaklarınızı devinimden alıkoyan da hiç kuşkusuz aşk düşünceleri değildi."

"Bana son derece haksızlık ediyorsunuz. Ben bazen bir şarapçı dükkânına gidiyorsam, bu zevk ve neşeden kaynaklanmıyor, tersine yalnızca ve yalnızca içimi yiyen, beni yiyip bitiren derdi unutmak için gidiyorum."

"Ah! Sahi mi?"

"Siz bana inanmıyorsunuz, aşkımın sürekliliğine güveniniz yok. Tanrım! Sankt Nikolaj tarafındaki şu küçük pencereyi görüyor musunuz? Ben üç gün sabahtan akşama kadar orada oturup siz gergef işlerken güzel yüzünüzü seyrettim."

"Ne kadar kötüsünüz! Siz ne zaman ağzınızı açacak olsanız, abuk sabuk konuşurken yakalanıyorsunuz. Ben Nikolaj tarafına oturup hiçbir zaman gergef işlemedim. Şu şiiri biliyor musunuz?

Çepeçevreydi karanlık gece

Bir adam cini ele geçirince

Hemen şu sözü söyledi ona:

'Kurtulmak istersen gel söyle bana

Bırakayım seni kendi ülkene

Ama hiç yalansız, hilesiz sen de

Öğret hemen bana bildiklerini

En doğru olanı, gereği gibi.'

Cin yalnızca bir söz söyledi: 'Dinle'

Ve adam bıraktı cini işine

Dünyada hiç kimse ve hiçbir zaman

Cinin bu sözüne diyemez yalan."

Ulrik Frederik, Marie'nin önünde saygıyla eğildi, tek sözcük söylemeden uzaklaştı.

Marie, o giderken arkasından baktı. Yürüyüşü gerçekten de güzeldi. Ne buruşuk, ne de katlanması olan gergin ipek çorapları, pırıl pırıl parlıyordu. Ayak bilekleri son derece güzel, iskarpinleri dar ve uzundu. Onu seyretmek öyle zevkliydi ki! Alnında küçük pembe bir yara izi bulunduğunu o zamana kadar hiç fark etmemişti.

Başını eğdi, gizlice kendi ellerine baktı ve azıcık ağzını buruşturdu. Çünkü parmakları ona biraz kısa görünmüştü.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kış gelmişti. Ormandaki hayvanların, kırlardaki kuşların göç dönemi başlamıştı. Bu yıl Noel, çamur sıvalı duvarlar ve gemi omurgaları arasında çok kötü geçiyordu. Batı kıyıları batan gemilerin kalıntılarıyla dolmuştu. Her yanda donup kalmış gemi kafesleri, parçalanmış direkler, köhne sandallar ve batmış gemiler görülüyor, kayalık kıyılar önünde hazineler yüzüyordu. Bunların hepsi parça parça olmuş, kırılıp ufalanmıştı. Kimi dibe batıyor, kimi sürüklenip gidiyor, kimi de kıyıdaki kumlara gömülüyordu. Çünkü fırtına, kudurmuş deniz ve öldürücü soğuk sürüyor, insan gücü bunları egemenliği altına alamıyordu. Buz gibi savrulan donmuş karın etkisiyle gök ve yer birbiri içinde erimiş, birleşmişti. Yağan kar ahşap duvarlardan, parçalanmış lombar deliklerinden içeriye giriyor, buralara yokluk, yoksulluk getiriyordu. Kapılarla çatı aralıklarına sıkışınca da evlerdeki bolluğa ve şeritlerle süslü mantolara kadar sızıyordu. Dilenciler ve garip gezginler, sığındıkları hendek ve setlerin üstünde donup kalıyorlar, yoksullar ot yataklarında can veriyordu. Varlıklı kişilerin hayvanları bile iyi durumda değildi.

Sonra fırtına durdu. Sessiz, çınlayan bir ayaz başladı. Bütün hükümetler ve ülkeler için pahalılık dönemleri başladı. Yaz çılgınlıklarının ardından kışın kefareti geldi… İsveç Ordusu Danimarka surlarını geçti.

Sonra barış oldu, arkasından yeşil yaprakları ve aydınlık havalarıyla ilkyaz geldi. Ama o yıl Seelandlı delikanlılar, başlarını çiçekten taçlarla süsleyerek atla kente gitmediler. Her yanda İsveç askerleri kaynaşıyordu. Barış olmuştu ama aynı zamanda savaşın getirdiği zorunluluğu da yüklenmek gerekiyor ve barış uzun süreceğe benzemiyordu.

Uzun sürmedi de.

Mayısta yeşeren dallar, yaz güneşinin alevleriyle kavrulup kararırken İsveçliler Kopenhag tabyalarına saldırmaya başladı.

Ağustos ayının ikinci pazar günü kilisede ikindi ayini yapılırken, ansızın İsveç askerlerinin Kors'a girdiği haberi çevreye yayıldı; arkasından sokaklar kaynaşmaya başladı. Halk onurla ve sessizce orada burada dolaşıyor, her yerde durmadan karmakarışık konuşuyordu. Bu konuşmalar

ayak seslerine karışarak garip, boğucu, tekdüze ve güçlü bir uğultu oluşturuyor, ne azalıp ne çoğalarak öylece sürüp gidiyordu.

Haber kilisede vaazın tam ortasında duyuldu. Telaşlı, soluğu kesilmiş bir fısıltı halinde en arkadaki sırada oturanlardan ikinci sıradaki birine geçiyor, oradan üçüncü sıradakilerden üçüne, ondan dördüncü sırada tek başına oturan yaşlı bir adama, oradan da daha ilerilere, en ön sıralara kadar yayılıyordu. Ortalarda oturanlar, arkalarında bulunanlara dönüyor ve ciddilikle baş işaretleri yapıyorlardı. Kilisenin ön bölümünde ayakta duran birkaç kişiyse kapıyı gözlüyordu.

Çok geçmeden kimse papaza bakmaz oldu. Herkes söylenen şeyleri dinliyormuş gibi başını öne eğmiş, ama dinlemiyor, birbiriyle fısıldaşıyordu. Gerçi ara sıra durdukları oluyor, bir an için papazın söylediklerine dikkat kesilerek vaazın bitmesine ne kadar kaldığını anlamak istiyorlardı ama arkasından yine fısıldaşmaya başlıyorlardı.

Dışarıda, caddeyi dolduran insan kalabalığının boğuk gürültüsü, içerde iyice duyulmakta, dayanılmaz bir durum almaktaydı. Kiliseye sürekli gelenler, işi çok olan insanların aceleciliğiyle şarkı kitaplarını gizlice ceplerine sokmaya başladı.

"Amin."

Bütün yüzler papaza çevrilmişti.

Duanın halka açık bölümü sırasında herkes papazın bir şey bilip bilmediğini düşünüyordu. Arkasından kral hanedanı, imparatorluk meclis üyeleri, soylular ve bütün büyük devlet adamları için dua edildi. Bu sırada birçok kimsenin gözleri yaşardı, duanın bundan sonraki bölümü gelince birkaç kişi hıçkırmaya başladı; yüzlerce ağız yavaş ama işitilebilecek bir sesle şunları söylüyordu: "Tanrı bu ülke ve ülkelerden savaşı ve kan dökülmesini, vebayı ve korkunç ölümü, açlık ve kıtlığı, fırtına ve kötü havaları, yangın ve su baskınlarını iyiliğiyle esirgesin ve biz böylece onun babaca bağış ve armağanı için kutsal adını anma ve yüceltme olanağını bulalım."

İlahinin henüz sonuna gelmeden kilise boşalmıştı. Yalnızca org sesleri sürüyordu.

* * *

Ertesi gün yeniden ayaklanan halk yığınları, yönelebilecekleri belli bir amacı elde etmiş bulunuyorlardı; çünkü geceleyin İsveç Donanması Drag adasının önüne demirlemişti. Bununla birlikte imparatorluk meclis üyelerinden ikisinin tam yetkiyle ve barışı sağlayacak biçimde düşmanla görüşmelere başlamak üzere yola çıkmış olduğunun herkesçe duyulmuş olmasından olacak, huzursuzluk bugün daha azdı. Ancak meclis üyeleri, salı günü barış olamayacağı haberini getirdikleri zaman, durum birdenbire tersine döndü.

Artık ortada onurla dolaşan yığınlar kalmamıştı. Hepsi önemli ve tehlikeli haberlerin etkisiyle ürkmüştü. Kent sınırları içine hiçbir zaman görülmemiş, acayip ve renkli bir insan akını başlamıştı. Bunlar, birbirine benzeyen ve çeşitli işlere ait türlü işaretler taşıyan bu sessiz, dingin evlerde yaşayanlara hiç benzemiyordu. Hele giyimlerindeki, giysilerindeki o tutku! Bu ciddi ağızların yaydığı cehennem gürültüsü ve ceketlerin dar kolluklarına sokulmuş olan bu kolların sert devinimleri! Kimse yalnız kalmak, evde oturmak istemiyordu. Hepsi de acıları ve gözyaşlarıyla, korkuları ve umutsuzluklarıyla caddenin ortasında duruyordu.

Şu açık başlı, gözleri kan çanağına dönmüş görkemli yaşlı adama bakın! Solgun kül rengi yüzünü duvara döndürmüş, sıkılmış yumruklarıyla taşlara vurmaktadır. Şu şişman celladı dinleyin!

İmparatorluk meclis üyelerine ve bu talihsiz savaşa ilenmektedir. Şu genç adama bakın! Bütün bu yıkımlara neden olan düşmana karşı duyduğu nefretten yanakları nasıl alev alev! O gelecek yıkımları daha şimdiden içinde yaşamaktadır.

Ve hepsi ellerinden bir şey gelmediği için nasıl da kudurmuş. Tanrım ne biçim dualar, delice dualar etmektedirler!

Arabalar caddenin tam ortasında duruyor; hizmetçi kızlar sepetlerini, kovalarını kapı içlerine koymuş; şurada, burada tek tük kimi insanlar en iyi giysilerini giymiş, yüzleri yorgunluktan kızarmış, aceleyle evlerden çıkıyor, şaşkınlıkla çevrelerine bakınıyor, kendi üstbaşlarını süzüyor ve kalabalığın arasında hızlı hızlı dolaşarak, dikkati iyi giyimlerinden başka yöne çekmek için, telaşlı telaşlı gevezelik ediyorlar. Bunlar ne düşünmektedirler? Ve

bütün bu hırpani, sarhoş adamlar nereden çıkmıştır? Her yan bunlarla kaynıyor, bağırıyor, sallanıyor, kavga ediyor ve yere yuvarlanıyorlar. Merdiven basamakları üzerinde oturmuş kusuyorlar, yüksek sesle gülüşüyor, çevredeki hafif kadınları kovalıyor ve erkeklerle dövüşmeye kalkıyorlar.

Bu ilk korkuydu, içgüdülerin korkusu… Öğleden sonra yatıştı. Halk tabyalara gönderilmişti. Bir hayli çalışıldı, hendekler kazılarak derinleştirildi, siperler yükseltildi. Yollardan askerler geçmiş, genç esnaf, üniversite öğrencileri ve soyluların yanında çalışan uşaklar, türlü, acayip silahlarla silahlanmış, nöbet tutuyorlardı. Toplar sıra sıra dizilmiş, kral atına binerek tabyalara gitmişti. Herkes onun orada kalacağını biliyordu. Yapılan işlerde artık bir düzen vardı ve halk artık aklını başına toplamaya başlamıştı.

* * *

Ertesi gün ikindiye doğru kentin batı kapısı önündeki varoşlar ateşe verilmişti. Yangın kokusu kentin içine yayılıyor, halka huzursuzluk veriyordu. Akşamın alacakaranlığında alevlerin kızıl parıltıları, kadınlar kulesinin kül rengi duvarlarını aydınlatır, Petri Kilisesi'nin kulesindeki altın yuvarlar üzerinde oynaşırken, düşmanın Valby tepelerinden ilerlediği duyuldu ve bu haber, korkulu bir iç çekişi gibi tüm kente yayıldı. Caddelerde, en küçüklerine kadar bütün sokaklarda korku ve kederle şu söz dolaşıyordu: "İsveçliler geliyor! İsveçliler geliyor!" Oğlan çocukları kentin içinde koşuşuyor, tiz sesleriyle bağrışıyorlardı. Halk kapılara akın ediyor, hepsi korku içinde, batı yönüne doğru bakıyordu. Dükkânlar kapanmıştı; nalbur dükkânlarının sahipleri aceleyle hurda eşyalarını topluyordu. Sanki bu kendi halinde, namuslu halk, güçlü düşman ordusunun kenti hemen istila etmesini bekliyordu.

Tabyaların önü ve karşılarına düşen caddeler, insandan görünmüyor, herkes dikkat kesilmiş, yangını seyrediyordu. Bununla birlikte birçokları da yangının görünmediği yerlere, Vandkunst ve Löngang'a toplanmışlardı. Buralarda türlü şeyler konuşuluyor, özellikle ve her şeyden önce İsveçlilerin bu gece mi yoksa yarın mı saldırıya geçecekleri tartışılıyordu.

Vandkunst'tan kumaş boyacısı Geert Pyper'in düşüncesine göre, İsveçliler savaş düzenine girip hemen şimdi saldırmaya başlayacaklardı.

Duraksamalarına ne gerek vardı?

İleride duran, Farvergade'de çalışan tüccar, İzlandalı Erik Lauriten'in kanısına göre de gece vakti her yanı sis kapladığı bir sırada, neresi kara neresi su bilmeden, yabancı bir kenti istilaya kalkışmak biraz fazla cesaret olurdu.

Kumaş boyacısı Geert "neresi kara, neresi suymuş" diye içini çekti, "keşke biz, kendi tesislerimizi İsveçlinin bildiğinin yarısı kadar bilseydik! Bana bundan söz etmeyin! Onların en umulmadık yerlerde bile casusları var, inanın bana! Evet bunu belediye başkanı gibi, belediye meclisi de çok iyi biliyor. Çünkü casusları ortaya çıkarmak için sabahın erken saatlerinden bu yana bütün evleri, kulübeleri çavuşlar dolaşıyor. Ama görün bakın, birini yakalayabilecekler mi? İsveçli kurnazdır, özellikle de iş söz konusu olunca, inanın sözüme! Bu, doğuştan bir yetenek! Hem ben bunu kendi deneyimimden biliyorum. Bundan on yıl kadar önceydi, başımdan geçen bir oyunu asla unutamıyorum. Sizin bileceğiniz, çivit boyasıyla ilgili bir iş… Bu öyle bir boyadır ki, içine karıştırılan suya göre siyah yapar, koyu mavi yapar, mavi yapar. İlaçlama yöntemine göre değişir. Küllü suya sokmak, boya kazanını hazırlamak, bunu herkes, her çırak yapar; el ustalığından başka bir şey değil. Ama ilaçlamak, bu bir sanattır. Fazla ilaçlarsan, iplik mi, kumaş mı neyse yanar, bütün lifleri bozulup çürür. Az ilaçlarsan, en pahalı bakkam ağacı da kullansan, boya tutmaz. İşte ilaçlamak, bu nedenle bir meslek gizidir, kimseye, kendi oğluna bile söylenmez; özellikle de çıraklara, asla!"

Tüccar: "Doğru, Geert Usta" dedi, "Çok doğru."

Boyacı sözlerini sürdürdü: "Öyle, ne anlatıyordum, evet, bundan on yıl önce, yanımda bir oğlan çalışıyordu, anası bir İsveç karısıydı. Tarçın rengini elde etmek için nasıl bir ilaç kullandığımı öğrenmeyi kafasına koymuş. Ama ben ilacı hep kapıyı kilitleyerek tarttığım için bu tasarısını gerçekleştirmesi kolay değildi. Bu şeytan dölünün hangi çareye başvurduğunu sanırsınız? Dinleyin. Vandkunst'ta koca koca sıçanlardan çok çekeriz.

Elimizdeki yapağıyı, pamuk ipliklerini kemirirler, bu nedenle boyanmak için getirilen her şeyi, yelken bezinden yapılmış torbalara koyar, tavana asarız. Bu şeytan dölü, çıraklardan birini kandırarak torbalardan

birine girip kendini tavana çektirmemiş mi? O sırada içeriye ben girdim. Boyaları tartıp hazırlamaya, karıştırmaya başladım. İşimi hemen hemen bitirmek üzereydim ki, torbadakinin bacaklarından birine kulunç girmiş, debelenmeye, bağırmaya başlamaz mı? Yere inmek için yardım istiyordu. Öyle bir yardım ettim ki kerataya! Cehennemin dibine gitsin! Ama bu yaptığı da alçakça bir oyundu hani. Evet, öyledir, öyle… Bu İsveçlilerin hepsi böyledir, güvenmeye gelmez, insanı yarı yolda bırakırlar."

Erik Lauritzen: "Evet, bütünüyle haklısınız" dedi. "Çok kötü insanlardır şu İsveçliler. Evlerinde dişleyip kemirecek bir şeyleri yoktur; ama bir kez de dışarı çıktılar mı, mirasyedice yiyip içmeye doyamazlar. Bunlar öksüz yurdundaki çocuklara benzer. Yedikleri zaman bugünkü açlıkları, gelecek açlıkları, hatta üstelik geçmiş günlerdeki açlıkları için de yerler. Çalmak, alıp götürmek konusunda kargalarla serserileri bile geride bırakırlar. Adam öldürmeye de öyle susamışlardır ki! 'İsveçli Lasse (2) gibi kolayca bıçağına sarılır' sözü boşuna söylenmemiştir."

Boyacı:

"Hem ahlakça da öyle düşüklerdir ki" diye atıldı, "ne zaman bir cellat, bir karıyı kırbaçlayarak kente getirse, 'bu ne menem bir yaratıktır?' diye soracak olursanız, kesinlikle 'İsveçli bir orospudur' yanıtını alırsınız."

"Evet, insanlar da hayvanlar gibi kan bakımından türlü türlü oluyor. Akılsız hayvanlar arasında maymun neyse, İsveçli de insanlar arasında odur. Kanında öyle utanmazca bir kızgınlık, o kadar doymaz bir ateş var ki, Tanrı'nın insanoğullarına armağan ettiği akıl ve yargılama yeteneği, onların bu kötü hayvanca isteklerini, günahkâr arzularını dizginleyemez."

Boyacı, tüccarın söylediklerini birkaç kez başıyla onayladıktan sonra şöyle dedi:

"Doğru, Erik Lauritzen, doğru! İsveçli kendinden başka kimseye benzemeyen bir yaratıktır; bize, öteki insanlara benzemez. Dükkânıma ne zaman bir yabancı girse, İsveçli mi yoksa başka ırktan mı, kokusundan anlarım. İsveçli teke ya da balık salamurası gibi, acı acı kokar. Bunun nedeni üstünde çok düşündüm. Ama sizin de açıkladığınız gibi, bu kokular damarlarındaki kanın kızgınlığından ileri geliyor. Evet öyle."

Boyacının yanında ayakta duran yaşlı bir kadın, "Eğer İsveçliler ya da Türkler, Hıristiyanlardan başka türlü kokuyorsa, bunda şaşılacak bir şey yoktur" diye bir düşünce ileri sürdü. Boyacı:

"Siz ne diyorsunuz, Bayan Senfhökerin", diye kadının sözünü kesti, "İsveçlilerin Hıristiyan olmadıklarını mı sanıyorsunuz?"

"Hoşunuza gidiyorsa, siz onlara Hıristiyan adını verebilirsiniz Geert Usta, ama bendeki vaaz kitabına göre, Finliler, dinsizler ve büyücüler, asla Hıristiyan değildir. Hem şu da gün gibi açıktır ki, rahmetli Kral Christian zamanında, İsveçlileri daha Jütland'dayken ay ışıklı bir gecede bütün bir alay tam bir düzenle yürütüyormuş; gece saat on ikiyi çalar çalmaz, hepsi kurt, şeytan örneği uluyarak ormanlara, bataklıklar içine dağılmışlar, insan ve hayvanlara yıkım getirmişler."

"Ama pazar günleri kiliseye gidiyorlar. Bunu biliyorum; onların da tıpkı bizim gibi papazları, kiliseleri var."

"Evet, ama ben buna bir türlü akıl erdiremiyorum. Bu şeytan dölleri kiliseye gidiyorlar; ama şeytanın, cadılar dans alanında yaz günü dönümü ayinini yaptığı zaman büyücülerin ikindi ayininde bulunmak üzere, kentten dışarıya gittikleri gibi. Hayır, onların hepsi büyülenmiştir, hiçbirine gülle işlemez, ne gülle ne kurşun! Çoğunun da bakışı yıkım getirir. Yoksa bu cehennem zebanileri, ilençli ayaklarını ne zaman bir ülkeye bassalar, orada çiçek salgını ortalığı kasıp kavurmaz mıydı?"

Boyacı ustası bir yanıt vermeye hazırlanıyordu. Ama bir süredir orada duran ve çevreyi huzursuzlukla seyreden Erik Lauritzen, "Susun! Susun! Geert Pyper!" diye bağırdı. "Şu karşıda bir vaiz gibi konuşan, halkın çevresini sımsıkı sardığı adam kim?"

Kalabalığa doğru aceleyle yürüdüler. Bu arada boyacı ustası Geert, bildiği kadarıyla bunun Jesper Kiin adında biri olduğunu, Ruhul-Kudüs Kilisesi'nde vaaz verdiğini, ama bilen kimselerden öğrendiğine göre yüksek orununa ve ruhani uğraşına uyacak biçimde inancı bütün bir adam olmadığını belirtti.

Bu ufak tefek, buldok köpeğine benzeyen ve yaklaşık otuz yaşlarında bir adamdı. Saçları uzun, düz kara, yüzü ablak ve etli, burnu küçük, ela gözleri kımıl kımıl, dudakları kırmızıydı.

Bir evin merdiveninde en üst basamakta ayakta duruyor, kollarıyla sert devinimler yaparak, ivedi ivedi, ateşli ama oldukça haşin ve peltek bir dille konuşuyordu:

"Meta'nın İncilinde, yirmi altıncı babın elli birinci ayetinden elli dördüncü ayetine kadar şöyle yazar: 'Ve işte İsa ile birlikte bulunanlardan biri elini uzatıp kılıcını çekti ve büyük bilicinin bendesine vurup kulağını kesti. O zaman İsa ona dedi ki, kılıcını yine yerine koy, çünkü kılıç tutanların tümü kılıçla ölür. Yoksa ben babama şimdi rica edemez miyim sanırsın? O da bana on iki alaydan çok melek yetiştirir. Ama böyle olmak gerektir. Buyuran kitaplar nasıl suçlanabilir?'

Evet sevgili yurttaşlarım, bu böyle olmak gerektir. Şimdi kentin alçak tabyaları, zayıf korunakları önünde iyi silahlanmış çok güçlü savaşçı yığınları duruyor ve komutanları olan kral, ağzını açarak onlara kılıç ve ateş, saldırı ve kuşatmayla bu kenti, bütün halkıyla birlikte bütünüyle tutsak almaları ve kendilerine bağlı kılmaları için buyruk ve komut vermiştir."

Kentte olanlar da mutluluklarının tehdit edilerek kendi sonlarına acımasızca karar verildiğini gördükleri için silahlanmakta, havan topları ve başka zararlı savaş aletlerini tabyalara taşımakta ve birbirleriyle şöyle konuşmaktadırlar: 'Bize yaraşan, yaman alevler ve çekilmiş kılıçlarla barışı bozanların ve bizi bütünüyle yok etmek isteyenlerin üstüne atılmak değil midir? Ulu Tanrı böyle bir düşmana karşı dayanmak ve onu yok etmek için değilse, insanların yüreğinde korkusuzluğu ve cesareti niçin uyandırmıştır? Ve havari Petrus gibi kılıçlarını çekmişler, birdenbire Malchus'un kulağını uçurmak istiyorlar. Ama İsa Mesih şöyle söylüyor: ***'Kılıcını yine yerine koy, çünkü kılıç tutanların tümü kılıçla ölür.*** ' Gerçi böyle bir söz öfkeyle dolu düşüncelere garip gelir ve kinle dolu olanların kör gözlerine delilik gibi görünür. Ama bunu yalnızca bir boru sesi gibi dinlememek gerekir. Bir gemi nasıl birçok yararlı şeyle yüklüyse, söz de aynı biçimde düşünüp taşınma ve düşünceyle yüklüdür. Çünkü söz, anlam demektir, bir içeriği vardır, bu da algılanmak ister. Onun için sözü araştırmaya, anlamaya ve onun en doğru biçimde nasıl açıklanacağını öğrenmeye çalışalım! Kılıcın hangi nedenden ötürü yerinde durması gerekir ve kılıç tutanlar niçin kılıçla öleceklerdir? Böyle bir şeyi üç bakımdan araştırmamız gerekir:

Şimdi, birinci nokta şudur: İnsan her türlü ölçünün üstünde akıllı, görkemli bir biçimde yapılmış bir mikrokozmostur ya da daha iyi bir

deyimle küçük bir dünya, iyilik ve kötülükten oluşmuş bir evrendir. Çünkü havarilerden Jakobus'un dediği gibi, insanın yalnızca dili bile bir adaletsizlik dünyası olunca, bütün bedeni ne kadar daha büyük bir evrendir! Onda tutkuyla bakan gözler gibi, aceleyle koşan ayaklar ve kapıp götüren eller vardır, doymak bilmeyen bir karın gibi, yalvaran dizler ve uyanık kulaklar vardır. Ve beden bir evrense, bizim o değerli, ölümsüz ruhumuz ne kadar daha büyük bir evrendir! Evet, ruh tatlı ve acı bitkilerle, kötü zevklerimizin yırtıcı hayvanları ve erdemimizin beyaz kuzularıyla doludur. Ve böyle bir dünyayı yıkan kimseleri, yangın kundakçıları ya da zorbalardan ve çarşı hırsızlarından daha yüce mi sayacağız? Ve siz böyle birine ne ceza verileceğini, bu gibilerin ne türlü acılara katlanmaları gerektiğini bilirsiniz!"

Hava artık iyice kararmış ve sokak vaizinin çevresindeki halk yığını, yavaş yavaş kımıldayan, durmadan büyüyen karanlık ve büyük bir kitleye dönüşmüştü.

"İkinci nokta şudur: İnsan bir mikrotheostur, yani her şeye gücü yeten Tanrı'nın bir yansısı, bir simgesidir. Ve Tanrı'nın simgesine saldıran bir kimseyi, kilisedeki kutsal kapları ve libasları çalan ya da Tanrı evine karşı zorbaca davranan birinden daha yüce mi saymak gerekir? Ve siz, böyle birine ne ceza verileceğini, bu gibilerin ne türlü acılara katlanmaları gerektiğini bilirsiniz!

Üçüncü ve son nokta şudur: İnsanın her şeyden önce Tanrısına karşı görevleri vardır. Onun temiz bir yaşamın pırıl parlayan silahlarıyla donanarak ve beline gerçeğin keskin kılıcını kuşanarak hiç ara vermeden Tanrı yolunda savaşması, uğraş vermesi boynunun borcudur! Bir Tanrı savaşçısına böyle silahlarla donanarak cehennemin boynunu koparmak, cehennemin karnı üstünde tepinmek yaraşır. Onun için bize düşen, maddi olan kılıcı yerine koymaktır! Çünkü hepimizin manevi kılıçla başarılacak gerçekten de çok işimiz vardır!"

Caddenin her iki yanında, durmadan küçük el fenerleriyle birçok kimsenin geldiği ve evlerine doğru ışık tuttuğu görülüyordu. Bunlar kalabalıkla karşılaşınca duruyor, birbirlerinin arkasına yığılıyorlardı. Çok geçmeden parıldayan küçük ışıklardan, pek de düzgün sayılamayacak bir yarım daire oluştu. Bu ışıklar, yığın kımıldadıkça beliriyor ya da yitiyor, ara sıra bir fener yukarıya kaldırılıyor ve saçtığı ışık beyaz bir tülle örtülü

duvarlar ya da karanlık pencere camları üzerinde çevreyi aranırmış gibi bakıyor, sonunda sokak vaizinin ciddi yüzü üzerinde karar kılıyordu.

Vaiz konuşmayı sürdürdü:

"Ama bunu nasıl başarmak gerekir? Yüreğiniz dile geliyor ve soruyorsunuz: Kendimizi ellerimiz ve ayaklarımız bağlı olarak düşmanımıza, köleliğe ve alçalmanın acılarına mı teslim edeceğiz? Hayır, sevgili dostlarım, böyle söylemeyin, çünkü böyle yaparsanız, İsa Mesih'in babasına on iki alaydan fazla melek göndermesi için yalvarması gerektiğini ileri sürenlerden olursunuz! Hayır kavgaya ve umutsuzluğa düşmeyin! Tanrı buyruklarına karşı içinizden homurdanmayın! Onun istencine karşı gelmeyin! Çünkü Tanrı'nın yere çalmak istedikleri parçalanacak, Tanrı'nın ayağa kaldırmak istedikleri güven içinde yaşayacaktır! Ve onun çöller, tehlikeler içinden bizi esenliğe çıkaracak birçok yolu vardır! Tanrı düşmanının niyetini değiştiremez mi? Ölüm meleğini Asur kralı Sin-Akhce-Eriba'nın ordugâhına salmadı mı? Kızıl Deniz'in yutup yok eden sularını, kıyıcı firavunun nasıl yok olduğunu unuttunuz mu?"

Burada Jesper Kiim'in sözünü kestiler.

Kalabalık, onu oldukça dingin bir biçimde dinlemişti. Yalnızca arka sıralardan ara sıra boğuk, korkutucu bir mırıltı yankılanıyordu. Şimdiyse Mette Senfhökerin keskin sesiyle şöyle haykırmaya başladı: "Cehennem kütüğü, kara köpek, seni! Susacak mısın? Dinlemeyin onu! Onun ağzıyla konuşan İsveç parasıdır!"

Bir an için ortalığa tam bir sessizlik egemen oldu; ama arkasından gürültü başladı. Aşağılamalar, sövmeler, ilençler yağmur gibi yağıyordu. Vaiz konuşmak istedikçe bağrışmalar daha da şiddetleniyor, az önce merdiven basamakları üstünde duranlar, şimdi gözdağları vererek onun üstüne yürüyorlardı. En önde duranlardan ve vaiz konuştuğu sürece durmadan ağlamış olan ufak tefek, ak saçlı bir adam, şimdi kudurmuş gibi, uzun, gümüş kabzalı sopasını ona dayamış, batırıyordu.

"Alın aşağı onu! Alın aşağı!" diye bağrışıyorlardı. "Sözlerini geri alsın! Bizi baştan çıkarmak için kaç para aldığını itiraf etsin! Alın aşağı! İtiraf etsin suçunu! Biz onu söyletmesini de biliriz!"

Halkın bir bölümü de şöyle bağırıyordu: "Onu bodrum deliğine tıkmalı! Belediye dairesindeki bodruma! Yakalayın, aşağı alın onu! Aşağı alın onu! Aşağı alın!"

Birkaç güçlü adam vaizi yakalamıştı bile. Talihsiz adam merdivenin tahta tırabzanlarına yapıştı; ama tırabzanları kırdılar, kendisini de caddeye, kalabalığın içine sürüklediler. Burada yumruk ve tekmelerle karşılandı. Kocakarılar adamın saçlarını yoluyor, giysilerini parçalıyor, bu sırada babalarının elinden tutmuş olan biteni seyreden küçük oğlanlar da sevinçten hopluyorlardı.

Arka sıralardan "Mette'yi ileriye bırakın" diye bağrıştılar, "yol açın Mette'ye! Onun sorgusunu o yapsın!"

Mette kalabalığın içinden ilerlerken, "Sözlerini geri alıyor mu? Bu şeytanca vaazı geri alıyor mu, ha? Soydan dolandırıcı seni! Geri alıyor musun!" diye bağırıyordu.

"Asla! Hiçbir zaman. İnsanın kitapta yazdığı gibi, Tanrı'ya kullarından fazla baş eğmesi gerekir!"

Mette: "Öyle mi gerekir?" diyerek ayağından tahta pabucunu çıkardı ve vaize gözdağı verdi. "Ama insanların tahta ayakkabıları vardır, bunu görüyor musun? Sen Yüce Tanrı'nın değil, şeytanın aylıklı kölesisin! Sana öyle bir vururum ki, beynin duvarda parça parça olur." Ve pabucuyla vaize vurmaya başladı.

Rahip "Günaha girmeyin, Mette" diye inliyordu.

Kadın, kulakları yırtan bir sesle, "Günaha girmemesi gereken şeytanlardır" diye bağırdı.

Bu sırada bir ses yükseldi: "Susun! Susun! Dikkat edin, yığılmayın öyle! Gyldenlöve, general geliyor."

Uzun boylu bir adam, atına binmiş geçiyordu. Halk yığını, "Tanrı Gyldenlöve'ye uzun ömür versin! Kahraman Gyldenlöve'ye!" diye böğürdü.

Şapkalar, kasketler sallanıyor, bağırışlar bitmek bilmiyordu. Bundan sonra atlı, tabyalara doğru uzaklaştı.

At üzerindeyken milis birlikleri komutanı ve yarbay olan bu adam, yayayken kralın kardeş çocuğu Ulrik Gyldenlöve'ydi.

Kalabalık dağılıyor, oradakilerin sayısı gittikçe azalıyordu. Biraz sonra birkaç kişiden başka ortada kimse kalmadı.

Boyacı ustası Geert, "ama ne garip şey bu böyle" diye söylendi, "Bir yandan barış adına konuşan birinin kafasını ikiye bölüyoruz, öte yandan bu savaşta en suçlu olan kimseyi, boğazımız yırtılıncaya kadar alkışlıyoruz."

Buna karşılık tüccar, "Tanrı'ya emanet olun Geert Pyper, Tanrı'ya emanet olun! İyi, rahat geceler" diyerek kısa kesti ve yanından ayrılarak uzaklaştı. Boyacı, "Mette'nin ayakkabılarını düşünüyor" diye mırıldandı, o da yürüdü.

Jesper Kiim, tek başına merdiven basamaklarının üstünde oturuyor, elleriyle acıyan kafasını tutuyordu. Yukarıda, tabyaların üzerinde nöbetçiler ağır ağır dolaşıyor, karanlık kırları gözetliyorlardı. Dışarıda binlerce düşman askeri bulunmasına karşın, çevre bütünüyle sessizdi.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ufuktaki kurşun rengi sis yığınlarından sarı kırmızı ışık demetleri fışkırıyor, üstündeki hava tabakalarını tutuşturarak bunları yumuşak pembe, altın rengi alevlere dönüştürüyor ve gittikçe solarak, soluklaşarak dar, uzun bir bulut halinde yayılıp yanıyor ve bu yığının dalgalı eteklerini kavrayarak altın, erguvan ve göz kamaştıracak kadar aydınlık renklere boyuyordu. Kallebod kıyıları üzerinde, Sonneneche'deki bulutların menekşe rengi, kırmızıya çalan yansımaları parıldıyordu. Batı tabyalarının yüksek otları üzerinde de çiçekler titreşiyor, öndeki bahçelerle arkadaki çatılar üzerinde serçeler cıvıldaşıyor ve havayı, titreyen tek bir yankıya çeviriyorlardı. Bahçelerden dar şeritler halinde hafif, ince bir sis yükselirken, ağaçlar yemişlerle yüklü dallarını boğazdan esen hafif soluklarla ağır ağır yere eğiyorlardı.

Kentin batı kapısından üç kez, uzun uzun çalan boru sesleri duyuldu ve bunlara kentin başka yönlerinden yanıt verdiler. Tabyalar boyunca tek tek dolaşan nöbetçiler daha hızlı gidip gelmeye başladılar, paltolarını silkip kasketlerini düzelttiler. Çünkü nöbet değiştirme zamanı gelmişti.

Ulrik Frederik Gyldenlöve dışarıda, kentin batı kapısı önündeki kuzey burcu üzerinde ayakta durmuş, tabya hendeklerinin parıldayan suları üzerinde yelken açan uçuşlarla inip çıkan martıları seyrediyordu.

Yirmi yaşının anıları bazen mat ve sisli, bazen renkli ve zengin, aydınlık, canlı biçimlerle ruhunun önünden hafifçe ve hızla geçiyordu. Bunlar iri güllerin, taze, yeşil ormanların kokularıyla, avcı borularının çınlamalarıyla keman sesleri ve ipek kumaşların hışırtıları içinde geliyordu.

Ta uzaklarda, evlerinin çatıları kırmızı renkte bir Holstein kentinde geçen çocukluğu, gün ışığına bürünmüş, gözünün önünden geçiyordu: Annesi Bayan Margarette Pappen uzun boyu, beyaz elleri ve kara kaplı dua kitabıyla anılarında canlanıyor, yüzü çilli ve ince zincirler takınan oda hizmetçisini, morarmış yüzü, eğri bacaklarıyla biçimsiz eskrim hocasını anımsıyordu.

Fiyord kıyılarında taze ot yığınlarıyla çayırlar vardı. Gottorp Bahçesi gözünün önüne geliyordu. Avcıların sakar Heineichı bu çayırda durur, bir horoz gibi öterken, yassı taşları, karanlığı, iniltili orgu, mihrabındaki

gizemli demir parmaklığıyla kiliseyi görür gibi oluyor, elinde kırmızı bir bayrakla bir deri bir kemik kalmış İsa'yı anımsıyordu.

Kentin batı kapısından yeniden boru sesleri duyuldu, aynı anda doğan gün, keskin ve sıcak ışıklarıyla tüllenen renkleri ve bütün ürkmüş sisleri dağıtmaya başladı.

Sonra avcılığını ve ilk geyiği nasıl vurduğunu anımsadı. O gün yaşlı von Dettmer, öteki zavallı avcı gençler borularını deli gibi öttürürken, vurduğu geyiğin kanıyla onun alnını boyamıştı. Sonra şatodaki kapıcı kız Malene'ye sunduğu çiçek demeti aklına geliyor, saray kâhyasıyla yaptığı ilk sert tartışmayı anımsıyordu. Anıları arasında bir de dış ülkelere yaptığı yolculuklar vardı. Rutubetli bir sabah saatinde yaptığı ilk düello, neşeyle çağıldayan Annettes çağlayanları, Elektör Prens'in balosu, başı ilk sarhoşluğun etkisiyle ağrırken yaptığı gezintiler bu yolculuk anıları arasındaydı.

Sonra kadeh şıngırtıları ve şarap kokularının altın buğusu geliyordu. Bunlarda Lieschen vardı, Lotte vardı; Martha'nın beyaz ensesi, Adeleside'nin yuvarlak kolları bu altın buğunun içindeydi. Sonunda Kopenhag'a yaptığı yolculuk, babası kralın iyi karşılaması, sarayın, oradaki yaşamla ilgili işlerle dolu, can sıkıcı gündüzleri ve şarabın deniz gibi aktığı, öpüşlerle dolu, çılgın geceler geliyordu.

Bu günler ve geceler görkemli av eğlenceleriyle, Ibstru Bahçesi'nde ya da Hilleröd Şatosu'nun yaldızlı salonlarındaki gece buluşmalarının tatlı fısıltılarıyla kesintiye uğruyordu.

Ama bütün bunların hepsinden daha büyük bir aydınlıkla Sophie Urnes'in kara, alevli gözlerini anımsıyor; onun tatlı, şehvetli sesini içinde çok daha büyülenmiş olarak duyuyordu. Bu ses, yumuşak kollar gibi insanı okşayarak baştan çıkarıyor, küçük bir kuş gibi kanatlanarak uçuyor, uçup giderken de cıvıltılarıyla insanı alaya alıyordu.

Orman yamacındaki çalılar arasında duyduğu bir hışırtıyla düşlerinden uyandı.

"Kimdir o?" diye bağırdı.

"Benim, Bay Gyldenlöve, Daniel! Daniel Knopf!" Ve ufak tefek, damlalı bir adam çalıların arasından çıktı, eğilerek selam verdi.

"Hay aksi şeytan! Kurzboldmüş. Ne cehennemden geliyorsunuz böyle, Tanrı aşkına?"

Adam sıkılmış önüne bakıyordu. Ulrik Frederik:

"Daniel! Daniel!" diye yineledi ve gülümseyerek, "Gece vakti yanan ocağın içinden yaralanmadan çıkıp gelmemize benziyorsunuz. Herhalde Alman birası içinizi biraz fazla yakmış olacak" diye ekledi.

Damlalı adam, orman yamacını tırmanmaya başladı. Vücudunun biçimsizliği yüzünden Kurzbold adını verdikleri bu Daniel Knopf, yirmi yaşını biraz geçmiş, zengin ve büyük bir tüccardı. Serveti kadar dilinin keskinliği ve eskrimdeki yeteneğiyle de ün salmıştı. Soylu gençlerle, yani "Le cercle des mourants" diye bilinen ve daha çok saraya yakın genç delikanlıların oluşturduğu belirli bir çevrenin insanlarıyla düşüp kalkardı. Ulrik Frederik ise nükteci olmaktan çok neşeli, sevilen bir adam olmaktan çok kötü ünlüydü. Böyle olmakla birlikte gerçekte kötü ünü oranında kendisine hayranlık duyulur, imrenilir ve bu çevrenin ruhu sayılırdı.

Daniel yarı saray kâhyası, yarı saray delisi olarak bu çevre insanlarıyla düşüp kalkardı; ama sokakta ve soyluların evlerinde değil, ancak eskrim salonlarında, meyhane ve otellerde onsuz olamazlardı. Top oyunu, köpek eğitimi ya da yüzü pudralanmış olarak, eskrimin saldırı ve savunma biçimleri hakkında hiç kimse onun kadar bilimsel konuşamazdı. Hiç kimse onun kadar kupa şarabından anlamazdı. Zar oyunu ve aşk konusunda çok derin görüşleri vardı. Yerli kısraklarla Salzburg harasından gelme aygırlar arasında yapılan melezlemelerin kötülüklerinden uzun uzun ve bilgece söz ederdi. Her şey hakkında öyküler anlatır ve özellikle de her konu üzerinde belirli görüşlerinin olması, gençleri etkilerdi.

Böyle olmakla birlikte son derece uysal ve iyiliksever bir adamdı. Soylularla kendi arasındaki farkı asla unutmaz, bazen sarhoşlukla ya da haşarılıkları yüzünden şu veya bu biçimde, kendisini delice alaya aldıkları zaman, çok tuhaf ve gülünç bir hal alırdı. Kendisini kızdırdıkları ya da aptal yerine koydukları zaman hiç darılmazdı. O kadar uysaldı ki, çoğu zaman

herhangi bir tartışma, topluluğun erincini bozabilecek bir gidiş aldığı zaman, bunu durdurmak için kendini feda etmekten hiç çekinmezdi.

Bu çevreyle ilişkisinin sürüp gitmesini sağlayan da bu özelliğiydi. Adeta onlarla düşüp kalkmak zorundaydı. Kendisi yalnızca sakat bir kentsoyluydu, soylular da ona yarı tanrılar gibi görünürdü. Yalnızca onların yaşamı yaşam, yalnızca onların mason ağzı konuşmaları insanca konuşmalardı. Düşüncesine göre onların varlıkları üstünde ışıklı bir güneş parıldar, kokulardan bir deniz dalgalanırdı. Başka sınıflardaki insanların yaşamıysa renksiz ve karanlıktı. Peşinden dumanlı bir havayı sürükleyip götürürdü. Bir kentsoylu olarak doğmuş olduğuna, sakat olmasından fazla ilenir, bunu en büyük yıkım sayardı. Yalnız olduğu zamanlardaysa bu durumuna deli olacak derecede üzülür, çok büyük bir acı ve öfke duyardı.

Daniel yukarı tırmanıp yanına gelince, Ulrik Frederik:

"Demek ki Daniel, buraya, batı tabyasına kadar yelken açıp gelebildiğinize göre bu gece gözlerinizi buğulandıran sis öyle ufak tefek türden değildi. Ve sizi burada, Ararat üstündeki Nuh'un gemisi gibi güvende, kupkuru oturmuş gördüğüme göre dün akşamki içki eğlentisi de olağanüstü olsa gerek."

"Kanaryalar Prensi, saçmalıyorsunuz! Bu gece sizinle birlikte ziyarette olduğumu sanıyorsunuz galiba.

Ulrik Frederik sabırsızlıkla sordu:

"Söyleyin Tanrı aşkına, nedir bu haliniz sizin?"

Daniel ciddilikle ve gözleri yaşla dolu, Ulrik Frederik'e baktı. "Ben sefil adamın biriyim, Bay Gyldenlöve" diye yanıt verdi.

"Bir bakkal, aşağılık bir bakkalsınız siz! İsveçliler balıkçı geminizi ele geçirecek diye korkuyorsunuz, değil mi? Ya da ticaret işlerinizde bir duraklama olacak diye yakınıyorsunuz. Safranlarınız bayatlayacak, karabiberleriniz, cennet tohumlarınız küflenecek… Siz kibritçisiniz, kibritçi! Burada kral ve imparatorluk yok olma tehlikesiyle tehdit ediliyor, sizse bön bir kentsoylu gibi on para etmeyen hırdavatınızı elden çıkarmaktan başka bir şey düşünmüyorsunuz."

"Bay Gyldenlöve!"

"Ah, bırakın bu inlemeleri, cehennem olun buradan!"

Daniel bir adım geri çekilerek görkemli bir tavırla: "Hayır Bay Gyldenöve!" dedi, "ben ne ticaret işlerim durakladı diye yakınıyorum, ne de para, hisse yitirdim diye! Sazan balıklarıyla, safranların cehenneme kadar yolu var! Ama subaylar ve ayak takımı beni bir cüzzamlı ya da bir namussuz gibi kovalarsa, bana karşı günah işlemiş olurlar, Bay Gyldenlöve! Bu gece onun için sokağa atılmış uyuz bir köpek gibi çayırlar üstünde yatıp inledim. Onun için sefil bir solucan gibi kıvrılıp büküldüm, elimden bir şey gelmeyerek ve üzüntü içinde, gökteki ulu Tanrı'ya haykırdım! Ve bütün uşaklar, esnaf çocukları silahlandığı halde benim kollarım kurumuş, silah kullanmaya, hiçbir işe yaramaz diye kesin olarak atılıp geri çevrilmem yüzünden sizden Tanrı'ya yakındım."

"Fakat Tanrı cezasını versin, işe yaramaz diye sizi kim geri çevirdi?"

"Evet, Bay Gyldenlöve, ben de başkaları gibi tabyalara koştum; ancak bir nöbetçiyle karşılaşınca bana burada yetecek kadar adam bulunduğunu söylediler, bir başkasına başvurdum, burada da nefretle yüzüme baktılar, kendilerinin basit kentliler olduğunu, soylu kimseler, kibar insanlar ve bunlara benzer bitkiler için yer bulunmadığını söylediler bana. Ama başka bir nöbetçiye başvurunca, onlar da kötürüm kişilerle işleri olmadığını, çünkü bu gibilerin uğursuz olduğunu, yıkım getirdiğini ve gülleleri üzerlerine çektiğini söylediler. Ve Yüce Tanrı'nın işaretlediği benim gibi bir adamı aralarına alarak yaşamlarını ve organlarını gereksiz yere tehlikeye atmayı düşünmediklerini belirttiler. Sonra bana bir yer göstersin diye Albay Ahlefeldt'e rica ettim; o da güldü, yalnızca başını sallamakla yetindi; düşüncesine göre durum henüz boşalan savaşçı saflarını kötürümlerle doldurmayı gerektirecek kadar kötü değilmiş ve bu gibiler orduya yardım etmekten çok yük olurmuş."

"Ama niçin tanıdığınız subaylara başvurmadınız?"

"Bunu da yaptım, Bay Gyldenlöve, aklıma hemen bizim topluluk geldi, gittim ve iki 'mourants'la, yani kral Unterrock ve soylu Verdegoldet'le görüştüm."

"Peki, onlar size yardım etmediler mi?"

"Ettiler, Bay Gyldenlöve, yardım ettiler. Ama Bay Gyldenlöve, öyle bir yardım ettiler ki, Tanrı onları bundan dolayı cezasız bırakmasın. Daniel, dediler, evinize gidin; Daniel, eriklerinizin kurtlarını ayıklayın. Ben onların delice şakalarıyla canlarını sıkmayacak kadar kibar bir adammışım, buna inançları varmış. Eğer bir soytarı ve güldürü oyuncusu olarak onların neşeli içki eğlentilerine katılırsam iyi olurmuş ama iş başındayken gözlerinden uzak olmam gerekmiş. Bu söyledikleri doğru mu, Bay Gyldenlöve? Hayır, günah, günah bütün bu yaptıkları! Eğer şarap içilen yerlerde kendilerini benimle birlikte aşağılatıyorlarsa bu, onların beni kendileriyle aynı düzeyde gördükleri anlamına gelmezmiş. Şimdi de görevleri başındayken yanlarına gelip topluluklarına katılmak, kendileriyle ilişki kurmak istemem doğru olmazmış. Ben insanı usandıran bir adammışım, Bay Gyldenlöve! Onların arasına girebileceğimi sanmamalıymışım. Burada soytarı binbaşılara gereksinimleri yokmuş. Böyle söylediler bana, Bay Gyldenlöve! Oysa benim istediğim kentteki diğer yurttaşlarla yan yana yaşamımı ortaya koymaktı yalnızca."

Ulrik Frederik, esneyerek, "evet öyle" dedi, "Yapılan çalışmalara katılamamanızın sizi kırdığını anlıyorum. İmparatorluğun ne olacağı burada, tabyalar önünde belli olacağı için hiçbir iş yapmadan masa başında oturmak size biraz ağır geliyor. Öyleyse siz de katılacaksınız, çünkü…" Daniel'i kuşkucu bir bakışla süzerek "Ama üstat, sakın bunun arkasında bir hile gizli olmasın?"

Küçük adam öfkesinden tepinmeye başlamış, yüzü kireç gibi olmuştu. Dişlerini gıcırdatıyordu.

Ulrik Frederik, "Haydi, haydi!" diye sürdürdü, "Size elbette güvenim var. Ama soylu bir kişi gibi söz vermiş olmanıza inanmamızı da isteyemezsiniz. Çünkü sizi ilk geri çevirenlerin kendi adamlarınız olduğunu düşünmeniz gerekirdi… Pst!"

Kentin batı kapısındaki kulelerin birinden bir top gürültüsü işitildi. Bu, savaş başladığından bu yana atılan ilk toptu.

Ulrik Frederik doğruldu. Yüzüne kan yürümüştü. Büyülenmiş gibi hırsla beyaz dumanlara bakıyor, sesi garip bir biçimde titriyordu.

"Daniel" dedi, "bugün öğleden sonra bana başvurun, az önce söylediklerime de üzülmeyin." Sonra aceleyle tabya boyunca yürüdü.

Daniel arkasından hayranlıkla baktı. Sonra derin derin içini çekti, çimenlerin üstüne oturarak mutsuz bir çocuk gibi ağladı.

* * *

Öğleden sonraydı. Sert bir rüzgâr çıkmış, kentin caddelerinde sağanak sağanak esiyor; tozlar, talaş yığınları ve samanlardan oluşan bulut kümelerini önüne katmış sürüklüyordu. Çatılardaki kiremitleri uçuruyor, bacalardan çıkan dumanları yere indiriyor, dükkânların levhalarını takırdatıyordu.

Rüzgâr boyacı dükkânlarının koyu mavi, uzun bayraklarını, koyu renkli kıvrımlarla dalgalandırarak havaya kaldırıyor ve siyah büklümler halinde sallanan bayrak gönderlerine doluyordu. Torna makinelerinin çarkları durmadan sağa sola yalpa vurmakta, kürkçü dükkânlarındaki levhalar, uzun kıllı kuyruklarıyla duvarlara çarpmakta, camcıların görkemli cam yuvarları delice sallantılarla parıldamakta ve hepsi birden dükkânlarındaki parlatılmış tasların devinimleriyle yarışmaktaydı.

Evlerin arka avlularında sandıklar ve pencereler gıcırtılı sesler çıkarıyor, tavuklar fıçıların ve hangarların arkasına sığınıyor, hatta ahırdaki domuzlar bile gökyüzünün göründüğü yarıklar ve aralıklardan rüzgâr içeri doğru akın ettikçe huzursuzlanıyordu.

Fırtınaya karşın boğucu bir sıcak vardı. Rüzgâr sıcak sıcak esiyordu.

Evlerine çekilmiş olan halk sıcaktan inliyor, bu boğucu hava içinde yalnızca sinekler vızıldayıp uçuşuyordu.

Caddeler dayanılacak gibi değildi, yalnızca ağaçlık yerler esiyordu. Onun için bahçeleri olanlar buralara sığınmıştı. Vingarad Caddesi'nde, Christoffer Urne'nin evinin arkasındaki büyük bahçede genç bir kız, ulu akça ağaçların gölgesine oturmuş dikiş dikiyordu.

Bu kuru denecek kadar zayıf, ama göğüsleri görkemli ve dolgun bir kızdı. Yüzü solgundu, kara bukleli saçları, ürkek bakışlı iri kara gözleri bu solgunluğu daha da belirginleştiriyordu. Burnu keskin ama inceydi. Hastalıklı bir tatlılıkla gülümseyen ağzı büyücekti ama kaba değildi.

Dudakları hayli kırmızı, çenesi sivri ama güçlü görünüyordu. Giysisi pek düzgün değildi: eski, siyah kadifeden, soluk sırma işlemeli bir rop giymişti. Yuvarlak keçe şapkasına kar gibi beyaz, iri deve kuşu tüyleri takılıydı. Ayakkabılarının burunları kırmızı çizgiliydi. Saçlarına tüyler karışmıştı, ne yakası ne de uzun beyaz elleri temiz sayılırdı.

Bu, Christoffer Urne'nin erkek kardeşinin kızı Sofie'ydi. Elefantenorden Yurtluğu'nun sahibi ve Alslev'de imparatorluk meclisi üyesi olan babası Marshal Jürgen Urne daha çocukken, annesi Margarete Marsvin de birkaç yıl önce ölmüştü. Onun için şimdi yaşlı amcasının yanında oturuyordu ve amcası dul olduğu için evi hiç olmazsa görünüşte o yönetiyordu.

Dikiş dikiyor, bu arada şarkı mırıldanarak ayaklarından birinin ucunu hafifçe sallayarak tempo tutuyordu.

Sık yapraklı ağaçların tepeleri, sert esen rüzgârla başının üstünde sallanıp hışırdıyor, çağlayan suya benzer sesler çıkarıyordu. Yüksek yabani gül ağaçları, ani bir cinnete tutulmuş gibi tomurcuklarla yüklü dallarıyla gidip geliyor, havada kıvrımlar çiziyor, ağaç çileklerinden çitler korkuyla eğilerek yapraklarının açık renkli iç yüzlerini ortaya çıkarıyor, böylece rüzgârın her esişinde renk değiştiriyorlardı. Kuru yapraklar havada uçuşuyor, otlar yere yatmış, erkeç sakallarının açık renkli yaprak dalgaları üstünde beyaz taçlarının köpükleri durmadan oynuyor, dalgalanıyordu.

Bir an için bir sessizlik oldu; hepsi korkudan solukları kesilmiş, bir şeyi beklercesine yeniden doğruldu. Arkasından rüzgâr yeniden ıslık çalarak esmeye başladı ve bu huzursuzluk dalgası, çağıltılar ve pırıltılarla, durmak bilmeyen salıntılar ve delice nöbetlerle, bahçeyi yeniden tartaklamaya başladı.

"Akşam kızıllığı içinde Phyllis

Danon'un flütünü dinliyor sandalda

Yüreği sevgiyle oynayıp durmada

Bu ezgi öyle yüce, öyle tiz

Kürekleri suya salıyor Phyllis

Kayık sürüklenip akıyor kuma

Akıyor sessiz…"

Bahçenin öbür ucundaki küçük kapıdan Ulrik Frederik göründü. Sofie, onu görünce bir an için şaşırarak önüne baktı, sonra dikişine eğildi ve mırıldandığı şarkıyı sürdürdü.

Ulrik Frederik, bahçe yolundan ağır ağır gelmekteydi. Ara sıra sessiz duruyor, çiçekleri seyrediyor, bahçede birinin bulunduğunu fark etmemiş gibi yapıyordu. Sonra bir taş yolu döndü, büyük bir yasemin fidanının arkasında durdu. Üniformasını, bel kayışını düzeltti, şapkasını çıkardı; parmaklarını saçları arasında gezdirdikten sonra ilerlemeyi sürdürdü.

Yol, bir kıvrım yaptıktan sonra tam Sofie'nin önünde bitiyordu.

Ulrik Frederik bu rastlantıya şaşırmış gibi. "A! Tünaydın Bayan Sofie!" diye bağırdı. Sofie dingin ve tatlı bir tavırla "Tünaydın!" diyerek yanıtladı, düşünceli düşünceli iğnesini elindeki dikişe soktu, kumaşı eliyle düzeltti, sonra gülümseyerek adama baktı, başıyla selam verdi: "Hoş geldiniz, Bay Gyldenlöve!"

Ulrik Frederick Sofie'nin önünde eğilerek, "Ben bu rastlantıya kör talihin cilvesi diyorum. Oysa burada yalnızca bayanın yeğenleriyle karşılaşacağımı sanıyordum."

Sofie, Ulrick Frederik"in yüzüne ivedi bir göz attıktan sonra gülümseyerek "Yeğenim burada yok" dedi, "hayır" der gibi başını salladı.

Ulrick Frederik, "Hayır" diye yanıt vererek önüne baktı.

Küçük bir suskunluk anından sonra Sofie içini çekerek, '"Hava bugün ne kadar da ağır!" dedi.

"Evet, rüzgâr durursa arkasından kesinlikle bir fırtına kopacak."

Sofie "Evet" dedi ve içini çekerek dalgın dalgın yakınlarındaki eve doğru başını kaldırdı.

Ulrik Frederik "Bu sabahki top sesini duydunuz mu?" diye sordu ve uzaklaşmak istediğini anlatmak ister gibi doğruldu.

"Evet, önümüzdeki yaz ayları içler acısı olacak galiba. Başımıza, mal ve mülkümüze gelebilecek şeyleri düşündükçe insanın içi sızlıyor. Benim gibi, birçok sevgili akrabası, iyi yürekli dostları olanların, yaşadığımız bu yıkıcı olayın onları nasıl zarara soktuğunu, canlarını nasıl tehlikeye attığını, belki de yaşamlarını, sağlıklarını yitirebileceklerini düşündükçe kötü kötü düşünmemesine, kendilerini bir sürü kuruntuya kaptırmamasına olanak yok."

"Hayır, sevgili Bayan Sofie, Tanrı aşkına bu kadar üzülmeyin, siz her şeyi gereğinden fazla gözünüzde büyütüyorsunuz."

"Toujours Mars ne met pas au jour

Des objets de sang et de larmes.

Mais…" (3)

Ve kızın elini yakalayarak dudaklarına götürdü.

"…toujours l'Empire d'amour

Est plain de troubles et l'alarmes" (4)

Sofie çocuk gibi adamın yüzüne bakıyordu.

Ne kadar güzel bir kızdı! Gözlerinin güçlü, insanı yok eden, karanlık gecesinin içinden, gün ışığında parlayan bir elmastan bakıyormuş gibi, yığın ışıklarla kaynaşan gündüzler doğuyordu. Dudaklarının acılı ve güzel bir kıvrılışı, yanaklarında sabah güneşinin ışıkları vurmuş bulutlar gibi yavaş yavaş bir altın kırmızılığı içinde eriyen mağrur, leylak solukluğu ve ince taçlar gibi koyu damarlı, zarif şakaklarının kara saçlar içinde gizemli bir yitişi vardı…

Mermer gibi soğuyan elleri, adamın ellerinin içinde titriyordu. Yavaşça ellerini çekti, gözlerini yumdu. Dikişi dizlerinin üstünden yere düşmüştü. Ulrik Frederik almak için dizini yere koydu, böylece diz çökmüş olarak kaldı.

"Bayan Sofie" diyordu.

Sofie ağzını eliyle kapatarak, tatlı bir ciddilik ama acıyla onun yüzüne baktı.

"Sevgili Ulrik Frederik" diye yalvardı, "Sözlerimi kötüye almayın. Yalvarırım size, bir anlık duygularınıza kapılarak aramızda bugüne kadar sürüp giden güzel ilişkinin bozulmasına neden olmayın. Her ikimizin, neşemizi bozmamız doğru değil. Akla hiç de uygun olmayan şu durumunuzu bırakıp ayağa kalkın, akıllı uslu yanıma, sıranın üstüne oturun da birlikte sakin sakin konuşabilelim."

Ulrik Frederik "Hayır" diye yanıtladı, diz çökmüş durumda kalarak, "Ben şimdi, bu saatte talihimin kesin biçimde belirmesini istiyorum. Size karşı iyi kötü yalnızca bir dost kalmakla yetinmemi mi istiyorsunuz? Bu, hakkınızda beslediğim aşkın ne kadar büyük ve yakıcı olduğunu gereği gibi bilmemenizden ileri geliyor. İsa'nın kanlı gözyaşlarının hakkı için, böyle olanaksız bir şeye inanmamanız için yalvarıyorum. Benim size karşı duyduğum aşk, dudaklarınızın soluğuyla dilediğiniz zaman söndürebileceğiniz kemirici bir yanış, bir kıvılcım değil! Par dieu! Bu için için yanan, yok eden bir ateş! Onu çılgın ve dalga dalga yanan binlerce alev ya da göz aldatan ışıklar gibi dağıtmak ve söndürmek ya da sessiz sessiz yanmasını sürdürerek ısıtmasını, göklere doğru parlayıp ışımasını sağlamak, sizin elinizde!"

"Ama sevgili Ulrik Frederik, yalvarırım size, yumuşak yürekli olun, bana acıyın ve beni belki karşı koyamayacağım bir yoldan çıkma durumuna sürüklemeyin! Benim için değerli ve sevgili bir insan olduğunuza inanmanızı rica ederim. Yalnızca ve özellikle bu nedenle, sizi akla uygun olmayan yanlış bir duruma düşürmemek için önerinize bütün gücümle karşı koyuyorum. Siz benden altı yaş daha gençsiniz, bende şimdi güzel bulduğunuz ve hoşunuza giden şeyler, zamanla değişecek ya da çirkinliğe dönecektir. Evet, gülümsüyorsunuz, ama yaşınız otuzu geçtiği zaman karınızın buruşuk suratlı bir cadı haline gelebileceğini düşünün. Hem size yalnızca küçük bir çeyiz getirmiş, ilerlemenizde hiçbir yardımı dokunmamış bir eş, o zaman, kendiniz yirmi yaşlarında bir delikanlıyken benim gibi basit ve yalnızca soylu aileden bir kızla evlenecek yerde yaşınıza, soyunuza daha uygun, mesleğinizde ilerlemeniz için size daha iyi yardım edebilecek biriyle evlenmiş olmayı arzu etmeyecek misiniz? Çok sevgili Ulrik Frederik, sayın akrabalarınızla konuşun, onlar da size aynı şeyi söyleyecektir. Ama yine de sizden yaşlı, soylu bir kızla evlenirseniz, bu bayanın kıskançlığıyla size öldüresiye işkence edeceğini söyleyemeyeceklerdir. Bu böyle olmakla birlikte, onun kendisini almak için

ne büyük özverilerde bulunduğunuzu bildiğinden her bakışınızı, hatta yüreğinizdeki en gizli düşünceleri bile kıskanacağından, sizin için yaşamda her şey olabilmek yolunda çok çırpınmak zorunda kalacağından kuşkunuz olmasın. İnanın bana bu kız sizi tanrısal aşkıyla demir bir kafes içine alacak, bir an için olsun dışarıya karşı yüreğinizde bir özlem duyduğunuzu fark edince gece gündüz acıdan eriyecek ve umutsuz üzüntüsüyle her saat yaşamınızı zehirleyecektir."

Ayağa kalktı, adama elini uzattı. "Hoşça kalın, Ulrik Frederik" dedi, "Birbirimizden ayrılmak zorunda kalmamız, ölüm kadar acı bir şey. Ama yıllar geçtikten sonra ve ben mevsimi geçmiş bir kız ya da yaşlı bir adamın yaşlanmış karısı haline geldiğim zaman, Sofie Urne'nin haklı olduğunu göreceksiniz. Ulu Tanrı yardımını üstümüzden eksik etmesin."

"Hani İspanyol romanlarının birinde şöyle bir yer vardı, anımsıyor musunuz? Sarmaşık türünden bir ot, gelişme çağındayken bir ağaca sarılıyor, onu kendisine dayanak yapıyor, dallarıyla ağacı sarmayı sürdürüyor, ama ağaç kuruyarak ölüp gittikten çok zaman sonra bu sarmaşık artık ayakta duramayacak duruma gelen ağaca kendisi dayanak oluyor. İnanın bana Ulrik Frederik, sizin aşkınız da zamanla solacak; böylece göçüp gittikten çok zaman sonra benim ruhum için aynı biçimde dayanak olacak, onu taşıyacak."

Dikkatle adamın gözlerine baktı ve kalkıp gitmek için arkasını döndü. Ama Ulrik Frederik eline yapışmış, onu bırakmıyordu.

"Demek beni adamakıllı çıldırtmak istiyorsunuz! Şimdi senin bana karşı sevgini öğrendikten sonra dünyada hiçbir gücün bizi ayıramayacağını mı söyleyeyim? Sen ne istiyorsun ya da benim istediğim nedir? Bunlardan söz etmenin budalalık olduğunu anlamıyor musun? Kanım senin aşkınla sarhoş değil mi? Ben şimdi kendime söz geçirebilecek durumda mıyım?

Beni bütünüyle egemenliğin altına aldın, yüreğin şimdi benden yüz çevirse bile, yine benim olmak, sana ve bana karşın benim olmak zorundasın! Seni seviyorum, seni senden nefret edercesine seviyorum… Mutluluğunu düşündüğüm yok! Eğer ben… Eğer ben, senin sevincini, senin acını paylaşıyorsam, mutlu olacağını ya da mutsuz olabileceğini düşünür müyüm artık!.."

Ve sert bir biçimde Sofie'yi yakalayarak göğsüne çekti.

Kız yavaş yavaş yüzünü ona doğru kaldırdı, yaşla dolu gözleriyle uzun uzun yüzüne baktı. Sonra gülümseyerek:

"Pekâlâ, istediğin gibi olsun, Ulrik Frederik" dedi ve adamı, tutkuyla, birbiri ardı sıra birçok kez öptü.

Üç hafta sonra nişanları büyük bir tantanayla kutlandı. Kral, Ulrik Frederik'in biraz fazla neşeli geçen bekarlık yaşamına son verdiği için, bu nişanlanmaya seve seve razı olmuştu.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İki eylül ve yirmi ekimde yapılan iki büyük çıkış girişiminden sonra kent, Ulrik Christian Gyldenlöve'nin ünüyle dolmuştu. Halk ona "şeytan albay" lakabını takmıştı, adı herkesin dilindeydi, kentte bütün çocuklar, onun Ballarina adındaki beyaz sekili al atını tanıyordu. Geniş etekli, büyük beyaz yakalı mavi ceketiyle kırmızı boyun atkısı ve bilek kalınlığında kılıç askısını takarak sokaktan atla geçerken genç kızlar uzun boyuna, heybetli görünüşüne hayranlıkla bakıyor ve bu cesur askerin bir bakışı, bir baş selamı güzel yüzlerine değince bundan gurur duyuyorlardı. Hatta en ağır başlı aile babaları, bunların pilili başlıklarla gezen saygıdeğer bayanları bile, onun çapkın bir adamı olduğunu, uygunsuz serüvenlerini bilmelerine karşın, rastlayınca birbirlerine gülerek onu gösteriyor, eğer olmasaydı kentin durumu nice olurdu gibi çözülmesi en güç sorunu konuşmaya koyuluyorlardı.

Tabyalardaki askerle buyruğundakilerin onu göklere çıkarmasında doğal olarak şaşılacak bir şey yoktu. Çünkü babası Kral Christian'ın halkın hoşuna giden bütün iyi huyları onda vardı. Başka yönlerden de ona benzerdi. Babasının ateşli yaratılışıyla ölçüsüzlüğü ona geçmiş olduğu gibi kimi yeteneklerini, kararlılığıyla derin görüşünü de ondan almıştı. Dosdoğru bir adamdı; yabancı ülkelerdeki saray çevrelerinde uzun yıllar kalması, onu asla bir saray adamı yapmamıştı. Hatta öyle olağanüstü becerikli de sayılamazdı. Günlük yaşamında çok az konuşur, bu hali de çevresinde sempatiyle karşılanmazdı. İşini görürken de bayağı bir tayfa gibi sövmeden ağzını açmazdı.

Ama asker olmasına da askerdi. Yaşının genç olmasına karşın -çünkü henüz yirmi sekiz yaşındaydı- kentin savunmasını düzene sokmuş, tehlikeli, önemli çıkış hareketlerini öylesine büyük bir öngörü ve o kadar planlı bir biçimde yönetmişti ki, bu görevi Büyük Frederik'in savaşçıları arasında, herhangi biri ancak bu kadar başarabilirdi.

Adının başka bütün ünleri gölgede bırakması doğaldı. Sokak şairleri onun yaptığı çıkışları betimlerken "Ey başı zaferlerle taçlı Gyldenlove! Sen, ey Danimarka'nın kurtarıcısı!" diye bağırıyorlardı. Ya da onu "Selam sana, selam! Ey kuzey göklerinin Marsı, Danimarka'nın kahraman Davudu!" diye selamlıyor ve yaşamının bolluk ve bereket tanrıçasının elindeki boynuz gibi

şan, onur, sağlık, gönenç ve mutlulukla dolu olmasını diliyorlardı. Bundan başka sessizce yapılan akşam tapınımları, çok kez Tanrı, Bay Ulrik Christian'ı bağışlayıcılığıyla korusun biçiminde bir duayla bitiyor, Tanrı'ya yakaran birçok sofu ruh da, ayağının kaygan günah yollarından korunmasını, ruhunun kötü olan her şeye yüz çevirerek erdemlerin gerçek parıltılar saçan ışıklı çelengine doğru yükselmesini ve dünya onuruna bu derece ermiş bir kimsenin, biricik doğru ve gerçek olan şana da ulaşmasını diliyorlardı.

* * *

Marie Grubbe, yengesinin bu yakın akrabasını çok düşünüyordu. Bu zamana kadar ona ne Bayan Rigitze'nin yanında, ne de başka bir yerde rastlamıştı. Yalnızca bir kez sokakta bir akşam karanlığında görmüş, onu da Lucie göstermişti.

Herkes ondan söz ediyor, hemen hemen her gün onun cesur kişiliğini çizen yeni şeyler anlatıyorlardı. Bir kahraman olduğuna ilişkin birçok şey duymuş, okumuştu. O akşam saatinde sokakta atla halkın arasından geçerken duyduğu ve onu öven konuşmalar da üzerinde derin bir etki bırakmıştı.

Bir kahramanın büyük ünü onu sıradan insanların arasından bütünüyle alıyor, yükseklere çıkarıyordu. Gerçekte Marie kahramanları hiçbir zaman öteki insanlar gibi düşlememişti. Makedonya Kralı İskender, Holger Daniske, soylu Bayard ve bunlara benzeyenlerin hepsi birer kahramandı; büyük uzak ve çevrelerine ışıklar saçan, daha çok öteki insanlara örnek, ülkü oluşturan kahramanlardı. Çocuk yaşlarındayken yazdığı güzel yazıları kimsenin yazabileceğine nasıl asla inanmadıysa, aynı biçimde herhangi bir kimsenin bir kahraman olmak aşamasına erişebileceğini de hiçbir zaman düşünmemişti. Kahramanlar, geçmiş zamanda olan kimselerdi, eskiden yaşamışlardı. Bir kahramana, Stare-Fargestrade Caddesi'nden atla geçerken gerçekten rastlamak, etiyle kemiğiyle sahici bir kahramanla karşılaşmak… Bu denli delice bir düşleme hiçbir zaman kapılmamıştı. Yaşam gözlerine birdenbire bambaşka görünmeye başlıyordu. Dünyada günlük, gündelik şeylerden başka şeyler de vardı demek ki. Ve insan ancak öykü kitaplarında, şarkılarda anılan, o büyük, güzel renkli ve görkemli şeylerle de karşılaşabilirdi. Demek ki bir insanın bütün ruhuyla özlemini duyabileceği şeyler gerçekten olabiliyordu. İnsanları ve kitapları dolduran bütün bu

sözcüklerin birer anlamı vardı, bunlar gerçekten vardı. Kendi belirsiz düşleri ve duyduğu özlemler anlamsız değildi demek… Bunlar yalnızca onun duyumsadığı şeyler olamazdı; çünkü büyükler de bunlara inanıyordu. Yaşam zengindi, pırıl pırıl ve görkemliydi!

Bunları seziyordu yalnızca ve gerçek olduklarına inanıyor, ama hepsini gözüyle görüp kavrayamıyordu. Bunların gerçek olduklarını gösteren elle tutulabilecek biricik belge yalnızca oydu. Bu nedenle bütün düşleri, düşünceleri sürekli ve sonu gelmeksizin onun çevresinde dönüp dolaşıyordu. Çoğu kez sokakta nal sesleri duyunca pencereye koşuyor, dışarıya çıktıkları zaman da birlikte şatonun bulunduğu yöne gitmek için Lucie'ye dil döküyor, ama onu hiçbir zaman göremiyorlardı.

Böyle bir rastlantı ekim ayının son günlerinden birinde, öğleden sonra geç vakit, uzun odanın, şömine duran pencere aralığında, oyalı yastıkların üzerinde otururken oldu. Bayan Rigitze şöminenin önüne oturmuştu; yanında, içi kömür ateşiyle dolu bir kap duruyor, arada sırada kucağında tuttuğu bir kutudan birkaç kurumuş çiçek ya da tarçın kırığı alarak ateşe serpiyordu. Alçak tavanlı odada hava sıcak, ağır ve tatlıydı; geniş, koyu renkte çiçeklerle süslü perdelerin arasından içeriye çok hafif bir ışık sızıyordu. Karşıki odadan bir çıkrık homurtusu duyuluyor ve Bayan Rigitze'nin arada, oturduğu minderli sandalyenin üzerinde uyukladığı görülüyordu.

Marie Grubbe sıcaktan bitkin bir durumdaydı. Yanan yanaklarını pencerenin küçük, süslü camlarına dayayarak serinletmeye çalışıyor, aynı zamanda da henüz yağmış ince bir kar tabakasıyla gözleri kamaştıracak derecede aydınlanan caddeye bakıyordu. Gözlerini yeniden odaya çevirince de içerisi iki kat karanlık ve sıkıcı görünüyordu. Birdenbire Ulrik Christian, o kadar hızla içeriye girdi ki, Bayan Rigitze yerinden sıçradı. Marie'nin orada olduğunu fark etmemiş, hemen şöminenin önüne oturmuştu. Sonra birkaç sözcükle uzun zamandır görünmediği için özür diledi, yorgun olduğunu söyledi ve sandalyenin üzerinde öne doğru eğilerek yanağını eline dayadı, susuyor ve Bayan Rigitze'nin coşkuyla anlattığı şeyleri, yarı kulak vererek dinliyordu.

Marie Grubbe onun içeriye girdiğini görünce heyecandan sapsarı kesilmişti. Bir an için başı dönüyormuş gibi gözlerini kapadı. Sonra kıpkırmızı kesildi, neredeyse soluk alamayacak duruma gelmişti. Bastığı

döşemeler ayağının altından kayıyormuş gibi oluyor ya da masaları, sandalyeleri, insanlarıyla birlikte bütün odanın havalara uçtuğunu sanıyordu. Odanın içindeki bütün eşyayı, gözlerinin altından kayıyormuş da dilediği gibi tutamıyormuş gibi, ayrı ayrı ve garip denecek biçimde keskin ama aynı zamanda huzursuz bir bakışla süzüyor, ayrıca her şey ona yeni ve yabancı görünüyordu. Bununla birlikte bu durumu çok sürmedi, az sonra kendine geldi. Demek, gelen oydu. Şimdi buradan uzak bir yerde ya da yukarda, küçük, dingin odacığında olmayı istiyordu. İçinde bir ürkü vardı. Ellerinin titrediğini duyumsuyordu; yalnızca Ulrik Christan onu görmese! İstediği buydu.

Hiç sesini çıkarmadan pencere aralığına sokuldu. Yengesinin konuğuna ancak şimdi dikkatle bakabiliyordu.

Demek o böyle bir adamdı. Niçin daha, çok daha uzun boylu değildi? Gözleri de pırıl pırıl kara değil, mavi, tatlı mavi, üzünçle bakan gözlerdi. Onu hiçbir zaman böyle tasarlamamıştı.

Rengi o kadar soluk, o kadar endişeli görünüyordu ki… İşte gülümsüyordu, ama tam neşeyle değil. Dişleri öyle beyaz, ağzı öyle güzel, öyle küçük ve inceydi!

Onu ne kadar seyrederse o kadar güzel buluyordu. Bu zamana kadar onu daha uzun boylu, genellikle daha başka türlü tasarladığı için kendi kendine şaşıyordu. Korkusunu bütünüyle unuttu, şimdi yalnızca onun ününü, hakkında duyduğu bütün o övgüleri düşünüyordu. Bu biçimde uzun süre ona baktı, komuta ettiği birliklerin başında, halkın coşkunluğu içinde onu ileriye doğru atılırken tasarlıyor, her şey onun önünde geriliyor, bir geminin geniş omurgalarına köpürerek çarpan dalgalar nasıl iki yana yarılıp atılırsa, her şey onun önünde öylece yanlara doğru fırlatılıp atılıyordu. Ağır toplar gümbürdüyor, yalın kılıçlar parıldıyor, fırtınalarla kararmış dumanlar içinden kurşunlar vızıldıyordu… Ama o, cesur ve dimdik, ileriye doğru atılmakta ve utku, okuduğu tarih kitaplarında yazıldığı gibi, atının üzengi kayışlarına sürünmekteydi.

Onu coşkunluk ve hayranlık dolu gözlerinin ışıklarıyla sarıyordu. Ulrik Christian birden döndü; bu bakışı yakalamıştı. Başını yana doğru çevirerek önüne bakıyor ve sevinçli bir gülümsemeyi tutmaya çalışıyordu. Sonra

ayağa kalktı, Marie Grubbe'nin orada olduğunu henüz şimdi fark ediyormuş gibi yaptı.

Bayan Rigitze, Marie'nin erkek kardeşinin küçük kızı olduğunu söyleyince Marie bunu teşekkürle karşıladı.

Ulrik Christian, kendisine böyle bakabilen gözlerin bir çocuğun olduğunu fark edince şaşırmış, hatta bundan biraz da gücenmişti.

Marie ile biraz dokunaklı bir biçimde "Ma chère" diye konuştu ve eğilerek elindeki işe baktı. "Siz böyle sessiz, gizli çalışmakta bu zamana kadar gördüklerimin en ustasısınız. Ama ne kadar zamandır oya işlerinizden söz edildiğini hiç duymadık."

Marie ne demek istediğini çok iyi anlamıştı. "Ah" dedi ve büyük oyalı yastığını pencerenin önüne koyarak, "Sayın generali gördüğüm zaman süslü kadın başlıkları yerine sargı hazırlayacak günlerde olduğumuzu anımsamıştım."

Ulrik Christian:

"Ama bana öyle geliyor ki bu başlıklar savaş zamanlarında da, her zamanki gibi kadınları güzelleştirir" dedi ve Marie'ye baktı.

"Evet ama şimdi bunu kim düşünüyor?"

Ulrik Christian, Marie'nin gösterdiği ciddilikle büyülenmeye başlamıştı. "Birçokları", dedi, "örneğin ben."

Marie yine ciddi bir biçimde onun yüzüne bakarak "Anlıyorum" dedi, "Konuştuğunuz kimsenin bir çocuk olduğunu söylemek istiyorsunuz." Ve önünde saygıyla eğilerek işini aldı, çıkmak istiyordu.

"Biraz durmaz mısınız, küçük hanım?"

"Ah, hayır, sizi daha fazla rahatsız etmeyeceğim."

"Bakın hele" diyerek sert bir hareket yaptı ve Marie'yi bileğinden yakalayarak oya işlediği masanın üstüne, kendine doğru çekti"

"Tanrım!" dedi, "Siz ne de güç bir insanmışınız!" Ve fısıldar gibi ekledi "Ama deminki bakışınızla bana öyle güzel bir an yaşattınız ki, şimdi

öyle çabucak, küçük bir hoşça kalın sözüyle yetinmeme olanak yok, bunu istemem de! Haydi öpün beni, bakalım."

Marie, gözleri yaşla dolu, titreyen dudaklarını dudaklarına bastırdı. Sonra kendisini serbest bulunca yüzünü iki elleri arasına saklayarak masanın yanına çöktü.

Bütünüyle altüst olmuştu. Gerek o gün, gerekse onu izleyen günlerde derinden bir duygu, ona artık özgür olmadığını, bağımsızlığını yitirdiğini söylüyordu. Sanki biri başına ayağıyla vurmuş, onu toprağa yuvarlamıştı; artık ayağa kalkamıyordu. Ama bu acı bir duygu da değildi, içinden başkaldırmak gelmiyor, öç alma isteği duymuyordu. Ruhu görkemli bir erince kavuşmuş, renk renk düşlerin uçuşlu kalabalıklarından kurtulmuş, içindeki özlemler de susmuştu. Ulrik Christian'a karşı belirli hiçbir duygu beslemiyordu. Yalnızca bildiği bir şey vardı: Eğer o kendisine "Gel" derse gelecek, "Git" derse duraksamadan ondan uzaklaşacaktı. Bunun niçin böyle olduğunu anlayamıyordu. Ama bu böyleydi ve hiçbir zaman başka türlü olmasına da olanak yoktu.

Bütün gün görülmemiş bir dayanışla oya yapıyor, dikiş dikiyor ve çalışırken bildiği eski, üzünçlü şarkıları mırıldanıyordu. Bu şarkılar solan, bir daha çiçeklenmeyen aşk günlerinden, sevdiklerini bırakıp gurbet ellere giden ve bir daha asla, asla dönmeyen delikanlılardan; uzun, kederli yıllar boyunca karanlık bir kuleye kapatılan tutsaklardan söz ediyordu. Bunlardan biri kuleyi bekler ve kendisini aldatmış olan karısı Malvin mutluluk içinde yaşarken önce cins şahinini, sonra sadık köpeğini, en sonra da kır atını yitirmişti. Marie, bu şarkıları ve daha başkalarını söylüyor, arada iç geçiriyor, hemen hemen gözyaşlarını tutamayacak duruma geliyordu.

Lucie bu durumları gördükçe onun hasta olduğunu sanmış ve üsteleyerek çorabına sinirli yaprak otu sokmasını istemişti.

Birkaç gün geçtikten sonra Ulrik Christian yeniden görünüp onunla dostça, tatlı tatlı konuşunca Marie de aralarında hiçbir şey geçmemiş gibi davrandı. Ama çocuksu bir merakla, kendini birkaç gün önce o kadar şiddetle kavrayan beyaz ellerine bakıyor, gözlerinin içinde dikkatle bir şeyler arıyor; sesinde, onu o kadar ürkütmüş olan uyumu duymaya çalışıyor ve gizlice kışkırtıcı ürpermeler geçirerek ağzını, aşağı sarkık ince bıyıklarını inceliyordu.

Bundan sonraki günlerde Ulrik Christian hemen hemen her gün ya da gün aşırı gelmeye başladı, her gelişinde Marie Grubbe'yi büyüledi. Oturdukları eski ev, o ayrılınca boşalmış, ölmüş gibi geliyor, o da geceyi uykusuz geçirenlerin sabah olmasını özledikleri gibi, durmadan onu özlüyor, ama gelince de hiçbir zaman sevinci tam ve bağsız olmuyor, kendini ona karşı hep güvensiz duyumsuyordu.

Bir gece düşünde onu gördü. İlk rastladığı akşamda olduğu gibi, sımsıkı dolu caddelerden atla geçiyordu. Ancak bu kez çevresi alkışlarla çınlamıyor, bütün gözler ona soğuk ve ilgisizce bakıyordu. Bu sessizlikte kendi yüreğini de bir korku almış, ona gülümsemeye cesaret edemiyor, aksine kalabalık yığınların arkasına gizleniyordu. Bu sırada Ulrik Christian garip biçimde acılı, soru soran gözlerle çevresini süzdü ve bu bakış kendi üstünde karar kılınca, Marie kalabalığın içinden ileri doğru atıldı, tam atının önüne gelince yere kapandı ve at, başını soğuk nallarının altına aldı…

Uyandı; yatağında doğruldu ve soğuk, ay ışığıyla dolu odada çevresine bakındı. Çok şükür, gördüğü yalnızca bir düştü. İçini çekti; ama artık onu ne kadar çok seviyor ve bu aşkı ona belirtmeyi ne kadar istiyordu… Evet, öyleydi, seviyordu onu, bu zamana kadar da bundan habersizdi. Sanki kor ateş içine düşmüştü, alevler gözü önünde parıldıyor ve yüreği durmadan çarpıyor, çarpıyor, çarpıyordu. Onu seviyordu; ne garipti bunu söylemesi… Onu seviyordu. Çok güzel bir şeydi bu. O kadar gurur verici, o kadar korku verircesine gerçek, ama yine de gerçek olmayan bir şeydi bu, Tanrım!.. Onu sevmesinin ne yararı olabilirdi? Kendi kendine duyduğu acımadan gözleri yaşla doluydu.

Ama buna karşın seviyordu. Yeniden sıcak, kuştüyü yorganının altına girdi. Aşkını, ona karşı duyduğu büyük, çok büyük aşkını düşünerek öylece yatmak çok güzel bir şeydi…

Ulrik Christian'ı yeniden gördüğü zaman artık ona karşı güvensizlik duymuyordu. Tersine yüreğinde taşıdığı giz, kendi gözünde kendi önemini artırıyor, bu gizi açığa vurma korkusu da ona hemen hemen bir yetişkin insan hali, bir kendine güven veriyordu. Şimdi yaşamında düşler ve özleyişlerle dolu güzel bir çağ, inanılmaz derecede görkemli bir çağ başlamıştı. Ulrik Christian esenleşip giderken, herkesin gözlerinden gizleyerek arkasından yüzlerce öpücük göndermek ya da geldiği zaman sevgili dostunun onu nasıl kucaklayacağını, kendisine dünyanın en tatlı

adlarıyla nasıl sesleneceğini, yanına nasıl oturacağını ve birbirlerinin gözleri içine nasıl bakacaklarını düşünmek… Bundan daha güzel ne olabilirdi? Acaba bunlar olmasa ne olacaktı? Ama aksine, gerçekten olabilecek bir şey vardı ve bunu düşününce kıpkırmızı kesiliyordu.

Güzel, sevinçli günlerdi bunlar… Ama Ulrik Christian kasımın sonlarına doğru tehlikeli bir biçimde hastalandı. Belki de uzun zaman her türlü eğlenceye düşkünlükle zayıflayan sağlığı, sürüp giden gece yaşamı ve görevi gereği olan ağır işlere dayanamamıştı. Belki de yaptığı yeni çılgınlıklar, dolu bardağı taşırmıştı. Birçok şiddetli sayıklama ve durmak bilmeyen huzursuzluklarla sürüp giden bu acılı, yıpratıcı hastalık çok geçmeden öyle tehlikeli bir durum aldı ki, bu illetin adına açıkça ölüm dediler.

* * *

Aralık ayının on biriydi.

Ulrik Christian'ın yattığı büyük, maun rengi odada kralın günah çıkarıcı rahibi Hans Didirichsen Bartsjar, sanatlı bir biçimde örülmüş hasırlarla örtülü döşeme üzerinde sinirli sinirli bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. Duvara asılı tabloların önünde dalgın dalgın duruyor, sözüm ona büyük bir dikkatle ağaçların koyu gölgelerine uzanmış, çıplak, dolgun vücutlu Nympheleri, derede yıkanan Susannaları, kolları güçlü ve çıplak, tatlı Jüdith'i seyrediyordu. Ama bunlar uzun süre onu oyalayamadı. Pencereye yaklaştı, bakışlarını huzursuzlukla beyaz, kül rengi gölgeye, parlak, ıslanmış bakırla örtülü çatılara, aşağıda şatonun avlusundaki erimeye başlamış kirli kar yığınlarına doğru gezdirdi. Sonra yeniden, başı önüne eğik, mırıldanarak, elleriyle hareketler yaparak sinirli sinirli yürümeye başladı.

Bir ara kapılar açılıyormuş gibi geldi ona, birdenbire sessizce ayağa kalktı ve dinledi: Hayır! Derin derin içini çekti ve bir sandalyenin üzerine çöktü. Kapı biraz sonra gerçekten açılıp başında kırmızı benekli kumaştan yapılmış açık renkte bir başlıkla yaşlıca bir hizmetçi kadın içeri girdiği zaman, adam sandalyede içini çekiyor ve üzüntüyle ellerini ovuşturuyordu.

Rahip kendini toparladı, dua kitabını koltuğunun altına soktu ve giysisini düzelterek hasta odasına girdi.

Burası büyük, söbe biçimli; döşemeden tavana kadar koyu renkli ve kareleri içinden bir sıra çirkin, renk renk boyanmış, beyaz dişli Türk ve Zenci başları sırıtan, tahtalarla kaplı bir yerdi. Dar ve kafesli pencereleri örten, yerlere kadar inmiş, ince, geri perdeler, odanın alt bölümünü yarı karanlık içinde tutuyor; tavandaki atlar, silahlar ve çıplak vücutların karmakarışık bir yığın olarak birbirine karıştığı resimlerin üzerinde ve Şam kumaşından yapılmış sim saçaklı perdeler sarkan yatak kubbesinin sayvanında ışıklar oynaşıyordu.

Rahip, içeri girince merhemler ve diğer ilaçların yaydığı sıcak, boğucu bir havayla karşılaştı. Hemen hemen soluk alamayacak bir duruma gelmişti. Eliyle bir sandalye aranıp tutundu. Başı dönüyor, odanın içinde ne varsa, üzeri şişeler, sürahiler, idrar şişeleriyle dolu masa, pencere, başında başlığıyla hasta bakıcı kadın, içindeki hastasıyla yatak, silah rafı, şöminesinde alev alev ateş yanan yan odanın açık duran kapıları, hepsi birlikte dönüyordu.

Başının dönmesi biraz hafifleyince titrek bir sesle: "Tanrı size erinç versin soylu bayım!" diyerek hastayı selamladı.

Hasta, "Hay Tanrı kahretsin' Siz ne arıyorsunuz burada?" diye bağırmış, yatağının üzerinde doğrulmuştu.

Bir ayakkabıcının karısı olan hasta bakıcı Ane "Sakin olun sayın bayım, sakin olun" diyerek yatağa yaklaştı ve hastayı yorganın üzerinden okşayarak yatıştırmaya çalıştı. "Bu gelen haşmetli Kralın sayın günah çıkarıcı rahibidir. Günahlarınızı itiraf etmeniz için göndermişler" dedi.

Rahip yatağa yaklaşarak "Çok sayın bayım, asaletli Bay Gyldenlöve" diyerek söze başladı. "Biliyorum ki siz kendilerine Tanrı sözü ölümsüz bir dayanak ve Tanrı evi her zaman bir sığınak olan saf yürekli bilgelerden ya da bilge olan saf yüreklilerden değilsiniz. Gök gürültülerinin ağır toplarını Tanrı gürletir, zaferin altın hurma dalları ya da yenilginin kan sızan selvileri de Tanrı'nın elindedir. Buna karşın onun yüceliğini kavramayan, bağışlanmayı dilemekten çekinen ve aralarında halka buyruklar veren ve örnek olup önde yürüyen kimseler, bizim boşuna bir hiç, rüzgârda sallanan bir kamış, hatta dünyaları yaratanın güçlü ellerinde incecik bir daldan ibaret olduğumuzu bir an için unutabilir ve çılgınlıkları içinde, şunu ben yaptım, bu iş benim yapıtımdı, onu ben olgunlaştırıp yetkinleştirdim, diye

düşünürler. Yalnızca sayın bayım, şimdi siz ağır acı yatağına uzanmış olduğunuza göre, hiç kuşkusuz sevginin iyilikçil babası olan Tanrı, ruhunuzu aydınlatmış, yüreğinizi kendine çevirmiştir. Onun için korkuyla titreyerek kefareti ödenmemiş günahlarınızı itiraf etmek isteğini duymanız, böylece Tanrı'nın size uzanan sevgi dolu ellerinden avuntu ve bağış bulmaya kavuşmak istemeniz doğaldır. Keskin dişleriyle pişmanlık yılanları…"

Ulrik Cristian alaycı bir tavırla:

"Çarmıha gerin beni! Önden, arkadan çarmıha gerin beni! Pişmanlık ve iyilik, günahların bağışı ve ölümsüz yaşam!" diyerek kalkıp yatağına oturdu. "Suratsız kabak kafalı herif! Siz bir insanın kemikleri ve kemik kıymıkları yarasından dışarı akıyor diye, bu papaz zevzekliklerini dinlemeye daha elverişli olacağını mı sanıyorsunuz? Söyleyin, daha elverişli olacağını mı sanıyorsunuz?"

"Çok sayın bayım, siz düşüncelerinizi gereksinme duyduğunuz bir yöne yöneltmeye çalışarak yalnızca görevini yerine getiren zavallı bir kilise görevlisini azarlamakla yüksek makamınızı ve insanı derinden etkileyen hastalığınızın size verdiği ayrıcalığı gereksiz yere ve sınırı aşarak kötüye kullanıyorsunuz. Ah sayın bayım, üvendireye karşı tekme atmanın yararı yoktur. Vücudunuza yapışmış olan bu yıkıcı hastalık, size hiç kimsenin Tanrı adaletinden kaçınmasına olanak olmadığını ve Tanrı'dan gelen darbelerin büyükler kadar küçüklere de isabet edebileceğini öğretmedi mi?"

Ulrik Christian, gülerek rahibin sözünü kesti: "Hay beni şeytan alsın! Oturmuş, bön bir çocuk gibi gevezelik edip duruyorsunuz. Bana acı veren bu hastalığı, onurum ve namusumla üzerime ben kendim çağırdım; eğer böyle bir şeyin insana cennetten ya da cehennemden geldiğini sanıyorsanız, ben size bunun içki eğlentileri, gece çılgınlıkları, zamparalıklar ve benzeri şeyler yüzünden başımıza geldiğini söyleyebilirim ve bu konuda bana güvenebilirsiniz. Ama şimdi sizden çok saygıdeğer bacaklarınızı mümkün olduğu kadar hızla odadan dışarıya almak iyiliğini esirgememenizi rica ederim; aksi takdirde ben de…"

Bu sırada Ulrik Christian'a bir nöbet geldi ve şiddetli ağrılarla kıvranırken dinsizce sövmeye başladı. Rahip öfke ve dehşet içinde yüzü sapsarı, yolunu yitirmiş bu ruhu, dinin ilahi bağışına ve gerçek yoluna

ulaştırabilmek üzere Tanrı'nın kendisine güç ve direnç vermesi için dua ediyordu. Hasta yatışınca yeniden söze başladı: "Sayın bayım, sayın bayım, yalvaran sesimle sizden, bu iğrenç sövgüleri bırakmanızı rica ediyorum. İşin son kerteye gelmiş olduğunu, baltanın ağacın köküne saplanmış bulunduğunu düşünün. Eğer ağaç yemiş vermemekte direnir, son dakikada çiçeklenip meyveye durmak istemezse derhal devrilecek ve ateşe atılacaktır. Bu talihsiz inadınızdan vazgeçin ve kurtarıcınızın ayaklarına kapanarak pişmanlık getirin. Dua edin!"

Ulrik Christian, rahip söze başlayınca yatağa oturmuştu. Adama gözdağı vererek kapıyı gösterdi ve yüksek sesle: "Papaz efendi! Defolun buradan, defolun! Marş! Size daha fazla dayanamayacağım!" diye bağırdı.

Rahip sürdürdü: "Fakat sevgili bayım, günah yükünüz aşırı ağır olduğu için Tanrı'nın sizi bağışlayacağından kuşku duyuyor, bundan dolayı inat ediyorsunuz. Şunu sevinçle öğrenin ki, Tanrı'nın bağışlama ve acıma kaynakları tükenmez, sonsuzdur."

Ulrik Christian, sıkılmış dişleri arasından sesini keskinleştirerek: "Kudurmuş papaz köpeği! Gidiyor musun? Şimdi? Üçe kadar sayıyorum: Bir. İki…"

"Ve eğer günahlarınız kan kadar kırmızı bile olsa, evet, Türk erguvanları kadar kırmızı bile olsa…"

"Sağa dön!"

"Tanrı yine onları Lübnan'ın tepeleri gibi bembeyaz yapa…"

Ulrik Christian, "Tanrı değil bütün kutsal melekleriyle kutsal şeytan!" diye gürledi ve yatağından fırlayarak silah rafından bir kılıç yakalayıp rahibe saplamak için hızla atıldı. Ama rahip hızla yan odaya kaçarak kendini kurtarmış, arkasından kapıyı kapamıştı. Ulrik Christian bu arada kapıya doğru kudurmuş gibi atıldı, sonra da bitkin yere yuvarlandı. Onu yatağına götürmek zorunda kaldılar. Buna karşın kılıcı elinden bırakmamıştı.

Ulrik Christian öğleden sonraki saatleri uyku ve sessizlik içinde geçirdi. Acıları durmuştu. Üzerine gelen bitkinlikten hoşnuttu; bunu bir rahatlama gibi duyuyordu. Yatağına yatmış, pencereyi örten perdenin

örtüleri arasından içeri sızan ışıklı noktalara bakıyor, demir kafeslerdeki siyah halkaları sayıyordu. Bu sırada rahibi nasıl kovduğunu anımsadıkça hazla gülümsüyor; yalnızca ayakkabıcının karısı Ane gözlerini kapaması ve uyumaya çalışması için dil döktükçe neşesi kaçıyordu.

Öğleden sonra çok geçmemişti ki kapı hızla vuruldu ve hemen ardından Trinitatis Kilisesi'nin başrahibi Jens Justesen içeri girdi. Bu, yüzü kemikli ve sert çizgili, çukur gözleri iri, kara, kısa saçlı, iri yapılı ve şişman adam, derhal yatağa yaklaştı ve "Tünaydın!" diyerek hastayı selamladı.

Ulrik Christian, yatağının yanında yine bir rahibin dikildiğini görünce o kadar öfkelendi ki, bütün organları titriyor, vaize ve rahatını gereği gibi korumadığı için ayakkabıcının karısı Ane'ye, göklere, Tanrı'ya ve kutsal bildiği ne varsa hepsine ağzına gelen ilençleri ve sövgüleri yağdırıyordu.

Bay Jens, "Susun, sakin olun, ey insanoğlu!" diye gürledi. "Bu konuştuğunuz dil bir ayağı çukurda olan kimseye yaraşır mı? İçinizde neredeyse sönmek üzere olan yaşam kıvılcımını, insanlarla kavga edecek yerde Tanrı ile barışmak için kullansanız daha iyi edersiniz!

Oysa siz, yargılanmış ve kendileri için hazırlanan kerpeten ve baltadan kurtulamayacaklarını anlamış, aynı zamanda acınacak derecede umarsız oldukları halde kendi yüreklerine cesaret vermek ve böylece bu gibi insanların en sonunda içine düştükleri, ölüm ve onun acılarından çok korku duydukları çaresizlik denizi üzerinde, umutsuz ve kölece pişmanlıklar içinde ayakta durabilmek için Ulu Tanrı'ya karşı iğrenç ve delice sözlerle tehditler savuran, onu paylamaya yeltenen suçlular, arabozucular gibi davranıyorsunuz!"

Ulrik Christian, bunları yorganın altına sakladığı kılıcını sezdirmeden ortaya çıkarıncaya kadar sessizce dinledi ve sonra "Kendine dikkat et, papaz işkembesi!" diye bağırarak Bay Jens'e karşı bir çıkış yaptı. Ama rahip, elindeki dua kitabını karşı tutarak, bu vuruşu güvenle durdurdu.

Alaylı bir tavırla "Uşaklara yaraşan bu gibi kavgaları bırakın! Bu ne size ne de bana yakışır" dedi ve Ane'ye dönerek, siz de iyisi mi, bizi yalnız bırakın!" diye ekledi.

Ane dışarı çıkınca rahip sandalyesini yatağa yaklaştırdı, Ulrik Christian da kılıcını yastığının üzerine koydu.

Bundan sonra rahip etkili sözlerle günahtan, günahların kefaretinden, Tanrı'nın insanoğullarına sevgisinden ve çarmıh ölümünden söz etti.

Rahip konuşurken Ulrik Christian elindeki kılıçla oynuyor, oynandıkça ışık, yalın demirin üzerinde parıldıyor, bu arada sövüyor, açık saçık şarkılardan parçalar mırıldanıyor ve yakışıksız sorularla rahibin sözünü kesmeye çalışıyordu. Ancak Bay Jens bunlara aldırmadığı gibi sözüne sürdürerek çarmıhta İsa'nın söylediği yedi sözden, son kutsal akşam yemeğinden, günahların bağışlanmasından ve Tanrı ülkesindeki mutluluklardan söz etti.

Ama sonra Ulrik Christian yatağında doğruldu ve rahibin yüzüne karşı "Bütün bunların hepsi boş yalan dolanlardan ibaret!" dedi.

Rahip, "Bunlar doğru değilse, şeytan şimdi buracıkta benim canımı alsın!" diye bağırdı, "söylediklerimin hepsi ölümsüz sözlerdir!" Ve masanın üstüne vurduğu gibi bütün şişeler, sürahiler birbirine karıştı. Ayağa kalkmış, sert bir sesle Ulrik Christian'a şöyle diyordu: "Öfkelenmekte o kadar haklıyım ki, ayağımın tozunu silkip sizi şeytana ve şeytan ülkesinin bir ganimeti olarak kendi başınıza bıraksam yeridir; bunu hak ettiniz; hiç kuşkusuz oraya gideceksiniz de! Siz Tanrı İsa'yı her gün çarmıha çiviletenlerdensiniz! Böyleleri için cehennemin bütün kütükleri hazır beklemektedir! Cehennemin korkunç adını alaya almayın! Çünkü bu, ceza ateşini içine alan bir sözcüktür. Evet azapta olanların inleyişlerini, böğürüşlerini, dişleri birbirine çarparken çıkardıkları sesi ve acıdan kıvrananları içine alan bir sözcüktür! Ah, cehennemin acıları, sızıları bir insanın kavrayabileceğinden çok büyüktür! Çünkü kızgın kerpetenlerle ya da işkence çarkında kemikleri kırılarak can veren biri, cehennemin ateşleri içinde gözlerini açsa, İbrahim Peygamber'in kucağını arar gibi, bu işkence yerine özlem duyar. Gerçi salgınlar ve hastalıklar hava akımı gibi vücudumuzun bütün dokularına işler, organlarımızı koparacakmış gibi gerer, yakıcı bir ateş gibi içimizi kavurur ve küt dişleriyle bizi ta iliklerimize kadar kemirir. Ama cehennem azapları, eklemlerimizi en küçük kısımlarına kadar harap eden acılardan oluşmuş iniltili bir fırtına gibidir, özü kavranmaz acıların yarattığı baş döndürücü kasırgalara benzer; çığlık ve azapların sonsuz bir burgacıdır. Çünkü bir dalga kıyıya çarpınca nasıl köpürür ve başka dalgalar onu sonsuza değin nasıl izlerse, cehennemin yok

edici vuruşlarının da sonu gelmez, ta sonsuzluğa kadar ara vermeden öylece birbirini kovalar."

Hasta şaşkın bir durumda çevresine bakınıyor, "Ben bir şey istemiyorum, ben bir şey istemiyorum! Benim ne sizin cehenneminizle, ne de cennet ülkenizle alışverişim var! Ben ölmek istiyorum, yalnızca, yalnızca ölmek! Başka hiçbir şey istediğim yok!" diye mırıldanıyordu.

Rahip, "Hiç kuşkusuz öleceksiniz" diye yanıtladı, "Ama karanlık ölüm yolunun sonunda yalnızca iki kapı vardır, bunlardan biri cennet ülkesinin sevinçlerine, öteki de cehennemin çığlıklarına açılır; başka bir yol yoktur, gerçekten yoktur!"

"Vardır, bir yol daha vardır, papaz, bir yol daha vardır, değil mi? Yanıt verin, bunların yanında, kendi yollarında yürüyenlerin gideceği bir de derin, çok derin bir mezar vardır; sonu hiçliğe, hiçbir şeyin bulunmadığı yere varan, derin, karanlık bir mezar vardır, öyle değil mi?"

"Kendi bildiklerine yürüyenler, şeytan ülkesine doğru yönelirler. Cehennem kapılarının önünde, büyük küçük, yaşlı genç, hep bu gibi insanlar kaynaşır. Önlerinde açılan uçurumdan kurtulmak için, birbirleriyle itişip kakışırlar ve kendilerini oradan kurtarsın diye, yolunda yürümek istemedikleri Tanrıya sefilce haykırırlar.

Uçurumlardan gelen bağırışlar, başları üstünde dalgalanırken korku ve çığlıklar içinde kıvranırlar. Ama cehennem kapıları boğulanları örten sular gibi onların üstüne kapanacaktır!"

Doğru mu? Bütün bu anlattıklarınız gerçekten doğru mu?

"Namusunuza sesleniyorum, bunlar daha çok uydurma şeyler, değil mi?"

"Evet!"

"Hepsi bir! Ben bir şey istemiyorum! İstediğim, sizin Yüce Tanrınızdan uzak kalmak! Cennet ülkesinde bir şey aradığım da yok! Ben yalnızca ölmek istiyorum!"

"Öyleyse siz sonsuza kadar ilençlilerin bulunduğu yere, bütün organları cezayla kıvranırken yakan alevler içinde kurumuş dudaklarıyla

soluk almak için havalara uzanan, dizi dizi mutsuzları kaynayan dalgalarıyla içine gömen o sonsuz kükürt denizinin bulunduğu işkence yerine gidin! Orada olanların, deniz üstündeki beyaz martılar gibi oraya buraya sürüklendiklerini gözlerimle görüyorum. Evet, korkunç fırtınalarda uçuşan köpüklere benziyorlar; bağırışları depremle sarsılan yer kürenin böğürüşleri gibi, çığlık inleyişleri de görülmemiş, işitilmemiş… Ah, keşke yüreğimin dualarıyla sen zavallıyı kurtarmam mümkün olsaydı! Ama Tanrı bağışı yüzünü tüllerle örttü, bağışlama güneşi artık batmış bulunuyor!'"

Ulrik Christian "Ama yine de yardım et bana, peder, bana yardım et!" diye inledi. "Bu yardımı yapmazsan senin papazlığın neye yarar? Dua et, Tanrı aşkına dua et! Aklına hiçbir dua gelmiyor mu? Olmazsa bana kutsal ekmekle şarabı ver. Doğru yol ve kurtuluş, şarapla ekmektedir, derler. Yoksa bu da yalan mı? Alçakça bir yalan mı? Pişmanlık getiren bir çocuk gibi Tanrı'nın önünde baş eğmek istiyorum. Çünkü Tanrı, o kadar güçlü, o kadar adaletsizce güçlü, insanlara avunma umudu bırakmayacak derecede büyük! Onu benden yana çevir, Tanrını benden yana olması için razı et! Baş eğiyorum ona, baş eğiyorum, elimden başka ne gelir ki!"

"Dua et!"

"Evet, dua etmek istiyorum, elimden geldiği kadar dua etmek istiyorum." Bunu söyleyerek yatakta dizlerini büktü, ellerini kenetledi ve Bay Jens'e; "Böyle iyi mi? Ne söylemem gerek?" diye sordu.

Papaz yanıt vermiyordu.

Ulrik Christian, bir zaman öylece yattı ve büyümüş, hummadan yanan gözleriyle papazın yüzüne baktı. "Peder! Aklıma hiçbir şey gelmiyor. Tanrım, aklıma bir şey gelmiyor" diye inledi ve ağlayarak kendini yitirdi.

Birdenbire yatağından fırladı, kılıcını yakalayarak iki parça etti ve "Tanrı İsa Mesih! Bak kılıcımı kırıyorum" ve kırılmış parlak kılıç parçalarını yukarıya kaldırarak, "bağışla beni İsa, bağışla!" diye bağırdı.

Şimdi rahip ona bağışlanma sözleri söylüyor, artık son dakikalarını yaşadığı anlaşıldığı için şarapla ekmeği sunmakta acele ediyordu.

Sonra Ane'yi çağırdı ve oradan ayrıldı.

Hastalık bulaşıcı sayıldığı için hastanın yakınlarından hiçbiri odasına giremiyordu. Ama aşağı odada bazı akraba ve dostlarıyla kralın özel hekimi ve saray şövalyelerinden bazıları toplanmış, hastanın durumunu sormak için uğrayan soylularla elçileri, subayları, saraylıları ve meclis üyelerini kabul ediyorlardı. Bu nedenle kimse hastanın odasındaki sessizliği bozmuyordu. Ulrik Christian yine Ane ile yalnız kalmıştı.

Hava kararmaya başlamıştı. Ane şöminede yanan ateşe biraz odun attı, mumlardan birkaçını yaktı, dua kitabını eline alarak rahatça uzandı ve başlığını yüzünün üstüne indirerek çok geçmeden uykuya daldı. Dışarıda, hizmetçi odasında bir cerrah çırağıyla bir uşak her olasılığa karşı nöbet tutuyorlardı. Birlikte pencerenin önünde zar oyunu oynuyorlardı. Oyuna öyle dalmışlardı ki, odadan birinin geçtiğini fark etmediler, ancak hasta odasının kapısının kapandığını duyunca, "Hekim olacak" diyerek korkuyla birbirlerinin yüzüne baktılar.

Bu gelen, Marie Grubbe idi.

Ses çıkarmadan yatağa yaklaştı, yatışmış uyuyan hastanın üzerine eğildi. Ulrik Christian'ın yüzü titrek, bulanık mum ışığında öyle soluk, öyle değişik görünüyor, alnı bir ölününmüş gibi öylesine salgın, göz kapakları o kadar büyük ve tuhaftı ki, zayıf balmumu rengindeki elleri koyu mavi yastıkların üzerinde bitkin, umarsız bir şeyler aranıyordu.

Marie Grubbe ağlıyordu. "Bu kadar hasta mısın?" diye mırıldandı. Yatağın önünde yere diz çöktü, dirseklerini yatağın kıyısına dayadı, hastanın yüzüne gözlerini dikti.

Hasta inliyordu. Bir ara gözlerini açtı. Bakışları erinçsiz, bir şeyler aranıyor gibiydi.

Marie, "Ulrik Christian!" diyerek elini omzuna koydu.

Ulrik Christian, inleyerek, "Odada başka kimse var mı?'" dedi.

Marie başını sallayarak, "Çok mu hastasın?" diye sordu.

"Evet, çok geçmez, benim işim bitik!"

"Hayır, hayır! Böyle bir şeye olanak yok! Çünkü sen de gidersen kimim var benim? Hayır, hayır! Ben buna dayanabilir miyim?"

"Yaşamak, yaşamak kolay bir şey, ama ben ölümün şarap ve ekmeğini kabul etmiş bulunuyorum, ölmek zorundayım… Öyle öyle… Ekmek ve şarap, yani etle kan.. bunu mümkün.. sanıyor musun? Hayır hayır, Tanrı Mesih adına, Tanrı Mesih adına! Çocuk, bir dua oku, çok etkili bir dua oku!"

Marie ellerini kavuşturdu, dua etmeye başladı.

"Amin! amin! Bir kez daha dua et! Ben o kadar büyük bir günahkârım ki, duaya çok gereksinmem var! Bir kez daha yalvar, uzun, çok uzun bir dua et! Çok uzun! Ah, hayır, bu da ne? Yatak niçin dönüyor? Sıkı tut, sıkı tut! Çevrede gürleyişler duyuyorum, burgaçlar yapan bir ceza kasırgası gibi, azabın.. ve.. Ha! Ha! Ha! Sonsuz bir burgaç gibi. Yeniden sarhoş mu oldum? Nasıl bir oyun bu? Tanrı kahretsin, ne içtim ben? Şarap mı?.. Evet, kuşkusuz, içtiğim şaraptı. Ha! Ha! Ha! Neşeli ol, çocuğum, neşeli ol! Öp beni, cicim benim!"

"Öpüşler, bağıra basış

Cennetidir yeryüzünün…"

"Bir daha öp beni, güvercinim, ben buz gibiyim, sen sıcacık ve tombulsun… Öp, ısıt beni!.. Sen bembeyaz, etli canlısın, tenin beyaz, yumuşak…"

Kollarını Marie'nin boynuna dolamış, korkuya kapılan kızcağızı göğsüne bastırıyordu. Tam bu sırada hizmetçi kadın uyandı, hastanın yabancı bir şırfıntıyla cilveleştiğini görünce dua kitabını tehditle kaldırarak bağırdı:

"Defol, cehennem kaçkını kadın! Gelmiş burada böyle düzeysiz şeyler yapıyor, can çekişen bir hastayla oynaşıyorsun! Seni şeytan göndermiş buraya, insan düşmanı şeytanın ta kendisi göndermiş seni!"

Ulrik Christian, "Şeytan" diye haykırdı ve dehşet içinde Marie Grubbe'yi kollarından fırlatıp attı. "Uzaklaş benden, şeytan! Defol, defol!" diye bağırdı ve arkasından haç üstüne haç çıkardı. "Uğursuz şeytan seni, beni aldatıp son saatimde, son soluğumda günaha sokmak istiyordun, değil mi? Çık, Tanrı'nın kutsal adına, defol buradan dışarı, uğursuz yaratık!"

Yüzünün bütün çizgilerinde dehşet, gözleri ocaklarından fırlamış bir halde yatağında doğruldu, kapıyı gösterdi.

Marie, korkudan dili tutulmuş bir durumda dışarıya fırladı.

Hasta, kendini yere atmış ve hizmetçi kadın Ane, iri harfli dua kitabından yüksek sesle ağır ağır dualar okurken, o da uzun uzun Tanrı'ya yalvarıyordu.

Birkaç saat sonra Ulrik Christian ölmüştü.

ALTINCI BÖLÜM

1659 Şubatında, Kopenhag'a yapılan saldırıdan sonra İsveçliler geri çekildiler ve kenti kuşatma altında tutmakla yetindiler.

Kuşatılmış kent halkı şimdi daha iyi soluk alabiliyor, savaşın yüklerini eskiye bakınca daha kolaylıkla taşıyor ve başarılan işlerle elde edilen onur ve ayrıcalıklara sevinebilmek için zaman bulabiliyordu. Gerçi bazıları canlı, hareketli geçen savaş zamanlarının tadına varmış, gündelik işlerle kendilerini bekleyen uzun barış dönemini neşesiz karşılıyorlardı. Ama halkın büyük çoğunluğu hoşnuttu. Üstlerinden bir yük kalkmış, içleri ferahlamıştı. Günler çocuk vaftizleri, nişan törenleriyle geçiyordu; düşmanın yakınlarında olmasının yaptığı baskı yüzünden ertelenen şen, içkili toplantılar şimdi yeniden yüzlerini güldürmeye başlamıştı. Kentin bütün cadde ve sokaklarında neşeli insan kalabalıkları görülüyordu.

Artık halk, yakınlarıyla uğraşmak, gözlerdeki kıymığı merteğe çevirmek için de zaman bulabiliyordu. Birbirlerine kara çalmak, kıskanmak ve nefret etmek için daha çok zaman vardı. Çekemezlikler, birbirinin kazancını kıskanmalar yeniden başlamış, eski düşmanlıklar, öç alma hırsları canlanmış, bayağılıklar yeniden uyanmıştı. Halk arasında Grofitz Ulfeldt adında biri vardı ki son zamanlarda en çok onun düşmanları çoğalmış, hemen herkesin nefreti onun üstüne toplanmıştı. Hırslarını doğrudan doğruya ondan alamıyorlardı; çünkü düşman safında bulunduğu kuşku götürmezdi; ama akrabalarıyla karısının akrabalarından ona karşı kendi kanılarınca dostluk duyguları besleyenlere kötü gözle bakıyorlar, bunları rahatsız ediyor, pusuya düşürmeye çalışıyorlardı. Saray çevresi de onları artık tanımıyordu.

Bu gözle görülenler kuşkusuz çok değildi. Ama sayıca az olan bu kimseler arasında Ulrik Frederik'in nişanlısı Sofie Urne de vardı.

Ulfeldt'in kendisinden çok karısından nefret eden kraliçe, ta baştan beri Ulrik Frederik'in Eleonere Christine ile bu kadar yakın akraba olan bir kadınla nişanlanmasına karşı gelmişti. Şimdi de son yaptıkları yüzünden Ulfeldt ve yandaşları dedikodu konusu olup daha kötü bir duruma düşünce, gerek kral gerekse başkaları yanında bu nişanı bozdurmak için yeniden çalışmaya başladı.

Kralın da kraliçe gibi aynı isteği beslemesi için çok zaman geçmesi gerekmedi. Çünkü gerçekten entrikacı olan Sofie Urne'yi o kadar hileci ve tehlikeli, Ulrik Frederik'i de o kadar hafifmeşrep ve her şeye kolayca sürüklenen yaradılışta biri olarak gösterdiler ki, bu durumun hoş olmayan birçok durum ve huzursuzluğa neden olacağına aklı yattı. Ancak bu nişana bir kez razı olmuş bulunuyordu. Sözünü geri almayacak kadar da onuruna düşkün, verdiği söze hayli değer veren bir adamdı. Onun için Ulrik Frederik'i kandırmayı denedi; ona, kral soyuna düşman olanların sınıfında bulunduğu için gerek kendisi, gerekse kraliçenin haklı olarak hoşlanmadıkları bir kadınla evlenmesinin sarayla olan iyi ilişkisini kolaylıkla bozabileceğini açıkladı. Bundan başka hep saraya düşman bir çevrenin etkisi altında bulunması, kendisine önemli ve onurlu mevkilerin güvenilmesini güçleştirecek, böylece kendi mutluluğuna yine kendisi engel olacaktı. Son olarak Bayan Sofie'nin entrikacı özyapısına da değindi; onun aşkından bile kuşkuluydu; çünkü gerçek, içten bir aşkın, sevilen kişiyi tehlikeli ve güç bir duruma düşürecek yerde özveriyi gerektirdiğini, kandırıcı bir sevinç biçiminde değil, üzüntüye katlanarak vazgeçmek biçiminde belireceğini söyledi. Oysa Bayan Sofie, yüreğinde bu endişelerin hiçbirine yer vermemiş, aksine, onun deneyimsizliğini, gözü bağlı aşkını kötüye kullanmıştı.

Kral bu biçimde konuştu. Ancak Bayan Sofie'yi harekete geçirmek ve düşüncesini söyletebilmek için harcadığı emekler boşa gitti; anıları henüz çok taze olan Ulrik Frederik'i kazanamadı. Ulrik Frederik'in, kraldan ayrıldığı zaman hiçbir şeyin onu sevgilisinden uzaklaştıramayacağı hakkındaki kararı eskisine oranla şimdi daha güçlüydü. Sofie'ye yaptığı evlenme önerisi, yaşamındaki ilk ciddi girişimdi ve bunu tam anlamıyla başarabilmek için onurunu ortaya koyuyordu. Bu zamana kadar birçok kimse hep onu yönlendirmek ve yönetmek istemişti; ama artık yaşı yeterince ilerlemiş bulunuyordu, kendi yolunda tek başına yürüyebilirdi. Bunu istiyordu da. Saray dedikleri neydi? Kralın lütfu ne oluyordu? Aşkı söz konusu olunca ünün, saygınlığın ne değeri vardı ki? Yalnızca sevgilisi için savaşım vermek, yoksunluklara katlanmak, yalnızca onun içini yaşamak istiyordu.

Ancak kral bu bağa karşı olduğunu ve bu nedenle saraya gidip gelmesinin yasaklandığını Christofer Urne'ye bildirdi. Ulrik Frederik şimdi Bayan Sofie'yi yalnızca gizlice ziyaret edebiliyordu. Önceleri bu önlem

onun aşkını körüklemeye yaradı; ancak daha sonra etkisini gösterdi ve nişanlısını daha seyrek görmeye, onu daha iyi anlamaya başladı. Öyle anları oluyordu ki nişanlısının aşkından kuşku duyuyordu, hatta görüştükleri o yaz gününde kendisini kararından vazgeçirmek istermiş gibi görünerek belki de onu kandırmaya çalışmıştı, bu konuda bile düşüncesi tam olarak aydınlık değildi.

Bu zamana kadar kendisine çok iyi kabul gösteren saray, şimdi ona buz gibi davranıyordu. Eskiden geleceğiyle o denli yakından ilgilenen kral da, şimdi ona karşı bütünüyle ilgisizdi. Artık yardım etmek için eller ona uzanmıyordu, Ulrik Frederik bu eksikliği de duymaya başlamıştı. İşlerin akışına karşı durabilecek bir adam değildi; dayanamadığı zaman cesareti kırılıyordu. Şans ona doğduğu günden bu yana gülmüş ve onun altın yolunu izlediği sürece hep ileriye, mutluluk ve saygınlığa doğru yürümüştü. Şimdi şans ondan yüz çevirince, yolunda tek başına yürümesi gerekiyordu. Acaba hâlâ önünde parıldayan bu şans ışığını yine yakalaması mı gerekiyordu? Krala erkekçe karşı gelmek için karar veremiyor, Sofie'yi de feda edemiyordu.

Onunla gizlice, bir hırsız gibi buluşuyor ama bu çirkin davranış biçimi gururunu yaralıyordu. Ona en acı gelen de buydu; çünkü debdebe ve görkem içinde görünmeye alışmış, bütün girişimlerini hep prenslere layık bir biçimde yapmıştı. Bu biçimse bambaşka bir şeydi. Böylece günler, haftalar ölü doğmuş planlar ve hiçbir sonuç vermeyen düşüncelerle geçti. Kararsızlığından dolayı kendine karşı nefret duyuyor, kendi kendinin gözünden düşmeye başlıyordu. Sonra içindeki o kuşku; sevgilisinin aşkını öldüren, bu sonu gelmeyen duraksaması değil miydi? Yoksa kendisini hiç mi sevmemişti? Herkes onun akıllı bir kız olduğunu söylüyordu. Evet, hiç kuşkusuz akıllı bir kızdı; ancak gerçekten söylendiği kadar akıllı mıydı? Ah hayır, eğer o kendisini sevmiyorsa, bu aşk anlamsız bir şeydi; ancak seviyordu, kesin seviyordu…

Christofer Urnelerin bahçesinin arkasında ancak bir insanın zorla geçebileceği küçük, dar bir sokak uzanırdı. Ulrik Frederik nişanlısını ziyaret etmek istediği zaman bu sokaktan geçmek zorundaydı. Caddeden gelip aradaki tahta perdeye tırmandığını kimse görmesin diye Kurzbold'u da birlikte getirir, kendisi içerdeyken, ona da sokağın başında nöbet tuttururdu.

Ilık, ay ışıklı bir yaz gecesi, vakit yatma zamanından üç dört saat kadar sonraydı. Daniel, paltosuna sarınmış bitişik avludan sokağa atılmış, domuz yemliği olarak kullanılan kırık bir gerdelin üstüne oturmuştu. Biraz sarhoştu, neşesi yerindeydi; kendi kendine tatlı düşler kurup duruyordu. Ulrik Frederik biraz önce tahta perdeden bahçeye atlamıştı. Mürverlerin keskin kokusu duyuluyor, çimenler üstünde beyazlatılmak için serilmiş beyaz çamaşırlar duruyordu. Başının üstündeki akça ağaçlarla yanında oturduğu gül fidanlarının dalları arasından hafif hafif hışıltılar geliyordu. Güller kıpkırmızı, bol bol açmışlardı; ama yoğun ay ışığının altında hepsi hemen hemen beyaz görünüyorlardı. Eve doğru yürüdü, yapının duvarları çiğ beyaz, pencere camları sarımsı bir ışıkla parıldıyordu. Her şey ne kadar dingin, pırıl pırıl ve sessizdi!

Şimdi bir ağustos böceği titrek, cırlak bir sesle ötmeye başlamıştı. Yaban güllerinin keskin mavimsi gölgeleri, beyaz duvarlar üstüne resmedilmiş gibiydi, çamaşırlıktan hafif bir buğu yükseliyordu. Kapının sürmesini çekti ve karanlığa daldı.

Elleriyle tutunup dikkatle eski merdivenlerden geçerek içeriye girdi. Yüzüne zeminin ağır, keskin kokusu vuruyor, çürümüş döşeme tahtaları ayaklarının altında esniyor, çatırdıyordu. Küçük bir çatı penceresinden içeriye ay ışığı vurmuş, bir buğday yığınının parlak yüzeyinin üstüne pencerenin dört köşe çizgilerini işlemişti. Yığınların üzerinden yürüdükçe arkasından ışık parıltıları içinde bir toz bulutu dalgalanarak kalkıyordu. Çatıdaki odanın kapısının önüne varmıştı; kapı içerden açıldı ve hafif, kırmızımsı bir ışık, bir an için buğday yığınlarıyla eğri duran pas sarısı bacayı ve çatı kirişlerini aydınlattı, sonra hepsi yeniden karanlıkta kayboldu. Ulrik Frederik evin giysi odasında Sofie ile karşı karşıyaydı.

Burası alçak tavanlı, çamaşır dolaplarıyla dolu küçük bir aralıktan ibaretti. Tavan kirişlerine içi kuş tüyleriyle dolu keten torbalar asılmıştı; köşelerde eski örekeler duruyor, duvarlardan soğan hevenkleri, gümüş kakmalı koşum takımları sarkıyordu. Karşıda büyük kalaslarla kapalı pencerelerin altındaki çinko kaplı bir sandığın üstünde küçük bir fener duruyordu. Sofie, biraz daha iyi ışık versin diye fenerin bağadan kapağını açtı. Saçları dağınıktı, kaba yün kumaştan yapılmış giysisinin üstüne giydiği kürklü çuha ceketinin omuzlarından saçları aşağı sarkıyordu. Yüzü solgundu, acıdan biçimini kaybetmişti. Buna karşın gülümsüyor, durmadan

konuşuyordu. Alçak bir iskemlenin üstüne oturmuş, ellerini dizine bağlamış, başını da Ulrik Frederik'e doğru kaldırarak neşeli neşeli bir şeyler anlatıyordu. O ise ayakta duruyor, hiçbir şey söylemiyordu. Sofie onu neşesiz gördüğü için üzülmüş, korkusundan konuşuyordu.

"Haydi bakalım, dilsiz, inatçı soylu bey" diyordu, "Bir sözcük söylemiyorsun! Birbirimizi görmeden geçen yüz saat içinde bana fısıldayacak yüz şey aklına gelmedi mi? Ah, öyleyse benim gibi özlem çekmemişsin!" Fenerdeki mumu temizledi, yanan korlu ucunu yere attı. Ulrik Frederik istemdışı bir davranışla ona doğru yaklaşarak yere düşen kıvılcımı ayağıyla ezip söndürdü.

Sofie, "Pekâlâ", diye sürdürdü, "Gel otur şuraya, ama önce diz çöküp içini çekerek sana karşı iyi davranmam için ricada bulunman gerek. Çünkü üç gecedir burada, uykusuz, seni bekliyorum. Dün, önceki gün burada gözlerim kararıncaya kadar boşuna oturdum; özlemle seni bekledim." Elini tehditle kaldırarak: "Diz çökeceksiniz, sadakatsiz soylu bey ve bana yaşamınız için yalvarır gibi, yalvaracaksınız!"

Alaylı, törenli bir edayla bunları söyledikten sonra gülümsedi ve yarı rica ederek, yarı sabırsızca: "Gel haydi, diz çök, haydi diz çök!" dedi.

Ulrik Frederik isteksiz, neşesiz çevresine bakındı; burada, Christoffer Urnelerin sandık odasında diz çökmek ona çok gülünç geliyordu. Buna karşın diz çöktü, kolunu kızın beline dolayarak yüzünü kucağına sakladı; ancak hiçbir şey söylemiyordu.

Sofie de korku ve sıkıntı içinde susuyordu. Ulrik Frederik'in solgun olduğunu ve her zamankinden farklı davrandığını görmüştü. Bakışları tedirgin ve ürkekti. Kayıtsızca delikanlının saçlarıyla oynuyor, yüreği, sezgilerle dolu bir korkuyla deli gibi çarpıyordu.

Uzun süre böyle kaldılar.

Ulrik Frederik birdenbire yerinden sıçradı.

"Hayır, hayır bu böyle süremez!" dedi. "Tanrı, Ulu Tanrı seni her şeyden çok sevdiğimi biliyor. Sen benim canımsın ve sensiz yaşamak zorunda kalırsam, bunun nasıl bir yaşam olacağını asla bilmiyorum. Ama ne yararı var? Bunun sonu ne olacak? Herkes bize öylesine düşman ki,

kimse avutmak için bize bir söz söylemiyor, herkes bizden kaçıyor. Öyle bir duruma girdim ki, beni gördükleri zaman sanki ürperiyorlar. Oysa eskiden beni görünce bayram ederlerdi. O kadar yalnız, o kadar umutsuzca yalnızım ki, Sofie! Evet biliyorum; sen beni daha önce uyarmıştın. Şimdi sana ricada bulunmak istediğim zaman utanıyor, bunu bir günah sayıyorum. Ama bu savaşım beni bitirdi; cesaretim kırıldı, onurum hiçe indi; şimdi de utancımdan ölüyorum. Ama bütün kararsızlığım, cesaretsizliğimle sana yalvarıyorum, özgür bırak beni, sana verdiğim sözü geri ver, çok çok sevgili kız!"

Sofie ayağa kalkmıştı. Bir yontu gibi soğuk, devinimsiz duruyor, Ulrik Frederik konuşurken onu ciddi bakışlarla süzüyordu. Dingin ve kararlı: "Ben umudumu yitirmedim" dedi.

Ulrik Frederik, Sofie evet demiş olsaydı, kendisini özgür bıraksaydı bunu kabul etmeyeceğini, hiç kuşkusuz krala ve her şeye karşın ayaklarına kapanıp yalvaracağını duyumsuyordu. Ama Sofie bunu yapmadı. Yalnızca onun kendisine ne kadar sağlam bağlanmış olduğunu göstermek için göğsündeki saat zincirine sımsıkı asılmakla yetindi. Ah, bu Sofie, dedikleri gibi çok akıllıydı! Öfkesinden kuduruyordu; ona gerçeği söyletmek ve aşklarının gülündeki her yaprağı, bütün gölgeleri ve kıvrımlarıyla önüne sermeye onu zorlamak istiyordu. Böylece sevdiğine inanabilmek için üstüne atılabilir, beyaz boynunu sıkabilirdi. Ama kendini tuttu, gülümseyerek: "Kuşkusuz, biliyorum. Yalnızca bir şaka yapmak istemiştim, anlıyor musun?" dedi.

Sofie tedirgin ona bakıyordu. Hayır, bu yaptığı şaka değildi. Çünkü niçin gelip onu öpmemişti? Niçin orada, karanlıkta öyle sessiz durmuştu? Daha gözlerine bakınca anlamıştı. Hayır, bu şaka değildi, kendi nasıl ciddilikle yanıt verdiyse, o da aynı ciddilikle kendisine bir soru sormuştu. Ah, verdiği bu yanıt! Bu yanıtla ne yitirdiğini seziyordu. Evet deseydi, Ulrik Frederik onu bırakmayacaktı.

"Ah, Ulrik Frederik" dedi, "Ben yalnızca çocuğumuzu düşünüyorum. Ama artık beni sevmiyorsan git, hemen git, mutlu ol, seni tutmuyorum."

"Söylediğimin yalnızca bir şaka olduğunu anlamıyor musun? Verdiğim sözü yalvararak geri alacağıma, öylece ayıp ve utanç içinde buradan çekilip gideceğime inanıyor musun? Böyle bir şey yapmış olsaydım,

onursuzluğumu gören bakışlarına rastlarım ve başımı utançla yere eğmek zorunda kalırım diye yüzünü görmekten korkardım!" Ulrik Frederik söylediği gibi de düşünüyordu; eğer Sofie kendisini, onu sevdiği gibi içten sevmiş olsaydı böyle yapardı. Ama ya şimdi? Asla!

Sofie ona doğru yürüdü, başını omzuna dayadı ve ağlamaya başladı.

"Güle güle, Ulrik Frederik" diyordu, "Git, güle güle git! Seni saçlarımla bağlamak elimden gelse bile, ayrılmak istediğini gördükten sonra artık seni tutmam."

Ulrik Frederik sabırsızlıkla başını sallıyordu. "Sevgili Sofie" diyerek kızın kolundan kurtuldu, "Birbirimizle güldürü oynamayalım! Bu kutsal bağlanmada gerek kendime, gerekse sana karşı sorumlu olan benim. Bu evlilik artık mümkün olduğu kadar çabuk olmalı, hemen bugünlerde, ama son derece gizli yapılmalı. Çünkü şimdiye kadar yaptığımız gibi dünyayı daha çok kendimize karşı kaldırmanın anlamı yok."

Sofie bu sözlere karşılık olacak hiçbir şey söylemeye cesaret edemedi. Nikâhlarının nerede ve nasıl yapılacağını konuştular. Sonunda birbirlerine tatlılıkla veda ettiler.

Ulrik Frederik bahçeye inince ay batmış, ortalık iyice kararmıştı. Karanlık gökyüzünden tek tük iri yağmur damlaları dökülüyor, avlulardan horoz sesleri duyuluyordu. Ama Daniel nöbet beklerken uyumuş kalmıştı.

Bundan bir hafta sonra Ulrik Frederik'le Bayan Sofie Urne yoksul bir papaz tarafından Ulrik Frederik'in görkemli odasında gizlice evlendirildiler. Ama bu, giz olarak kalmadı. Birkaç gün sonra kraliçe bu sorunu kralla konuşuyordu. Bunun sonucu olarak da bir ay sonra, evlilik, kralın buyruğuyla bozuldu; hemen hemen aynı zamanda Sofie Urne akrabalarının da boyun eğmesiyle, Itzehoe Kadınlar Manastırı'na gönderildi.

Ulrik Frederik bu girişimi durdurmak için hiçbir şey yapmadı. Gerçi kendini üzgün duyumsuyordu ama harekete geçemeyecek kadar da yorgun ve neşesizdi. Dediği gibi, bu bir gün nasıl olsa olacaktı. Onun için kızgın, hareketsiz, yazgıya boyun eğdi.

Hemen hemen her gün sarhoştu; başı dumanlanınca kendisiyle ilişkisini sürdürmüş olan birkaç kadeh arkadaşına geçirebileceği dingin,

mutlu yaşamı yakınarak, ağlayarak anlatmaktan hoşlanıyor ve her defasında belirsiz, üzgün anıştırmalarla günlerinin sayılı olduğunu, kırılmış kalbini tedavi ettirmek üzere onu çok geçmeden yatakları siyah kuş yününden ve solucanların cerrah olarak görev yaptığı bir hastaneye kaldıracaklarını söyleyerek sözlerini bitiriyordu.

Bu yaşama bir son vermek için kral, onu Hollandalıları Fünen'e süren birliklerle gitmekle görevlendirdi. Oradan kasım ortalarında, Nyborg'da kazanılan zafer haberiyle döndü. Şimdi yeniden kralın sevgisini kazanmış, saraylılar arasında eski yerini almıştı. Kendisine süvari albayı sanı verildi, böylece yeniden kendine gelmiş görünüyordu.

YEDİNCİ BÖLÜM

Marie Grubbe şimdi on yedi yaşındaydı.

Ulrik Christian'ın öldüğü odadan dehşet içinde kaçtığı o öğle sonunda koşarak odasına çıkmış, bedenindeki ağrılardan acı duyuyormuşçasına, ellerini ovuşturarak inleye inleye bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başlamıştı. Bunu gören Lucie, soluk soluğa Bayan Rigitze'ye koşarak Bayan Marie'nin aklına bir şeyler olduğunu söylemiş, Tanrı aşkı için bir kez gelip bakmasını rica etmişti. Bayan Rigitze de gelmiş ama Marie'nin ağzından tek bir söz bile alamamıştı. Marie bir sandalyenin önünde kendine yere atmış, yüzünü de oturma yerine saklamıştı. Bayan Rigitze'nin sorduğu bütün soruları yanıtsız bırakarak yalnızca evine dönmek istediğini, artık burada kalmasına olanak olmadığını söylüyor ve ağlıyor, hıçkırıyor, başını oradan oraya atıyordu. Bunun üzerine Bayan Rigitze Marie'ye güzel bir dayak attı, Lucie'yi payladı ve boş, anlamsız gevezeliklerle kızı, yaşamını tehlikeye atacak duruma getirdiklerini söyledikten sonra bırakıp çıktı.

Marie için dayak yemenin hiçbir önemi yoktu. Eğer aşkının mutlu günlerinde kendisine bu biçimde davransalardı, bunu başına gelebilecek en büyük yıkım sayar, utancından ölürdü. Ama şimdi onun için her şey birdi. Çünkü bütün özlemi, inancı, bütün umutları tek bir saat içinde solup gitmiş, ezilmiş, yok olmuştu. Tjele'deki evlerindeyken uşakların bir kez yüksek çitlerle çevrilmiş, ördeklere ayrılmış avluya giren bir köpeğe yaptıklarını anımsıyordu: O gün köpeği öldüresiye taşlamışlardı. Hayvancağız havuzda sesi kesilmiş olarak oraya buraya yüzüyor; dışarı çıkamıyor, her yerinden kanlar akıyordu. Bir taş bir yerini yaralarken, başka bir taş da başka bir yerini deşiyordu. Marie o zaman her bir taş köpeğe isabet ettikçe Tanrı'ya yalvarmış, hayvanın tam ve derin bir yara alarak kurtulmasını dilemişti. Çünkü hayvancağız o denli acınacak bir biçimde yaralanmıştı ki, onu bu durumuyla korumaya çalışmak günahların en büyüğü olurdu. Şimdi kendi de o zavallı Diana'nın durumundaydı. Tam ve derin bir isabet alma koşuluyla gelecek bütün acıları, yıkımları seve seve karşılayacaktı. Çünkü kendini çok mutsuz duyumsuyordu; biricik umudu, özlemi de, yalnızca kurtarıcı bir vuruştu. Ah, eğer, bu korkak, kölece inleyiş, bu tutkulu budalalık, bu yerde süründüren korku, bütün büyüklerin gücüyse, yeryüzünde büyüklük yok demekti. Düşleminde yaşattığı kahraman, atının başlığını, mahmuzlarını şakırdatarak ölümün büyük kapılarından çıkıp

gitmişti. Başı açık, kılıcı yere inikti; ama donuk gözlerinde korku, titreyen dudaklarında acıma, yalvaran dualar yoktu.

Yani bundan sonra tutkun bir aşkla özlemini çekeceği birinden, gözlerini kamaştıracak ve her şeyi renk, parıltı ve ışığa dönüştürecek bir güneşten artık yoksundu. Her şey donuk ve sönüktü; her şey donuk, sönük ve boş, ne varsa tatsız, günlük işlerden ibaretti.

İlk günler böylesi düşüncelerle geçti. Sanki bir an için acayip, rengârenk bir masal dünyasına girmiş, bütün varlığı onun sıcak, yaşamla dolu havasında yabancı ülkelerde yetişen görkemli bir çiçek gibi açılmış, bütün yapraklarında gün ışığı parıldamış, bütün deliklerinden kokular soluk soluk dağılmış ve sık dallar arasında yaprak yaprak, güç ve bolluk içinde, istek istek üzerine gelişerek kendi ışığı ve kokusu içinde mutlu gelişip serpilmişti…

Şimdi bütün bunlar geçip gitmiş oluyordu. Yeniden yoksul ve meyvesiz kalmış, dalsız yapraksız, yeniden soğuklarla donmuştu. Şimdi onun için her şey, bütün dünya, bütün insanlar bu durumdaydı. Buna karşın hepsi budalaca iş güçleri içinde yaşayıp gidiyordu. Ah, onları gördükçe insan iğreniyor, yüreği nefretle doluyordu. Acınacak yoksulluklarını nasıl da çevreye yayıyor ve boşluklarının şamatasından gelen sesleri nasıl gururla dinliyorlardı.

Şimdi defalarca kendisine sunulan ve defalarca gına getirerek geri çevirmiş olduğu eski vaaz kitapları hazinesine hırsla atıldı; onların, dünya yoksulluğundan, dünyayla ilgili olan her şeyin boşluğundan söz eden sert sözlerinde gamlı bir avuntu buluyordu. Ancak bu kitaplar arasında biri vardı ki, onu hepsine üstün tutuyor, durmadan, tekrar tekrar onu okuyordu. Bu kitap Yohanna'ya Batnus adasında görünen olağanüstü durumları anlatan kitaptı. Göksel Kudüs'ün görkemini seyretmeye doyamıyor, bu kenti bütün ayrıntılarıyla düşleminde canlandırıyor, en küçük sokaklarında dolaşıyor, bütün kapılardan içeri bakıyor, kendini akiklerle gök zümrütlerin, yeşil zümrütlerle, gök yakutların parıltısına kaptırıyor; inci kapıların gölgesinde dinleniyor, altın yolların aynasında kendi yansımasını seyrediyordu. Çoğu kez de kitapta okuduğu gibi, birinci melek, Tanrı öfkesiyle dolu tası, ikinci ve üçüncü melekler de kendi taslarını dünya yüzüne boşalttıkları zaman Lucie, Rigitze Hala ve Kopenhag'da bulunan bütün ötekilerin nasıl

davranacağını düşünüyor ve bu düşüncesini asla sonuna getirmeden yeni baştan kurmaya başlıyordu.

İş işlerken yüksek ve yakınan bir sesle, hiç yorulmadan İsa'nın ölüşünü canlandıran uzun şarkılar söylerdi. Boş zamanlarında da "dualar zinciri" ya da "On İki Tanrısal Ayin Sesi" adlı kitaplara göre uzun uzun dua ederdi. Çünkü bu iki kitabı da hemen hemen ezbere biliyordu.

Bütün bu dindarlığın önemli bir bölümü gizli bir gururun belirmesinden ibaretti. Gerçi günah zincirlerinin ağırlığını gerçekten duyumsuyor, Tanrı ile birleşmek için içinde bir özlem duyuyordu. Ama aynı zamanda bütün bu ruh alıştırmalarının temelinde kaynağı belli olmayan bir güç, bir tutku duruyor ve yarı bilinçli bir durumda, seçkin sofulardan biri olma, gökler ülkesinde önde gelenlerden biri olma umudunu besliyordu. Ruhça bütün bu yolların hepsinden geçti. İnsanlardan kaçan kapalı biri olmuş, dış görünüşü bile değişmişti. Zayıflamış, solmuş, gözlerine sert ve yakıcı bir parlaklık gelmişti. Bunda şaşılacak bir şey de yoktu; çünkü Yohanna'nın görünüşlerindeki bütün o korkunç yüzler geceleri düşlerinde önünden geçiyor, bütün gün yaşamdaki şeylerin ağırlığını, karanlığını kuruyor, akşamları Lucie uykuya dalınca da yatağından kalkıyor, çıplak dizleriyle yere diz çökerek bacakları sızlayıncaya, ayakları soğuktan üşüyünceye kadar dua ediyor ve bundan bir perhiz zevki, gizemsel bir haz duyuyordu.

Sonra İsveçlilerin çekildiği günler geldi. Bütün Kopenhag halkı, bir süre ya ev sahibi olarak gelenlere içki ikram etti ya da konuk olarak sunulanları içti. Bu günlerden birinde Marie'nin yaşamında büyük bir değişiklik oldu. Çünkü bir gün Bayan Rigitze yanında bir terzi kadınla odasına çıkmış, odadaki masaları, sandalyelerin üstünü Marie'nin rahmetli annesinden kalan çeşit çeşit giysi, ceket, inci işlemeli başlıkla doldurmuştu. Çünkü artık Marie'nin yetişkin kızlar gibi giyinme zamanı gelmişti.

Küçük odasını dolduran bütün bu işlerin konusu olmak için güzel bir şeydi. Teyeller sökülüyor, ölçüler alınıyor, biçiliyor, dikiliyordu. Ağır, zengin renkler içinde yanan ya da açık rengi içinde parlayan şu dar ve özlü al atlas ne kadar da güzeldi! Sonra, şu ipek kumaş vücudunun çizgilerini belirtme bakımından fazla mı tok, şu açık yeşil, teninin rengine uyuyor mu diye yapılan hararetli tartışmaları dinlemek ne kadar zevkli, ne kadar, ne kadar sürükleyiciydi! Bu ışıklı, sevinçli gerçek karşısında hiçbir iç

üzüntüsü, o karaduygusal çözümlemelerin hiçbiri dayanamıyordu. Şu kar gibi bembeyaz kıvırcık yakayla, aynı biçimde giyinmiş genç kızların arasında olmak -şimdi artık o da şölenlere katılıyordu- ona üstünden zaman geçmiş eski bir düş gibi epeyce bir süre yabancı gelecekti. Ve uzun etekli, kabarık, sırma işlemeli ipek giysisi içinde, oyalı eldivenlerini giyerek İspanyol ve pavan danslarına kalkınca da bu manevi çapkınlıktan yanakları utançla kızaracaktı.

Gerçekten de utanıyordu, İspanyol ve pavan danslarına gerçekten kalkıyordu. Çünkü haftada iki kez başka soylu kızlarıyla birlikte Charisten Skeels'in büyük salonunda dans dersi alıyordu. Burada Mecklenburglu yaşlı bir hoca, ona en yeni İspanyol usulüne göre dans, duruş ve diz bükme biçimlerini gösteriyordu… Bundan başka lavta çalmasını öğreniyor, Fransızcasını ilerletiyordu. Çünkü şimdi Bayan Rigitze'nin bu biçimde birçok özel planı vardı.

Marie mutluydu.

Hapse atılmış ve böyle bir çevrenin karanlığından, zindan bekçilerinin kaba davranışlarından kurtularak bir kalabalık tarafından neşe içinde tahta çıkarılan, böylece kıvırcık saçları üzerine erkin ve onurun altın tacı giydirilen, önünde herkesin saygıyla gülümsediğini ve egemenlik hakkını tanıyarak baş eğdiğini gören bir prens çocuğu gibi, o da şimdi sessiz odasından dünya içine çıkmıştı. Bir kraliçeymiş gibi herkes onun egemenliğini kabul ediyor, ona dil döküyor, güzelliğinin gücü önünde gülümseyerek eğiliyordu.

İnci sümbülü adı verilen bir çiçek vardır. Gözlerinin rengi bu çiçeğin mavisine benziyordu. Ama parlaklığı, dökülen çiğ taneleri gibi; derinliği, gölgede duran gök yakutlar gibiydi. Bu gözler sönüp giden tatlı sesler gibi gönülsüzce eğilir, mağrur borular gibi cesaretle yukarılara bakardı. Günleri yaklaşan yıldızlar, tüllere bürünmüş titrek bir ışık içinde solgunlaşır. Marie'nin bakışı da üzgün olunca tıpkı böyle hüzünlenirdi. Bu bakış bir kimse üzerinde o kadar gizemli ve gülümseyerek kararlılık gösterirdi ki, o kimse kendini uzak bir düşte ama adı üstelenerek çağırılıyormuş duygusuna kapılırdı. Ancak umutsuzluk ve acıyla dolarak karanlıklaştıkları zaman da, dökülen kan damlarının akışı duyulurdu.

Başkaları üzerinde bıraktığı etki buydu. Kendisi bunu tam olarak kavramasa da biliyordu. Tam olarak bilse, daha yetişkin olsaydı, belki de güzelliği içinde taş kesilir, kendini ancak zengin parıltılı bir yuva içinde tutulması gereken ve özellikle herkes tarafından arzu edilmeyi isteyen, ender ve pahalı bir mücevher gibi görür, hayranlarına da bu soğuk sessizlik içinde görünürdü. Ama böyle yapmıyordu. Güzelliği kendisinden daha yaşlıydı, bunun gücünü birdenbire o denli tanımıştı ki, varlığını sessiz ve dingin, güvenle bu güzelliğe dayandırması, onun kollarında taşınmasını sağlaması bir hayli zaman geçmesini gerektiriyordu. Aksine, beğenilmek için çaba harcıyor, koketleşip süsleniyor, kulakları kendisine iltifat eden her sözü, gözleri her hayran bakışı adeta içiyor ve bütün bunları bir giz gibi yüreğinde saklıyordu.

Şimdi on yedi yaşındaydı. Barıştan sonraki ilk pazar günü öğleden önce kilisedeki şükran ayinine katılmıştı; ayakta duruyor ve Bayan Rigitze ile yapacakları ikindi gezintisi için süsleniyordu.

O gün bütün kent yarı kaynaşma durumundaydı. Çünkü kent kapıları tam yirmi iki ay kapalı kaldıktan sonra, ancak barış imzalanınca yeniden açılmıştı. Onun için şimdi herkes dışarıya koşuyor, dış mahallelerin yerlerini, düşmanın nerede kaldığını, kendi birliklerinin nerelerde savaştığını yeniden görmek istiyordu. Siperlerin içine giriyor, korunaklara çıkıyor, cephanelikleri araştırıyor, metris sepetlerini çekiştiriyorlardı. Kimi şurada beklemiş, kimi şurada vurulmuştu. Bazılarıysa şurada geri çekilmiş ya da burada kuşatılmıştı. Burada, tekerlek izlerinden top kundaklarına, açık ordugâhta yakılan ateş artığı kömürlerden, kırılıp dökülmüş tahta padavralara, güneşte ağarmış at kafalarına kadar her şey dikkati çekiyor, hepsi hakkında açıklamalar yapılıyor, öyküler anlatılıyor, varsayımlar yürütülüp tartışılıyordu. Ve bu sırada tabyalara çıkıyor, metrislere dokunuyor, duvarlardan içeri girip yamaçlardan aşağı iniyorlardı.

Geert Pyper bütün ailesiyle birlikte oradaydı; böbürlenerek çevrede dolaşıp duruyordu. Belki yüz kez ayağıyla yere vurmuş, birçokları da gelen yankılara bakarak yer altının boş olabileceğine işaret etmişti. Şişman karısı korkuyla kolundan çekiyor, o kadar inatçı olmamasını rica ediyordu. Greet Usta da dolaşıp tepinmekte ondan aşağı kalmıyordu. Yetişkin oğluysa, ufak tefek nişanlısına, atılan bir kurşunla çuha paltosu delindiği gece nerede nöbet tuttuğunu, çıkrıkçıların oğlunun başından vurulduğu yeri

gösteriyordu. Bu arada buldukları kurşunları yanlarında götürmelerine izin verilmediği için küçük çocuklar ağlaşıyordu. Çünkü Erik Lauritzen bunların zehirli olabileceğini söylemişti. O da oradaydı, vaktiyle barakaların bulunduğu yerde yarı çürümüş sapların üstünde dolaşıp duruyordu. Magdenburg önünde asılan bir askerin öyküsünü anımsamıştı. Yedi arkadaşı bu askerin yastığının altında o kadar çok altın bulmuşlardı ki, kent yağmalanmaya başlayacağı zaman bunlar orduyu bırakıp kaçmıştı.

Kalabalık böylece kaynaşıp duruyordu. Yeşil tarlalar, açık kurşuni yollar çevrede dolaşan insanların kalabalığından görünmez olmuştu. Bunlar, çok iyi tanıdıkları bu yerleri o kadar dikkatle ve ince ince gözden geçiriyorlardı ki, gören bunları yeni keşfedilmiş bir dünya ya da daha önce hiç görülmemiş, henüz sudan çıkmış bir adada sanırdı. Birçokları da geniş uzaklıkları önlerine açılmış görerek ani bir dolaşma özlemiyle ve önlerindeki geniş sınırsızlığın karşısında başları dönmüş gibi tarladan tarlaya, çayırdan çayıra durup dinlenmeden gezip dolaşıyordu.

Bununla birlikte çoğu, geç vakit, ikindiye doğru adımlarını kente yöneltti; kuzey mahallesine, Sankt Petri Mezarlığı'na ve o yakınlardaki büyük bahçelere doğru uzaklaştı. Çünkü eskiden beri pazar günleri ikindi ayininden sonra bu yörede gezip eğlenmek, yeşil ağaçların gölgelerinde hava almak görenekti. Düşman, tabyaların önünde ordugâh kurduğu zamanlarda bu görenek kendiliğinden ortadan kalkmış, mezarlık pazar günleri olduğu gibi haftanın başka günlerinde de boş kalmıştı. Bu görenek yalnızca bugün yeniden canlanmış bulunuyor, kuzeye giden caddenin iki ağzından akın akın insan geliyordu. Soylu sınıftan olanlar, kent halkı, yüksek ve aşağı sınıftan herkes bugün yeniden Sankt Petri Mezarlığı'ndaki ulu ıhlamur ağacını anımsamıştı.

Kent halkı, yeşil mezar tümsekleri, geniş mezar taşları arasında neşeli öbekler halinde, kadın erkek, çocuk, tanıdık toplanmış, getirdikleri akşam yemeklerini yiyordu. Okul çocukları arkada durmuş, pazar günlerine özgü şekerlemelerini kemirerek yemek sepetlerinin açılmasını bekliyorlardı. Küçükler de elleri artıklarla dolu, duvarların üzerindeki aç dilenci çocuklarına doğru koşuyorlardı. Meraklı oğlanlar mezar taşlarındaki uzun satırları sökmeye çalışıyor, babalar hayranlıkla kendilerine bakarken anneler ve küçük kızlar da gezinenlere giysilerini gösteriyorlardı. Çünkü geniş yollarda kibarlar bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başlamışlardı. Bunlar

başkalarına göre daha geç gelmiş, yemeklerini ya evlerinde ya da bahçenin yanındaki kebapçı dükkânlarında yemişlerdi.

Aralarında kaskatı kadınlar, ince genç kızlar, divan üyeleri, genç subaylar, geniş omuzlu çiftlik sahipleri, yabancı gezginler vardı. Şurada iri yarı, ak saçlı Kopenhag Belediye Başkanı Hans Nansen, dört bir yana gülümseyerek yürüyor, adımlarını büyük zenginlerden Willem Fiure'ne uydurmaya çalışarak onun ıslık gibi öten konuşmasını dinliyordu. Şuradan Grofitz Trolle ve kaskatı Otto Kraz geliyor, bir yanında güzel gözlü Ide Daa ayakta durmuş, durmadan gülümseyen ve bu arada iri dişlerini gösteren yaşlı Axel Urup'la konuşuyor; buruşuk yüzlü karısı Bayan Sidsel Grubbe de yavaş yavaş kız kardeşi Rigitze ve sabırsız Marie ile yürüyor, başka bir yerdeyse Gersdorff, daha ötede Schack, ilerde açık sarı perçemleriyle Thuresen, İspanyol giysisi ve İspanyolvari tavırlarıyla Peter Retz duruyordu. Ulrik Frederik de oradaydı; devinimleri canlı, tavrı Fransızlara benzeyen yiğit Albay Niele Rosenkrands'la konuşuyordu. Bayan Rigitze ve yanındakilerle karşılaşınca Ulrik Frederik soğuk, ölçülü bir selam verdi, yürüyüp gitmek istedi. Çünkü Sofie Urne'den ayrıldığından bu yana Bayan Rigitze'ye düşman kesilmiş, kraliçenin en ateşli yandaşlarından biri olarak kendi sorununda onun da parmağı olduğundan kuşkulanmıştı. İçlerinden yalnızca Rosenkrands durdu ve Axel Urup onları dostça Yohann Adolf Bahçesinde birlikte yemek yemeye çağırınca geri çevirmek güçleşmiş olduğundan ikisi de onlara katılarak birlikte yürüdüler.

Az sonra hepsi birlikte bahçedeki taş köşkte oturmuş, ısmarladıkları yerli yemekleri iştahla yemeye başlamışlardı. Bahçe sahibi servisi denetliyordu.

Bayan Ide Daa: "İsveç subayları kıyı kızlarına karşı çok iyi davranmışlar, kızların da yurtlarını, ülkelerini bırakıp onlarla birlikte gittiği söyleniyor, doğru mu bu? Gerçekten inanılıyor mu buna?" diye sordu.

Bayan Sidsel Grubbe, "evet" diye yanıtladı, "Dyre adlı o işe yaramaz şırfıntı için bu söz doğru olsa gerek."

Bayan Rigitze: "Kim bu Dyre?" diye sordu.

"Schonen'deki Dyrelerden biri. Biliyor musun, sevgili kardeşim, bu Dyrelerin hepsi açık sarı saçlıdır, hepsi Pouvitzenlerle evlenirler. Ülkeyi

bırakıp kaçan o kız Weest Neergaard'da oturan Hanning Dyre'nin kızıdır. Babası Ome Pouvitzen'in büyük kızıyla evlendiği zaman evde çamaşır, yatak, gümüş takımı, para olarak ne varsa hepsini sandıklara sepetlere doldurup birlikte götürmüştü."

Axel Urup "öyle" diye yanıt verdi, "Büyük aşkların yükü de ağır olur."

Konuşurken sol elini havada sallayıp duran Öluf Daa, "evet" diyerek onu onayladı, "Çünkü aşk… evet aşk güçlü bir şeydir!"

Rosenkrands, "Aşk" dedi ve küçük parmaklarının tersiyle kibarca bıyıklarını okşayarak, "Aşk kadın giysisi giymiş bir Herküldür, tavır ve davranışları tatlı, çekicidir ve yararsız yumuşaklığı da uysallığa benzer. Ama onda aynı zamanda Herkül'ün on iki başarısının hepsini eksiksizce yerine getirecek kadar kurnazlık da vardır."

Bayan Ide Daa, "evet" diyerek onun sözünü kesti. "Bayan Dyre'nin aşkı, onun Herkül'ün başarılarından herhangi birini eksiksiz bir biçimde yerine getirebilecek durumda olduğunu açıkça gösteriyor; çünkü adını anımsayamıyorum, Urias'ın ahırını soyan adam gibi, o da her şeyden önce sandıkta sepette ne var ne yok hepsini temizlemiş."

Ulrik Frederik, Marie Grubbe'ye dönerek, "Bana göre aşk, çölde uyuyup kaldıktan sonra gözlerimizi güzel bir eğlence bahçesinde açmaya benzer. Çünkü aşk insanın düşüncelerini eksiksiz değiştirebilen bir şeydir. Yani bir kimseye eskiden yemişsiz, çöl gibi görünen bir yer, onun sayesinde görkem ve neşe içinde parıldamaya başlar. Peki aşk hakkında siz neler düşünüyorsunuz, güzel bayan Marie?"

Marie "Ben mi?" diye sordu, "Bence aşk bir elmasa benzer; çünkü o da güzel ve görkemli bir elmas gibi seyredilir. Aşk da onun kadar güzel ve sevimlidir ve elmas nasıl onu yontanlar için zehirliyse, aşk da ona tutulan kimselerde görülen acayip tavır ve davranışlarla, yaptıkları tuhaf konuşmalara bakılırsa bir tür zehirlenme, zararlı bir çılgınlıktır."

Ulrik Frederik incelikle "evet" diye fısıldadı. "Parıltısıyla aklını yitiren zavallı bir pervaneye mumun akıllı olmasını vaaz etmek kolaydır."

Axel Urup, "Bu konuda gerçekten haklı olabilirsin, Marie" diye söze başladı ve gülümsemek, başıyla Marie'yi onaylamak için bir süre sustuktan

sonra: "Evet, evet" dedi, "aşkın kana giren bir zehir olduğuna pekâlâ inanabiliriz. Çünkü böyle olmasa bilge kadınlar, sundukları azıcık büyülü bir içkiyle soğuk yaradılışlı kimselerin yüreklerine en ateşli tutkuları nasıl akıtabilirler?"

Bayan Sidsel "Ah hayır! Bu söylediğiniz iğrenç!" diye bağırdı, "ancak günahkârların yaptığı bu korkunç şeylerden böyle söz etme. Özellikle de pazar günü."

Ulrik Frederik "Ah, sevgili Sidsel", diye yanıt verdi, "bence bunda günah olan bir şey yok, aksine… Hayır, hayır! Siz de bunu bir günah mı sayıyorsunuz, Albay Gyldenlöve? Hayır, değil mi? Kuşkusuz hayır! Büyücü kadınlardan, kötü büyülerden kutsal kitap da söz eder. Evet, söz eder. Söz etmiştir de. Hayır benim söylemek istediğim şu: Bence bizim bütün etkilenmelerimizin yerini, durağını kanımızda aramak gerekir. Çünkü hırslandığımız zaman kanın beynimize sıçradığını, gözümüzün önünde her şeyin akıp gittiğini duyumsamaz mıyız? Birdenbire korkutulunca da insanın kanı sanki ayaklarına iner, orada buz kesilmez mi? Acının insanı sarartıp kansızlaştırmasının, sevincinde de bir gül gibi kıpkırmızı kesmesinin hiçbir anlamı olmadığını mı sanıyorsunuz? Hiç kuşkusuz bu böyle, hiç kuşkusuz! İnsanın bütün etkilenme durumları kanın belli bir durumu ve karışımıyla oluşur. Özellikle de aşkın; aşk ancak insan kanı on yedi, on sekiz yıl süren sıcak ve soğuk değişmeleriyle damarlarda olgunlaştıktan sonra ortaya çıkar. Tıpkı iyi bir üzüm suyu gibi, o zaman mayalanmaya başlar. Çünkü aşk, kandaki mayalanmadan kabarır, kaynar, bir sıcaklık oluşturur. Ve öyle etki eder ki, bu mayalanma sürüp gittikçe hiçbir insan tam olarak kendinde olamaz. Ama sonra mayalanan başka şeyler gibi, o da durulup berraklaşır; dinginleşip tatlılaşır; gerginliği, ısısı azalır. Evet, onun şarapla başka bir benzerliği daha var. Çünkü özellikle iyi şarap gibi, o da her yıl kabarmaya, köpürmeye başlar, yeniden mayalanmak ister. İlkyaz gelip asmalar çiçeklenince bütün insanlarda aynı şey olur. Hatta yaşlılar bile daha çok bahar mevsimlerinde aşka eğilim duyar. Bunun da nedeni kanın, yaşamın ilkyazındaki mayalanma zamanını tam unutamaması ve her yıl bahar gelince o mevsimi anımsaması, mayalanmak istemesidir."

Oluf Daa, "evet kan" diye ekledi, "çünkü kan oynak bir maddedir de…"

Bayan Rigitze başıyla onaylayarak, "Öyle", dedi, "evet, her şey kan üzerinde bir etki bırakır; güneş de, ay da, yerine göre kötü hava da; bundan zerre kadar kuşku duyulmamalı!"

Bayan Ide, "Aynı biçimde başka insanların düşüncelerini de etkiler" diye ekledi, "Ben bunu büyük ablamdan biliyorum. Biz onunla bir yatakta yatardık; her gece gözleri kapanır kapanmaz içini çekmeye, sanki bir yere girmek istiyormuş, kendisini çağırıyorlarmış gibi ellerini, ayaklarını oynatmaya başlardı. Bunun nedeni de Hollanda'da olan nişanlısının ona karşı şiddetli bir özlem duyması, gece gündüz onu düşünmesiydi. Bu nedenle kardeşimin dingin geçen tek saati olmaz, sağlığı da hiçbir zaman iyi gitmezdi. Sevgili Bayan Sidsel, Jürgen geri dönünceye kadar onun ne kadar hasta, mutsuz olduğunu anımsamıyor musunuz?"

"Hiç anımsamaz mıyım? Nasıl soru bu böyle, sevgili çocuk? Ama sonra bir gül goncası gibi renklenip çiçeklendi. Tanrım, hele ilk lohusalığında!" Bunu söyledikten sonra fısıldaşarak konuşmaya başladılar.

Rosenkrands, şimdi Axel Urup'a dönmüş, "demek ki" diyordu, elexire d'amour kana karışınca insanı delirten mayalayıcı maddelerden biridir? Bu söylediğiniz, rahmetli Ulrik Christian'ın bana bir gün tabyalara giderken anlattığı serüvene çok iyi uyuyor. Olay kendisi Ant-werpen'de Trois brochets Oteli'nde kaldığı bir sırada geçer. Bir sabah kilisede, ayin sırasında güzel, çok güzel bir kız görür; kız ona tatlı tatlı bakar; bütün gün de onu bir daha anımsamaz.

Akşam olup odasına gelince yatağında, yastığının üstünde bir gül görür; alıp koklar ve aynı anda güzel kızın hayali karşısındaki duvara resmedilmiş gibi, bütün gerçekliğiyle gözlerinin önünde canlanır. Genç kıza karşı içinde birdenbire o kadar şiddetli bir istek duyar ki, anlattığına göre, acıdan gökyüzüne haykıracak gibi olur. Evet, kudurmuş gibi otelden dışarı fırlar; büyülenmiş, kendini yitirmiş bir durumda caddelerde inleye inleye bir aşağı bir yukarı bir şey onu çekiyormuş, koparıyormuşcasına, sanki içinde bir ateş yanıyormuş gibi, gün ağarıncaya kadar ortalıkta dönüp dolaşır."

Böylece daha uzun süre söyleştiler. Güneş batmaya başlamıştı; birbirlerinden ayrılıp ıssız sokaklardan evlerine döndüler.

Bütün bu zaman boyunca Ulrik Frederik çok sessiz kalmış, aşk konusu üzerinde daha başka şeyler söylerse, bunu Sofie Urne ile olan ilişkisinin anılarına yorarlar diye genel konuşmalara hemen hemen hiç katılmamıştı. Zaten konuşmayı seven bir insan değildi, Rosenkrands'la yalnız kalınca, onun bütün söylediklerine o kadar kısa ve dalgın yanıtlar verdi ki, adam çok geçmeden usandı, ayrılıp yalnız başına yoluna gitti.

Ulrik Frederik şimdi kendisine o zaman Rosenberg Şatosu'nda gösterilen birkaç odadan ibaret evine dönüyordu. Hizmetçisi dışarı çıkmış olduğu için ışıklar yanmıyordu. Büyük odada gece yarısına kadar karanlıkta tek başına oturdu.

O kadar garip, yarı hüzünlü, yarı duygulu bir ruh durumu içindeydi ki, böyle zamanlarda insan ruhu istencini yitirmiş bir halde ağır ağır akan bir akıma kapılır gibi olur. Sislerle uçuşan biçimler, kıyıdaki karanlık ağaçların üzerinden akıp gider ve yarım düşünceler iri, donuk parıltılı köpükler halinde karanlık suların içinden yavaş yavaş kabarır, akar, akar ve sönüp giderler.

Öğleden sonraki söyleşinin yankıları hâlâ kulağındaydı. Mezarlıktaki renkli kalabalık, Marie Grubbe'nin gülümseyişi, Bayan Rigitze, kraliçe, kralın iyilikçilliği ve o günlerdeki öfkesi… Marie'nin el hareketleri, solgun ve kendine uzak duran, gittikçe solgunlaşan, uzaklaşan Sofie Urne, yastığın üzerinde bulunan gül, Marie Grubbe'nin sesi, tek tek sözcüklerin yaptığı yankılar ve bunların üzerinde konuşulanlar… Odasında oturmuş, gecenin sessizliği içinde uçuşan bütün bu sesleri dinliyor, hepsine tekrar tekrar kulak veriyordu.

Ayağa kalktı, pencereye doğru yürüdü; camın çatı dirseklerini pencerenin geniş çerçevesine dayayarak dışarıya eğildi. Hava ne kadar taze, serin ve dingindi.

Dışardan çiçeklerle, üşümüş güllerin ekşimtırak tatlı kokusu, yeni filiz veren yaprakların taze burukluğu, çiçeklenen akça ağaçların şarap kokusu yüzüne çarpıyor, gökten çok ince, buğu gibi bir yağmur çiseliyor, bahçelerin üstüne titrek, mavimsi karanlıklar yayılıyordu. Karaçamların siyah dalları, akkayınların tüllere benzeyen yaprak hevenkleri, kayınların kubbe biçiminde taçları, akıp giden sislerin arkasındaki gölgeler gibiydi.

Porsuk ağaçlarının tıraş edilmiş taçları da, çatısı göçmüş bir tapınağın kara sütunları gibi havalara yükseliyordu.

Sessizlik, mezar sessizliği kadar derindi. Yalnızca neredeyse duyumsanmayan ve ıslak, parıltılı ağaç gölgelerinin arkasında ölüp yeniden canlanan hevesler gibi, bir tüy hafifliğiyle yere dökülen yağmur damlalarının sesi duyuluyordu.

Bu sesleri dinlemek çok garip geliyordu insana.

O kadar acılı bir sesti ki bu, acaba bunlar, katar katar uzaklara uçup giden eski anıların hafiften kanat vuruşları mıydı? Yitip gitmiş düşlemlerin solmuş yapraklarından gelen hışırtılar mıydı? Ah o kadar yalnız, o kadar gamlı, bırakılmış ve yalnızdı ki! Çevreyi saran şu gece sessizliği içinde çarpan binlerce yürekten hiçbiri ona karşı özlem duymuyordu… Dünyanın geniş uzaklıkları üzerine görünmez ipliklerden örülü bir ağ gerilmişti. Bu iplikler yaşam bağından daha güçlü, ölümden daha güçlüydü; ruhları ruhlara bağlıyordu. Ancak bu ağdaki hiçbir tel ona ulaşamıyordu. Yurtsuzdu, bırakılmıştı… Bırakılmış mıydı? Duyduğu yankılar, kadeh sesleri, öpüşler miydi? Şu karşıda gördüğü parıltılar, beyaz omuzlar, koyu bakışlar mıydı? Gece bir gülüşle mi çınlıyordu? Aman sen de! Yalnızlığın bu ağır ağır damlayan acılığı, o zehirli, tatlı düşlemlerden yeğdir! Hepsinin cehenneme kadar yolu var! Ben hepinizi düşüncelerimin üstünden bir toz gibi silkiyorum! Yalancı yaşam! Köpek yaşamı! Bu yaşam körlerin, zavallı yaratıkların yaşamıdır… Bir gül gibi… Tanrım, onu bu derin gecenin derinlikleri içinde sen koru, sen sakla! Ah, o gülün koruyucusu, dayanağı olmak! Onun yolunu engellerden temizlemek, onu bütün fırtınalardan korumak! Bu o denli güzel ki… Bir çocuk gibi onu dinleyerek… Bir gül gibi…

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Onuruna şenlikler yapılmasına, çocukluktan çıkmış olmasına karşın Marie Grubbe, henüz gerçekten yetişkin olanlar arasına kabul edilmemiş olduğunu çok geçmeden fark etti. Bu gibi genç kızlar, gördükleri bütün iltifatlara, komplimanlara karşın topluluklarda hep ikinci derecede bir yer alırlar; aşağılanırlar; bunu da ufak tefek yüzlerce davranıştan sezerler. Gerçi bunların hepsi önemsiz şeylerdi, ama bir araya gelince yine de oldukça önemli bir toplam ediyordu. Öncelikle çocuklar, ona karşı şimdi o denli can sıkarcasına senlibenli, bir aradayken de o denli alaycıydılar ki, onu kendileriyle bütünüyle bir tutuyorlardı. Sonra hizmetçiler; bunların yaşlı bir hanımla bir genç kızın mantolarını alışı arasında gözle görülebilecek bir fark vardı. Oda hizmetçisinin evli ya da evlenmemiş bir bayana yardım etmesine göre işgüzarca gülümsemesinde ince bir derece farkı seziliyordu. Soylu sınıftan ve çocuk denecek yaştaki delikanlıların arkadaşça davranışlarıysa son derece tatsızdı. Onu aşağı görmeleri, yaralayıcı bakışları, buz gibi davranışlarla başlarından savmaları umutsuzluk verecek bir şeydi. En iyileri, genç kavalyelerdi. Çünkü bunlar âşık olmasalar bile son derece nazik davranıyor, düşünebildikleri en güzel sözleri söylüyor, tavır ve davranışlarıyla saygı gösteriyorlardı. Bu da onları Marie'nin gözünde yükseltiyordu. Gerçi bunların çoğu can sıkıcıydı; çünkü yaptıklarının çoğunu alıştırma diye yaptıkları duyumsanıyordu. Daha yaşlı erkekler arasında bazıları vardı ki, bunların abartılı komplimanları, alaylı bir biçimde kur yapmaları rahatsız edici bir şeydi. Ama yine de en kötüleri, kadınlar, özellikle de evlenmemiş genç kadınlardı. Bunların yarı cesaret verici, yarı dalgın bakışları, başlarını hafifçe, savsaklar gibi yana çevirmeleri, onu dinlerken biraz alaylı, azıcık da acır gibi gülümsemeleri… Hayır, bunlar insanın sabrını tüketen şeylerdi. Sonra genç kızların ayrıca kendi aralarındaki ilişkileri geliyordu. Marie bunu da düzeltemiyordu. Aralarında bir yakınlık yoktu. Birinin ötekini incitmesi elinden geliyorsa, incitiyordu. Gerçekte birbirlerini doğrudan doğruya çocuk sayıyor ve birbirlerine görünüşte bir saygı göstererek asla genç kadınlar gibi ağırbaşlı davranamıyor, kendilerine böyle kibar bir görünüş veremiyorlardı. Bu da genellikle imrenilecek bir durum değildi. Onun için Bayan Rigitze Marie'ye, kendisinin ve öteki akrabalarının Ulrik Frederik'le aralarında bir birleşme düşündüklerini birkaç sözcükle söyleyince, Marie Ulrik Frederik'e âşık olabileceğini asla düşünmemiş olmasına karşın, bu sözleri önünde

güzel ufuklar açan iyi bir haber gibi karşıladı. Böyle bir evliliğin ne denli saygınlık ve yarar sağlayacağını, sarayda krala en yakın çevreler içine nasıl kabul edileceklerini, ne denli gösterişli bir yaşam süreceklerini, kralın öz oğlu ve herkesçe bilinen gözdesi olarak Ulrik Frederik'e ne büyük bir onur ve yükseliş yolu açılacağını, Ulrik Frederik'in ne denli güzel, saygın, işbilir ve âşık olduğunu düşününce, bu mutluluk ona son derece üstün göründü ve bütün bunların yalnızca tasarılardan, boş lakırdı ve temelsiz düşlemlerden ibaret olması olasılığı karşısında büyük bir korkuya düştü.

Ama Bayan Rigitze'nin söyledikleri temelsiz değildi. Ulrik Frederik ona yalnızca düşüncelerini gizlice açmak ve Marie'nin yanında kendi koruyucusu olmasını rica etmekle kalmamış, ayrıca onu böyle bir şeyin kral ve kraliçenin yüce isteklerine ne derece uygun olabileceğini araştırmaya da yöneltmişti. Kral bir iki noktada duraksamakla birlikte, kraliçeyle birlikte, yapılan öneriyi son derece iyi karşılamış, ikisi de bu evliliğe razı olmuştu.

Bu evlilik, kraliçeyle onun güvenini kazanan ve sadık bir dostu olan Bayan Rigitze arasında hiç kuşkusuz çok önceden konuşulup tasarlanmıştı. Ama kralın kararında karısının aşılamalarının dışında, Marie Grubbe'nin çok zengin bir parti olmasının hesaba katılması da rol oynamıştı. Çünkü kral parasal olarak dara düşmüştü; Ulrik Frederik'in, kendisine tımar olarak verilmiş bir Vordingborg Yurtluğu varsa da, lüks tutkusu ve savurganlığı yüzünden sürekli sıkıntıya düşmekte, kral da en yakını olarak ona hep yardım etmek zorunda kalmaktaydı. Annesi Bayan Marie Juul ölmüş olduğu için, Marie evlenir evlenmez annesinden kendisine kalan mirasa sahip olacaktı. Babası Erik Grubbe'nin elinde de bugün dört bir yana dağılmış birçok çiftlikten başka Tjele, Vinge, Gammelgaad, Bigum, Trinderup ve Nörbek yurtlukları vardı. Böylece baba tarafından da zengin bir miras beklenebilirdi. Bundan başka Erik Grubbe hiçbir şeyi boşa harcamayan iyi bir alışveriş görevlisi olarak da tanınmıştı.

Onun için, her şey yolunda demekti. Ulrik Frederik gönül rahatlığıyla Marie'yi isteyebilirdi. Gerçekten de Sankt Johannis Yortusu'ndan sekiz gün sonra nişanları yapıldı.

Ulrik Frederik Marie'ye çok âşıktı. Ama bu aşk, Sofie Urne'yi düşündüğü zamanlarda olduğu gibi huzursuz ve hırçın değil, daha çok düşlemci, tatlı tatlı yaşanan, hemen hemen karaduygulu bir aşktı. Yaşama sevinci içinde, taze, yanakları al al bir aşk değildi bu.

Marie ona çok neşeli geçmemiş olan çocukluk yaşamını anlattı. Ulrik Frederik, işkence tekerleklerinin sivri dikenleri içinde kanayan ak tenli, güzel şehitleri düşleminde canlandıran genç bir papa gibi, Marie'nin genç yaşında çektiklerini, acıma duygulu ve açgözlübir gönül rahatlığı içinde düşlere dalarak dinlemekten hoşlanıyordu. Sonra bir zaman geliyor, onu koruyamayacağını, erken bir ölümün onu kollarından koparabileceğini sezer gibi olarak acı çekiyor, o zaman da umutsuzluğa kapılıyor ve onu el üstünde tutacağına, her zehirli soluğu ondan uzak tutacağına, sevgilisinin genç yüreğini sevincin altın parıltılarıyla dolduracağına ve ona asla ve asla acı çektirmeyeceğine büyük büyük antlar içiyordu.

Ama öyle bir saat geliyordu ki, bütün bu zengin güzelliğin, bu görkemli ruhun egemenliği altına gireceğini, onu Tanrı'nın aldığı bir ölünün ruhu gibi dilediği zaman toprağa vereceğini, dilediği zaman yükselteceğini ya da yine dileyince incitmeye, baş eğdirmeye gücü yeteceğini düşünerek seviniyordu.

Kafasında bu tür düşüncelerin uyanabilmesinde kuşkusuz Marie'nin de kısmen günahı vardı. Çünkü Marie'nin aşkı, eğer böyle bir şey söz konusu olabilirse, çok garip, mağrur, saygısız bir aşktı. Ölen Ulrik Christian'a karşı duyduğu sevgiyi, fırtınaların kamçıladığı, çalkalanan, dalgalanan bir gölgeye benzetirsek, Ulrik Frederik'e olan aşkı aynı gölün fırtına geçtikten sonraki akşam saatlerine benzetilebilir, böyle bir benzetme de ancak onun karanlık, yarı gerçek bir betimlemesi olabilir. Bu göl, bir ayna gibi pırıl pırıl, soğuk ve durudur; onda, karanlık kıyılarındaki kamışlar arasında sönüp giden köpüklerden başka hiçbir kımıltı duyumsanmaz. Buna karşın, çizilen bu görünüm, yalnızca Marie'nin Ulrik Frederik'e karşı soğuk ve dingin olması bakımından değil, aynı zamanda ve daha çok yaşadığı ilk tutkunun oluşturduğu bütün o kaynaşan, renk renk düşler ve yaşamıyla ilgili düşüncelerin son günlerdeki duygularıyla gücünü yitirerek yatışması, solması ve uçup gitmesi bakımından da bir dereceye kadar doğru sayılabilir.

Marie, hiç kuşkusuz Ulrik Frederik'i seviyordu. Ama aşkının nedeni daha çok ona yaşamın gösterişli ve görkemli kapılarını açması değil miydi? Daha çok ve gerçekten sevdiği şey, gösterişin ta kendisi değil miydi?

Bazen durumun böyle değilmiş gibi olduğu zamanlar da oluyordu. Akşamın alacakaranlığında Ulrik Frederik'in kucağına oturup ona, kendi kendine eşlik ederek Daphnis ve Amaryllis'ten Fransızca küçük aryalar

söylerken arada birdenbire durur, parmaklarını isteksiz isteksiz kitarasının tellerinde gezdirerek başını omzuna koyardı. Böyle zamanlarda kendisini dinleyen birine söyleyecek öyle tatlı sözleri oluyordu ki, hiçbir gerçek aşk bunlardan daha tatlısını esinleyemez, gözlerinden ancak sevginin verdiği tedirginliğin akıtabileceği tatlı yaşlar dökülürdü. Buna karşın yaşadığı bu ruh durumu, acaba tatlı bir karanlık içinde korunan, kanındaki ateşin ve tatlı seslerin beslediği, kendini aldatan ve sevgilisini mutlu eden o sönüp gitmiş duyguların anısına karşı duyumsadığı bir özlemden ibaret değil miydi? Çünkü günışığında onu aşk konusunda bu denli az konuşturan, okşandığı zaman sabrını azaltan kural, yalnızca genç kızlığın verdiği bir utangaçlık mıydı? Ya da bazen Ulrik Frederik bir öpücük için yalvardığında veya âşıkane antlar içerek her âşığın zevkle dinlediği bir sözü onun ağzından almak istediği zamanlarda, gözlerine ve sözlerine o acı alaycılığı veren şey, yalnızca bir genç kız ürkekliği, yalnızca çocuklar gibi hafif görünme isteği miydi? Kendi başına yalnız kalıp sık sık kurduğu düşlerden yorulduğu zamanlarda tekrar tekrar ve binlerce kez geleceğin söz verdiği güzellikleri düşünmesi, o denli umutsuzca kendini yitirmiş bir durumda önüne bakıp dalması, kendini o kadar yalnız ve bırakılmış duyumsayabilmesi neden ileri gelmekteydi?

* * *

Bir gün ağustosun sonuna doğru, öğleden az sonra, Ulrik Frederik'le Marie, daha önce birçok kez olduğu gibi atlarına binerek boğaz kıyısı boyunca uzanan kumlu yoldan kentin doğu kapısı önüne doğru gittiler.

Hava öğleden sonra yağan yağmurla serinlemiş, suda güneşin yankıları parıldıyor, gökyüzünden fırtınanın mavileştirdiği bulutlar geçip gidiyordu.

Uzun etekli kırmızı bir ceket giymiş olan uşakları da yanlarında, kumlu yolun elverdiği ölçüde ileriye doğru atlarını sürdüler. Koyu yapraklar arasından yeşil elmaların göründüğü bahçeler, ipliklerinden parlak yağmur damlaları sallanan balıkçı ağları ve çatısı kırmızı kiremitli krallık balıkçı eviyle bacalarından gökyüzüne mum gibi dumanlar yükselen tutkal yapımevinin önünden geçtiler. Şakalaşıyor, gülüyor, gülümsüyor, yine gülüyor ve atlarını sürüyorlardı.

Gyldenlundskrug'a gelince saptılar, orman içinden doğruca Onerdrup'a yöneldiler; sonra oradan da olağan yürüyüşle Gestrüpp'ten geçerek

aşağıdaki Onerdrup gölünün parıldayan sularına doğru indiler.

Dalları aşağıya sarkan ulu kayınların oluşturduğu yeşil yapraklı çatı, gölün parıldayan sularında yankılanıyor, özsuyu bol bataklık otları ve soluk kırmızı nilüferler, solmuş yapraklarla esmerleşen bir yamacın suya doğru inen sınırında geniş ve renkli bir kıvrım yapıyordu. Serin yarı karanlığı içinden bir ışık demeti süzülen yaprak hevenklerinin oluşturduğu kubbenin altında, sivrisinek yığınları sessiz bir dansla havada dalgalanıyor, kırmızı bir kelebek, bir an için parıldadıktan sonra yol üzerindeki parlak gün ışığına doğru uçuyor; koyu mavi yosuncuklar suların üstünde pırıl uçuşuyor; birbirini kovalayan turna balıkları dalga çizgileri üzerinden ok gibi ileriye atılıyordu. Gestrüpp'ün arkasındaki bir çiftlikten tavukların gıdaklamaları duyuluyor, gölün öte kıyısında hayvanat bahçesinin kubbeleşen kapılarının altında yabanıl kumrular dem çekiyordu.

Atlarını durdurdular, hayvanların tozlanan tırnaklarını yıkamak, huysuzluklarını gidermek için şakırtılar çıkararak ağır ağır su içinden geçtiler. Marie serbestçe başını eğebilsin diye kısrağının dizginlerini gevşek bırakmış, suda Ulrik Frederik'ten biraz daha fazla kalmıştı. Elinde uzun bir kayın dalı tutuyor, yapraklarını birbiri ardından koparak, şimdi hafif hafif dalgalanmaya başlayan suya bırakıyordu.

"Galiba fırtınaya tutulacağız" dedi ve döne döne halkalar yaparak gölün suyu üstünde yuvarlak, koyu, kıvrımlı lekeler bırakan hafif bir esintiyi dikkatle gözetlemeye başladı.

Ulrik Frederik "Öyleyse dönelim" dedi.

O, "buna olanak yok" diye yanıt verdi ve birdenbire atını kırlara doğru sürmeye başladı.

Olağan yürüyüşle gölün çevresini dolanarak yola kadar gittiler; oradan da büyük ormanın içine daldılar.

Marie ormanın serin havasını yeniden yanaklarında duyumsayarak taze havayı derin derin içine çektikten sonra "Öğrenmek istiyorum… Öğrenmek istiyorum…" dedi ama arkasını getirmeden parlak bakışlarını ağaçların yeşil yapraklarına doğru kaldırdı.

"Nedir öğrenmek istediğin, şekerim?"

"Acaba orman havası aklı başında insanları deli edebilir mi? Ah, Lindumer Ormanı'nda ne kadar sık dolaşır, ta uzaklara, en sık fundalıklara kadar giderdim! Sevincimden deli gibi olur, bağıra bağıra şarkı söyler, çiçekler toplar, hepsini yeniden yere atar, uçan kuşlara neşeyle haykırırdım. Sonra içime garip bir korku çöker, ürkerdim. Ah, o anda içim öyle sıkılır, o denli mutsuz olurdum ki, çatırdayan her dal sesi bütün vücudumu ürpertir, kendi sesimden hemen hemen her şeyden fazla ürkerdim. Senin başından hiç böyle bir şey geçti mi?"

Ulrik Frederik buna yanıt vermeye henüz vakit bulamadan, yüksek sesle şarkı söylemeye başladı:

"Ağaçlar erinç içinde

Ormanda sevinçli, özgür gezerken

İki gül derip süslemiştim

İpekli ayakkabılarımı ben

Dans etmek için

Dans etmek için

Kızıl, kıpkırmızı böğürtlenlerle

Taralalla deyip haykırmak için"

Sonra bir kamçı şakladı; Marie, üzerine dallar sürünür, gözleri pırıl pırıl, yanakları al al yanarken, sevinç içinde, gülerek dar bir orman yolundan atını alabildiğine sürdü. Ulrik Frederik'in bağırmalarına kulak vermiyor, kamçısından ıslıklar çıkararak, atının dizginlerini koyuvermiş, ileriye doğru koşturuyordu. Dalgalanıp uçuşan ceketinin üstünde beyaz köpükler kümeleniyor, ormanın yumuşak toprağı atının böğürlerine kadar sıçrıyor ve Marie kamçısını yüksek eğrelti otlarına vurarak gülüyordu.

Işıklar, dal ve yaprakların arasından birdenbire uçuşarak, yağmurla yüklü karanlığın önünden kaçıştılar. Artık çalılar hışırdamıyor, nal sesleri duyulmuyordu. Marie atını uzun bir orman geçidinden ileriye doğru sürmüştü. Ormanın ağaçları her iki yanında kalın, karanlık, sütunlar gibi yükseliyordu. Başının üstünde hızlı hızlı koşuşan, ışın demetleri süzülen

kurşuni bulutlarla yüklü karanlık, gözdağı veren bir gök, önünde boğazın koyu mavi, kara bulutlarla çevrelenmiş su yüzü duruyordu. Dizginleri çekti, yorulmuş olan atı hoşnut, baş eğerek durdu. Ulrik Frederik büyük bir kıvrım yaparak önünden hızla geçmiş, ona doğru yönelerek çok geçmeden yanı başına gelip durmuştu.

Aynı anda şiddetli bir yağmur sağanağı, su yüklü külrengi bir perde gibi, boğaz sularının üzerine eğilimli bir yüzey halinde dökülüyor; buz gibi ıslak bir rüzgâr, dalgalanan otlar arasından şiddetle esiyor; kulaklarında ıslıklar çalıyor ve uzaktaki ağaçların tepelerinde köpüren dalgalar gibi gürültüler çıkarıyordu. Yassı, iri dolu taneleri beyaz sicimler halinde ve gürültüyle üzerlerine dökülürken Marie'nin giysi kıvrımlarında inciler gibi sıralanıyor, atların yelelerinden aşağıya fırlıyor ve topraktan kaynıyormuş gibi otlar arasından yuvarlanıp sıçrıyordu.

Bir çatı altı bulabilmek için atlarını ağaçların arasından sürerek kıyıya doğru yöneldiler; çok geçmeden "Stataf-Krug"un alçak kapısı önünde durdular.

Bir uşak atlarını aldı. Uzun boylu, çıplak kafalı birahane sahibi onları halka açık salona götürdü. Burada az önce gelen bir yabancının oturmakta olduğunu da kendilerine haber verdi.

Bu oturan, Kurzbold'dü. Gelenleri görünce hemen ayağa kalktı; önlerinde nezaketle eğilerek salonu sayın bayla bayana bırakmak istediyse de, Ulrik Frederik ona tatlılıkla kalmasını söyledi. Kurzbold'e:

"Be adam, kalın burada da bu Tanrı'nın belası havada bizi biraz eğlendirin!" dedi ve Marie'ye dönerek "Şekerim", diye ekledi, "şu gördüğün kılıksız bodur, dünyaca ünlü güldürü oyuncusu ve meyhaneler soytarısı Daniel Knopf'tur. Zar oyunu, eskrim, sarhoşluk, karnaval sonu maskaralıkları gibi bütün serbest sanatlarda yetenek sahibidir. Ayrıca güzel Kopenhag kentinin namuslu bir tüccarı sayılıp ağırlanır."

Daniel bu övgüleri pek dinlemiyordu. Çünkü Marie Grubbe'yi seyretmeye dalmıştı ve kutlamak için söyleyeceği ilgili birkaç sözü bir araya getirmek için düşünüyordu. Ama Ulrik Frederik geniş sırtına sert bir darbe indirerek onu dalgınlığından uyandırınca yüzü utanç ve kinden kıpkırmızı kesildi, ona doğru öfkeyle döndü. Fakat kendini bir an için yine

tutarak oldukça soğuk bir gülümsemeyle, "Galiba yeterince sarhoş değiliz, Albayım" dedi.

Ulrik Frederik gülüyor, Daniel'in göğsüne vuruyor ve bağırıyordu: "Seni gidi meyhane soyguncusu seni! Beni burada uluorta söylediği sözleri kanıtlayamayan bir palavracı durumuna düşürerek rezil etmek mi istiyorsun? Doğru mu bu yaptığın? Ben bu soylu genç bayana senin hokkabazlıklarını belki yüz kez övdüm; o da yeteneklerini görüp duymak istediğini bana kaç kez söyledi. Şimdi hiç olmazsa bize bir oyunla kör kuşçu Cornelis'in şarkı söyleyen kuşlarını gösterebilir ya da hastalanan horozla gurklamış tavukların öykünmelerini yapabilirsin."

Şimdi Marie de söze başlamış, gülümseyerek konuşuyor, Albay Gyldenlöve'nin de söylediği gibi, genç şövalyeleri bazen öğleden sonra, bazen de sabahlara kadar pis içki yerlerinde tutabilen eğlencelerin, ince, güzel şarkıların neler olduğunu öğrenmeyi çok zamandır istediğini söylüyor, şimdi de Daniel Usta'dan bu isteğini yerine getirmesini, bunun için kendisini uzun boylu yalvartmamasını rica ediyordu.

Daniel nazikçe eğilerek, yaptığı değersiz maskaralıkların, böyle güzel ve ince bayanları eğlendirmekten çok kafaları dumanlanan şövalyelerin daha fazla bağırıp çağırarak gürültü yapmalarına elverişli olduğunu, buna karşın hemen işe başlamak istediğini, çünkü güzel sayın bayan kendisinden herhangi bir şey ister ya da rica ederse bunu derhal yerine getirmemesinin olanağı olmadığını söyledi.

Sesini iyice değiştirerek, dirseklerini masanın üzerine dayayarak arsız bir edayla: "Buraya bakın", dedi, "ben şimdi yalnız değilim, bütün sayın tanıdıklarınızın ve özellikle nişanlınızın bütün iyi dostlarının topunu temsil ediyorum!"

Cebinden bir yığın gümüş para çıkardı, masanın üstüne koydu; saçlarını gözleri üstüne indirdi ve alt dudağını sarkıtarak:

"Şeytan alsın beni", diye kekeledi ve paraları zarmış gibi avucunda şıkırdatarak, "Bana boşuna saygıdeğer Bay Erik Kaas'ın büyük oğlu dememişler! Öyle değil mi, pis herif seni, inanmıyor musun bana? Cehennem hakkı için söylüyorum ki, attığım oydu. Soruyorum sana, aptalı görüyor musun? Soruyorum, tatlı su balığı çirozunu görmüyor musun?

Yoksa póstekini kılıcımla deşeyim de işkembeni mi ortaya dökeyim? Ne yapayım? Söyle bana? Ha? Ahmak herif?"

Yerinden fırladı, yüzünü uzunlaştırarak, kuzey İsveç lehçesiyle:

"Bana gözdağı mı veriyorsun?" diye cırlak bir sesle haykırdı: "Kime gözdağı verdiğini biliyor musun, kenef herif? Şeytanların kralı alsın beni, eğer seni şimdi, şuracıkta…"

Ve doğal sesiyle "Hayır, hayır!" diye ekledi, "Bununla başlamak eğlencede gereğinden fazla ileri gitmek olur, hayır… Fakat durun." Yerine oturdu, karnına değmemek istiyormuş gibi yaparak ellerini dizlerinin üstüne koydu, yanaklarını ve karnını şişirerek dingin, sakıngan, ince bir sesle ağır ağır "Bay Peter ve Küçük Gül" şarkısını söylemeye başladı. Sonra durdu, âşıkane bakışlarla gözlerini döndürerek tatlı, ince bir sesle yeniden: "Papağancığım… Papağancığım" diye bir şarkı tutturdu. Ama şimdi aynı zamanda dudaklarına yalancı bir gülümseme verebilmek için güçlük çekiyordu. Sonra "şekerlemeden bebeğim", diye bağırdı. "Baldan gırtlaklım, gel bana, küçük soytarı, gel bana. Şarap içmek mi istiyorsun? Şeker samurum, benim güğümcüğün içinden tatlı, tatlıcık şarap içmek mi istiyorsun?"

Sesini yeniden değiştirdi, sandalye üzerinde öne doğru eğildi. Bir gözünü kırpıyor, eğri parmaklarını, uzun, düşsel sakalının arasında gezdiriyordu.

Çekici bir anlatımla "Burada kal, kal burada güzel Karen, seni hiçbir zaman bırakmayacağım, sen de beni hiçbir zaman bırakmamalısın!" diyor ve ağlamaklı bir sesle sürdürüyordu: "Birbirimizden hiçbir zaman ayrılmayacağız, canım sevgilim benim, hiç, hiçbir zaman! Mal, mülk, para, saygınlık, soylu soydan gelmenin verdiği onur, hepsi yoluna feda olsun, hepsi! Bunların gözümde zerre kadar değeri yok. Güzel erdenler, güzel bayanlar, hepsi feda olsun! Sen, sevgili çocuk, sen benim gözümde yüz bin kez daha değerlisin! Onların hanedan armaları, sancakları var diye sana üstün olmaları mı gerek? Senin de hanedan arman var, evet var, beyaz omzunun üstündeki pembe ben odur. Onu, Anders Usta oraya kızgın demirle dağladı, bu da bir soyluluk belirtisi. Ben onu öpmek için kalkanımın üstüne tükürüyorum. Evet, o benim gözümde şu kalkana bedeldir! Öyle, öyle, çünkü bütün bu kıyı ülkesinde senin kadar güzel, senin

kadar soylu bir kadın daha var mı? Soruyorum sana, bir tane daha var mı? Hayır yok, bir tane, bir tane bile yok!"

Yine sesini değiştirerek: "Bunların hepsi, hepsi yalan! Çünkü" diye bağırdı, yerinden fırladı ve masanın üstünde elleriyle işaretler yaparak "Çünkü karım Ide'nin öyle bir boyu var ki… palavracı seni… Öyle kolları var ki… söylüyorum sana, sıçan kuyruklu herif öyle kolları var ki onun…"

Buraya gelince Daniel arkasına bakmadan oturmak istedi; ama Ulrik Frederik o anda sandalyeyi çekiverdiği için yere yuvarlanarak döşeme üstünde takla attı. Marie hızla yerinden fırladı ve Daniel'i kaldırmak ister gibi iki kolunu ona doğru uzattı.

Küçük adam yarı uzanmış, yarı diz çökmüş bir durumda, Marie Grubbe'nin elini tuttu, yüzüne o denli şükranla ve öyle bir teslimiyetle baktı ki, Marie Grubbe bu bakışı uzun süre unutamadı.

Bundan sonra atlarına binerek birlikte eve döndüler. Fakat hiçbiri Stataf-Krug'daki bu rastlantısal karşılaşmanın ileride göründüğünden daha büyük etkisi olacağını fark etmemişti.

DOKUZUNCU BÖLÜM

İmparatorluk Meclisi'nin hasat mevsiminden hemen sonra Kopenhag'da toplantılarına başlaması, taşrada bulunan soylulardan önemli bir bölümünün kente gelmesine neden olmuştu. Tümü haklarının yerine getirilmesi için çırpınmakta, ama bu arada ayrıca yaz aylarındaki işlerin yorgunluğunu gidermek için eğlencelere de düşkünlük göstermekteydi.

Aynı zamanda savaş sırasında biraz böbürlenmiş olan Kopenhag halkının gözlerini gösteriş ve zenginlikleriyle kamaştırmak, onlara böylece taşradaki "iyi adamlar"la özgürlüğü olmayan halk yığını arasındaki duvarın, kralın ayrıcalıklarına, kentlilerin savaş sırasındaki yararlıklarıyla, kazandıkları utkuların ününe ve bezirgânların para sandıkları içinde kendiliğinden yumurtlayan Duka altınlarına karşın, hâlâ sağlam olarak ayakta durduğunu göstermeyi denemek istemiyor da değillerdi.

Onun için caddeler, görkemli giyinmiş soylu bay ve bayanlarla giysileri sırma kaytanlı uşaklarla, gümüş kakmalı koşum takımları ve armalı çullar taşıyan atlarla dolup taşıyordu. Kentteki bütün soyluların evlerine konuklar inmiş, bütün soylu evlerinde konuklar ağırlanıyordu. Geceleri geç saatlere kadar aydınlık olan salonlardan keman sesleri geliyordu. Bunlar yataklarında yatan kentlilere ülkedeki en yüce soyluların parkeler üzerinde görkemli danslar yaptıklarını, atadan kalma sağraklardan köpüklü şaraplar içerek coştuklarını anlatıyordu.

Bütün bunlar Marie Grubbe'nin gözünün önünde olup bitiyor, ama hiç kimse onu çağırmıyordu. Çünkü bir yandan Grubbe ailesinden olanların bir bölümü sarayla olan ilişkileri dolayısıyla kendilerinden çok devletin yanında yer almış sayılıyor, öte yandan da eski soyluların, son zamanlarda sayıları oldukça artmış, kralın evlilik dışı çocuklarıyla yakın akrabalarından oluşan yüksek tabakadaki soyluluktan da gerçekten nefret ediyorlardı.

Marie onun için her iki nedenden ötürü de ihmal ediliyor ve İmparatorluk Meclisi toplantıları süresince çok alçakgönüllü bir yaşam süren saray çevresi bu boşluğu doldurmuyordu.

Önceleri bu durum ona biraz acı geldi; ama durum sürüp gidince onda çok geçmeden kolay parlayan bir duygululuk hali belirdi. Bunun doğal sonucu olarak da Ulrik Frederik'e daha içten bağlandı, onu daha çok

sevmeye başladı. Çünkü ona göre, onun yüzünden kendisine haksızlık yapılıyor, bu da onun Ulrik Frederik'e karşı olan eğilimini güçlendiriyordu. Onun için 16 Aralık 1660'ta büyük bir sessizlik içinde evlendikleri zaman imparatorluk avcıbaşıyla birlikte başlayacağı mutlu yaşam için en güzel olanaklar ufukta belirmiş bulunuyordu. Muzaffer saray tarafından verilen rütbeler arasında Ulrik Frederik'e "avcıbaşılık" görev ve sanı düşmüştü. Bu biçimde sessizce evlenmeleri, ilk tasarılara bütünüyle tersti. Çünkü kral, Bayan Rigitze Hans Ulrik'le evlenirken dördüncü Christian'ın yaptığı gibi, düğünlerinin sarayda olmasını çok önceden kabul etmiş bulunuyordu. Ancak son dakikada bir duraksama olmuş ve Ulrik Frederik'in daha önce bir kez evlenip boşanmış olması dikkate alınarak tören evlenmeleri daha uygun görülmüştü.

* * *

Onun için artık evliydiler, kendi evlerinde oturan bir çifttiler. Günler geçiyor, her şey yolunda gidiyordu. Zamanın akışındaki hız gittikçe azalıyor, günler adeta zorla yürüyordu. Ne var ki bu genel bir kuraldır. Eğer Leander'le Leonora ancak altı ay bir arada yaşadılarsa, bunun nedeni Leonora'nın sevgilisini nişanlılık zamanına oranla daha fazla, daha içten sevmesine karşın Leander'in aşkını, ruhların gereği gibi korumamış olmasıdır. Çünkü Leonora aynı sözcükler, aynı sürprizlerle kendisine sık sık anlatılan eski masalları hep yeni bulan küçük çocuklara benzediği halde, Leander, herhangi bir duygu onu kendi gözünde artık yeni bir insan yapacak biçimde değiştiremediğinde bu duygudan bıkacak kadar zor bir insandır. Sarhoşluğu geçer geçmez derhal ayıklardan fazla bir şey olur ve ona yarı tanrılara özgü bir güven veren sarhoşluğun sağladığı coşkun, ışıklı cesaret kaybolunca da korkar. Düşüncelere dalar, kendini kuşkulara bırakır. Bakışları geriye, yaşamın coşkulu, tutkulu geçmiş günlerine yönelir, iç geçirir ve esner. İçinde kendini belli etmeden duyuran özlemler başlamıştır. Şimdi artık yabancı ülkelere yaptığı uzun bir yolculuktan dönen bir insanın ruh durumundadır. Çok iyi tanıdığı ve uzun zamandır unuttuğu yerlerle karşılaşınca, yurt topraklarından gerçekten bu kadar uzun süre uzak kalmış olmasına, artık düşünemeyen bir insan gibi şaşar.

Ulrik Frederik, eylül ayındaki o yağmurlu günde bu ruh durumu içindeydi.

Köpeklerini içeri çağırmış, onlarla eğlenmiş, kitap okumayı denemiş, Marie ile dama oynamıştı. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağdığı için at havası yoktu. Bu nedenle değerli silahlarını gözden ve elden geçirmek için silah odası adını verdiği yere gitti. Bugün tam bunun havasıydı. Sonra Ulrik Christian'dan miras kalan silah sandığını anımsadı, mahzenden çıkartıp getirtti.

Şimdi oturmuş bu ata anısı silahları birer birer elden geçirmeye başlamıştı.

Bunların bir bölümü, su verilmiş mavi çelik renginde donuk oymalarla süslü, altın kakmalı, gümüş kaplı, değerli kılıçlardı. Bir bölümü ağır, ağızları hareli, üç köşe ve sivri uçlu av bıçaklarıydı. Bir bölümü, özel işlemle inceltilmiş, bir kamış kadar hafif, saz gibi eğilip bükülebilen, kabzaları gümüş ve akiklerle, altın ve kızıl yakutlarla süslü Toledo kılıçlarıydı. Bunların arasında yalnızca birinin kabzası cilalı çeliktendi ve kırmızı renkte taklit inciler, yeşil ipekten yapılmış, güller ve dallarla işlenmiş ipek bir halkanın içine saplanmıştı. Bu ya bir bilezik, basit bir bilezik ya da Ulrik Frederik'in sandığı gibi, bir diz bağıydı.

Ulrik Frederik, bunun İspanya'dan getirilmiş olabileceğini düşündü. Çünkü rahmetli, dokuz yıl orada kalmış, orduda hizmet etmişti. Evet, kendisi de yabancı bir hükümetin, örneğin Carl Gustav'ın hizmetine girebilirdi; ancak savaş çıkmıştı. Dünyayı gezip dolaşmasına hiçbir zaman olanak olmayacaktı. Oysa daha yirmi üç yaşını bile doldurmamıştı. Hep burada, bu küçük can sıkıcı saray çevresinde yaşamak, özellikle de şimdi, bütün soyluların kendisinden uzak durduğu şu sıralarda iki kat can sıkıcıydı.

Ara sıra ava çıkmak, bazen çiftlikleriyle ilgilenmek, ileride bir fırsat çıkınca kralın lütfunu bekleyip seçkin bir devlet danışmanı olmak, şövalye rütbesine yükselmek, bir makam elde edebilmek için Prens Christian'la iyi geçinmek, ara sıra can sıkıcı bir dış görevle Hollanda'ya gönderilmek, sonra yaşlanmak, damla hastalığına tutulmak, ölmek ve Kadınlar Kilisesi Mezarlığı'na gömülmek… Onun için çizilmiş parlak yaşam yolu buydu.

Şimdi İspanya'da savaş vardı. Orada insan üne ulaşabilirdi, orada yaşanabilirdi. Bu kılıç ve bilezik oradan geliyordu. Hayır! Bu böyle sürüp gidemezdi! Kesin kralla konuşmalıydı. Yağmur hâlâ sürüyordu ve

Frederiksburg'a kadar yol hayli uzundu. Ancak kesinlikle gitmeliydi; daha çok bekleyemezdi; kararlı olması gerekiyordu.

Yaptığı öneri, kralın hoşuna gitti; hiç âdeti olmadığı halde söylediğini hemen kabul etti. Ulrik Frederik şaşkınlık içinde kalmıştı. Çünkü bütün yol boyunca bu iş için olabilecek her olasılığı düşünmüş, güç, olasılık dışı, olanaksız gibi görünen her şeyi hesap etmişti. İşte kral önerisini kabul ediyordu. Noele doğru yola çıkabileceğini, o zamana kadar da gereken hazırlıkları yaparak İspanya kralının yanıtını beklemesi gerektiğini söylemişti.

Yanıt, daha aralık ayının başında geldi. Ancak buna karşın Ulrik Frederik'in yolculuğu nisanın ilk günlerine kadar gecikti. Çünkü para bulmak, adamlarını donatmak, mektuplar yazmak gibi birçok işi yoluna koymak gerekmişti. Bunlar bitince yola çıkacaktı.

Marie Grubbe, bu İspanya yolculuğundan pek hoşnut olmamıştı. Gerçi Bayan Rigitze, Ulrik Frederik'in ancak yabancı ülkelere giderek ün ve saygınlık kazanabileceğini, böylece kralın ona iyi bir konum vermeye olanak bulacağını, hükümdar olmasına karşın onun da yapılan dedikodulara karşı duyarlı olduğunu, soyluların bugün yanlış bir yol tutturup kendisine zıt gittiklerini ve kral ne yaparsa kötü anlama çektiklerini anlatarak bu yolculuğun gerekli olduğunu Marie'ye açıklamıştı. Ama kadınlar bir kez bütün ayrılıklara karşı doğuştan korku duyar. Bu yolculuktan ürkmek için de bütün nedenler vardı. Çünkü Marie Grubbe, yolculuğun uzun ve zorlu olmasının dışında, kocasının savaşın sakladığı tehlikelerden, bir kral oğlu olarak iyi korunacağını kabul ederek kendini avutsa bile, yine de bu kadar güzel başlamış olan ortak yaşamlarının yıllar sürecek bir ayrılıkla sarsıntıya uğrayabileceğini, belki de ilk haline bir daha dönemeyeceğini düşünerek korkuyor, içindeki bu endişeyi yenemiyordu.

Aralarındaki aşk henüz pek körpeydi; daha gereği gibi sağlamlaşmamıştı; tam şimdi gelişip serpilirken korunmasızca her türlü tehlike ve olasılıkla karşı karşıya kalması bu aşkı öldüremez miydi? Kısa sürmüş olan evlilik yaşamı bile ona bu gerçeği öğretmiş bulunuyordu. Erkekle kadının ayrı ayrı kendi yollarında yürüdüğü bir evlilik yaşamı, boş, mutsuz, karanlık ve sabahı olmayan bir yaşamdı. Bu yolculuk şimdi görünüşte böyle bir yaşamın başlangıcı oluyordu. Tanrı korusun, iç yaşamları bakımından da böyle bir sonuç verebilirdi. Onun için bu ayrılığa

kapıları açmak, mutluluklarını büyük bir tehlikeyle karşı karşıya bırakmak demekti.

Bundan başka Marie Grubbe, İspanyadaki bütün o hafifmeşrep, Katolik karılarını da çok kıskanıyordu.

Üçüncü Frederik, döneminin daha birçok prens ve kralı gibi kendini büyük bir merakla simyaya vermişti, bu nedenle Ulrik Frederik'i Amsterdam'daki ünlü İtalyan simyacısı Burrhi'yi bulmak, ona Danimarka'ya gelmeyi düşünüp düşünmediğini sorarak kendisine, yanlarında görev almayı kabul ettiği takdirde gerek kralın, gerekse Sostrupzenginlerden Chriten Skeels'in emeklerini fazlasıyla ödüllendireceğini söylemekle görevlendirmişti.

Bu nedenle Ulrik Frederik 1662 Haziranında Amsterdam'a varınca orada öğrenim görmekte olan ve Burrhi'yi tanıyan Ole Borch aracılığıyla simyacıyı görmeye gitti. Bu kişi, o sıralarda elli yaşlarındaydı. Boyu ortadan aşağı, şişmanlamaya bir hayli eğilimli, davranışları canlı, rengi biraz sarı, saçları kara, ince bıyıklı, dolgun yanaklı, çenesi yuvarlak, burnu biraz kaba ve kemerli, gözlerinin ucundan yelpaze biçiminde başlayarak yüzüne hem hileci hem iyi yürekli bir anlam veren irili ufaklı sayısız kırışıklarla çevrelenmiş olan ufacık gözleri pırıl pırıl bir adamdı. Geniş yakalı, gümüş düğmeleri çiçeklerle işlenmiş kadife bir ceket giymişti. Pantolonu siyah, çorapları siyah ipekten, iskarpinlerinde siyah iri fiyonklar vardı. Dantellerden çok hoşlandığı anlaşılıyordu. Çünkü giysisinin göğsünden, boyun atkısının uçlarından, yenlerinden ve pantolonunun zırhlarından kat kat zengin danteller sarkıyordu. Elleri beyaz, tombul çukurlarla dolu ve küçüktü. Parmaklarında o denli çok ve dikkati çekecek kadar kaba altın yüzük vardı ki, avuçlarını yummasına olanak vermiyordu. Hatta başparmaklarına bile iri, üstünde mücevherler parlayan yüzükler takmıştı. Yaz ortalarında olmalarına karşın, oturur oturmaz ellerini büyük bir kürk manşon içine soktu; çünkü kendisinin de söylediği gibi, elleri hep üşürdü.

Ulrik Frederik'i aldığı oda tavanı kubbeli, pencereleri yüksek, gotik kemerli, geniş ve büyüktü. Ortada büyük, yuvarlak ve çevresine tahta sandalyeler dizilmiş bir masa duruyordu. Sandalyelerin oturma yerlerine kırmızı ipekten yapılmış, her dört köşesinden uzun ağır püsküller sarkan yumuşak minderler konmuştu. Masanın üzerinde, üstüne savatla on iki

burç, gezegenler ve en önemli yıldızların resimleri işlenmiş gümüş bir tabak duruyordu. Tavanın ortasındaki gül biçimli süslemeden aşağıya doğru ipe dizilmiş birçok deve kuşu yumurtası sarkıyordu. Döşeme, kırmızı ve kül rengi dörtgenler biçiminde boyanmış, kapı eşiğinin tahtalarına üçgen biçiminde eski at nalları yerleştirilmişti. Pencerelerden birinin altında büyük bir mercan ağacı, başka birinin altında da koyu renkte, oymalı, pirinç kakmalı tahtadan yapılmış bir dolap duruyordu. Bir köşede, doğal büyüklüğünde, bir zenciyi betimleyen, balmumundan yapılmış bir bebek vardı. Duvar boyunca ham çinko ve bakır külçeleri sıralanmıştı. Zenci, elinde kurumuş bir hurma dalı tutuyordu.

Yerlerine oturup birkaç nezaket sözü söyledikten sonra Ulrik Frederik, Burrhi'ye Fransızca olarak -çünkü Fransızca konuşuyorlardı- kendisinin deneyim ve bilgeliğinden Danimarka'daki araştırmacıların da yararlanıp yararlanamayacağını sordu.

Burrhi başını salladı.

"Gizli bilimin Danimarka'da etkili ve kibar kimselerin gözünde saygı gördüğünü biliyorum" dedi, "Ama bundan önce birçok prense, ruhban sınıfının ileri gelenlerine ders verdiğim halde umduğum ödülü görecek yerde çok kez değerbilmezlik ve anlayışsızlıkla karşılaştım. Öyle garip ve sabırsız kimseler tanıdım ki, bundan böyle yüksek tabakadan öğrencilere hocalık yapmak benim için güçtür. Majesteleri Danimarka Kralının hangi yöntemlerle çalıştığını bilmiyorum, onun için bu sözlerimle onu kastetmiyorum. Ancak aramızda kalsın, ben imparatorluğun en yüksek tabakalarından öyle beylere, ruhban sınıfından öyle prens ve kral oğullarına rastladım ve bunlar historia naturalis ve materia magica konularında o denli anlayışsızdı ki, pazar yerlerindeki en sıradan satıcıların bile bunlar kadar boş inançlara düşkün olamayacağı konusunda size güvence veririm. Hatta bunlar herkesin ağzındaki sıradan köylü dedikodularına bile inanarak simya bilimini basit bir ilaç ya da uyku ilacı hazırlamak gibi bir şey sanıyor, eczalar eldeki bir reçeteye göre karıştırılıp ateşe konduktan sonra bir formül okunursa hemen altın elde edilebileceğine inanıyorlardı. Böyle şeyleri bilgisizler ve eşekler ortalığa yayıyor. Şeytan alsın hepsini! Aptallar, işin bu kadar basit olmadığını anlamıyorlar. Öyle olsaydı, dünya altına boğulurdu. Gerçi bazı değerli yazarlar, kuşkusuz haklı olarak doğada olduğu gibi maddenin belirli bir bölümünün altın olarak üretilebileceğini ileri

sürmektedir. Ama böyle bile olsa, dünyanın yine altınla dolması gerekirdi. Hayır, bilimsel simya dediğimiz sanat, güç ve çok harcama gerektiren bir sanattır. Ve gerçekten altın elde edebilmek için insanın doğuştan hünerli olması, bazı özel düzen ve karışımların var olması gerekir. Madde her yıl aynı biçimde altın vermez. Hayır, hayır! Bunun basit bir destillatio ve sublimatio'dan ibaret olmadığını, yapılacak işin, tersine, maddenin doğasını değiştirmek demek olduğunu düşünmemiz gerekir. Evet, o saf, parlak, pırıl pırıl altın parçalarının her bölümünü materia vilis'in binlerce yıldır süren kucaklamalarından her kurtarışta doğayı yöneten ruhların bulunduğu gökseli kubbeler sarsılıp titrer. Bunu size güvenle söyleyebilirim."

Ulrik Frederik "Beni bağışlayın, bir soru soracağım" dedi, "İnsan bu sanata kendini verince ruhunu darlığa, tehlikeye sokmuş olmaz mı?"

Burrhi hemen atılarak "Hayır! Hayır" dedi. "Böyle bir şeye nasıl inanabilirsiniz? Süleyman Peygamber'den daha büyük bir sihirbaz düşünülebilir mi? Onun gerek küçük gerekse büyük mührü, şaşılası bir biçimde bugüne kadar gelmiş bulunmuyor mu? Musa'ya sihirbazlık yeteneğini kim vermiştir? Ona bu yeteneği veren, fırtınaları yöneten Zebaoth adlı korkunç ruh değil midir?" Ve parmaklarındaki yüzük taşlarından birini dudaklarına bastırarak sürdürdü: "Evet, doğru! Biz hiç kuşkusuz, karanlıklarla ilgili bazı adlar, tehlikelerle dolu sözcükler biliyoruz; birçok falcı karıyla cadının ve düzmece bilginlerin yaptığı gibi kötü amaçlar için kullanıldıkları takdirde, insanı hızla cehennemdeki zincirlere vurduran korkunç, gizli işaretlere de sahibiz. Ama onları biz ancak doğadaki kutsal ana maddeyi toprak ve topraksı küllerle karışıp kirlenmekten, lekelenmekten kurtarmak için çağırıyoruz. Çünkü bu ana madde, altındır. Ve altın henüz ayla güneş ışık vermek için gök kubbeye konmadan önce var olan ilk temel maddedir."

Böylece uzun süre simya biliminden ve diğer gizli bilimlerden söz ettikten sonra Ulrik Frederik Burrhi'den birkaç gün önce Ole Borch aracılığıyla gönderdiği pusulaya göre yıldızlara bakarak kendisinin talihini okumayı anımsayıp anımsamadığını sordu.

Burrhi, "Talihinizin neden ibaret olduğunu genel olarak söyleyebilirim" dedi, "Ama çocuğun doğum tarihi saati saatine belirlenmemiş olursa, küçük işaretlerin hepsi belirmez; o zaman da sonuç tam olarak güven vermez. Benim bu konuda oldukça bilgim vardır." Ve

gözlerini silerek şöyle sürdürdü: "Evet, evet, siz de kentli aileden gelen sıradan bir hekim olsaydınız, o zaman hakkınızda söyleyeceklerim sevindirici şeyler olacaktı. Ama şimdi ömrünüzü o kadar kolay geçiremeyeceğinizi bildirmem gerekiyor. Yaşamda gördüğümüz çoğu olaylara göre bir zanaatçının oğlu zanaatçı, bir tüccarın oğlu tüccar, bir köylünün oğlu da köylü oluyor. Öteki bütün uğraşlarda da aynı durumla karşılaşıyoruz. Bir bakıma bunun büyük zararları olmaktadır. Çünkü birçoklarının başına gelen yıkımların biricik nedeni, doğdukları zaman burçların gösterdiği duruma göre girmeleri gerekenin dışında bir uğraşa girmeleridir. Böylece eğer koç burcunun başında doğmuş olan biri askerlik mesleğine girerse, onun hiçbir işte başarı göstermesine olanak yoktur. O adam yaralanacak, işinde ilerleyemeyecek ve kesinlikle vaktinden önce ölecektir. Ancak aynı adam kuyumculuk ya da oymacılık gibi el zanaatlarında çalışmaya başlarsa, her şey istediği gibi yolunda yürüyecektir. Balık burcunun ilk yarısında doğan biri de ya çiftçi olmalı ya da eğer zenginse, çok miktarda arazi edinmelidir. Aynı burcun ikinci yarısında doğanlarsa, sıradan gemi tayfası ya da amiral olarak şanslarını denizde aramalıdır. Sur burcunun ilk yarısında doğanlar askerlik uğraşına, ikinci yarısında doğanlar avukatlık uğraşına girmelidir. Siz ikizler burcunda doğmuşsunuz. Benim düşünceme göre bu burcun ilk yarısında doğanların hekimliğe, ikinci yarısında doğanların tüccarlığa yönelmeleri gerekir… Ama izin verin de şimdi elinize bakayım."

Ulrik Frederik elini uzattı. Burrhi, at nallarından yapılmış üçgene doğru yürüyerek cambazların ip üzerinde yürümeye başlamadan önce tabanlarını reçineli tahtaya sürdüğü gibi ayakkabılarını nallara sürdü, sonra Ulrik Frederik'in eline bakmaya başladı.

"Evet" dedi, "Gördüğüme göre sizin onur çizginiz kırılmadan sürüyor ve bir krallık tacına varmadan en yüksek noktaya kadar uzanıyor. Talih çizgisiyse bir süre için parlak değil, ama sonradan gittikçe parlaklaşıyor. Şu gördüğünüz yaşam çizgisidir. Üzücü ama bu çizgi çok kötü görünüyor. Yirmi yedi yaşına gelinceye kadar kendinize dikkat etmelisiniz. O zamana kadar yaşamınız güç geçecek, gizli acılar çekeceksiniz. Bununla birlikte daha sonra bu çizgi ileriye, yaşlılığa kadar gittikçe belirginleşerek güçleniyor. Ancak bu çizgiden bir tek çizgi daha ayrılıyor. Hayır, bu yalnızca daha küçük bir yaş çizgisi. Evet, siz kesinlikle iki kez

evleneceksiniz, her iki evlilikten de çocuklarınız olacak; ama ikisinden de az sayıda çocuk sahibi olacaksınız."

Bunları söyleyerek Ulrik Frederik'in elini bıraktı, sonra ciddilikle, "beni dinleyin", dedi "Sizin önünüzde bir tehlike var; ancak bu tehlike sizi ne zaman tehdit ediyor, bunu göremiyorum. Ama bu asla açıkça bir savaş tehlikesi değil. Sizin düşmeniz ya da bir yolculuk sırasında kaza geçirmeniz gerek. Şuradaki üç köşeli bakır taşlarını alın. Bunlar özel bir türdendir. Bakın, bakın, benim yüzüğümdeki taş da onlardan; ben de onu taşıyorum.

Bunlar insanı attan ya da arabadan düşmelere karşı korur. Bunları yanınızda alıp götürün ve çıplak göğsünüzün üzerinde taşıyın. Ya da bunlardan bir yüzük yaptırabilirsiniz. Yalnızca taşın altına düşen bölüm altınsız, boş olmalıdır. Çünkü bunların sizi koruyabilmesi için vücudunuza değmeleri gerekir. Şurada da bir donuk akik duruyor, görüyor musunuz? İçinde bir ağaç resmi var. Böylesi son derece ender bulunur ve insanı haince hançer vuruşlarından, sıvı zehirlerden oldukça iyi korur. Sevgili delikanlı, sizden bir kez daha rica ediyorum, kendinizi koruyun; özellikle kadın takımından korunun. Kesin olarak bilmiyorum ama gördüğüm işaretler, tehlikenin bir kadın elinde şimşeklendiğini gösteriyor. Ama bilmiyorum, kesin olarak bir şey söylenemez. Onun için kötü dostlardan, hain uşaklardan, soğuk sudan ve uzun gecelerden kendinizi koruyun."

Bunun üzerine Ulrik Frederik armağanları seve seve kabul etti, ertesi gün de simyacıya, verdiği iyi öğütlerle koruyucu taşlara karşılık olarak değerli bir altın zincir göndermeyi unutmadı.

Arkasından da hiç eğlenmeden doğruca İspanya'ya gitmek üzere yola çıktı.

ONUNCU BÖLÜM

O ilkyaz sabahı, atların nal sesleri uzaklarda yitip giderken ev sessizlik içindeydi. Esenleşme saatindeki devinimden sonra bütün kapılar hâlâ açıktı, Ulrik Frederik'in yemek yediği sofra henüz kaldırılmamış, peçetesi katlandığı biçimde tabağın yanında duruyor, iri yolculuk çizmelerinin ıslak izleri hâlâ döşemeler üzerinde görülüyordu.

Marie'yi iki pencere arasındaki büyük aynanın önünde bağrına basmış, öpmüş, sonra yeniden öpmüş ve yakında yine döneceğine antlarla güvence vererek avutmaya çalışmıştı.

Marie aynanın önüne doğru yürüdü. Sanki bir dakika önce Ulrik Frederik'in kolları arasındayken gördüğü hayali aynanın hâlâ koruyup korumadığını araştırmak istiyordu. Arayan bakışları aynanın düz, parlak yüzünün içinde yalnızca kendi umutsuz görüntüsü, solgun, ağlamış yüzüyle karşılaştı.

Aşağıda sokak kapısı kapanmış, hizmetçi sofrayı kaldırıyordu. Ulrik Frederik gideceği için içeriye kapatılmış olan sevgili köpekleri Nero, Passando, Rumor ve Delplin yakınan iniltilerle odada koşuşuyor, izleri kokluyorlardı. Marie onları yanına çağırmak istiyor, ancak hıçkırıklar içinde bunu yapmayı beceremiyordu. İri, kırmızı renkli bir tazı yavrusu olan Passando yanına gelince diz çöktü, hayvanı sevdi, okşadı. Ama Passando şaşkın bir durumda yalnızca kuyruğunu sallıyor, iri gözlerini Marie'nin yüzüne dikmiş, inliyor, havlıyordu.

Ayrılıktan sonraki o ilk günler… Her şey ne kadar boş, ne kadar gamlıydı! Zaman ne kadar yavaş geçiyor, yalnızlık Marie'yi ağır bir yük gibi nasıl eziyordu! Hele o ara içinde duyduğu özlem ne kadar yakıcıydı!

Evet ilk günler böyle geçiyordu. Ama sonra yeni bir şey olmayınca, neşesizlik, boşluk, özlem ve üzünç, hepsi bir arada lapa lapa yağan, kat kat yığılan karın dökülüşü gibi günler günleri kovalayınca, Marie'nin üzerine garip bir durgunluk, umutsuzluğun verdiği bir sessizlik ve adeta o üzüntülerin gölgesinde büyüyüp serpilen bir duygusuzluk çöktü.

Sonra birdenbire her şey yeniden değişti.

Bütün sinirleri en yükseğinden bir duygu yoğunluğuyla gerilmiş, bütün damarlarında yaşama susayan kanın nabız vuruşlarını duyuyor, içi çöl havalarında görülen renk renk seraplar ve düşlemlerle dolup taşıyordu.

Marie'ye öyle geliyordu ki gençliği, ilkyaz ilkyaz üstüne, renksiz, boş ve çiçeklenmeden geçmekte, bir daha geri gelmemek üzere yemiş vermeden uzaklaşıp gitmekteydi. Sanki zamanın tümü avuçlarına sayılan ufak paralar gibi dökülmekte, her biri çan sesine benzeyen bir sesle ayaklarının ucuna düşmekte ve orada paslanıp bozularak toza dönüşmekteydi. Sonra, acılı bir yaşam tutkusuyla ellerini kavuşturuyor, acıdan bağıracak duruma geliyordu.

Saraya ya da akrabalarına çok seyrek gidiyordu. Çünkü kurallar gereği evde oturması gerekiyordu. Ziyaretine gelenleri eğlendirecek durumda olmadığı için de sonunda evine kimse uğramaz oldu ve bütünüyle yapayalnız kaldı.

Böylece bir başına dertlenme ve kurmaların sonucu olarak çok geçmeden yorgun, bitkin bir duruma geldi. Günlerce, gecelerce yataktan çıkmıyor, yarı uyanık yarı uyuklar bir durumda yatıp kalıyordu.

Bu da birtakım heyecanlı düşler görmesine neden oluyordu. Bunlar sağlıklı uykulardaki açık seçik olmayan düşlere bakınca çok daha aydınlık, hemen hemen gerçek gibiydiler. Yaşamda yoksun olduğu şeylerin doyumu oldukları için de bunlardan hoşnuttu.

Gün geçtikçe daha da sinirli olmuş, en küçük gürültüden acı duyacak duruma gelmişti. Zihnine acayip şeyler geliyor. Neredeyse aklından kuşkulandıracak ani ve delice istekler duyuyordu.

Sonra, benliğini kavrayan bu garip ve şiddetli isteklerle delilik arasında ancak bir bıçak sırtı kadar fark vardı. Umutsuzca bir harekete girişebilirdi; ancak böyle bir şey yapmak için hiçbir neden bulamıyor, hatta bunu tam anlamıyla arzu da etmiyordu.

Böylece bazen pencerenin çerçevesine dayanarak aşağıdaki taş döşemeli avluya baktığı zamanlarda kendini oraya atmak için, salt böyle bir şey yapmış olmak için, içinde baştan çıkarıcı bir isteğin baskısını duyar ve ürperirdi. Ama aynı anda, düşleminde kendini aşağıya atmış olur, yüksek bir yerden düşmenin yapacağı keskin, soğuk batışı vücudunda duyar ve korkudan titreyerek, kendini aşağıdaki katı taşlar üstünde kan içinde yatar

görerek pencere önünden odanın ortasına koşardı. Bu görünüm gözlerinin önünde öylesine canlanırdı ki, onu kendinden uzaklaştırmak için yine pencerenin önüne gelmek ve aşağıya bakmak zorunda kalırdı.

Kimi zaman da çıplak koluna bakarak, sanki merak ediyormuş gibi, beyaz teninin altındaki koyu renkli mavi damarları gözleriyle izlerken, içinde başka bir istek duyardı. Bu istek başka türlü ve daha tehlikesizdi. Kolunun beyaz ve yuvarlak yerinden ısırmak için duyduğu bu isteğe kendini kaptırır, kıyıcı, yırtıcı bir hayvan gibi tekrar tekrar kendini ısırır, ancak gerçekten acı duymaya başlayınca bırakır ve zavallı yaralı kolunu tatlılıkla okşamaya başlardı.

Başka zamanlar da sakin sakin otururken, birdenbire yatak odasına giderek aklına soyunmak gelir, yalnızca kalın, kırmızı ipekten bir yorgana sarınmak, parlak kumaşın serin, kaygan dokunuşunu vücudunda duymak ya da çelikten buz gibi soğuk bir bıçağı sırtına değdirerek aşağı sokmak isterdi.

Aklına buna benzer düşünceler sık sık geliyordu.

Sonra, on dört aylık bir ayrılığın sonunda Ulrik Frederik eve döndü.

Bir temmuz gecesiydi. Marie uyuyamamış, bir sürü korku veren düşünceyle acı çekerek yatağında yatıyor, geceleri ıslık çalarak ağır ağır esen yaz rüzgârını dinliyordu.

Son sekiz gün içinde her saat, gelmesini gözleyerek ve geleceğinden korkarak Ulrik Frederik'i beklemişti.

Acaba her şey yeniden on dört ay önceki eski haline dönecek miydi? Bir an geliyor buna inanıyor, yine bir an geliyor inanmıyor ve bu soruyu hayır diye yanıtlıyordu. Ulrik Frederik'i İspanya'ya yaptığı bu yolculuktan ötürü kolay kolay bağışlayamıyordu. Bütün bu geçen zaman sırasında öyle yaşlanmış, cesareti o denli kırılmış ve sessizleşmişti ki… Ulrik Frederik şimdi gösteriş ve görkeme alışmış, eskisine bakınca daha genç, daha taze olarak eve dönecekti. Kendisini yüreği dertli, yürüyüşü ağırlaşmış, eskisinden çok farklı, solmuş ve pörsümüş bir durumda bulacak, daha ilk karşılaşmalarında ona o kadar yabancı ve soğuk duracaktı ki, bu durum kendisini daha fazla ürkütecek ve Ulrik ondan yüz çevirecekti. Ama kendisinin ondan yüz çevirmesine asla olanak yoktu. Hayır, tersine ona bir anne gibi bakacak, yaşamda işleri ters gidince kendisi ona gelecek, o zaman

da onu avutacak ve o kadar iyi davranacaktı ki, onun yoluna her yoksunluğa katlanacak, acı çekecek, ağlayacak, ondan hiçbir şey esirgemeyecekti…

Sonra yine bir an geliyor, onu görür görmez her şeyin yeniden eski durumuna döneceğine inanıyordu. Yani gürültücü hükümdar hizmetlileri gibi odanın içinde birlikte koşuşuyor, gürültü edip kuduruyorlar, duvarlar gülüşleri ve sevinçleriyle çınlıyor, köşelerden fısıltılı öpüş sesleri duyuluyordu.

Bu gelen odur, diye düşündü. Yatağından fırladı. İşlemeli, büyük yorganı kaptı, ona manto gibi sarınarak aceleyle odadan çıktı. Salona gelince durdu. Döşeme üstündeki tahta şamdanda bir mum yanıyordu, başka şamdanlarda da birkaç ışık yakılmıştı. Hizmetçi, bütün bu hazırlıkların ortasında, işin çokluğundan savuşup gitmişti. Dışardan konuşmalar duyuluyordu. Bu Ulrik Frederik'in sesiydi; heyecandan titremeye başladı.

Kapı açıldı; başında şapkası, paltosuna sarınmış Ulrik Frederik hızla içeriye girdi. Marie'yi kucaklamak için atıldı; ama yalnızca elini tutabildi çünkü Marie geri çekilmişti… Ulrik Frederik ona o kadar yabancı geliyordu ki, giyimini tanıyamıyordu. Bir hayli esmerleşmiş, güçlenmişti. Paltosunun altına giydiği giysi gibisini de hiç görmemişti.

Bu yeni modaya göre yapılmış uzun bir ceket, kolları kürklü, uzun arkalı bir setre idi ve biçimini son derece değiştiriyor, tanınmayacak duruma sokuyordu.

Ulrik Frederik "Marie! Sevgilim!" diye bağırarak onu kendine doğru öyle çekti ki, bileği sızladı, acıdan inledi. Ancak Ulrik Frederik hayli sarhoş olduğundan bunun farkına varamamıştı. Çünkü o gece hava soğuktu. Son uğradıkları meyhanede de epeyce bir mola vermişlerdi.

Marie'nin direnmesi fazla yarar sağlamamıştı. Ulrik Frederik onu yakalamış, deli gibi şiddetle öpüyor, okşuyordu. Ancak sonunda yine kendini kurtardı, yanakları kıpkırmızı, soluk soluğa bitişik odaya kaçtı. Ama sonra bu yaptığının dışardan yeni dönmüş olan kocasına karşı bir tuhaf olacağını düşünerek geri döndü.

Ulrik Frederik eski yerinde duruyordu. Zihni karmakarışıktı. Bir yandan dumanlanmış olan düşünceleriyle olup biteni anlamaya, öte yandan

paltosunun yakasını çözmeye çalışıyordu. Ama düşünceleri de, elleri de aynı derecede perişandı. Marie geri dönüp arkasından paltosunu alınca biraz önce olup bitenin bir şaka olabileceğini düşündü, kahkahayla gülmeye başladı. Ellerini kalçalarına vuruyor, katıla katıla eğilip büzülüyor, maskaralıklar yaparak Marie'ye gözdağı veriyor, neşeli neşeli gülerek ona sözüm ona şakalı sözler bulup söylemeye çalışıyordu. Birkaç söz buldu da; ama bir türlü becerip söyleyemedi. Sonunda iyice kendini koyuverdi ve katıla katıla gülerek bir sandalyenin üstüne yığıldı. Bu kadar gülmekten soluk soluğa kalmış, tıkanacak duruma gelmişti. Yüzünde baştan başa geniş, mutlu bir gülümseme vardı.

Bu gülümseme yavaş yavaş yerini yorgun bir ciddiliğe bıraktı; sonra ayağa kalktı, odanın içinde sessiz, neşesiz, büyüklenen bir tavırla bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. Sonunda şömineye doğru giderek Marie'nin karşısına oturdu; bir elini yana bırakmış, öteki elini şöminenin yanına dayamıştı. Sarhoşluktan durmadan sallanıyor, Marie'yi yukardan aşağı süzüyordu.

Birbirini tutmayan sözlerle, uzun bir sarhoşluk söylevi vermeye başladı. Kendi yüceliğinden, yabancı ülkelerde gördüğü saygıdan, Marie'nin sıradan bir soylu kızı olduğu halde kendisiyle evlenmiş olduğu için kavuştuğu büyük mutluluktan söz ediyordu. Eğer o istemiş olsaydı, soydan bir prensesle de evlenebilirdi. Sonra hiç neden yokken ve herhangi bir giriş yapmaya da gerek görmeden evinin efendisi olmak istediğini bildirdi. Marie'ye gözdağı veriyor, en küçük şeylerde bile kendisine baş eğmesini, sözlerine hiçbir karşılık istemediğini, hiçbir şeye gık diyemeyeceğini söylüyordu. Onu kendisi bu düzeye yükseltmişti; ancak buna karşın Marie, onun için yine de bir köleden başka bir şey değildi; onun sevimli köleciğiydi. Bunları söyledikten sonra bir uşak gibi tatlılaştı. Ağlıyor, diller döküyor, bir sarhoş inatçılığı, söz anlamaz, kaçınılmaz tavırlarla Marie'ye saldırıyor, kaba aşk sözleriyle onu kabaca okşuyordu.

Ertesi günün sabahı Marie, Ulrik Frederik'ten çok daha önce uyandı.

Yanında uyuyan kocasını adeta nefretle süzdü. Dün akşamki kaba kavuşma sahnesi yüzünden bileği şişmişti ve çok acıyordu.

Oysa o, güçlü kollarını kıllı, kalın ensesinin altına sokmuş, kayıtsız, inatçı bir halde yatıyordu. Marie'nin üzerinde bıraktığı etki buydu. Geniş

göğsü inip kalkıyor, kırmızı, ıslak dudaklarında tok ve aptalca bir gülümseme parlıyordu.

Marie onu seyrederken öfkeden sapsarı kesildi, utançtan yüzü kızardı. Uzun bir ayrılıktan sonra hemen hemen yabancı bir insan durumuna gelmiş olan Ulrik Frederik, şimdi bir kapıyı yumruklar gibi ona saldırarak aşkını bir hak diye kendisinden istemişti. Bir yolculuktan eve dönen biri, eşyasını daha önce bırakmış olduğu yerde bulacağından ne kadar eminse, o da aynı küstahça güvenle onun sevgisinden, ruh bağlılığından emindi. Marie'nin titreyen dudaklarıyla yakınan iniltilerini ta uzaklara, ona kadar yolladığından emindi. Bütün isteklerindeki birinci amacının kendi kaba kucaklamalarından ibaret olduğundan emindi.

Ulrik Frederik kalktığı zaman onu mavi odada bir şezlongun üzerinde yarı oturmuş yarı uzanmış bir durumda buldu. Rengi solgun, yüzü yorgun, gözleri kapalıydı. Yaralı elini oyalı bir mendile sarmış, kucağına gizlemişti. Ulrik Frederik bu eli tutmak istedi; ancak Marie yavaşça sol elini uzattı ve başını acılı bir gülümsemeyle arkaya doğru eğdi. Ulrik Frederik kendine uzatılan eli gülümseyerek öptü, dün akşamki durumu üzerine birkaç alaylı söz söyledi. İspanyollar içmekten anlamadıkları için orada bulunduğu bütün o zaman boyunca bir kez bile dilediği gibi sarhoş olamadığını söyleyerek özür diledi ve düşüncesini açıkça söylemek gerekirse, buradaki Johann Lehns ya da Bryhans Meyhanesi'ndeki hileli Alicante veya Malaga şaraplarını oradaki şeytan alası tatlı, halis içkilere yeğlediğini sözlerine ekledi.

Marie susuyordu.

Kahvaltı sofrası hazırlanmıştı. Ulrik Frederik yemek isteyip istemediğini sordu.

Marie bir şey yiyecek durumda değildi; kahvaltıyı yalnız yapmak zorunda kalacağı için kendisini bağışlamasını rica etti. Hiç iştahı yoktu, eli de çok acıyordu. Dün akşam elini çok zedelemişti.

Ulrik Frederik ne kadar suçlu olduğunu anlıyordu. Yaralı eli kesinlikle görmek ve öpmek için üsteledi. Ama Marie elini hızla giysisinin kıvrımlarının arasına sakladı ve onu, Ulrik Frederik'in deyişiyle,

korunmasız yavrusunu koruyan dişi bir kaplanın bakışlarıyla süzmeye başladı.

Ulrik Frederik bir hayli yalvardıysa da yararı olmadı. Sonra gülerek sofraya oturdu ve Marie'nin hiç hoşuna gitmeyen büyük bir iştahla kahvaltısını yemeye başladı. Bununla birlikte yerinde oturamıyor, her dakika pencereye koşuyor, dışarıya bakıyordu. Çünkü doğduğu kentteki bu cadde üstünde her olay ona son derece yeni ve garip geliyordu. Bu gidip gelmeler sırasında masanın üstünde olanların, yarısını odanın ötesine berisine taşımıştı. Bira bardağı pencerelerden birinin önünde, ekmek bıçağı başka bir pencerede, peçetesi altın yaldızlı konsoldaki vazonun üzerinde, gevreklerinden biri de köşedeki küçük masada duruyordu.

Sonunda kahvaltısını bitirerek pencerenin önüne oturdu; dışarı bakarak uzun süre Marie ile çene çaldı. Marie ise karşısındaki şezlongdan söylediklerine ya hiç ya da pek seyrek yanıt veriyordu.

Sonra Marie yerinden kalktı, Ulrik Frederik'in önünde oturduğu pencereye doğru yürüdü. İçini çekiyor ve üzgün üzgün dışarı bakıyordu.

Ulrik Frederik yakınan, acılı bir sesle: "Yaralı elinin üstüne üfleyeyim mi?" diye sordu.

Marie tek bir söz bile söylemeden elini saran oyalı mendili çekip attı ve kımıltısız bakışlarla dışarıyı seyretmeyi sürdürdü.

Ulrik Frederik: "Zavallı elcik, soğuk alacak" dedi ve bir an Marie'nin yüzüne baktı.

Marie görünüşte hiçbir şey düşünmüyormuş gibi yaralı elini pencerenin kıyısına dayamış, parmaklarını bir klavikordun tuşlarında gezdirir gibi ileri geri oynatıyor, güneşten gölge, sonra yeniden gölgeden güneşe uzatıp çekiyordu.

Ulrik Frederik hoşnut bir gülümsemeyle bu solgun, güzel eli seyrediyordu. Sanki pencere kıyısında neşeyle oynayan uysal bir kedi yavrusuydu. Bazen sıçramak ister gibi toparlanıyor, kendi çevresinde dönüyor, ara sıra kamburunu çıkarıyor, ekmek bıçağına doğru atılıyor, bıçağı oraya buraya yuvarlıyor, sonra yeniden geriye çekilerek büzülüyor, pencerenin önünde karnı üstüne yatıyor, sürünerek yavaş yavaş yeniden

bıçağa doğru gidiyor, yumuşak pençesiyle onu sapından yakalıyor, ağzını yukarıya kaldırıyor ve bıçak güneşte pırıl pırıl parlıyor. Sonra da bıçakla birlikte yerinden sıçrıyor…

Bu bıçak aynı anda Ulrik Frederik'in göğsü üstünde yukardan aşağı şimşek gibi ışıldadı. Fakat Ulrik, kendini eliyle koruduğu için yalnızca oyalı uzun kolluğunu kesti ve bir vuruşla bıçağı yana attı; duyduğu dehşetten bağırarak yerinden fırlamış, o sırada sandalye de arkaya doğru uçmuştu. Ve bütün bunların hepsi ani bir devinimle ve tek saniye içinde olup bitmişti.

Marie bir ölü gibi sapsarıydı. Ellerini göğsü üstüne bastırmış, bakışı yabanıl ve dehşet içinde, Ulrik Frederik'in oturmuş olduğu noktaya bakıyordu. Sonra göz kapakları düştü, dudakları hırçın, ölü bir kahkahayla kısıldı ve sessiz, görünmez eller tarafından çekiliyormuş gibi ağır ağır yere yığıldı.

Az önce bıçakla oynarken birdenbire Ulrik Frederik'in dantelli gömleğinin açık, göğsünün çıplak olduğunu fark etmiş, aynı anda elinde soğuk bir parıltıyla parlayan bıçağı bu beyaz göğse saplamak için, içinde delice bir istek duymuş, öyle de yapmıştı. Fakat amacı Ulrik Frederik'i öldürmek ya da yalnızca yaralamak değildi. Belki bıçağın soğuk ve göğsün sıcak oluşu ya da olasılıkla, elinin yaralı ve zayıf, göğün güçlü ve sağlam oluşu buna neden olmuştu. Ama asıl neden, başka türlü davranmasına olanak olmaması, istencinin bilincine ya da bilincinin istencine egemen olamamasıydı.

Ulrik Frederik, rengi uçmuş, ayakta duruyor, avuçlarıyla kahvaltı masasına dayanmış titriyordu. Titremesinden masa sarsılmakta, üstündeki takımlar birbirine çarpmaktaydı. Başka zamanlarda korku bilmez, cesareti kırılmazdı. Ama bu olay o kadar beklenmedik, o derece delice ve anlaşılmaz bir şeydi ki, şimdi karşısında pencerenin önünde cansız, devinimsiz yatan bu vücudu bir hayalet gören insanların duyduğu dehşetle düşünüyordu.

Burrhi'nin ona, tehlikenin bir kadın elinde şimşekleneceğinden söz eden sözlerini işitir gibi oldu. Dizlerinin üstüne düştü, dua etmeye başladı.

Dünyada onun için hiçbir mantıklı güven, hiçbir anlaşılır inanç kalmamış, hepsi bütün insani gerçeklerle birlikte yitip gitmişti. Çünkü

egemen olan Tanrı'ydı, egemen olan bilinmez ruhlardı. Her şeyin nasıl olacağını belirleyen göksel erkler ve belirtilerdi. Böyle olmasa Marie'nin onu istememesine ne gibi bir neden olabilirdi? Tanrım, onu niçin, hangi nedenle öldürmek isteyebilirdi? Niçin? Çünkü böyle bir şeyin olması gerekirdi. Olması gerekliydi.

Bıçağı yerden hemen hemen gizlice aldı. Kırdı ve parçalarını boş şömineye attı.

Marie hâlâ devinimsiz yatıyordu.

Acaba yaralanmış mıydı? Hayır yaralanmamıştı. Çünkü bıçak pırıl pırıldı, kendi kolluğunda da hiçbir kan izi gözükmüyordu. Ancak Marie o kadar kımıltısız, o kadar ölü gibi devinimsiz yatıyordu ki! Ona doğru koştu ve yerden kaldırarak kollarına aldı.

Marie içini çekiyordu. Gözlerini açtı. Dikilmiş, ölü bakışlarla ileriye doğru baktı; Ulrik Frederik'i süzdü ve kollarını boynuna dolayarak onu öpmeye, okşamaya başladı. Ama tek sözcük bile etmiyordu. Gerçekten mutlu ve neşeyle gülümsüyordu; ancak bakışlarında soru sorar gibi bir korku vardı. Bir şey arıyormuş gibi çevresine bakınıyordu. Sonra birdenbire Ulrik Frederik'i bileğinden yakaladı, yenlerini yokladı ve bunların yırtık, kolluğunun kesilmiş olduğunu görünce dehşetle haykırdı.

"Demek sonunda bunu yaptım!" diye umutsuzca bağırdı, "Tanrım, yüce göklerdeki Tanrım, aklımı koru, sana bunun için yalvarıyorum!" Ve Ulrik Frederik'e: "Ama niçin bana bir soru sormuyorsun? Beni niçin zehirli bir yılan gibi fırlatıp atmıyorsun? Ama gene de Tanrı tanığımdır, yaptığım şeyde benim ne günahım var, ne de bu işe katılımım. Bu öyle birdenbire oldu, bir şey beni öyle zorladı ki, sana en kutsal yeminlerle güvence veririm, sanki biri elimi yakaladı ve beni bu işi yapmaya yönlendirdi. Ama söylediklerime inanmıyorsun. Elbette, nasıl inanabilirsin?" ve arkasından ağlamaya, dövünmeye başladı.

Oysa Ulrik Frederik ona bütünüyle inanıyordu. Çünkü söyledikleri, kendi düşündüklerini var gücüyle destekliyordu. Onun için Marie'ye karşı gizli bir dehşet duymasına karşın onu okşuyor, tatlı sözlerle avutuyordu. Zavallı, yalnızca kötü ruhların elinde bilinçsiz bir oyuncaktı.

Ulrik Frederik, Marie'nin kendisine yeniden güven vermek için gün geçtikçe daha akıllı bir eş gibi davranarak büyük bir anlayış göstermesine karşın ona karşı duyduğu dehşeti yenemedi. Çünkü Marie yeniden görüştükleri o ilk sabah, Ulrik Frederik'in kalbini yeniden kazanmak için kendisine bütün tatlılığını göstermesini, çok sabırlı olmasını içinden ve bütün içtenliğiyle istemiş, ama yaptığı her şey bütünüyle ters sonuç vermişti. Marie'nin, her bakışı bir yalvarış, her sözü sessiz bir vaatti. Bin türlü küçük vesile, giyiniş ve davranışlarındaki dikkat, yaptığı zekice sürprizler ve gösterdiği sevecen ilgiyle günün her saatinde ona duyduğu içten aşkı ve özlemi itiraf ediyordu. Eğer o sabah geçen şeylerin Ulrik Frederik'teki anısını yenebilmiş olsaydı, utku kesinlikle onun olacaktı.

Ama bunun için karşısında başka, daha büyük düşmanlar vardı.

Ulrik Frederik, bir kralın evlilik dışı oğlunu asla kendilerine üstün tutmayan, etkili soyluların yaşadığı bir ülkeden, yoksul bir prens olarak gelmişti. Krallık yönetimi henüz çok genişti ve kralın ancak gücünden vazgeçmekle güç kazanabilen bir adam olduğu düşüncesi çok eski zamanlardan bu yana ülkede yerleşmiş bulunuyordu. Hükümdarların daha sonraki dönemlerde çevrelerini saran yarı tanrılık aylası, yeni güçlenmeye başlamasına karşın henüz zayıf, güçsüz ve krala çok yakın olanlardan başka kimsenin gözlerini kamaştırmıyordu.

Ulrik Frederik, Dördüncü Philip'in sarayına ve ordusuna böyle bir ülkeden gelerek girmiş, orada birçok armağan ve saygı gösterisiyle ağırlanmış; Grand d'Espagne rütbesini almış ve Don Juan d'Austria ile aynı düzeyde tutulmuştu. Çünkü İspanya kralı, onun kişiliğinde Üçüncü Frederik'e bağlılığını göstermeyi uygun görmüş, aşırı iyilik ve cömertliğiyle Danimarka'da olan hükümet değişikliklerinden hoşnut olduğunu ve kral Frederik'in güçlü hükümdarlar sırasına girmek için gösterdiği ve utkuyla taçlanan çabalarına verdiği değeri göstermek istemişti.

Ulrik Frederik kendi önemi hakkında beslediği kanıyı kökünden değiştiren bu saygınlıktan yücelmiş ve sarhoş, sıradan bir soylunun kızıyla evlenmekle ne kadar sorumsuz ve önlemsiz davranmış olduğunu çok geçmeden anlamıştı. Ülkesine dönerken kafasında bin bir türlü karmakarışık düşünce birbiriyle çarpışıyordu.

Marie'ye yaptığı budalalığı söyleyerek içini boşaltacak, ya onu yüksek bir düzeye çıkaracak ya da ayrılacaktı. Şimdi yaşamının Marie tarafından tehdit edildiği boş inancı da buna eklenince, ona soğuk ve resmi davranmaya, aralarındaki eski şairane ilişkileri yeniden canlandırmak için yapacağı girişimleri de, sonra zamanı gelince düşünmeye karar verdi.

Hiçbir zaman kötü bir gözlemci olmayan Üçüncü Frederik', çok geçmeden Ulrik Frederik'in evlilik yaşamından pek hoşnut olmadığını fark etti; bunun nedenini de çok iyi anlıyordu. Onun için her fırsattan yararlanarak Marie Grubbe'ye iltifat ediyor, onu başkalarının yanında üstün tutuyor, sevgi ve iyiliklerine boğuyor, böylece Ulrik Frederik'in gözünde saygınlığını artırmaya çalışıyordu. Ama bunların hiçbir yararı olmadı ya da kralın bu biçimde ayrıcalıklı davrandığı Marie'nin çevresinde kıskanç, uyanık bir düşman halkası oluşturmaktan başka bir işe yaramadı.

* * *

O yaz kral ailesi çoğu kez olduğu gibi Frederiksborg'da kalıyordu.

Ulrik Frederik'le Marie de aynı biçimde oraya göç ettiler; çünkü Saksonya Devlet Prensi, Prenses Anna Sofie ile nişanlanmak üzere gelince, eylül ve ekim aylarında yapılacak olan türlü eğlence ve gösterilerin düzenlenmesinde onların da yardım etmesi gerekiyordu.

Marie Grubbe, sabah gezintilerini ormanla küçük hayvanat bahçesinin kapısı arasındaki ağaçlıklı yolda yapmayı alışkanlık haline getirmişti.

Bugün de oradaydı.

Açık kırmızı giysisi, ağaçlıklı yolda, yolun zemini üzerinde ve yeşil yapraklar arasında parlıyordu.

Yavaş yavaş yürüyordu.

Ağır, kara bukleleri dağılan saçları üzerine inciden yapılmış ve dar bir şeritle yukarıya doğru bükülmüş, kenarında gümüş üstünde bir tek taştan başka süs olmayan siyah, zarif bir keçe şapkayı hafifçe oturtmuştu. Giysisinin bedeni, vücuduna bütünüyle yapışmış, gergindi; yenleri dirseklerine kadar dardı, dirseklerden sonra derin bir yırtmaçla aşağı doğru sarkıyordu. Yırtmacın üst tarafı sedef düğmelerle süslenmiş ve ten rengi ipekle kabartılmıştı. Sık oyalı kol kapakları içinde kolları çıplaktı. Arkadan

biraz yere sürünen etekliği yanlardan yukarı doğru kabartılmış, önde daha kısa ve yuvarlak pliler halinde yere iniyor, altından siyah, beyaz, verevli ipekten iç etekliği görünüyordu. Topukları üçgen köşeli siyah çoraplarıyla inci düğmeli ayakkabıları da uzun eteklerinin altından ancak fark ediliyordu. Elinde kuğu tüyleriyle işlenmiş, karga tüyünden bir yelpaze vardı.

Kapının hemen önünde durdu. Avuçlarını hohladı, ellerini önce bir, sonra öteki gözünün üzerine siper ettikten sonra bir dal kopardı; serin yapraklarını yanan göz kapakları üstüne bastırdı. Ama buna karşın ağlamış olduğu fark ediliyordu. Sonra küçük kapıdan içeri girdi, şatoya doğru yürüdü. Sonra geri döndü, yan yollardan birine saptı.

Koyu yeşil akça ağaçların oluşturduğu çitlerin arasından henüz kaybolmuştu ki, ağaçlıklı yolun üstünde acayip, sakat bir çift belirdi. Az önce ağır bir hastalıktan kalkmışa benzeyen bir adam, ağır ağır sallanarak yürüyor, eski moda kumaştan bir manto giymiş ve gözlerinin önünde büyük, yeşil bir şemsiye tutan bir kadına dayanıyordu. Adam sanki gücünün elverdiğinden daha hızlı yürümeye çalışıyor, kadın da onu tutuyor ve azarlayarak kısa, aksak adımlarla, onunla birlikte ilerliyordu.

Kadın "Haydi! Haydi!" diyordu, "bekle biraz, bacaklarını toparla! Yokuş aşağı giden çarpık bir tekerleğe benziyorsun. İnsanın bacakları illetli olursa biraz dikkat etmeli! Yavaş yürü! Lynge'deki o akıllı kadın da sana bunu söylemedi mi? İnsanın bacakları eski bir urgana döner de dik duramaz hale gelirse yuvarlana yuvarlana böyle başını alıp gider mi?"

Hasta adam, "Aman Tanrım! Bunlara da bacak denir mi?" diye inledi ve durdu. Çünkü dizleri titremeye başlamıştı. "Şimdi artık iyice gözden kayboldu" diyerek özlemle kapıya doğru bakıyor, "iyice gözden kayboldu, bugün araba gezintisi de yapılmayacak, Fourier söyledi bana, yarına kadar da yıl var" diyordu.

"Öyle, öyle! Zaman geçiyor, Danielciğim. Sen de bugün dinlenir, yarın bir o kadar daha güçlenmiş olursun. Onu bütün orman boyunca, birlikte aşağıdaki kapıya kadar izleriz. Yaparız bunu! Şimdi eve dönelim! Eve gidince yumuşak şezlonguna uzanır, bir testi biranı içersin. Birlikte iskambil oynarız.

Sonra efendileri yemek yiyince meyhaneci Reinholat da gelir, ondan yeni haberleri öğrenirsin. Arkasından seninle güneş batıncaya kadar usulüyle, namuslu bir parti iskambil oynarız. Evet, öyle yaparız Daniel'ciğim, öyle yaparız."

Daniel "Evet öyle yaparız, öyle yaparız" diye kadını yansıladı. "Hep iskambil oyunundan söz eder durursun. İnsanın kafası kaynar, kurşun dökülmüş gibi yanar, aklı da korkunç biçimde tehlikede olursa… Yardım et bana, yolun kıyısına gidip biraz oturayım… Öyle… Öyle… Ben kaçık mıyım, Magnille? Ha? Şişeye kapatılmış bir sinek gibi delirdim, değil mi? Tanrı belasını versin! Benim gibi yaratılmış zavallı ve sefil bir ucubenin, kambur sırtına bakmadan Prensin karısına aptalca âşık olması ve kendini hırpalaması akıllı bir insanın yapacağı iş midir? Doğru mu bu, Magnille? Gözlerim yerinden fırlarcasına onun ardından bakmam, sudan çıkarılıp toprağa atılan bir balık gibi onun düşleminin bir kırığını yakalamak için durmadan ağzımı açıp kapamam, bastığı yerlerdeki toprağı öpmem doğru mu? Akıllıca bir iş mi bu, soruyorum sana? Ah! Magnille, o düşler olmasa, düşümde onun üstüme eğildiğini, beyaz elini sızlayan göğsümün üstüne koyduğunu ya da öylece devinimsiz yattığını, öylece sessiz soluk aldığını ve cansız, bırakılmış olduğunu ve ayrıca onu benden başka koruyacak kimse bulunmadığını görmesem… Ya da bir ışık halinde önümden uçup gitmese, çıplak bir zambak gibi… Ama bunların hepsi düş, hepsi saçma, hepsi duman ve içi boş köpüklerden ibaret…"

Yürümeyi sürdürdüler.

Kapının önüne gelince durmuşlardı.

Daniel, kollarıyla kapıya dayandı, çitlerin arasından yukarıya doğru baktı.

"Orada, içerde o!" diyordu.

Hayvanat bahçesi, havasında gün ışığı, ağaçlarında güneşle aydınlık ve sessizdi. Yol üstünde küçük taşlar ve çakıllar ışıkları titrek demetler halinde yansıtıyor, havada uçuşan örümcek ağları parıldıyor, yere akça ağaçlardan hafif bir hışırtıyla solmuş goncalar dökülüyor; bu sırada şatonun beyaz güvercinleri, çelik kanatlarının üstünde güneşin altını parıldayarak, mavi göklerin yücelerinde halkalar çiziyordu.

Uzakta çalınan bir lavtadan neşeli bir dans şarkısının hafif ezgileri duyuldu.

Daniel "Deli herif!" diye mırıldandı. "İnanılacak şey mi bu, Magnille, insan Hindistan'ın en değerli elmas ve incilerine sahip olur, sonra da bunun değerini bilmeden incik boncuk arkasından koşar mı? Bir Marie Grubbe'yi, bir de Fiedel-Karen'i düşün! Akıllıca bir iş mi bu? Şimdi onu avda sanıyorlar. Öyle sanıyorlar; çünkü ruhsatsız bir avcı tutmuş, onun için avlanıyor. Sonra vurduğu düzinelerle çulluk, bıldırcınla eve dönüyor. Bu arada da Lynge'de adi bir orospu, bir rezille içiyor, eğleniyor. Tuh sana, tuh! Cehennemin denizi örtsün bu çirkef işi! Sonra o pırlantayı da başkalarından öylesine kıskanıyor ki, bir gün bile gözünü ondan ayıramıyor. Oysa…"

Yapraklar arasında bir hışırtı oldu ve Marie Grubbe kapının öteki yanında, tam karşısında ayakta duruyordu.

Az önce bahçedeki yan yollardan birine saptığı zaman aşağıya kadar inmiş, içinde sığırlar ve Esrom develeri bulunan çitli bölmeye uğramış, oradan da durdukları kapının çok yakınındaki eğlence köşküne kadar yürümüştü. Burada Daniel'in Magnille'ye söylediği sözleri duydu. "Kimsiniz siz? Söylediğiniz şeyler doğru mu?" diye sordu.

Daniel öylesine titriyordu ki, kapının önünde güçlükle ayakta durabiliyordu.

"Adım Daniel Knopf, sayın bayan, deli Daniel" diye yanıtladı. "Siz onun yaptığı gevezeliklere değer vermeyin. Yerden bitmiş bitmemiş ne varsa, hepsi karmakarışık onun dilinin ucundan dökülür, akar; bunların hepsi dil talaşı, dil kırması ve yine dil kırmasından başka bir şey değildir."

"Yalan söylüyorsunuz, Daniel."

"Aman Tanrım, elbette yalan söylüyorum, bu da olasılıkla yeterlidir. Çünkü sayın bayan, burası" eliyle başını göstererek, "burası öylesine çökmüş bir yer ki, sanki Kudüs'ün yıkımı burada oldu. Yadsı, Magnille, söylediklerimi nazikçe yadsı ve Sayın Bayan Gyldenlöve'ye benim ne kadar delirmiş olduğumu söyle… Sıkılmana gerek yok. Tanrım, hepimizin ufak tefek eksiklikleri, yanlışları olur. Söyle, Magnille ona bizim ancak Tanrı'nın bizi delirttiği kadar deli olduğumuzu söyle."

Marie, Magnille'ye dönerek : "Bu adam gerçekten deli mi?" diye sordu.

Magnille şaşırmış, eğilip büzüldü; parmaklığın arasında Marie'nin etek ucunu yakalayıp öptü. Çok korkmuştu. "Ah! Hayır, hayır, çok şükür deli değil" dedi.

Daniel "O da aynı biçimde deli" dedi ve eliyle havada bir yuvarlak çizerek "Biz iki deli, elimizden geldiği kadar birbirimize uyduk, bu pek istediğimiz gibi olmadı ama Tanrım, elbette deliler de görür, deliler de yürür ve birbirlerine yardım ederek mezara kadar giderler. Ama öldükleri zaman onlar için çan çalınmaz, çalınmamalıdır da. Bundan başka bu dostça ilginize çok teşekkür ederiz, çok teşekkür ederiz, Allaha ısmarladık."

Marie Grubbe "Durun!" dedi, "siz deli değilsiniz, öyle gözükmek istiyorsunuz; söylemeniz gerek, Daniel, sizin hakkınızda kötü düşünmemi ve sizin o adını söylediğiniz kimseyle eşim arasında aracılık yaptığınızı sanmamı mı istersiniz?"

Daniel eliyle özür dilemek isteyen bir hareket yaptıktan sonra "Ben zavallı delinin biriyim" diye inledi.

"Tanrı sizi bağışlasın Daniel, bu yaptığınız insanı utandıracak bir oyun. Oysa ben sizi çok, çok daha iyi bir insan olarak tanıyordum."

Daniel: "Sahi mi? Bu söylediğiniz gerçekten doğru mu?" diye bağırdı, gözleri sevinçten parlıyordu. "Öyleyse yeniden aklım başıma geldi. Sorun, sorun, ne isterseniz sorun bana!"

"Söylediklerinizin doğruluğundan emin misiniz? Yanılıyor olmayasınız?"

Daniel gülümsüyordu.

"Kocam bugün de orada mı?"

"Yoksa avda mı?"

"Evet!"

"Öyleyse doğru."

Marie biraz durduktan sonra, " Sözünü ettiğiniz o kadın nasıl biri? Söyleyin biliyorsanız" diye yeniden söze başladı.

"Kısa boylu, sayın bayan, çok kısa boylu, bir elma gibi yuvarlacık, rengi de kırmızı. Geveze, neşelidir de. Hep güler, çok konuşur."

"Ne tür bir aileden bu kadın?"

"İki üç yıl önce bir Fransız oda uşağıyla evlenmişti, adam ülkesinden kaçtı, onu yalnız bıraktı. Ama yalnızlığı uzun sürmedi; tersine borçlu bir savaş çalgıcısıyla Paris’e gitti. Orada, ayrıca Brüksel'de yaşadı. Sonra bu yıl Paskalya Yortusu sıralarında yeniden ülkeye döndü. Yaradılıştan uyanık kafalı bir kadındır. Sarhoş olduğu zamanlar dışında, hal ve tavrı hoştur. Onun hakkında bütün bilgim bundan ibaret."

Marie: "Daniel…" dedi ve duraksayarak sustu. Daniel ince bir gülümseyişle, "Daniel, size şimdi ve sonsuza kadar sağ eliniz kadar bağlıdır."

"Öyleyse bana yardım edecek misiniz? Bana bir… bir araba ve size haber gönderir göndermez kendisine güvenebileceğim bir arabacı sağlayabilir misiniz?"

"Evet, sağlayabilirim, bunu sağlayabilirim. Haberinizi aldıktan sonra bir saat geçmez, Hermann Bleideckerlerin barakası önündeki çayırda bir araba hazır olur. Buna güvenebilirsiniz, sayın bayan."

Marie, bir an düşündükten sonra:

"Yine görüşeceğiz" dedi ve Magnillei başıyla dostça selamladıktan sonra ayrıldı.

Daniel "Bu kadın bütün güzelliklerin hazinesi değil mi, Magnille?" diye bağırdı ve Maire'nin kaybolduğu yola hayran hayran baktı. Sonra neşeyle "Hem öyle soylu bir gururu var ki! Ah Daniel'in kendisi için nasıl deli olduğunu bilse, beni ayakları altına alır, topuklarını aşağılayarak kafama vurur, en büyük düşüklüklerin tozları içine atardı… O kadar güzel, o kadar görkemli ki, onun için yüreğim parçalanıyor! Onun bana güvenmesi gerek! Gururunun görkemli dalını yere eğmesi gerek… Ama bu konuda öyle büyük bir haz, öyle eşsiz bir mutluluk var ki Magnille."

Sonra birlikte topallaya topallaya oradan ayrılıp gittiler.

Daniel'le kız kardeşinin Frederigsborg'a gelmeleri şöyle olmuştu: Zavallı Kurzbold, Stataf-Kruz'daki o sahneden sonra Marie'ye delice âşık olmuştu. Bu, boş düşlemlerden başka hiçbir şey beklemeyen, istemeyen, hiçbir şey ummayan zavallı, düşsel bir aşktı. Bundan başka da hiçbir şey değildi. Kurduğu düşlemleri bir azıcık yaşam ışığıyla renklendirmek için gerekli olan biricik gerçek de Marie Grubbe'yi ara sıra önünden süzülüp giderken uzaktan ya da yakından görmesiydi. Ancak Gyldenlöve yolculuğa gidip de Marie artık evden hiç çıkmaz olunca, ona karşı duyduğu özlem büyümeye başladı, gittikçe arttı. Neredeyse deli olacak duruma geldi. Sonunda da hastalanıp yatağa düştü.

Sonra, güçten düşmüş, bitmiş bir durumda ayağa kalkınca Gyldenlöve eve dönmüş bulunuyordu. Marie'nin yanında çalışan ve Daniel'in koruduğu bir kızdan, Marie ile kocasının pek geçinemediklerini öğrendi. Bu haber umutsuz tutkusuna yeniden besin oldu, onu yeniden besledi ve bu inanılmaz düşsel aşkı doğal olmayan, bol bir besinle gürbüzleştirdi. Daha doğru dürüst ayakta duracak ya da yürüyebilecek kadar hastalığını yenememişti ki, Marie'nin Frederiksborg'a gittiğini öğrendi. O da arkasından gitmek zorundaydı, bekleyemezdi. Tam şifa bulabilmek için Lynge'de oturan bilge bir kadına gitmek istediğini, kız kardeşi Magnille de kendisine eşlik edecek olursa onun da bu kadından hasta gözleri için öneriler elde edebileceğini söyledi. Tanıdıkları, dostları da bu düşünceyi akla uygun buldular ve Daniel ile Magnille böylece Lynge'ye geldi.

Daniel, Gyldenlöve'nin Fiedel-Karenle ilişkisini burada keşfetti. İçini Magnille'ye burada açtı, ona acayip aşkını anlattı. Marie'nin onun için ışık ve yaşam olduğunu, ancak onun yakınında yaşayabileceğini söyledi. Ve aklıyla gönlünü bütünüyle dolduran o kimseye yakın olabilmek için Frederiksborg köyüne kendisiyle birlikte gelmesini yalvararak rica etti.

Magnille, Daniel'in bu isteğine boyun eğdi. Frederiksborg'da bir yer kiraladılar. Şimdi de günlerdir Marie Grubbe'yi tek başına yaptığı gezintilerinde uzaktan uzağa izliyorlardı.

İşte, Marie ile rastlaşmaları böyle olmuştu.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Birkaç gün sonra, öğleden önce Ulrik Frederik Lynge'ye gelmişti.

Fiedel-Karen'in oturduğu evin önündeki küçük bahçeye uzanmış, bir elinde bir gül çelengi tutarken, öbür eliyle köşedeki fındık fidanlarının altında duran küçük beyaz bir fino köpeğini ya kandırarak yanına çağırmaya ya da oradan uzaklaştırmaya çalışıyordu.

"Boncoeur! Petit, petit boncoeur! Gelsene küçük çapkın, hadi nazlanma gel, küçük deli… Ah, Boncoeur, hayvan seni! Küçük köpeğim benim. Uğursuz inatçı alçak!"

Karen pencereye oturmuş gülüyordu.

Köpek gelmiyor, Ulrik Frederik onu kandırmaya çalışıyor, sövüyordu.

"Amy des morceaux delicats" (1) diye Karen şarkı söylüyor, elindeki dolu şarap kadehiyle ona işaretler yapıyordu.

"Et de la débauche polie,

Vien noyer dans nos vins Muscats

Ta soif et ta melancolie." (2)

Çok neşeli, çok ateşliydi. Söylediği şarkının bazı ezgileri, yanlışlıkla, söylenmek istenen şeyden daha yüksek anlamlar kazanıyordu.

Sonra köpeği kandırarak pencereye kadar kucağında götürdü, çiçek demetini hayvanın kulakları arasına bastırdı, kendi yere çökerek yukarıya, Karen''e uzattı.

"Adorable Vénus, reine des coeurs, je vous prie accepter de ton humble eselave ce petit agneau innocente, couronné de fleurs…" (3)

Aynı anda Marie Grubbbe bahçe kapısını açarak içeri girdi. Ulrik Frederik'i diz çökmüş bir durumda, gülmekte olan o şırfıntıya bir gül çelengini ya da ne olduğunu kestiremediği başka bir şeyi uzatırken görünce sarardı. Eğildi, yerden bir taş aldı ve var gücüyle kadına fırlattı. Ama taş açık olan pencereye rastladı ve camlar şangırdayarak yere döküldü.

Karen, kulakları tırmalayan bir sesle bağırarak kaçmıştı. Ulrik Frederik korkuyla kadının arkasından bakıyordu. O telaş anında köpeği kaybetti. Ama gül çelengi elinde duruyor, onu öfkeyle ve şaşırmış bir durumda elleri arasında çevirip duruyordu.

Marie "Alacağın olsun, alacağın olsun! Bu kez isabet ettiremedim ama onun da sırası gelecek!" diye bağırıyordu. Saçlarının arasından başı yakutla süslü, uzun, kalın, çelik bir iğne çıkardı. Onu bir hançer gibi elinde tutuyor ve garip bir biçimde tepinerek, adeta sıçraya sıçraya eve doğru koşuyordu. Sanki önünü görmüyor gibiydi. Çünkü dosdoğru koşamıyor, kapının önünde güvensiz eğriler çiziyordu.

Ulrik Frederik onu orada yakaladı.

Marie neredeyse ağlamaklı bir sesle "Elindeki çelenkle kesme yolumu!" diye söylendi, sonra içeriye girebilmek için kendini sağa sola atarak, gözleri kapıya saplanmış bir durumda:

"Sen böyle birine çelenkler örüyorsun, gül çelenkleri… Evet… Buraya gelince nazik bir çoban oluyorsun. Hani kavalın nerede? Kavalın yok mu?" diye yineledi ve Ulrik Frederik'in elindeki çelengi çekip alarak yere fırlattı, ayaklarıyla ezerken, "Bir de değneğin olmalı senin, Amaryllis gibi ipek fiyonklu bir değneğin olmalı!" diye söyleniyordu. Sonra hançer yerine kullandığı iğneyi batırarak Ulrik Frederik'e gözdağı verdi ve "Bırak geçeyim diyorum sana!" diye bağırdı.

Ulrik Frederik Marie'yi iki bileğinden yakalamış, tutuyordu: sert bir sesle: "Yine batırmak mı istiyorsun?" diye sordu.

Marie yüzüne baktı. Oldukça yavaş bir sesle:

"Ulrik Frederik", dedi, "ben Tanrı ve insanlar önünde senin karınım; beni artık neden sevmiyorsun? Gel benimle, bırak o içerdeki, olduğu gibi kalsın, sen benimle gel! Benimle gel sen, Ulrik Frederik, seni ne kadar ateşli bir aşkla sevdiğimi, senin için nasıl sararıp solduğumu, acı bir özlem çektiğimi biliyorsun! Söylediklerimi işitiyor musun? Gel benimle!"

Ulrik Frederik yanıt vermiyordu. Marie'ye kolunu verdi, bahçeden dışarıya çıkardı, hemen oracıkta duran arabasına götürdü. Binmesi için yardım etti. Sonra öne doğru yürüdü, atların çevresini dolandı, koşum

takımlarını inceledi, kayışlardan birinin düğümünü sıkıştırdı. Bir şeyleri düzeltmesi için arabacıya aşağıya çağırdı ve ön tarafta dururken adama bir şeyler fısıldadı:

"Yerine oturur oturmaz atları koşabildikleri kadar süreceksin; eve varıncaya dek bir dakika bile durmayacaksın, anladın mı? Sen beni iyi tanırsın."

Arabacı yerine tırmandı; Ulrik Frederik birlikte binecekmiş gibi yaparak arabanın kapısına doğru yürüdü. Kamçı atların sırtında şaklayınca geriye doğru sıçradı ve araba hareket etti.

Marie, bir an arabacıya durması için buyruk vermeyi, dizginleri yakalamayı ya da dışarıya atlamayı düşündü. Ama üstüne bitkinlikten gelen bir sessizlik çökmüştü. Gözleri ileriye dalmış, arabanın çılgınca gidişine dikkat etmeden öylece dingin yerinde oturup kalmıştı.

Ulrik Frederik yeniden Fiedel-Karen'in yanına dönmüştü.

* * *

Ulrik Frederik akşam eve döndüğü zaman biraz sıkıntılıydı. Doğrudan doğruya bir korku duymuyordu. Ama üstünde, kaçınılması mümkün olmayan birçok tatsızlık, aksilikle karşılaşmaya yargılı ve bunlarla karşılaşacağına kesin olarak inanan insanların gergin, sinirli hali vardı.

Marie hiç kuşkusuz krala duyduğu acıyı anlatmış, yakınmıştı. O da kendisine, sonuna kadar sabırla dinlemek zorunda kalacağı birtakım can sıkıcı serzenişlerde bulunacaktı. Marie erdemleri yaralanan insanların görkemli sessizliğiyle susacak, kendisi de bunu yapmacıklı davranışlarla görmezlikten gelecekti. Şatoda çok neşesiz, sıkıcı bir biçimde acılı duracak, olup bitenleri bilmeyen ama her şeyi sezen saray hanımları bir şey söylemeden oturacaklar, ara sıra yavaşça içlerini çekip başlarını yukarıya kaldıracaklar ve onu tatlı serzenişli, bağışlayıcı, iri gözlerle süzeceklerdi. Ah, hepsini biliyordu: Kraliçenin zavallı yaverinin daracık kafasını büyük yürekli bir bağlılık ve kahramanca bir özveri kalesiyle süslemek isteyeceğini, gülünç cesaretiyle ondan, Ulrik Frederik'ten yana çıkacağını, yüzüne nazikçe sözler, saygılı ve avutucu budalalıklarla bağıracağını, bu sırada açık renkli, su gibi mavi, küçücük gözleriyle, o çelimsiz giyimiyle ona açık açık şöyle diyeceğini biliyordu: "Bakın, herkes ondan yüz

çevirdiği halde ben çevirmiyorum. Kralın öfkesine neden olmak, kraliçenin gözünden düşmek gibi tehlikelere göğüs gererek bu terk edilmiş adamı ben avutuyorum. Göğsümü bağlılıkla ona ben siper ediyorum…" Ah bütün bunları, bunların hepsini, hepsini ne kadar iyi biliyordu!

Fakat yanılıyordu.

Kral onu Latince bir atasözünü yineleyerek kabul etmişti. Bu, neşesi yerinde olduğunun kesin işaretiydi. Marie ise ayağa kalkmış, olasılıkla her zamankinden biraz daha soğuk, biraz daha ölçülü, ama kesinlikle beklediğinden farklı bir biçimde ve her zamanki gibi ona elini uzatmıştı.

Sonra yalnız kaldıkları zaman da ona Lynge'deki karşılaşmalarını anıştıracak tek sözcük bile etmemişti. Ulrik Frederik şaşırıyor, bu garip sessizliğe ne anlam vereceğini kestiremiyordu.

Bir şey söylemiş olsaydı çok daha hoşnut olacaktı.

Yeniden barışmak için konuşma vesilesi mi bulmalı, sustuğu için teşekkür mü etmeli, yoksa pişman olmuş ve işlediği suçun karşılığını ödemeye hazır bir insan rolü mü oynamalıydı?

Böyle bir şeyi denemeye pek cesaret edemiyordu. Çünkü Marie'nin ara sıra gizlice ona baktığını, soğuk, hemen hemen alaycı bir inceleme ve şaşkınlıkla dolu gözlerindeki garip anlamla, dingin, aşağı gören, insanın içine işleyen bakışlarla onu süzdüğünü fark ediyordu. Tavırlarında ne küçücük bir öç alma isteği ya da bir nefret belirtisi, ne küçük bir üzüntü ya da yakınma isteği, ne de yenilmiş bir üzüncün ürperişi vardı. Bunlara benzer bir şey yoktu, hiçbir şey yoktu!

Onun için cesaret edemedi ve hiçbir şey konuşmadılar.

Bununla birlikte ilerleyen günlerde tedirginlik içinde bütün bunları düşündü; içinde, bu konulara ilişkin bir açıklama elde edebilmek için yakıcı bir istek duyuyordu.

Ancak bu istediği olmadı. O söylenmemiş yakınmaların, mağaralarındaki karanlık hazineleri üstüne oturmuş ejderhalar gibi Marie'nin kalbinde çöreklendiğini düşünmekten kendini alamıyordu. Bu hazineler yılan yavruları gibi çoğalıp büyüyordu. Ejderhalar oturdukları görkemli, karmakarışık hazinelerin üstünde sessiz ama durmadan

büyüyerek bir kıvrımdan başka bir kıvrıma kayar, başlarını halkalana halkalana yukarıya doğru kaldırırken, onlar da kimi altın bir sak üstünde yükselen kan kırmızı yakutlar gibi, kimi soğan biçiminde yuvalarında genişleyip büyüyen soluk renkli "ayn-üş-şems" taşları gibi durmadan irileşiyor, çoğalıyorlardı.

Evet Marie'nin ondan nefret ettiği, gizlice öç alma istekleri beslediği kesindi. Çünkü kendisine uygun gördüğü biçimde bir aşağılamanın unutulmasına olanak yoktu. Ulrik Frederik ise, onun kendisinden tutkuyla öç almak isteyeceğini varsayıyor, bunu Marie'nin ona karşı el kaldırışıyla ve Burrhi'nin vaktiyle yaptığı uyarılarla bir araya getirince Marie'den eskisine oranla daha çok çekiniyor, yaşam yollarının ayrılmasını daha çok istiyordu.

Fakat Marie öç almayı düşünmüyordu. Onu da, Fiedel-Karen'i de unutmuştu. Çünkü o sınırsız tiksinme anında aşkı sönmüş, hiç iz bırakmadan sönmüş, toz toprak içinde patlayıp sönen parıltılı bir köpük gibi yok olmuştu. Artık parlaklığı da yoktu. Yansıttığı küçük görünümler içinde parıldayan o uçucu renkler de artık yok olmuştu. Hepsi yok olmuştu. Ve bu görünümleri, görkemi ve tedirgin güzelliğiyle o bakışları artık özgürdüler. Çevreye özgürce bakıyor ve bu köpüğün aynası içinde yankılanan renkli dünyaya, dünyadaki uzak yerlere, ta uzaklara bakıyorlardı.

* * *

Şatodaki yabancıların sayısı gün geçtikçe artmıştı. Bale provaları tam hızla ilerliyordu. Kısmen ders vermek, kısmen de en güç rolleri üzerlerine almaları için dans hocası Pillay ile oyuncu Kobbereau, Frederiksborg'a getirilmişlerdi.

Marie Grubbe de balede oynayacaktı. Bu nedenle yapılan provalara o da katılıyordu. Lynge'de geçen o günden bu yana daha hareketli, daha meclis sever, uyanık bir insan olmuştu.

Eskiden çevresindekilerle olan ilişkisi oldukça dıştandı. Ondan bir şey istenmediği, dikkatini çekecek ya da onun da katılmasını gerektirecek bir şey olmadığı zamanlar hemen kendi küçük dünyasına çekilir, dışarıda bulunanları oradan ilgisizce izlerdi.

Oysa şimdi tersine, herkesle bir arada yaşıyordu. Eğer çevresindekiler o günlerde türlü türlü yenilik ve değişiklikle iyice ilgili olmasaydı, Marie

Grubbe'nin ne kadar değişmiş olduğunu şaşırarak göreceklerdi. Davranışlarına dingin bir güven gelmiş, konuşması neredeyse öfkeli denebilecek bir incelik kazanmış, tavırlarında zeki bir gözlem yeteneği belirmişti.

Fakat kimse bunun farkında değildi. Yalnızca Ulrik Frederik kendisinin ara sıra Marie'ye yabancı, tanımadığı bir kimseymiş gibi hayranlıkla baktığını fark ediyordu.

Ağustos ayında gelen yabancılar arasında Marie'nin akrabalarından biri de vardı. Bu, kız kardeşinin kocası Sti Hög'dü.

Geldikten birkaç gün sonra bir öğle sonu geç vakit ormandaki bir tepenin üstünde birlikte oturuyorlardı. Tepeden köy görünüyor, daha ileride güneşin kızıllığıyla yanan düz kırlar, ta uzaklara kadar uzanıyordu.

Başları üstünden ağır ağır geçip giden yağmur bulutları gökyüzünde toplaşmakta, topraktan solmuş, ayrı kurumuş otlar yaşam suları bittikten sonra soluk alamıyormuş gibi acı, pörsük bir koku yükselmekteydi.

Aşağıda, yol kavşağındaki değirmeni ancak kımıldatabilecek kadar hafif esen rüzgârın soluğu ağaç tepelerinde gamlı fısıltılar çıkarıyor, sanki orman çıkardığı bu seslerle tutuşan güneşten ve yaz yangınından yakınıyordu… Sararmış, kurumuş olan çayırlar da yakınmalarını acıma duygusu uyandırmak için yaralarını açan dilenciler gibi gökyüzünün bakışları önüne çırılçıplak seriyorlardı.

Bulutlar gittikçe sıkışıyor, toplaşıyor, tek tek, iri yağmur damlaları, ansızın yapraklar ya da saplar üstüne dökülüyor, sonra bir an için yana kayıyor, titriyor ve ortalığı birdenbire yeniden sessizlik kaplıyordu. Kırlangıçlar alçaktan, adeta yere sürünerek uçuyor, akşamın mavimsi sisleri, yakındaki köyün kara saz damlalarını tüllere sarıyordu.

Yol boyunca ağır aksak bir arabanın ilerlediği görülüyor, tepenin eteklerindeki çepeçevre dar keçi yollarından kesik kesik gülüşmeler, neşeli konuşmalar, ipek ve yelpaze hışırtıları, küçük fino köpeklerinin havlayışları ve kuru dalların çıkardığı çatırtılar duyuluyordu.

Orada bulunanlar ikindi gezintisine çıkan saraylılardı.

Marie ile Sti Hög onlardan ayrılmış, tepeye çıkmışlardı. Şimdi, dik yokuşu tırmanmaktan solukları kesilmiş, sessizce uzaklara bakıyorlardı.

Sti Hög bu sıralarda otuzunu biraz geçmişti. Uzun boylu, zayıf bir adamdı. Saçları kırmızıydı; uzun bir yüzü vardı. Rengi soluk, yüzü çilliydi. İnce, açık sarı kaşları, parlak açık gri gözlerinin üstünde kemerleniyordu. Gözkapaklarının bütünüyle pembe olan rengi ve gözlerini ağır ağır kırpması ya da belki de başkalarına oranla daha uzunca süre kapalı tutması yüzünden gözlerinin yorgun ve ışıktan ürken bir hali vardı. Alnı yüksekti, kaşlarına doğru fazlaca yuvarlak ve aydınlıktı. Burnu dar, hafif kemerli, biraz uzuncaydı; çenesi hem fazla uzun, hem de fazla sivriydi. Ağzıysa son derece güzeldi. Dudaklarının rengi çok taze, çizgileri oldukça duru, dişleri küçük ve beyazdı. Ama ağzına o olağanüstü özelliği veren bu değildi. Asıl neden, garip bir biçimde hüzünlü ve acımasız olan gülümsemesiydi. Kimi çok şehvetli insanlarda görülen bu gülümseyişte, susuzluk içindeki isteklerle başkalarını aşağı gören bir yorgunluk hali bir arada bulunuyordu. Bu gülümseme tatlı ezgiler gibi duygulu ve sevdalı olduğu kadar, doyumdan gelen ve yırtıcı hayvanların dişlerini, korkudan titreyen avlarına taktıkları zaman boğazlarından çıkardıkları boğuk homurdanışlara benzeyen korkunç ve kana susamış bir anlam taşıyordu.

O zamanlar böyle görünüyordu.

"Madam" diyordu, "Siz İtalya'da, orada birçok yerde bulunan manastırlardan birine sığınarak iyi ve güvenli bir yaşam sürmeyi hiç düşünmediniz mi?"

"Hayır! Tanrı korusun! Ben bu gibi Katolikçe düşüncelere nasıl kapılabilirim?"

"Demek ki çok mutlusunuz, sayın akrabam? Öyleyse içtiğiniz yaşam içkisi de taze, temiz. Bu içkinin dilinizin ucunda bıraktığı lezzet de tatlı demek? Kanınızı ısıtıyor, düşüncelerinize kanat veriyor. Ama mümkün mü bu? Bu içki uzun zaman durduğu için bozulmasın, acımasın, öyle mi? İçinde vıyıldayıp kaynaşan kurtlardan, yılanlardan hiç bulanmamış olsun? Öyleyse ben sizin görünüşünüze aldanmışım."

Marie, "Evet, siz bu sözlerinizle, bir şeyler itiraf ettirmek için beni kandırmak istiyorsunuz" diyerek Sti Hög'ün doğrudan doğruya yüzüne baktı

ve güldü.

Sti Hög gülümsüyordu. Marie'yi çimenlerin üstündeki bir sıraya götürdü. Oturdular.

Marie'yi dikkatle süzüyordu. Sonra duraksayarak ve görünüşte şaşırmış, susmak mı yoksa konuşmak mı gerektiğini kestiremeyen bir tavırla ağır ağır konuşmaya başladı:

"Biliyor musunuz, Madam" diyordu, "yaşadığımız bu dünyada karaduygulular topluluğu adı verilen gizli bir topluluk vardır, bunu biliyor musunuz? Bunun üyeleri doğuşları, yaradılışlarının özelliği bakımından öteki insanlardan farklıdır. Yürekleri daha büyüktür, kanları daha hızlı akar. Hep daha fazlasına, daha çoğuna özlem, istek duyarlar. İstekleri sıradan insan kalabalıklarında olduğundan daha güçlü, özlemleri daha yabanıl, daha ateşlidir. Bunlar pazar günü doğan çocuklar gibi çeviktirler, gözleri daha açık, duygu ve duyuşları daha incedir.

Başkaları, yaşamın bütün sevinç ve zevklerini yalnızca kaba elleriyle avuçladıkları halde onlar bu zevkleri yüreklerinin olanca gücüyle içerler."

Bir an sustu, şapkasını eline alıp parmaklarını sorgucu üzerinde oynatarak gezdirmeye başladı. Sonra kendi kendine konuşur gibi, daha alçak bir sesle sözünü sürdürdü:

"Ama güzellik ve görkemden sayılabilen, o her şeyden duyduğumuz haz, insanın hiçbir zaman gereği gibi kavrayamadığı, ruhumuzun en derin coşkularından gelen büyük haz, o birçokları için ancak boş saatleri öldürmeye ya da iğrenç zevk düşkünlüklerine yarayan gizli istekler ve düşüncelerden duyulan haz, bu gibi insanların ruhlarına bir ilaç, tatlı bir merhem olur. Bu türden hazlar, yapraklarından bal damlayan biricik yaşam çiçekleridir ve o kimseler günlük besinlerini bunlardan alır. Onun için yaşam ağacı üzerinde kararmış yapraklar ve kurumuş dallar altında hiçbir zaman bulamayacakları çiçekleri arayıp seçerler. Fakat o başkaları dediğimiz kimselerin üzüntü ya da umutsuzluk gizlenen bu büyük hazlar hakkında ne kadarcık bilgileri vardır?"

Bir kötülükten çekinircesine gülümsedi ve sustu.

Marie ilgisiz bir tavırla başka yana bakarak, "Ama niçin?" diye sordu, "niçin dikkatleri yalnızca bu dünyanın zevk ve sevinçlerine yönelen, üzüntü veren, güç olan şeylere bakmayan kimselere karaduygulu adını veriyorsunuz?"

Sti Hög omuzlarını silkti, bu konu üzerinde fazla konuşmuş olmaktan yorulmuş, sözü kesmek ve kalkmak istiyormuş gibi yaptı.

Marie "Ama niçin?" diye yineledi.

Sti Hög isteksiz ve soru soran bir tavırla Niçin mi?" dedi. "Çünkü dünyanın bütün hazları uçucu, geçici, eksik ve düzmecedir. Çünkü bu an içinde görkemli bir gül gibi çiçeklenen her haz, güz gelince ağacında kurur, dökülür. Çünkü tazeliğinin yoldan çıkmış bolluk ve bereketi içinde güzelliklerle parıldayan her yüce yaşam zevki, bizi henüz sağlıklı kollarıyla kucaklar kucaklamaz, hemen ölümün soluğuyla zehirlenir ve onun daha dudağımız değince geçici gereksinimleri içinde sarsıldığını duyumsarız. Böyle bir şeye haz diyebilir miyiz? Bu düşünce kırmızı bir pas gibi mutlulukla parıldayan her saatimizi yiyip bitirmez mi? Evet, öldürücü bir don gibi ruhun yoldan çıkmış her duygusunu kökleriyle birlikte dondurmaz, öldürmez mi?"

Yerinden fırladı ve heyecanlı tavırlarla Marie'ye seslenerek konuşmayı sürdürdü.

"Şimdi siz onlara niçin karaduygulu adını verdiğimi sanıyorsunuz? Eğer bütün hazlar, onlara elimizi uzatır uzatmaz kabuğundan soyunur, iğrençliğe dönüşürse, bütün neşeler, yalnızca sevincin acılı bir son soluğuysa, bütün güzellikler geçiciyse, bütün mutluluklar yok olup gidiyorsa…"

Marie'nin önünde bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. Marie:

"Anlıyorum, sizde manastıra gitme düşüncesini uyandıran nedir, anlıyorum" dedi ve gülümseyerek önüne baktı.

"Bu böyle, Madam! Bazı zamanlar sessiz bir manastır hücresine kapatılmış ya da yüksek bir kuleye hapsedilmiş olduğumu düşlerim. Bana sanki demir parmaklıklı penceremin arkasında yapayalnız oturuyormuşum ve yalnızlık dilsiz, devinimsiz ama güçlü dallar gibi ruhuma dolanarak

salkımlarının donmaya başlayan özsuyunu kanıma akıtırken çevremde ışığın sönüşünü, karanlığın ortalığı kaplayışını seyrediyormuşum gibi gelir."

"Ama ah biliyorum, bütün bunların yalnızca yalan ve düşlem olduğunu çok iyi biliyorum. Yalnızca hiçbir zaman benim varlığıma egemen olamayacak, ben yanan bir ateş, kızıl bir kor gibi yaşama yöneleceğim; yeniden yaşamın anlamını kavramak için çırpınacağım. Ama siz, benim bütün bu vaazlarımdan hiçbir şey anlamıyorsunuz. Gidelim, ma chère. Rüzgâr iyice durdu, neredeyse yağmur yağmaya başlayacak."

"Ama hava açıyor. Ufukların çepeçevre aydınlandığını görmüyor musunuz?"

"Tersine, ortalık gittikçe kararıyor."

Marie, "Bence hayır" diyerek ayağa kalktı. Sti Hög:

"İzninize güvenerek ant içebilirim ki, söylediğim doğru" dedi. Marie yokuş aşağı koşmuştu. Arkasına dönerek: "İnsanın cennet ülkesi, istencindedir. Siz de buraya, kendi cennetinize inin" diye seslendi.

Aşağıya indikleri zaman Marie şatodan uzağa giden yan yollardan birine saptı, Sti Hög de onu izliyordu.

Sti Hög düşüncelere dalmış gözüküyor, aralanan konuşmalarına yeniden başlamak istemediği izlenimini veriyordu. Bunun üzerine Marie,

"Dinleyin" dedi, "siz aslında benim hakkımda iyi şeyler düşünüyorsunuz, Sti Hög; ama ben havadan anlamadığım gibi, bana söylenen şeyleri de anlamam."

"Anlarsınız ya…"

"Ama sizin bana söylediklerinizi değil…"

"Anlarsınız."

"İşte ant içiyorum ki hayır!"

"Eğer arkasından yumruk gelmezse, antla bir insanın gözünü çıkarmak mümkün değildir, bunu biliyor musunuz?"

"Öyle olsun! Siz istediğiniz şeye inanın. Ama ben Tanrı biliyor ya, bir insanın üstüne neden ve nasıl olduğunu bilmeden çöken o ağır, sessiz üzünçleri yeterince tanıyorum. Bay Jens her zaman bu acının, dindar ruhların gerçek yurdu olan gökler ülkesine karşı duyulan özlemden geldiğini söylerdi; ancak buna ben pek inanmıyorum. İnsan özlem duyuyor, dertlenip üzülüyor ve kendini avutabilecek bir umut ışığı bulamıyor. Hayır, hayır bulamıyor! Ben bu yüzden ne kadar gözyaşı döktüm! Yüreğimizden hastalanmanız o kadar anlaşılamayacak derecede güç, yok edici bir şey ki, insanı düşüncelerden yorgun düşürüyor, bizi dünyaya geldiğimize pişman ediyor. Ancak buna karşın beni düşündüren, üzen, hiçbir zaman mutluluğun ve dünyanın geçici oluşu değil. Hayır, hiçbir zaman! Bunun nedeni bütünüyle başka bir şey! Bu öyle bir şey ki… Evet, bu acıya bir ad vermek, tek sözcükle olanaksız ama öyle sanıyorum ki bu, daha çok yaradılışımızın gizli bir eksikliğinden geliyor; ruhumuzda bizi başkalarından farklı bir insan yapan, onlara bakınca bizi daha değersizleştiren bir karanlıktan geliyor…"

"Hayır! Bunu sözcüklerle anlatmak son derece güç. Herkese göre değişen bir şey bu. Bakın, eskiden dünya ve yaşam bana anlatılamayacak kadar görkemli, güzel gelirdi, ama acıda, ama sevinçte… Yaşama ve dünyaya katılmayı her türlü ölçünün üzerinde tatlı, son derece zevkli bulurdum. Yalnızca sevinsem de, acı da çeksem, karnaval eğlencelerinde ya da maskara alaylarında olduğu gibi, görünüşte değil, bütün yüreğimle sevinmek ya da acı çekmek isterdim. Yaşamın beni öylesine güçle yakalamasını isterdim ki, ya ona baş eğeyim ya da yüceleyim ve bana baş eğdiren ya da beni yücelten güçten başka hiçbir şey için düşüncemde yer kalmasın! Acı çektiğim zaman eriyip gideyim ya da sevince neşeden alev alev yanayım! Ah, siz bunu hiçbir zaman kavrayamazsınız! Ben zafer arabası üstünde kentin sokaklarında dolaştıran bir Romalı savaşçı olsaydım, zaferin ve alkışın, gururun ve coşkunluğun, gücün ve onurun ta kendisi olmak, göklere haykıran bir tek ezgide bütün bunların hepsini olmak isterdim ve ancak öyle olmak isterdim! Yoksa bindiği araba acınacak bir onur düşkünlüğü ya da soğuk bir gurur içinde yuvarlanan ve kendisine kıskanarak bakan kalabalık önünde, içinde duyduğu görkemli gururu düşünen ve omuzlarını yumuşak atlaslar örter, alnında taşıdığı çelengin serinliğini duyarken, bütün bu kıskançlık dalgalarının ayaklarına yüz sürdüğünü tasarlayan biri gibi değil…"

"Şimdi beni anlıyor musunuz, Sti Hög? Sanırım yaşamak budur! Özlemini çektiğim yaşam budur! Ama benim için hiçbir zaman böyle bir yaşam söz konusu olamayacak! Biliyordum, belirsiz, anlaşılmaz bir biçimde bunda kendimin suçlu olduğumu biliyordum. Bana öyle geliyordu ki, ben kendi kendime karşı bir günah işledim ya da kendim yanlış bir yol tuttum. Hiçbir şey bildiğim yoktu; ama bana öyle geliyordu. Ses vermesi yasak olan ve ses verdiği takdirde içimde onarılması hiçbir zaman mümkün olmayacak bir şeyi kırarak yaşam kapılarını bana yeniden açmaya asla güç bulamayacağım biçimde kapayacak, beni dışarıda bırakarak içerden gelen neşe seslerini kapı önünde dinlemeye zorlayacak ve bir sakat hizmetçi kız gibi kimse tarafından aranıp çağrılmamaya neden olacak bir tele dokunmuştum."

Sti Hög, "Siz mi?" diye şaşkınlıkla bağırdı. Sonra birdenbire yüzü değişti ve bütünüyle değişik bir sesle şöyle sürdürdü: "Hayır, hayır, şimdi anlıyorum" ve Marie'ye doğru bakıp başını sallayarak, "Aman Tanrım, bu gibi şeylerde insan kendini ne kadar kolay aldatabiliyor! Düşüncelerimiz doğru yolu ne kadar ender olarak bulabiliyor! Ne yol ne iz biliyor, gözlerimiz kapalı, koşup duruyoruz. İze benzer bir şey görünce de, bildiğimiz yollardan birine çıkmış gibi seviniyoruz. Yoksa yanlış mı düşünüyorum, ma chère? Gerek siz gerekse ben, her ikimiz de karaduygumuzun nedenini araştırırken aklımıza rastlantı sonucu geliveren ilk düşünceyi biricik açıklama biçimi sanarak alkışlamıyor muyuz?

Bizim söylediğimiz şeyler üstünde düşünmemiz gerekmez miydi? Benim dünya ve dünyada olan her şeyin geçiciliği, süreksizliği üzerine düşüncelerle ezilmiş bir halde yolumu şaşırdığımı, sizin de sevgili akrabam, kapıların kapandığını, ışıkların söndüğünü sanan, bırakılmış olduğuna inanmış, artık hemen hemen hiçbir umudu kalmamış biri olduğunuza inandığınızı, düşünmemiz gerekmez miydi?

"Fakat bütün bunların büyük bir önemi yok. Sanki bu konu üzerinde konuşmaya başlayınca, kendi sözlerimizden kendimiz sarhoş oluyoruz, bizi yöneten bir tek düşüncenin çevresinde inatla dönüp duruyoruz."

Aşağıdaki yolda demin yanlarından ayrıldıkları saraylılar göründü. Onları izleyerek şatoya döndüler.

Eylülün yirmi altıncı günü akşam saat yedi buçuktu. Atılan toplar ve gürültüyle bir bayram havası çalan trampetler, kral ve kraliçenin, Saksonya Devlet Prensi Johann Georg ile sayın annelerinin eşliğinde geldiğini haber veriyordu. Ülkenin en kibar kadın ve erkekleri, başlarında Prens Johann Georg ve annesi olduğu halde şatodan çıkmış, başlamak üzere olan bale danslarında bulunmak üzere bahçeye iniyorlardı.

Yakılan katran alevleri, şatonun bahçeye bakan kırmızıya boyanmış önyüzünü kıpkızıl aydınlatıyor, porsukları, kayın ağaçlarını tunç renginde kızıllaştırıyor, bütün yüzler koyu, güçlü ve sağlam bir renkle parıldıyordu.

Erguvan rengi giysiler giymiş kargılı askerler, iki sıra olmuşlar, ellerinde tuttukları çiçeklerle süslü mumları gecenin karanlığına doğru kaldırıyor, yere ve ağaçların sararmış yaprakları arasına konmuş aynalı fenerler, taç biçiminde ışıklar ve içinde reçine, ateş yanan kaplar karanlığı dağıtıyor, yaklaşan görkemli alaya pırıl pırıl bir yol açıyordu.

Işıklar altın renkli kıvılcımlar ve sırma teller halinde parıldıyor, gümüşlerin ve çiçeklerin üstünde yankılanıyor, ipek yakalar, ipek etekler üstünden aydınlık demetler halinde yere akıyordu.

Sanki koyu renkli atlasların üzerine soluk kırmızı çiğ damlaları üflenmişti. Yakutlar ve elmasların üstünde ışıklar bembeyazdı; yıldız yıldız parlayıp sönüyorlardı. Kırmızılar sarılarla sarmaşıyor, gök mavisi koyu renklerin içine fışkırıyor, deniz yeşili beyazlarla menekşe mavilerinin arasında göz alıyor, mercan kırmızısı siyah ve leylakların içine siniyor ve sarı esmerlerle pembeler, çelik mavisiyle erguvanlar iç içe kaynaşıyor, açık koyu her türlü renk dalga dalga akıyordu.

Alay geçti. Aşağıda yolun üstünde dal dal sık beyaz tüyler alacakaranlığın içinde hâlâ salınıp duruyorlardı…

Oynanmakta olan oyun ya da balenin adı "Orman Sevinci"ydi.

Sahne bir ormanı gösteriyordu:

Kendi de bir avcı olan Christian, ağaçların altına oturmuş, avcılık yaşamından duyduğu sevinci belirtiyor, sahnede salına salına gezinen bayanlar, menekşelerin kokusundan söz eden şarkılar söylüyor, çocuklar ağaçların arasında saklambaç oynuyor, küçücük sevimli sepetlerine koca

yemişleri topluyor, neşeli kentliler havanın açıklığına seviniyor, iki delişmen yaşlı köy kadını da âşıkane tavırlar takınarak güzel köy delikanlılarını izliyorlardı.

Sonra orman tanrıçası, erden Diana yanında haşmetli Prenses Anne Sofie ile uçarak geldi. Kralın oğlu hayran ayağa kalkmış, bütün saray halkı neşeyle el çırparken kızlara iki eliyle öpücükler gönderiyordu.

Orman tanrıçası bir şiir okuyor, âşığı prens de sayın anne ve babasının ellerini coşkun bir şükran ve neşe içinde dudaklarına götürüyordu.

Tanrıça daha henüz kaybolmuştu ki, köylü adamla köylü kadın sahnede göründüler ve aşkın verdiği mutluluk üzerine bir düet söylemeye başladılar.

Bundan sonra birçok neşeli sahne arka arkaya birbirini izledi, üç genç erkek çimenlerin üstünde eğleniyor, süsleniyor, dört subay şakalar yapıyor, iki uşak neşeyle pazardan eve dönüyor, bir bahçıvan yamağı şarkı söylüyor, bir ozan okumaya başlıyor, sonunda ellerinde türlü acayip çalgılar bulunan sekiz kişi ortaya çıkarak çok açık saçık parçalar çalıyorlardı.

Şimdi son sahne başlamıştı.

Haşmetli Prenses Anne Sofie, Friderica, Amalie'den başka Bayan Wilhelmina Ernestina, Bayan Gyldenlöve ve yedi güzel soylu genç kız, on bir çoban kızı rolünde göründüler.

Bunlar büyük bir sanatla bir köy dansı yapıyorlardı. Bu oyunda ötekiler aşk düşüncelerine dalmış çalınan neşeli menüete katılmadığı için Madam Gyldenlöve'ye şakalar yapıyor, ona takılıyor ve özgürlüğü bırakarak boynunu aşkın boyunduruğuna bıraktığı için de alay ediyorlardı. Ancak bu sırada Madam Gyldenlöve öne doğru ilerledi. Prens Anne Sofie ile birlikte yaptığı zarif bir dansla ona aşkın verdiği büyük mutluluk ve neşeyi anlatmış oldu. Sonra hep birlikte neşeli bir dansa başladılar. En güç dönüşlerin üstesinden başarıyla geliyorlardı. Sahnenin arkasında görünmeyen koro da, yaylı sazlarla çalınan güzel bir müzikle birlikte, onları öven bir şarkıya başladı:

"Ey siz ünlü periler, ölümlü tanrıçalar

Esin verir kahraman ruhlara erdeminiz.

Hatta Tanrılara da geçer sözünüz sizin

Güzel süslerinizi dans edip gösterirsiniz.

Bu çeviklik de elbet ondan verilmiş size

Yücesiniz hepiniz, görkemli, güzelsiniz.

Tanrısal olan sizde eşsiz güzelliğiniz

Sizi överken yüce bir güce hayranız."

Bale bu şarkıyla sona erdi. Herkes bahçeye dağılmış, ışıklarla donatılan ağaçlıkta geziniyor ya da güzelce düzenlenmiş mağaralarda dinleniyorlardı. Bu sırada İtalyan ya da İspanyol meyve satıcısı kılığına sokulmuş soylu çocukları, başlarında taşıdıkları sepetlerle çevreye şarap, çörek ve şekerleme dağıtıyorlardı.

Şimdi oyuna katılanlar da seyircilerin arasına karışmış, gösterdikleri büyük başarı ve sanat yeteneğinden dolayı kutlamaları kabul ediyorlardı. Ama herkes, Kral oğlu ve Prenses Anne Sofie'den başka kimsenin, rolünü Madame Gyldenlöve kadar güzel oynamadığında düşündeşti. Gerek Majesteler, gerekse devlet prensinin karısı, Marie'ye karşı saygı ve hayranlıklarını belirtiyorlar, kral da bu rolü Matmazel Labarre'ın bile bu kadar büyük bir başarı, bu kadar incelikle oynamayacağını söylüyordu.

Aydınlatılmış yollarda, bahçeye bakan salonlarda şenlik gecenin geç vaktine kadar sürdü. Keman ve flütlerle dans havaları çalınıyor, zengin sofralarda konuklara şölen yemekleri, içkiler sunuluyordu. Şenlik, hatta denizin üstüne kadar yayılmıştı. Donanma kandilleriyle aydınlatılmış gondollardan yankılanan neşeli gülüşler, bahçenin içlerine kadar duyuluyordu.

Her yan, özellikle ışıkların yandığı, sazların çalındığı yerler insanla doluydu. Işıklardan uzak düşen yerler daha ıssızdı. Ama bütünüyle karanlık ve çalgı seslerinin yaprak fısıltıları arasında iyice duyulmadığı yerlerde bile neşeli öbekler, sessiz çiftler dolaşıyordu. Evet, bahçenin doğu yanındaki en uzak mağarada bile bir konuk tek başına oturmuştu. Ancak neşesiz görünüyordu. Mağaranın üstündeki sık yaprakların arasına asılmış olan aynalı lamba, onun karanlık yüzü ve çatık kaşlarının üzerine titrek ışıklar serpiyordu.

Kaşları açık sarıydı.

Ve bu konuk Sti Hög'dü.

Kendi kendine:

"E di persona

Anzi grande, che no, di vista allegra.

Di bionda chioma, e colorita alquanto." (4)

diye mırıldanıyordu.

Son dört beş günü hep Marie Grubbe ile birlikte geçirmiş olması cezasız kalmamıştı. Marie onu tam anlamıyla kendine âşık etmişti. Ancak hiçbir zaman bu kadar sevmemiş, hiçbir zaman bu kadar yumuşak, tatlı ve cesaretsiz olmamıştı. Onu umutsuzluğa düşüren şey, Marie Grubbe'nin, Ulrik Frederik'in karısı olması değildi. Ama bu cesaretsizliği, sevgisinin özelliğinden geliyordu. Bu kendisinin de acı acı söylediği gibi, bir çocuk aşkıydı. Bu aşkta o kadar az tutku olmasına karşılık korku ve hayranlık da vardı. Bunlar da bir tür tutkuydu.

Marie'ye karşı ateşli, acı veren bir istek duyuyor, onun duygularıyla birlikte duygulanmak, düşlerini birlikte görmek, acılarına katılmak, onun cesur düşüncelerini paylaşmak için sayrılı bir istekle yıpranıyor; bundan başka bir şey düşünmüyordu. Dans ederken ne kadar güzel, ama kendisine ne kadar yabancı ve uzaktı! Göz kamaştıran yuvarlak omuzları, dolgun göğsü, zarif, endamlı bacakları onu adeta ürkütmüştü. Marie'yi daha da yetkinleştiren, daha da güzelleştiren bütün bu vücut görkemi önünde korku duyuyordu. Bu görkem onu ürpertiyor, soluğunu kesiyor, onun büyüsüne kapılmaya cesaret edemiyor, kendi tutkusundan, içini alev alev yakıp duran o öldürücü ateşten de korkuyordu. Çünkü o kolları kendi boynuna dolanmış, o dudakları kendi dudaklarına kapanmış düşünmek bir delilikti, delice bir düşlemdi. O ağzı…

"Paragon di dolcezza!

……………….

… bocca beata,

… bocca gentil, che può ben dirsi

Conca dIndo odorata

Di perle orientali e pellegrine

E la porta, che chiude,

Ed apre il bel tesoro,

Con dolcissimo mel porpora mista." (5)

Bir an için bir acı duyuyormuş gibi oturduğu sıradan kalktı. Hayır, hayır bu olamazdı! Yeniden o eski baş eğen, sessiz aşkına sarıldı; düşleminde kendini onun önünde yerlere atıyor, aşkının umutsuz olduğuna tekrar tekrar, yeniden inanıyor, onun ilgisizliğini gözünün önüne getiriyordu… Mağaranın kapı kemeri altında ışıklı endamı, dışarıdaki karanlıkla karşıtlık oluşturarak ayakta duran Marie Grubbe'yi karşısında gördü.

Marie bütün geceyi tuhaf, mutlu bir ruh durumu içinde geçirmişti. Kendisini güvende, güçlü, sağlıklı duyumsuyordu. Şenlik çok görkemli, müzik güzeldi, erkekler onu iltifat ve hayranlıklarına boğmuşlardı… Ve bütün bunların üzerinden, ayaklarının altına serilmiş erguvan bir halı üstünde yürür gibi geçmişti. Sanki kendi güzelliğine âşık olmuştu, sanki kendi güzelliğinden sarhoştu. Sanki yüreğindeki kan, bol ve pırıl pırıl dalgalar halinde dudaklarına kadar geliyor, orada güzelliğinin bir gülümseyişi, gözlerinde ışık, sesinde çınlayan bir uyum oluyordu. Ruhunda her şeye doymuş bir sessizlik, düşüncelerinde bulutsuz bir gök açıklığı, ruhunda eşsiz bir genişleyiş ve ferahlık, güç ve uyumun verdiği bir mutluluk duygusu vardı.

Hiçbir zaman bu akşamki kadar güzel olmamıştı. Dudaklarında mutluluğun verdiği coşkun bir gülümseme, bakışlarında, yüz çizgilerinde bir kraliçenin mağrur erinci görülüyordu. Şimdi de bu durumuyla mağaranın kapı kemeri altında, ışıklı endamı dışarıdaki karanlıkla karşıtlık oluşturarak, öylece ayakta duruyordu. Gözlerini indirerek Sti Hög'e doğru baktı ve onun kendisine umutsuzlukla yükselen hayran bakışlarıyla karşılaştı. Ona doğru eğildi, beyaz elini acıyarak saçlarının üstünde gezdirdi ve onu öptü. Bu bir aşk öpüşü değildi; hayır, hayır, bir kral, iyilik ve

sevgisinin bir belirtisi olarak sadık uyruklarından birine nasıl değerli bir yüzük armağan ederse, o da Sti Hög'ü aynı dingin halle, aynı cömertlikle öpmüştü.

Ama sonra! Bunu yaptıktan sonra birdenbire kendine olana güvenini yitirdi. Kızardı ve gözlerini yere doğru eğdi.

Sti Hög onu şimdi yakalasaydı, bu öpüşe bir kraliçe bağışını aşan bir anlam verseydi, Marie'yi sonsuza değin yitirmiş olacaktı. Ama öyle yapmadı; Marie'nin önünde sessizce diz çöktü; elini aldı, şükranla dudaklarına götürdü; sonra saygıyla yana çekildi ve şapkasını çıkararak, yerlere kadar eğilerek onu derin bir saygıyla selamladı. Marie Grubbe mağrur adımlarla önünden geçerek mağaradan dışarı çıktı, karanlıkta kayboldu.

ON İKİNCİ BÖLÜM

1664 yılının Ocak ayında Ulrik Frederik Norveç'e genel vali atanmıştı. Aynı yılın nisan ayı başında da oraya gitmek üzere yola çıktı.

Marie Grubbe yanındaydı.

Aralarındaki ilişki son zamanlarda pek de düzelmemişti: yalnızca birbirlerini anlayamadıklarında, sevmediklerinde anlaşmış bulunuyorlardı, bunun sonucu olarak da birbirlerine karşı aşırı derecede resmi davranıyorlardı.

Aggershu'da ev tutup yerleştikten sonra bir buçuk yıl kadar bu biçimde yaşadılar. Marie ilişkilerinde hiçbir değişiklik olmasını istemiyordu. Ama Ulrik Frederik o niyette değildi: Çünkü karısına yeniden âşık olmuştu.

Marie Grubbe bir kış günü öğleden sonra kararan bir akşam saatinde, öteden beri "enfiye kutusu" adı verilen küçük bir odada tek başına oturuyordu.

Hava sert, fırtınalıydı; gök bulutlarla kaplı, karanlıktı. Eriyen iri kar parçaları, küçük pencere camlarının köşelerine yapışıp kalıyor, tirşe rengi camları hemen hemen yarısına kadar örtüyordu.

Yüksek duvarların arasından burgaçlar yapan ıslak ve soğuk bir rüzgâr esiyor, sağanaklar çıldırmış gibi ileriye doğru saldırıyor, kapıları gümbürdetiyor, sonra birdenbire ıslıklı havlayışlarıyla yeniden yukarı doğru atılıyorlardı. Karşıdaki çatıların üstünden gürültüyle aşağıya doğru akan sağanaklar, çatlayan dalgalar gibi duvarlara, pencerelere çarpıyor, sonra birdenbire yeniden kayboluyorlardı. Bunları başkaları izliyor ve şömineye doğru homurdanarak öylesine saldırıyorlardı ki, alevler korkuyla titreşiyor, odunlardan çıkan beyaz dumanlar, dalga yeleleri gibi şöminenin ağzında korkuyla büzülüyor, kıvranıyorlardı. Bunlar odanın içine atılmaya hazırdılar; ama arkasından hemen, ince, mavi renkte, hafif kıvrımlar halinde bacadan yukarıya doğru koşuşuyor, arkalarından alevler çatırdıyor, yabalar dolusu kıvılcımı oynaya sıçraya bacanın içine doğru peşleri sıra yolluyordu. Ateş ancak bundan sonra keyifle yanmaya başlamıştı; külün ve kömürlerin üstüne keyifli mırıltılar çıkararak rahatça yayılıyor, akkayınların ta özlerine kadar sevine sevine dalıyor, kızıl tüylü bir kedi gibi geriniyor, mırıldanıyor,

sonra alev alev yanarak kararmış yumruları, bir kulaç uzunluğundaki odunları maskaralıklar yaparak neşeyle yalayıp geçiyordu.

Bu neşeli ateş küçük odayı kırmızı ışıklı ve sıcak soluğuyla doldurmuştu. Pırıl pırıl bir yelpaze gibi döşemelerin üstünde oynuyor, akşamın dingin alacakaranlığını önüne katmış oraya buraya sürüklüyordu. Bunlar sanki korkuyla titreyen gölgeler gibi sağa sola kaçışıyor, oymalı sandalyelerin arkasına saklanıyor ya da köşelere yığılıyor, sonra da incelerek, uzayarak çatı kirişlerinin arkalarına gizleniyor ya da yamyassı olarak büyük konsolun altına sokuluyorlardı.

Sonra şömine birdenbire gürültü çıkararak, sıcaklığı da ışığı da kendine doğru emip çekti. Karanlık bütün odaya sevinçle yayılmış, ocaktaki ateşe kadar her yeri, her köşeyi kaplamıştı. Ama arkasından kor ateşin aydınlığı yeniden döşemelere dökülmeye başlayınca alacakaranlık dört bir yana kaçışmaya başladı. Arkasından parıltılar da kayboldu; karanlık, duvarlara, kapılara, tavana kadar yayılıyordu. Artık hiçbir yerde güven kalmamıştı. Böylece her şeyi o yiyip bitiriyor, ağaca çıkan bir kedi gibi duvarlara, tavana tırmanıyor, yerde titreyen alevlerin parıltısı da ağacın altında dönen bir köpek gibi ileri geri koşarak, sıçrayarak, oynayarak çevrede dört dönüyordu. Karanlık, kadehler, gümüş sağraklar arasında konsolun üstünde de rahata kavuşamıyordu. Çünkü yakut kadehler, mavi sağraklar ve yeşil şarap bardakları renk renk ışıklarını yakmış, onu kıvılcımlı parıltılarıyla tutunduğu yerlerden çıkarıp atıyorlardı.

Dışarıda fırtına da durmuş, ortalık gittikçe kararıyordu. Ama içerde ateş alev alev yanıyor, ışıklar oynuyor ve Marie Grubbe şarkı söylüyordu. Bazen şarkıların sözlerini anımsadığı gibi söylüyor, bazen de yalnızca ezgiyi mırıldanıyordu. Lavtası elindeydi; ama çalmıyordu. Yalnızca ara sıra tellere dokunuyor, tek tük duru ve uzun, yankılar yapan sesler çıkarıyordu.

Bunlar oturduğumuz odayı ısıtan, vücudumuza rahatlık veren küçük, gamlı, hüzünlü şarkılardı. Ezgileri dalga dalga akarken hüzünlerinin rahatlığı içinde kendi kendilerini söyleyen, insanın sesine neşeyle kabaran, bir dolgunluk veren şarkılardı. Marie tam şömineden gelen alevlerin ışığı içinde oturmuş, çevresini kızıl aydınlıklar sarmıştı. Rahat rahat, hiçbir şey düşünmeden şarkı söylüyor, adeta kendi sesiyle kendisini okşuyordu.

O sırada küçük kapı açıldı, Ulrik Frederik, uzun boyuyla içeriye doldu.

Marie hemen şarkısını kesti.

Ulrik Frederik rica eder gibi saygılı bir tavırla ona doğru yürüdü ve tatlı, serzenişli bir sesle: "Ah, Madam", dedi, "eğer sizi varlığımla rahatsız edeceğimi bilseydim…"

"Yok, hayır ben şöyle, düşlemlerimi canlı tutmak için bazı şarkılar söylüyordum…"

Ulrik Frederik, "Bunlar güzel düşlemler miydi?" diye sordu ve şömineye doğru eğilerek ellerini ocağın önündeki siperin bakırdan yapılmış kırmızı, parlak topuzları üstünde ısıttı.

Marie: "Gençlik düşlemleri" diye yanıt vererek parmaklarını lavtanın telleri üstünde gezdirdi.

Ulrik Frederik: "Evet, insan kendini hangi yaşta duyumsarsa o yaştadır" dedi ve gülümseyerek Marie'ye baktı.

Marie bir an sustuktan sonra, birdenbire "İnsan çok genç olabilir ama yıllanmış eski günleri de düşleyebilir" dedi.

"Burası ne güzel, mis gibi kokuyor… Ama Madam, izninizle sormak istiyorum, sizin bu eski düşlemlerinizde ben kulları da bir rol oynuyor muyum?"

"Ah, hayır!"

"Oysa bir zamanlar…

"O da bütün geçen zamanlar içinde bir zamandı."

"Evet Madam, bütün bu geçen zamanlar içinde öyle güzelleri de olmuştu ki, ben o zamanlar sizin için çok, çok değerliydim. Anımsar mısınız, evlenmemizden yaklaşık bir hafta kadar sonra, bir akşam saatiydi. Hava fırtınalıydı, kar yağıyordu…"

"Tıpkı şimdiki gibi."

"Siz şöminenin önünde oturmuştunuz."

"Tıpkı şimdiki gibi."

"Evet, ben dizinize yatmıştım, siz de o sevgili ellerinizle saçlarımı okşuyordunuz."

"Evet, o zamanlar siz beni seviyordunuz."

"Ah, tıpkı şimdiki gibi… Siz… siz de yüzünüzü bana doğru eğmiş, ağlıyordunuz. Yanaklarınızın üzerine yaşlar dökülüyor, yüzümü öpüyor ve bana, yüreğinizin derinliğinde benim için Tanrı'ya dua ediyormuş gibi, tatlılıkla, heyecanla bakıyordunuz. Anımsıyor musunuz, sonra boynumu ısırmıştınız?"

"Evet, doğru… Tanrım, o zaman sizi ne kadar seviyordum, sayın kocam! Merdivenlerden mahmuzlarınızın sesini duyunca, kulaklarım uğuldamaya başlar, tepeden tırnağa kadar titrer, ellerim buz gibi olurdu. Sonra içeri girip de beni kollarınıza aldığınız zaman…"

"Acıyın, Madam!"

"Ah… Ama bunlar çoktan sönmüş bir aşkın ölü anılarından ibaret."

"Ah, sönmüş mü diyorsunuz Madam? Bu aşk şimdi eskisinden daha güçlü yanıyor."

"Hayır, o benim gözümde artık geçmiş, sayısız günlerin soğuk külleriyle örtülüdür."

"Fakat bu küllerin içinden bir Anka kuşu gibi eskisinden daha ateşli, daha güzel olarak uçup yükselebilir… Söyleyin, olamaz mı bu?"

"Hayır, aşk nazlı bir çiçeğe benzer, eğer bir gece onu don vurur, yüreğine soğuk değerse, dalları ve kökleriyle birlikte ölür."

"Hayır, aşk Jericho (6) gülü denen bitkiye benzer; kuraklık olursa kurur, içine büzülür. Ama arkasından bol çiçekleriyle tatlı, sevimli bir gece gelince, yeniden bütün yapraklarını açar, eskisi gibi yeniden yeşerir, tazelenir."

"Olabilir, bu dünyada türlü türlü aşk vardır."

"Onun da türlüsü var, doğru… bizim aşkımız da böyle bir aşktı."

"Sizin aşkınızın da böyle olduğunu bana şimdi söylüyorsunuz. Ama benimki asla, hiçbir zaman böyle bir aşk değildi."

"Öyleyse siz hiçbir zaman sevmediniz."

"Sevmedim mi? Öyleyse benim nasıl sevmiş olduğumu size anlatayım… Frederigborg'daydık…"

"Ah Madam, hiç acımıyorsunuz!"

"Hayır, hayır, onu söylemek istemiyorum… Evet Frederigborg'daydık. Ah, benim orada neler çektiğim hakkında siz pek az şey biliyorsunuz. Bana karşı olan aşkınız eskisi gibiydi. Hasta çocuğuna bakan, onun üstüne titreyen bir anne gibi korkuyla ürpere ürpere, aşkınızın üstüne titriyordum. Sonra soğuk bakışlarınızdan bu aşkın solmaya başladığını, öpüşlerinizden nabzının zayıfladığını görünce acıdan ölecek duruma gelmiştim.

Uzun geceler sabahlara kadar onun için ağladım. Bir annenin saat geçtikçe ölen, sönüp giden çocuğu için yalvardığı gibi Tanrıya yalvardım. Acı içinde kıvranırken bir yardım, bir avuntu arıyor, hastalanan aşkınız için bir ilaç bulmaya çalışıyor; gizli çarelerden, aşk iksirlerinden söz edildiğini duyunca bunları sağlıyor ve kuşkulu bir umutla kahvaltınıza, akşamları içtiğiniz şaraba karıştırıyordum. Göğüslüğünüzü üç kez büyüyen ayın ışığına koydum ve üstüne de üç kez düğün ilahisini okuyup üfledim. Yatağınızın iç yüzüne kendi kanımla haç biçiminde on üç yürek resmi çizdim… Ama hiçbirinin yararı olmadı, sayın kocam! Çünkü sizin aşkınız öldürücü bir hastalığa tutulmuştu… Görüyorsunuz, sizi ben böyle sevmiştim."

"Ah, hayır Marie! Benim aşkım ölmedi, yeniden dirildi o; dinleyin beni sevgilim, dinleyin! Çünkü o zaman ben kör olmuştum, bir delilik nöbeti beni yere sermişti. Ama Marie, şimdi önünüzde diz çöküyor, bakın, sizi yeniden kazanmak için nasıl yalvarıyor, önünüzde nasıl inliyorum! Ah, o zaman aşkım yeni yürümeye başlayan bir çocuk gibiydi; ama şimdi büyüdü, bir erkek oldu. Ah, kendinizi güvenle onun kollarına bırakın ve size şu haç üzerine, erkeklik onurum üzerine ant içiyorum ki, bu aşk sizi bundan böyle hiçbir zaman bırakmayacaktır!"

"Susun, susun! Hiçbir yararı yok bunların!"

"Ah, inanın bana Marie!"

"Aman Tanrım, ben size inanıyorum; içimde küçücük, en küçük bir kuşku bile yok! Size bütünüyle, bütünüyle inanıyorum! Aşkınızın büyüklüğüne, gücüne inanıyorum; ama benim aşkıma gelince… Siz onu kendi ellerinizle boğdunuz. O şimdi bir cesetten başka bir şey değil! Yüreğiniz onu ne kadar yüksek bir sesle çağırırsa çağırsın, yeniden diriltemeyecektir!"

"Hayır, Marie, diriltecektir! Siz kadınlar… Biliyorum kadınlar arasında öyleleri vardır ki, bir erkeği sevdikleri zaman, tekmeyle kovulsalar bile yeniden sevdiklerine döner, sonsuza değin, tekrar tekrar onlara geri gelirler. Çünkü onların aşkı her türlü yaralanmalara karşı şerbetlidir."

"Evet söylediğiniz doğru, sayın kocam, ben de… bilin ki ben de böyle bir kadınım. Ama siz… Siz ona layık bir erkek değilsiniz."

* * *

"Tanrı yardımını üstünden eksik etmesin, benim çok sevgili kardeşim, sana bütün iyiliklerini armağan etsin; ruhun ve vücudun için dileyebileceğin her şeyi sana bağışlasın. Bunları senin için bütün yüreğimle Tanrıdan istiyorum.

"Çocukluğumdan bu yana benim iyi yürekli biricik dostum olan sevgili kardeşim, şimdi sana konum olarak yükselişimin, o ilk gününden bu yana ilenerek andığım güzel sonuçlarını anlatacağım. Çünkü Tanrı biliyor ya, bu yükselme bana yalnızca üzüntü vermiş, yaşamımı altüst etmiştir.

"Evet, bu gerçek bir yükseliş oldu; ama sevgili kardeşimin şimdi öğreneceği gibi, daha çok bir alçalma diye de söylenebilir. Bununla ilgili birçok ayrıntıyı sizin de öğrenmiş bulunduğunuzu sanıyorum. Çünkü biz daha İsveç'teyken ince ruhlu kocamla aramızın nasıl soğumuş olduğunu siz kardeşimin aziz kocanızdan duymamış olmanıza olasılık vermiyorum. Buraya, Aggershusa gelince de aramızdaki ilişki bir süre eskisi gibi değişmeden sürdü. O kadar zararıma yürüdü ki, bunu size anlatsam inanmazsınız. Bana züppe bir soyludan ne beklenebilirse hepsini yaptı. Ancak ben onun bu iğrenç davranışlarına fazla bir değer vermiyorum. Uzun zamandan beri kendisine büyük bir sevgi beslemediğim için yaptıkları beni ilgilendirmiyor. Sözünü ettiğim sevgi, o biçimde bir şey ki hasta bir ördek

yavrusunu bile yaşamda tutmaya yetişmez. Artık bana göre hava hoş; isterse o cellat karıların arkasından koşabilir. Yalnızca şimdi yaptığı gibi türlü şaklabanlıkla asla bana yaklaşmaya kalkışmasın! İnsan onun bu davranışlarını gördükçe bu adam delirdi mi, yoksa şeytanın pençesine mi düştü diye soracağı geliyor. Onun bu halleri geçenlerde başladı. Bir gün güzel sözler, büyük vaatlerle yanıma geldi. Aramızın yeniden düzelmesini istiyordu. Bense ondan bütün benliğimle nefret ediyor, onu küçümsüyordum. Bunu kendisine sözlerimle de anlatmaktan çekinmedim, kendimi ona layık görmediğimi de söyledim. İşte o zaman iyice azıtmaya başladı; çünkü ünlü sözdür, şeytan üşüyünce cehenneme odun atar derler, o da öyle yaptı. Benim için bütün cehennem ateşlerini yaktı, elinden geleni yapmaya başladı. Öyle oldu ki düzinelerce ne idiğü belirsiz kadını, en adi orospuları şatoya getiriyor, onlara yemekler, içkiler ikram ediyor, saray şölenlerinde olduğu gibi yalnızca gösteriş için yapılan yemekler yediriyordu.

Ayrıca benim rahmetli annemden kalan Şam ipeğinden dokunmuş sofra takımlarım ortaya çıkarılarak gösteriş yapılıyor, aynı biçimde püsküllü ipek yastıklarım da ortalarda dolaşıyordu. Ama ben bütün bunları kilit altına alınca sorun kalmadı. Bunun üzerine kentten kiralanmış örtüler, sofra takımları getirtmek zorunda kaldı.

"Çok sevgili kardeşim, sizi bu gibi kimselerin iğrenç öykülerini anlatarak daha fazla yormak istemem. Ama kentin ortasında sergileme direğine bağlanarak adamakıllı kırbaçlanmaları gereken orospuların, haşmetli kral hazretlerine özgü odalarda, görkemli sıralar üstüne oturtulmaları, utanılacak şey değil midir? Yani bu öyle görülmemiş, bayağıca bir şey ki, benim de can ve gönülden istediğim gibi, haşmetli kral hazretlerinin kulağına gidecek olsa, sevgili Ulrik Frederikine öyle laflar edebilir ki, bunları işitmek sanırım ona pek büyük bir zevk vermez. Bana karşı takındığı tavırların en hafiflerinden birini henüz size anlatmadım. Çünkü pek yeni, daha dün oldu. Ceketim için gerekli olan brabant süslerinden birkaç şey almak üzere tuhafiyeciye birini yollamıştım. Adam bana ancak parasını gönderdiğim takdirde istediklerimi gönderebileceğini, genel valinin bana veresiye hiçbir mal satmaması için kendisine buyruk vermiş olduğunu bildirdi. Şapkacıya gönderdiğim adam da aynı yanıtla geri döndü. Ben onun evine gelirken binlerce taler getirmiş olduğum halde şimdi beni bütün kente karşı rezil ediyor. Bu defalık başka bir şey yazmıyorum.

Tanrı hepimizi korusun; senden de hep iyi haberler almak için Tanrıya dua ediyorum.

Aggerhus Şatosu, 12 Ocak 1665

Sana hep sadık kardeşin

Marie Grubbe

Laland Mahkemesi Sorgu Yargıcı Bay Sti Hög'ün sayın eşleri, çok sevgili kardeşim Bayan Ane Marie Grubbe'ye saygılarımla."

"Tanrı bugün ve her zaman için yardımını üstümüzden eksik etmesin, benim çok sevgili kardeşim, bunu sizin için bütün içtenliğimle yürekten diler ve cesaretli olmanızı, başımıza gelenlerin sizi bütünüyle cesaretsiz bırakmamasını ayrıca bütün yüreğimle dilerim. Çünkü dünyada herkesin bir sıkıntı payı olduğu gibi hepimiz de gurur ve bayağılık içinde yüzmekte bulunuyoruz.

"Çok sevgili kardeşim, mektubunuz hiçbir kazaya uğramadan elime sağ esen ulaştı ve eşinizin size uygun gördüğü utanılacak tavırları, haşmetli kralın genel valisinin yaptığı büyük haksızlığı yüreğim sızlayarak öğrenmiş bulunuyorum. Ancak acele etmeyin, küçüğüm. Çünkü sizin sabırlı olmanızı gerektirecek nedenler vardır. Ve bulunduğunuz yüksek konumu yitirmeniz iyi olamaz, bunu korumak için kimi huzursuzluklara katlanmak da yerinde olur. Eğer sizin kocanız zevk düşkünlüğü içinde yaşayarak birçok malını savuruyorsa, bunlar kendisiyle ilgili şeylerdir. Oysa benim kocam olacak zevk düşkünü, hem kendi servetini hem benimkini yok etmiş, Tanrı'nın bize güvenle armağan ettiği serveti tutup koruyacak yerde hepsini elden çıkarıp yele vermiş bulunmaktadır. Tanrı'nın yardımıyla herhangi bir biçimde ondan ayrılırsam, bu benim gibi zavallı bir kadın için büyük bir iyilik olacak ve Tanrıya nasıl şükredeceğimi bilemeyeceğim. Son bir yıldır bütünüyle ayrı yaşamış olduğumuz için de Tanrıya şükrediyorum. Ancak yaşamımız bu biçimde sürerse, benim yolumun da güllerle bezenmemiş olduğunu çok sevgili kardeşim anlayacaklardır. Hem sevgili kardeşim, sizin kocanız bir gün yeniden aklını başına toplayarak elindekileri utanmaz orospularla alçaklara yedirmek için harcamayacaktır. Görevi de kendisine büyük bir gelir sağladığı için bu savurganlıklara bakarak yüreğinizi üzmeyin. Tanrı herhalde sizin için iyi şeyler tasarlamaktadır. Ben buna

kesinlikle inanıyorum. Onun için en doğru biçimde davranmanızı diler, candan sonsuz selamlarımı sunarım, küçüğüm.

Yaşadığı sürece sadık kardeşiniz

Ane Marie Grubbe

Vang, 6 Şubat 1666

Sevgili dostum ve kardeşim Madam Gyldenlöve'ye, saygılarımla."

"Tanrı üstünüzden yardımını eksik etmesin, benim çok sevgili kardeşim ve gerek vücudunuz gerekse ruhunuz için dilediğiniz tüm iyiliklerini size armağan etsin. Senin için bütün yüreğimle Tanrıdan bunu dilerim.

"Çok sevgili kardeşim, hiç kimsenin, St. Johannes ile Paulinus arasındaki farkı göremeyecek kadar delirmesine olanak olmayacağı eskiden beri söylenir. Ama bu söz doğru çıkmamıştır. Çünkü benim çılgın kocam henüz aklını başına toplamamış, tersine eskisine göre on, hatta bin kez daha delirmiş bulunmaktadır. Size geçen mektubumda yazdıklarım, şimdi olup biten durumlara oranla çocuk oyuncağı gibi kaldı. Bunları size anlatamam. Durum şudur, çok sevgili kardeşim: Ne ayıp ne utanılacak haldir ki, geçenlerde Kopenhanga gidince oradan eski tanıdığı kadınlardan Karen adında birini birlikte getirdi ve derhal şatoya yerleştirerek bütün yetkileri onun eline verdi. Şimdi ben deyim yerindeyse kapı dışarı edilmiş bir durumda bulunurken, şatoda her şeyi o yönetmektedir. Fakat sevgili kardeşim, şimdi sizden, sevgili babama başvurarak buradan ayrıldığım takdirde benim davamı üstüne alıp alamayacağını sormanızı rica ediyorum. Bunu kabul edeceğini sanıyorum; çünkü hiç kimsenin benim bu mutsuz durumumu öğrenip de acımamasına olanak yoktur. Omuzlarıma bindirilen yük o kadar büyük ki taşınamaz ağırlığı sırtımdan atmakta bütünüyle haklıyım.

"Daha birkaç gün önce, Meryem Ana Yortusu'ndaydı. Meyve bahçesine gitmiştim. Eve dönünce yatak odamı içerden kilitlenmiş buldum. Bu rezaletin anlamı nedir, diye sorduğum zaman, bana bu odayla bitişiğindekini Karen'in almak istediğini söylediler. Yatağımı batı tarafındaki odaya taşımışlar. Oysa orası, kilise kadar soğuktur. Rüzgârlı havalarda eser; döşemesi çürümüş, yer yer delik deşiktir. Fakat gördüğüm

sayısız aşağılamanın hepsini size yazmaya kalkışsam, mektubum bir perhiz vaazı kadar uzar. Bu durum böyle sürerse, aklımı yitirmeyeceğimden de emin değilim. Her şeyin Tanrı'nın dileğince olmasını diler, sizden iyi haberler almak için Tanrı'ya dua ederim.

Sizin her zaman en sadık kardeşiniz

Marie Grubbe

Aggerhus Şatosu, 2 Eylül 1666

Laland Mahkemesi Sorgu Yargıcı Bay Sti Hög'ün sayın eşleri, çok sevgili kardeşim Bayan Ane Marie Grubbe'ye saygılarımla."

Gerçekte şatodaki durumdan Ulrik Frederik de Marie Grubbe kadar usanç getirmişti. Çünkü zevk yaşamının daha iyisine alışıktı. Buradaki zavallı, basit Norveç subayları onun için kadeh arkadaşı olarak acınacak adamlardı. Onların askerlere özgü orospularına da uzun zaman dayanmak olanaksızdı. Bunlar arasında küstah ve kaba olmayan biricik kadın da yine Fiedel-Karen'di. Ama bugün ya da yarın, ona da valet demeye hazırdı.

Bu serserileri Marie Grubbe'nin kendisini geri çevirmesine kızarak yanına toplamıştı. Bir süre onlarla eğlenmiş, ama şimdi bu yaşamı tatsız bulmaya, hatta ondan iğrenmeye, aynı zamanda da hafif bir pişmanlık duymaya başlamıştı. Böyle davranmasının gerekli olduğuna, bu planı, Marie Grubbe'yi davranışlarına pişman ederek onu yeniden kazanmak için hazırladığına kendi kendisini gerçekten inandırmıştı. Ama beklediği pişmanlığı Marie Grubbe'de görmeyince daha sert çarelere başvurdu. Böylece ona yaşamını cehennem ederek inadını kıracağını umuyordu. Çünkü Marie'nin artık kendisini sevmediğine inanmıyordu. Aksine, içinden yeniden kendi kollarına atılmak için yanıp tutuştuğunu düşünüyordu. Marie Grubbe, ona karşı duyduğu aşkın yeniden canlandığını görmüş, ama aldatmasından dolayı ondan öç almak istiyordu… Ve bu öcü ona bağışlıyor, hatta kendisinden öç almak istemesinden de hoşnut oluyordu. Fakat Marie Grubbe de işi fazla uzatmıştı. Bu barbar Norveç ülkesinde bu da onun canını sıkıyordu.

Acaba Fiedel-Kareni Kopenhag'da bırakmış olsaydı, daha iyi etmiş olmayacak mıydı? Bunu pek kestiremiyordu. Yalnızca bir yandan öteki kadınlara artık dayanamamaya başlamış, öte yandan da kıskançlık onun

güçlü bir bağdaşığı olmuştu. Çünkü Marie Grubbe'nin vaktiyle Fiedel-Karen'i kıskanmış olduğunu biliyordu.

Marie ise buna karşın kendisine inatla uzak duruyor, hatta artık kendisine bir daha yaklaşıp yaklaşmayacağından kuşkulanmaya bile başlıyordu. Kuşkusu arttıkça aşkı da artıyordu.

Bu ilişki şimdi Ulrik Frederik'e bir oyun ya da bir av kadar heyecan verir olmuştu. Yüreğinde bir ürkü, hesaplı bir korkuyla Marie Grubbe'ye haksızlık üstüne haksızlık ediyor ve avını istediği yola getirip getirmediğine konusunda merakla bir işaret, küçük bir işaret bekliyordu. Fakat bu işaret gelmiyordu.

Sonunda istediği oldu.

Sonunda bir olay, merakla beklediği bir işaret kuşku duyulamayacak bir biçimde belirdi: Bir gün Fiedel-Karen Marie Grubbe'yi son derece çirkin bir biçimde aşağılayarak incitince, Marie Grubbe deriden yapılmış güçlü bir dizgin kayışını yakalamış, bütün evi geçerek Karenin öğle uykularını uyuduğu odaya yürümüş, kapıyı içerden bağladıktan sonra korkudan titreyen orospuya elindeki kalın kayışla mükemmel bir dayak atmıştı. Bunu yaptıktan sonra Karen'in çığlıklarını duyarak nutku tutulan hizmetçilerin arasından geçmiş, batı tarafındaki odasına dönmüştü.

Bu iş olurken Ulrik Frederik kentte bulunuyordu. Karen hemen kendisine bir haberci yollamış, ama o, eve dönmek için acele etmemişti. Karen ancak öğleden sonra geç vakit onun atıyla avluya geldiğini fark etti.

Hemen aşağıya, ona koştu. Ancak Ulrik Frederik tatlılıkla, ama kesin bir davranışla onu yana doğru ittikten sonra dosdoğru yukarıya, Marie Grubbe'nin yanına çıktı.

Kapı yarı açıktı. Demek ki Marie Grubbe odada değildi.

Odayı boş bulacağından emin olarak içeriye baktı. Ama Marie Grubbe oradaydı, pencerenin önünde oturmuş, uyuyordu. Bunun üzerine, olabildiği kadar gürültü yapmamaya dikkat ederek içeri girdi. Çünkü tam ayık değildi.

Batmakta olan eylül güneşinin aydınlığı sarı altın demetleri halinde odaya doluyor, solgun renkleri, görkeme ve parıltılara dönüştürüyordu. Badanalı duvarların rengi, kuğu tüylerindeki beyazlığı alıyor, tavanın

esmerliği bakır levhalarda görülen alev parıltılarıyla yanıyor, solmuş yatak perdeleriyse şarabi ve erguvani kıvrımlar halinde yere dökülüyordu. İçerisi gözleri kamaştıracak kadar aydınlıktı. Hatta gölgede duran eşya bile ışık veriyor, sanki bir bulut çevreye yaprak sarısı parıltılar saçıyordu. Aydınlık, Marie Grubbe'nin başının çevresinde altından bir ayla oluşturmuş, beyaz alnını öpüyordu. Ama ağzı ve gözleri koyu gölgeler içine gömülmüş olduğundan sanki orada kızaran yemişlerle yüklü dallarını işveyle pencereye doğru uzatan altın renkli bir elma ağacı vardı.

Ancak Marie uyuyordu. Bir sandalyenin üstüne oturmuş, ellerini kucağında kenetlemiş, öylece uyuyordu.

Ulrik Frederik parmaklarının ucuna basarak Marie Grubbe'ye doğru yürüdü. Pencereyle arasına girince Marie'nin başının çevresindeki ayla kaybolmuştu.

Dikkatle yüzüne baktı.

Rengi eskisine oranla daha soluktu. Oracıkta oturmuş, başını arkaya bırakmış, hafifçe aralık dudakları, çıplak ve beyaz boynuyla gayet sağlıklı ve uysal görünüyordu. Boynunun yan tarafındaki damarların, özellikle küçük, esmer beninin altında nasıl attığını görebiliyordu. Bakışlarını, sımsıkı gergin ipekler altındaki yuvarlak omuzlarından, zarif kollarından başlayarak dingin dinlenen beyaz eline doğru indirdi… Bu el onundu. Şimdi Marie'nin yuvarlacık parmaklarıyla esmer kayışı nasıl kavradığını, mavi damarlı beyaz kollarının nasıl gerilip parladığını, sonra vurduğu darbeler zavallı Karen'e isabet ettikçe bu kolların daha donuk bir renk alarak nasıl gevşediğini görüyordu. Aynı zamanda kıskanç bakışlarının, hoşnut, kıvılcımlandığını, elindeki kayış kırbacı arka arkaya indirdiğini düşündükçe öfkeden kısılan dudaklarının acımasızca gülümsediğini de görüyordu… Ve bu kadın onundu…

Ona karşı kötü, sert ve acımasızca davranmıştı; bu sevgili elleri acıyla kıvrandırmış, bu kırmızı dudakların, yakınma haykırmasına neden olmuştu.

Bunları düşünürken gözleri ıslak bir parıltıyla yanıyor, içi baştan başa sarhoş bir adamın yavaş yavaş uyanan acımasıyla doluyordu. Böylece odaya dolan zengin gün ışığı, koyu renkli tavan kirişleri arasında küçük,

ince, parlak çizgiler halinde büzülüp yitinceye değin, onu yarı uykulu ve sarhoş bir duyarlılıkla seyretti.

Marie bu sırada uyanmıştı.

Hemen hemen bağırır gibi, "Siz, ha!" diyerek yerinden fırladı, geriye doğru sıçrarken oturduğu sandalye yere yuvarlanmıştı.

Ulrik Frederik elinden geldiği kadar tatlılıkla "Marie" diyerek ellerini yalvarır gibi ona doğru uzattı.

"Ne istiyorsunuz? Orospunuzun yediği dayaktan dolayı yakınmaya mı geldiniz?"

"Hayır, hayır Marie! Dost olalım seninle, yeniden iki iyi dost olalım!"

Marie soğuk bir tavırla, "Siz sarhoşsunuz!" dedi ve arkasını döndü.

"Öyle Marie, sana olan aşkımdan sarhoşum; senin güzelliğinden sarhoşum, kendimden geçmişim, sevgili bebeğim benim."

"Evet, o kadar sarhoşsunuz ki gördüğünüzü tanıyamıyor, beni öteki sanıyorsunuz."

"Marie, Marie, bu kıskançlığı bırak şimdi!"

Marie, nefretini ve bu isteği reddettiğini belirten bir hareket yaptı.

"Evet, Marie, kıskanıyordun, bu kayışı eline almakla bunu sen kendin belli ettin. Biliyorsun ki… Ama bütün bu iğrenç karıları unut artık; onları ölmüş, celladın eline teslim edilmiş say! Gel, barışmak istemiyormuş gibi yapma artık; gel ben de bütün bu görünüşte metres olarak aldığım iğrenç karılarla sana karşı oynadığım aldatan koca oyunundan vazgeçeyim; yaşamımız bir cennet olabilir. Oysa biz onu birbirimize cehennem ediyoruz…

"Bütün isteklerini yerine getirmekte özgürsün! Soflar kadar kalın ipekler içinde mi yüzmek istiyorsun? Saçların kadar uzun inci dizileri mi istiyorsun? Hepsine sahip olabilirsin! Ayrıca yüzükler, top top sırma işlemeli kumaşlar, değerli tüyler ve mücevherlere de sahip olabilirsin! Yalnızca sen iste! Senin taşıyacağın hiçbir şey için değer söz konusu olamaz!"

Elini omzuna kaymak istedi. Ama Marie bileğinden yakalayarak onu kendinden itti.

"Ulrik Frederik" dedi, "Ben sana bir şey söyleyeyim mi? Eğer sen aşkını Hint kumaşlarına, sansar derilerine bürüsen, arkasına samur kürkler, başına altın taçlar, ayaklarına en halis cinsinden elmas ayakkabılar giydirsen, ben onu yine pislik gibi kendimden fırlatır atarım! Çünkü ayağımla bastığım toprak, benim için onların hepsinden değerlidir. Vücudumda seni geri çevirmeyecek tek zerre, damarlarımda tek damla kan yok… İşitiyor musun? Ruhumda senin adına çağrılan tek köşe yok! Söylediklerimi iyi anla! Ben sana teslim olmakla vücudunu öldürücü bir hastalığın acılarından, ruhunu cehennem azaplarından kurtaracak olsam bile bunu yine yapmam!"

"Yapacaksın, kadın! Onun için böyle konuşma!"

"Hayır hayır! Yine de hayır!"

"Öyleyse defol! Defol! Cehennem hakkı için çekil! Görmesin gözüm seni!"

Rengi kireç gibi olmuş, bütün vücudu tir tir titriyordu. Sesi boğuk, tanınmayacak duruma gelmiş, bir deli gibi elleriyle havada hareketler yapıyordu.

"Ayağını yolumun üstünden çek! Çek! Çek ayağını yolumun üstünden! Yoksa kafanı ikiye bölerim senin! Kan beynime sıçradı, adam öldürmek istiyor, her tarafı kıpkızıl görüyorum!.. Defol! Defol bu ülkeden ve Norveçten! Cehenneme git, cehennemin alevleri yoldaşın olsun! Defol!"

Marie bir an korkuyla Ulrik Frederik'in yüzüne baktı. Sonra elinden geldiği kadar hızla koşarak odadan çıktı ve şatodan ayrıldı.

Kapıyı arkasından kapadığı zaman Ulrik Frederik geldiğinde Marie'nin oturmakta olduğu sandalyeyi yakalamış, pencereden dışarı fırlamıştı. Odada bir aşağı bir yukarı dolaşırken de yatağın çürümüş perdelerini parça parça ediyordu. Sonra yere yuvarlandı. Yabanıl bir hayvan gibi soluyarak, topuklarını kanatacak derecede tepinerek, diz üstü, odanın içinde sürünmeye başladı. En sonunda yoruldu, tırmanıp kendini yatağa atarak

yüzünü yastıklara gömdü. Tatlı bir sesle Marie'yi çağırıyor, ağlıyor, hıçkırıyor, ona ileniyor, sonra yine tatlı yumuşak bir sesle onu okşuyordu.

Aynı gece Marie, dil döküp yüksek bir para söz vererek bir gemiciyle anlaştı ve Danimarka'ya hareket etti.

Ertesi sabah Ulrik Frederik, Fidel-Karen'i şatodan kovdu. Birkaç gün sonra da Kopenhag'a gitmek üzere yola çıktı.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Günün birinde Erik Grubbe, Madam Gyldenlöve'nin Tjele Yurtluğu'nun önünde arabasıyla durduğunu şaşarak gördü.

Yanında eşya ve hizmetçiler bulunmadığı için başından kötü bir şey geçmiş olduğunu hemen tahmin etti. Durumu öğrendiği zaman da Marie'ye iyi bir kabul göstermedi. O kadar öfkelenmişti ki, kapıları arkasından vurarak kapıyor, bütün gün ortalarda gözükmüyordu.

Bununla birlikte konu üzerinde iyice düşününce biraz yumuşadı. Hatta kızına karşı saygılı bir sevgi gösteriyor, konuşması yavaş yavaş eski bir saray adamının biraz katı inceliğine bürünüyordu. Çünkü olayın aslında bir yıkım sayılmaması gerektiğini anlamıştı. Karı koca arasında küçük bir anlaşmazlık olmuştu. Ama Marie henüz Madam Gyldenlöve adını taşıdığından, büyük bir zorlukla karşılaşmadan durumu düzeltebilirdi.

Ancak Marie, kocasından ayrılmakta üsteliyor, onunla barışmak konusunda tek bir söz bile dinlemek istemiyordu. Ama öfkesi, kırgınlığı henüz çok taze, anıları henüz açık yaralar halinde olduğu için ondan daha başka türlü bir davranış beklemek akıllıca olmazdı. Onun için hiç önem vermiyor, zamanla her şeyin düzeleceğine inanıyordu.

Bundan başka bir şey daha vardı ki, bunun da kendisine çok yardımı dokunabilirdi: Marie hemen hemen çırılçıplak bir durumdaydı. Aggershus'tan, bütün giysi ve mücevherlerini bırakarak gelmişti. Hiç kuşkusuz çok geçmeden kendisi için günlük bir gereksinime dönüşmüş olan o görkemi arayacak, Tjele'deki basit yemekler, kötü hizmet ve genellikle günlük yaşamın basitliği, bıraktığı şeylere karşı içinde yeniden bir özlem uyanmasına neden olacaktı. Öte yandan Ulrik Frederik de ne kadar kızgın olursa olsun, Marie'den ayrılmayı kolay kolay düşünemezdi. Parasal bakımdan Marie'nin drahomasını bırakacak durumda değildi. Çünkü on iki bin taler nakit, büyük bir tutardı. Sonra altınlar, taşınmazlar, öteki servetler de azımsanacak şeyler değildi. Bunları bir kez eline geçiren bir insanın kolayca hepsinden vazgeçebileceğini sanmıyordu.

Tjele'de altı ay kadar her şey yolunda gitti. Marie dingin bir çiftlik yaşamı sürüyordu. Buradaki derin huzur, günlerin yalınlığı ve olaysız

geçmesi onun için yeni bir şeydi. Ve Marie bu dinginliği devinimsiz, düşsel bir rahatlık içinde tadıyordu.

Geçirdiği günler ona yorucu bir savaşım ve boğuşma, hiçbir amaç gözetmeden, durup dinlenmeden ileriye doğru bir atılış gibi geliyordu. O günler şimdi gözünün önünde çiğ, hırçın bir ışık içinde canlanıyor, ona kulakları sağır eden, dayanılmaz bir gürültü gibi görünüyordu. Buradaki rahatlık veren gölgeler, tatlı ve uysal sessizlik içinde, varlığını hoş bir güven ve erinç duygusu kaplıyor, dışarıda, uzaklardaki o erinçsiz, sıkışık, gürültülü yaşamı düşünerek sığındığı dingin köşede kavuşmuş olduğu erincin zevkini artırmaktan haz duyuyordu. Kendisi bu yaşamdan öteye kaçmış, kendine kimsenin bulamayacağı üzünçlü, sevimli, yalnızlığını kimsenin bozamayacağı güvenli bir köşecik bulmuştu.

Ama günler ilerledikçe bu sessizlik ağırlaşmaya, gölgeler karanlıklaşmaya, sessizlik bir ölüm sessizliğine dönüşmeye başladı. Kendi de dışarıdaki yaşamdan canlı bir ses işitmek isteğini duyuyordu. Onun için Erik Grubbe bir değişiklik önerisi yaptığı zaman bunu hoşnutlukla karşıladı. Babası Marie'ye, Ulrik Frederik'in Kalö Şatosu'na giderek orada oturmasını öneriyor ve kocası onun bütün drahomasına sahip olduğu, kendisine yaşaması için hiçbir para göndermediği için Kalö Yurtluğu'nun gelirinden yararlanmasının doğru ve yerinde olacağını söylüyordu. Orada kendi evinde gibi yaşayabilir, birçok uşak tutarak görkemli bir yaşam sürebilirdi. Burada Tjele'deki günleri her şeye karşın çok yoksul geçiyordu. Oysa kendisi çok daha iyi bir yaşama alışmıştı. Bundan başka kralın yüz görümlüğü olarak ona verdiği ve kocası kendinden önce ölecek olursa ona ayrılacak olan bin ton tahıl da, büyük bir olasılıkla Kalö çiftliğinden sağlanacaktı. Çünkü bu çiftliğin verimi tam bin tondu ve Ulrik Frederik'e düğünden altı ay sonra tapulanmıştı. Yeniden barışmadıkları takdirde de, Ulrik Frederik öldükten sonra yararlanmak üzere Marie'ye ayrılmış olan bu mülkü, kendi mallarından ayırıp ona bırakacaktı. Onun için bu çiftliği tanıması, Ulrik Frederik'i de onun Marie'nin malı olduğu düşüncesine alıştırması yararlı olurdu. Kocası çiftliği bu biçimde belki daha kolaylıkla ona verirdi.

Erik Grubbe böyle düşünüyordu. Böylece Marie Grubbe'nin çiftliğe gelmesiyle artmış olan giderlerden kurtulacak, üstelik de Ulrik Frederik'le karısı arasındaki anlaşmazlık başkalarına önemsizmiş gibi gösterilecekti.

Bundan başka ne de olsa bu davranış biçimi aralarında bir tür yakınlaşma sayılır, nasıl bir sonuç vereceği de bilinmezdi.

Marie böylece Kalö'ye hareket etti, ama orada da düşündüğü yaşamı bulamadı. Çünkü Ulrik Frederik çiftlik müdürü Johann Utrecht'e Madame Gyldenlöve'yi iyi kabul göstererek yedirip içirmesini, ancak nakit para olarak kendisine bir metelik bile vermemesini buyurmuştu. Bundan başka Kalö'deki yaşam Tjele'dekinden daha sıkıcıydı. Eğer çiftliğe, kendisi için ilerde bir konuktan daha ileri bir şey olacak olan biri gelmemiş olsaydı, burada pek uzun zaman kalmayacaktı.

Bu konuğun adı Sti Hög'dü.

Frederigsborg Şatosu'nun bahçesinde yapılan o gösteriden sonra, Marie Grubbe sık sık eniştesini anımsamış, ona karşı hep içinden bir minnet duymuş, Aggershus'ta son derece çirkin bir davranışla karşılaştığı ya da kalbi incindiği zamanlarda da Sti'nin ona karşı gösterdiği tapınırcasına saygılı tavırları anımsayarak avunmuştu. Şimdi unutulmuş, bırakılmış bir durumda bulunmasına karşın Sti Hög hiç değişmemiş, kendisine karşı o görkemli günlerde olduğu gibi davranıyor, bütün tavırlarıyla aynı yalvaran umutsuzluk içinde bulunduğunu, bakışlarıyla da aynı gönülsüz hayranlığı gösteriyordu.

Sti Hög, Kalö'de hiçbir zaman iki üç günden fazla kalmazdı. Sonra bir hafta süreyle çevrede ziyaretler yapar, Marie de onun gelmesini bekler, gidince üzülüp iç geçirirdi… Çünkü ilişkide bulunduğu biricik insan oydu. Bu nedenle çok yakınlaşmış, birbirlerinden sır saklamaz duruma gelmişlerdi.

Sti Hög bir gün ona "Madam" diye sordu, "eğer ekselans sizden onurlu bir insan gibi ricada bulunacak olursa, kendisine geri dönmeyi düşünüyor musunuz?"

Marie, "Buraya kadar dizleriyle sürünerek gelse, onu yine geri çeviririm" diye yanıt verdi. Yüreğimde ona karşı yalnızca nefret ve küçümseme duyguları var! Çünkü onun ruhunda en küçük bir bağlılık duygusu, damarlarında onurun damlası yok! O bir erkek değil, bir orospu, kokmuş, ilençli bir orospudan başka bir şey değil! Onda bir orospunun boş, sadakatsiz gözleri, bir orospunun soğuk, ruhsuz tutkusu var. Yüreği hiçbir

zaman içten, namuslu ve sıcak bir özlemle sarılmamış; ağzından içten, gönülden gelen bir söz çıkmamıştır! Ondan nefret ediyorum, Sti, çünkü onun eşkıya gibi elleri ya da şehvetli kösnük sözleri bana değince kendimi lekelenmiş duyumsuyorum."

"Demek ki ayrılma girişiminde bulunacaksınız, Madam?"

Marie yanıt olarak ayrılmayı istediğini, eğer babası razı olmuş olsaydı, şimdiye kadar bu işin bir hayli ilerlemiş olacağını, ama onun zamanla her şeyin düzeleceğine inandığı için acele etmediğini, ama böyle bir şeyin asla olamayacağını söyledi.

Sonra, ayrıldıkları zaman Marie'nin geçinmesi için nasıl bir gelir bekleyebileceği üzerinde konuştular. Marie, babasının, özellikle Kalö'yi istemesinin doğru olacağı görüşünde olduğunu söyledi.

Sti Hög bu düşünceyi uygun bulmadı. O, Marie'nin Jütland'ın sapa bir yerinde oturmasını, sonra da alt tabakalardaki soylulardan biriyle evlenmesini doğru bulmuyor, onun için çok başka bir yaşam tasarlıyordu. Çünkü burada daha yüksek tabakadan biriyle evlenemezdi. Saray çevresinde de rolünü oynayıp bitirmişti.

Ulrik Frederik ise gereğinden fazla saygınlık kazanmıştı. Böyle olmasaydı Marie'yi saraydan ya da sarayı Marie'den bu biçimde uzaklaştıramazdı. Hayır, Sti, Marie'nin drahomasını nakit olarak istemesi, sonra da ülke dışına giderek bir daha buraya ayak basmaması düşüncesindeydi. Çünkü Marie güzelliği ve eğitimiyle Fransa'da, bu köy soylularıyla dolu, sarayı bile zavallı ve yapmacık, sefil ülkeye oranla çok başka ve güzel bir şans yakalayabilirdi.

Bunları söyledi ve on dördüncü Louis'nin zengin, görkemli sarayı için yaptığı betimlemeler, Kalö'deki yalnız ve zavallı yaşamla öylesine karşıtlık oluşturuyordu ki, Marie bu hayalle büyülendi ve o günden sonra yalnızca Fransa'nın düşünü görmeye başladı.

Sti Hög, Marie'ye hâlâ eskisi kadar âşıktı. Bu tutkudan sık sık ona da söz ediyordu. Ama rica ederek, yalvararak değil, hayır, hatta hiçbir umut beslemeden, yakınmadan ve Marie'nin bu aşka karşılık vereceğini ya da verebileceğini bütünüyle olanaksız görerek, umutsuz bir ruh durumuyla bu aşktan söz ediyordu. Marie, ilk zamanlar bu sözleri korkulu bir şaşmayla

dinliyordu. Ama bu sözler yavaş yavaş onu sarmaya başlamıştı. Bu biçimde kaynağı kendisi olan umutsuz bir aşka üzerine görüşler dinledikçe içinde insanı sarhoş eden bir yönetme isteği duyuyor ve kendisini, Sti Hög gibi garip bir adamın ölümüne ve yaşamına egemen saymaya başlıyordu. Ancak çok geçmeden Sti Hög'ün sözlerinde beliren cesaretsizlik, Marie'de bir sinirlilik durumu yarattı. Amaca erişmenin olanaksızlığı yüzünden onun savaşımdan kaçınması, Marie'nin, yalnızca bu garip sözlerin arkasında gerçek bir aşkın, bu karaduygulu tavırların ötesinde gerçek bir acının gizlendiğinden kuşku duymasına neden olmakla kalmadı, tersine Sti Hög'ün duyumsadıklarından çok daha fazlasını söyleyen bir adam olduğunu bile düşünmeye başladı.

Çünkü gözlerini inatla kapayarak, körü körüne atılmak istemeyen böyle umutsuz bir tutkuyu anlamıyordu, böyle bir aşka inanamıyordu. Böylece onu hep kendi kendisiyle uğraşan ve kendini Marie'ye bakınca daha içli, daha yüce, daha önemli sayan bir adam olarak görmeye başladı. Şimdi de gerçek durum bu düşüncesini güçlendirmediği için, yüce bir ruh durumu içine düştüğüne, büyük tutkular duyduğuna inanarak kendini aldatıyordu. Oysa bunların hepsi hastalıklı bir biçimde çalışan kafasının doğurduğu ürünlerdi yalnızca. Onun ağzından uzun zaman için son olarak duyduğu sözcükler de -çünkü babasının isteği üzerine Tjele'ye dönüyordu, Sti ise oraya gelmeye cesaret edemiyordu-, onun üzerine düşündüklerinin bütünüyle doğru olduğu inancını güçlendirmekten başka bir şeye yaramadı.

Sti Hög "Allaha ısmarladık" diyerek kapı tokmağına elini koyduğu anda Marie'ye döndü ve "Şimdi açtığım sayfa, yaşam kitabımın en güç sayfasıdır, Madam" dedi, "Siz şimdi Kalö'den ayrılıyorsunuz; ben de dünyadaki bütün mutluluğunu, bütün umudunu ve tutkusunu yitirmiş bir adam gibi yas ve acı içinde size özlem duyacağım. Ama buna karşın Madam, bir gün sizin beni sevdiğinize kalbimi inandıracak akla uygun bir neden çıkar, ben de buna inanırsam başıma neler gelebileceğini yalnızca Tanrı bilir. Bu aşk belki bu zamana kadar en büyük atılımlarını yapmamış olan bazı güçlerimi uyandıracak, ruhumun umutlarla tutuşan, harekete geçmeye susamış yanının egemenlik kurmasına neden olacak, adımı ünlü ve saygın kılabilecektir! Ama bu biçimde sözle anlatılamayacak bir mutluluğun, fazla gerilmiş olan bir teli gevşetebileceğini, her yoğun tutkuyu susturacağını, her umudu uyuşturabileceğini de aynı derecede düşünmek

mümkündür. Böylelikle benim mutluluk ülkem, içinde güç ve yeteneğimin uyuduğu bir Capua (1) olacaktır…"

Marie'nin eskisi gibi düşünmeyi sürdürmesi doğaldı; bu da en doğrusuydu. Ama buna karşın iç geçirmekten kendini alamadı.

Şimdi Tjele'ye gidiyordu. Erik Grubbe, Sti Hög'ün etkisi altında kalarak kendi planlarına uymayacak kararlar almasından korktuğu için Marie'nin geri dönmesini istemişti. Bundan başka kızını kandırmak ve sorunu bu evlilik bozulmayacak biçimde yoluna koymak da istiyordu.

Ancak buna karşın tasarladıkları sonuçsuz kaldı. Ve Marie'yi yeniden yanına alması için Ulrik Frederik'e hiçbir yarar sağlamayan mektuplar yazmayı sürdürdü. Ulrik Frederik asla yanıt vermiyor, sorunu mümkün olduğu kadar uzun süre belirsiz bir durumda bırakmak istiyordu. Çünkü ayrıldığı takdirde servetini bölmek zorunda kalması onun için çok kötü olacaktı. Kayınpederinin, Marie'nin barışma isteğinde olduğu konusunda yazdığı şeylere de inanmıyordu. Erik Grubbe'nin doğru söylemeyen bir adam olduğu herkesin bildiği bir şeydi.

Erik Grubbe'nin mektupları gittikçe gözdağı verir bir havaya bürünüyordu. Hatta mektuplarda doğrudan krala başvuracakları da belirtilmişti. Ulrik Frederik sonunda durumun böyle süremeyeceğini gördü ve Kopenhag'dan Kalö'deki çiftlik müdürü Johann Utrecht'e yazdığı bir mektupta, Erik Grubbe'nin haberi olmadan gizlice Madam Gyldelöve ile görüşmesini ve Kalö Şatosu'nda kendisiyle buluşmak isteyip istemediğini iyice öğrenmesini bildirdi. Bu mektubu 1669 yılının Mart ayında yazmıştı.

Ulrik Frederik yaptığı bu buluşma önerisiyle Marie Grubbe'nin gerçek düşüncesini öğrenmek istiyordu. Eğer barışma niyetinde olduğunu öğrenirse onu derhal birlikte Aggershus'a götürmeyi, tersi olduğu takdirde de hemen ayrılacağı sözü vererek olabildiği kadar uygun koşullar sağlamayı umuyordu.

Ancak Marie bu öneriyi geri çevirdi, Ulrik Frederik de hiçbir sonuç alamadan Norveç'e döndü.

Erik Grubbe bir süre daha yarar vermeyen mektuplar yazmayı sürdürdü. Fakat 1670 Şubatında Üçüncü Frederik'in ölüm haberi gelince Erik Grubbe harekete geçme zamanının geldiğine karar verdi. Çünkü Kral

Frederik, oğlu Ulrik Frederik'e hep büyük bir değer vermiş, onu öyle körü körüne sevmişti ki, bu konuda da bütün suçun karşı tarafa yüklenmiş olması mümkündü. Oysa Kral Christian'ın başka türlü düşüneceği umulabilirdi. Gerçi Ulrik Frederik'le yakın dosttular ve uzun yıllardır bütün toplantılarda arkadaşlık etmişlerdi. Ama buna karşın kralın yüreğinde bir kıskançlık kıvılcımının parlaması mümkündü. Çünkü onun, babasının sağlığında, daha yetenekli ve alımlı olan kardeşi tarafından gölgede bırakıldığı çok olmuştu. Bundan başka genç prensler yansız davranılması için üsteliyor, adaletin yerini bulmasına çalışıyor, böylece çoğu kez halkın özellikle koruduğu kimselere karşı haksızlık etmiş oluyorlardı.

Bu nedenle ilkyaz gelir gelmez her ikisinin de Kopenhag'a gitmeleri kararlaştırıldı. Bu arada Marie Grubbe'nin Johann Utrecht'ten iki yüz taler alarak kendisine yas giysileri yaptırması ve böylece yeni kralın karşısına durumuna uygun bir giyimle çıkması gerekiyordu. Ancak çiftlik müdürü, Ulrik Frederik'in buyruğu olmadan kendisine para vermeye izinli değildi. Bu nedenle Marie Grubbe, yas giysileri sağlayamadan yola çıkmak zorunda kaldı. Bunların parasını babası ödemek istemiyordu. Ayrıca bu durumun, Marie'nin yoksulluğunu daha iyi belirteceğini de düşünüyordu.

Mayıs sonunda Kopenhag'a gittiler. Babayla damadın konuşması hiçbir sonuç vermediğinden Erik Grubbe krala bir mektup yazdı ve bu mektupta ekselansları Gyldenlöve'nin birkaç yıl önce eşi Grubbe'yi ne kadar onursuz ve utanılacak bir biçimde Aggershus'tan uzaklaştırdığını, o zamanlar Hollanda ile İngiltere arasında şiddetli bir anlaşmazlık çıkmış olması yüzünden rüzgâr fırtına demeden deniz üstünde sayıları pek artan korsan gemilerinden biriyle yola çıkmasına izin verdiğini, ama Tanrı'nın kızını bütün tehlikelerden koruduğunu ve sağ esen eve döndüğünü belirtti. Aynı zamanda kızına karşı yapılan bu davranış duyulmamış bir ayıptı. Saygıdeğer oğulları çok sayın ekselansa birçok mektup yazarak kendisinden ricalarda bulunmuş, görüşünü açıklayarak ya Marie'nin suçunu belirtmesini ve böylece ayrılmalarının sağlanmasını ya da suçu üstlenmesini rica etmişti. Ancak bunların hiçbiri yarar getirmemişti. Marie evlenirken onun evine binlerce taler getirmiş olduğu halde yas giysisi satın almak için bile ondan iki yüz taler almayı becerememişti. Özetle, Marie'nin çektikleri anlatılamayacak düzeydeydi. Onun için çok sayın Majestelerine, esirgeyen ve koruyan krallarına sığınıyor ve Tanrı rızası için kendilerinden iyilik ve yardımlarını esirgememelerini ve altmış yedi yaşına gelmiş olan Erik

Grubbe'nin yaşına saygı olarak, Marie'nin de çektiği yoksulluklara ve uğradığı aşağılamalara acıyarak, Tanrı adına ayrılmalarını sağlamasını, ancak kendisinin bu nedenleri hiçbir zaman kanıtlayamayacağını; ya da onu yeniden yanına almasını, böylece Tanrı adına kurulan bir evliliğe saygı göstererek Tanrı adına onu yüceltmesini, böylece büyük bir sıkıntıyı önlemesini, büyük bir günahtan sakınarak ruhunu ilençten kurtarmasını, bütün kulluğunu sunarak kraldan rica ediyordu.

Marie önce bu dilekçenin altına imza atmayı kesinlikle geri çevirdi. Çünkü hangi koşullar altında olursa olsun, Ulrik Frederik ile birlikte yaşamak istemiyordu. Yalnızca babası, Ulrik Frederik'in onu yeniden yanına alması için yaptıkları istemin yalnızca biçimsel bir istem olduğu konusunda kendisine güvence vermişti. Kocası her ne pahasına olursa olsun, ayrılmak isteğindeydi. Dilekçedeki anlatım biçemi de onu bu yolu dilemek zorunda bırakıyordu. Böylece Marie'nin davası daha iyi aydınlatılmış ve daha elverişli koşullar sağlanmış olacaktı. Bunun üzerine Marie, dilekçeyi imzalamaya razı oldu, hatta babasının isteğine ve hazırladığı taslağa uygun olarak dilekçeye aşağıdaki notu da ekledi:

"Majesteleriyle görüşmeyi çok isterdim, ancak zavallı ben, insan içine çıkabilecek giysilere bile sahip değilim. Çok sayın ve acıma duyguları yüce kralımızdan, ben yoksula acımalarını ve hakkımı koruma konusunda bana yardımcı olmalarını rica ederim. Tanrı bu iyiliği ödülsüz bırakmayacaktır."

Marie Grubbe

Ancak Marie, Erik Grubbe'nin yazdıklarına pek fazla güvenemediği için, saraydaki eski dostlarından biri aracılığıyla kralın eline tümüyle gizli bir mektup gönderdi. Bu mektupta Ulrik Frederik'ten nasıl nefret ettiğini, ayrılmayı ne kadar çok istediğini ve servet sorunlarının düzenlenmesinde aralarında en ufak kişisel bir bağ kaldığı takdirde bunu çok üzülerek kabul edebileceğini bildirdi.

Bununla birlikte Erik Grubbe, bu konuda doğruyu söylemişti. Ulrik Frederik gerçekten ayrılmak istiyordu. Onun, kralın en sevgili oğlu olarak saraydaki durumu, kralın kardeşinin durumundan farklıydı. Artık kralın iyilikçilliğine güvenmesi de yetmiyordu. Ödül ve saygınlık kazanma konusunda saraydaki öbür ileri gelenlerle ciddi bir biçimde yarışa girmek zorundaydı. Böyle bir işi oluruna bırakması da saygınlığını artırmazdı;

tersine olabildiği kadar çabuk bu sorunu çözmesi ve ayrılarak, ona mal ve onurca neye mal olursa olsun, yeni ve akla daha uygun bir evlilikle durumu düzeltmesi gerekiyordu. Bu nedenle bu amaca erişmek için bütün etkisini kullanıyordu.

Kral, sorunu, görüşlerini almak üzere derhal din adamları kuruluna gönderdi. Bu kurul da evliliğin 1670 yılının Ekim ayında yüksek mahkemenin yargısıyla bozulmuş sayılarak bunun ilan edilmesine karar verdi. Bu karara göre her iki tarafın birbiriyle yeniden evlenmelerine izin veriliyordu. Marie Grubbe on iki bin taleri aldı, ayrıca bütün diğer mücevher ve mallarıyla drahoması da kendisine geri verildi. Para ödenir ödenmez de babasının üstelemelerine karşın ülkeden ayrılmak üzere hazırlanmaya başladı. Ama Ulrik Frederik de hemen, Devlet Prensi Johann Georg von Sachsen'in karısı olan kız kardeşine evliliğinin bozulmuş olduğunu bildirerek kendisine bir kardeş yakınlığı göstermesini rica etti. Ve onun eliyle evlenmek gibi güzel bir umuda kapılmaya izinli olup olmadığını sordu.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bundan önce Marie Grubbe'nin elinde hiçbir zaman para olmamıştı. Eline şimdi böyle büyük bir tutar geçince serveti ve gücü ona sınırsız gibi görünüyordu. Sanki mucizeler ülkesinin sihirli değneği doğrudan doğruya eline verilmişti. Bir çocuk gibi değneği harekete geçirmek ve yeryüzünün bütün güzelliklerini ayağına çağırmak için içi titriyordu.

En büyük isteği Kopenhag'ın kulelerinden, Tjele'nin çayırlarından ve Erik Grubbe ile Rigitze haladan ayrılmak, çok uzaklara gitmekti. Böylece sihirli değneği ilk kez harekete geçirdi. Arabalar ve bir gemi, onu yollar ve sular üstünden aşırarak uzaklara, İsveç, Jütland ve Schleswig'den geçirerek Lübeck kentine kadar götürdüler. Yanında eşlikçi olarak yalnızca, kendi isteği üzerine halasının ona bıraktığı oda hizmetçisi Lucie, bir de Aarhuslu bir tüccar arabacısı vardı. Çünkü asıl yolculuk hazırlıklarını Lübeck'te yapacaktı.

Ona yolculuğa çıkma düşüncesini Sti Hög vermişti. O zaman kendisinin de aynı biçimde ülke dışına çıkacağını, şansını yabancı ülkelerde deneyeceğini söylemiş ve Marie böyle bir yolculuğa çıkarsa konakçı olarak birlikte gelmeyi önermişti. Kopenhag'dan Lübeck'e bir mektup yazdı, Marie'nin oraya varışından on dört gün sonra o da Lübeck'e yetişti ve hemen böyle uzun bir yolculuk için gerekli olan hazırlıkları yapmakta Marie'ye yardım etmeye başladı.

Gerçekte Marie içinden Sti Hög'e iyilikte bulunmayı ve başka bir kaynak buluncaya kadar onun yol paralarıyla Fransa'daki harcamalarını kendi zengin olanaklarıyla karşılamayı düşünmüştü. Onun için zavallı Sti Hög'ü gayet güzel giyinmiş, iyi bir at ve iki alımlı atlı uşakla birlikte karşısında görünce az şaşırmadı. Sti Hög, kesesini onun altınlarıyla ağzına kadar doldurmak için gelmiş görünmüyordu. Ama asıl ruhça geçirmiş olduğu değişiklik Marie'yi daha çok şaşırttı. Canlı, hareketli, hatta fazla cesur görünüyordu. Eskiden yavaş adımlarla kendi cenazesini uğurlayan bir adama benzerken, şimdi onda dünyanın yarısına sahip, öteki yarısını da ele geçireceğini uman güvenli bir adam görünüşü vardı. Eskiden yolunmuş bir kuşu andırırdı. Şimdiyse tüyleri sık, bakışları keskin, pençeleri bakışlarından daha keskin bir kartala benziyordu.

Marie önceleri bu değişikliğin Sti Hög'ün geçmişteki bütün acılarını geride bırakmış olmasından, daha çok istenmeye değer bir gelecek elde edeceğini ummasından ileri geldiğini sandı. Ancak Sti Hög'ün, çevresinde günlerce kalıp onun çok iyi bildiği biçimde cesaretsiz haliyle hasta aşkı üzerine tek söz söylemediğini görünce, artık tutkusunu yenmiş olduğu ve aşk ejderhasının başını ezmeyi başarmış bir insanın gururu ve bilinciyle kendisini özgür, güçlü bir insan gibi duyumsadığı yargısına vardı. Ve tahminlerinde yanılıp yanılmadığını çok merak ediyor, içinden biraz da sıkılarak Sti Hög'le ne kadar fazla ilişki kurarsa onu o kadar az tanıdığını düşünüyordu.

Lucie ile yaptığı bir konuşma da bu tahminini ancak güçlendirmeye yaradı.

Bir gün öğleden sonraydı. Lübeck'teki bütün evlerde bulunan, hem giriş yeri hem oda diye kullanıldığı gibi çoğu kez çocuklar için de oyun yeri, el işleri için sergi yeri, bazen de yemek odası ve sebze kileri olarak da kullanılan büyük kapının altındaki boşlukta bir aşağı bir yukarı dolaşıyorlardı.

Burası genellikle yalnızca ılıman mevsimlerde kullanılırdı. Onun için şimdi burada yalnızca uzun, ovulup beyazlatılmış bir masa, birkaç ağır tahta sandalye ve eski bir dolap vardı. Arkada uzun bir tahta kerevet, üstünde yeşil bir sıra halinde lahanalar dizilmiş, kırmızı yığınlar halinde havuçlar, buruşmuş turplar duruyordu.

Kapı, ıslak ve yağmurla parıldayan caddeye doğru arkasına kadar açıktı. Dışarıda şakır şakır yağmur yağıyordu.

Marie Grubbe ile Lucie sokağa çıkmak üzere giyinmişlerdi. Birinin sırtında kolları kürklü, çuhadan bir manto, ötekinde kahverengi kaba çuhadan bir pelerin vardı. Yağmurun dinmesini bekliyor, ayaklarını sıcak tutmak istiyorlarmış gibi kırmızı tuğladan yapılmış döşemenin üstünde küçük adımlarını yere vurarak ivedi ivedi gidip geliyorlardı.

Lucie soruyordu: "Onun güvenilir bir yol arkadaşı olacağına siz de inanıyor musunuz?"

"Sti Hög mü? Evet, evet, inanırım elbet. Bununla ne demek istiyorsun?"

"Hım! Yolda bir yerde kalıverirse diye düşünüyorum."

"Ne demek bu?"

"Örneğin Alman ya da Hollanda kızlarıyla… Onun yüreği yanabilir maddelerden yapılmış; siz de biliyorsunuz, öyle bir ünü var. Bir kadın eteğinin rüzgârı bile bu yüreği tutuşturur, alev alev yakmaya yetişirmiş."

"Bu anlamsız öyküleri kim tıktı senin kulağına?"

"Aman Tanrım, siz bu konuda hiçbir şeycik duymadınız mı? Bu haberin sizin için yeni bir şey olduğuna kim inanır? Bence bu dediklerim o kadar doğal ki, haftanın yedi gün olduğunu söylemek gibi bir şey."

"Bugün ne oluyor sana kuzum? Kahvaltıda İspanyol şarabı içmiş gibi saçmalıyorsun."

"Söyleyin bana: Siz hiç Ermegaard diye birinin adını duymadınız mı?"

"Hayır!"

"Öyleyse onu rastlantı sonucu tanıyıp tanımadığını Sti Hög'e sorun. Hemen arkasından da, isterseniz, Jydte Krag, Christence Rud, Edele Hansdatter, Lene Peppings adlarını da sayın. Bunları anınca belki size o öykü dediğiniz şeylerden bazılarını anlatır."

Marie, açık duran kapı kanadının önünde durdu, uzun süre dışarıda yağan yağmuru seyretti. Sonra yeniden bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başlayarak Lucie'ye, "Sen bu öykülerden bazılarını biliyor musun?" diye sordu.

"Elbette biliyorum."

"Ermegaard Lynow ile olanı?"

"Evet, özellikle de onu."

"Anlat bakalım."

"Hım. Bu, Höglerden biriyle aralarında geçen bir öykü… Galiba küçük adı Sti'ydi, uzun boylu, kırmızı saçlı, soluk benizli…"

"Teşekkür ederim, bunu senin kadar ben de biliyorum."

"Zehirlenme öyküsünü de biliyor musunuz?"

"Hayır, hayır!"

"Mektuplarla ilgili olanı?"

"Hayır, anlat."

"Oh! Bu korkunç bir öyküdür!"

"Anlat!"

"Anlatayım. Hög bu kızla iyi dosttu. Daha evlenmesinden önceydi. Evet, Ermegaard Lynow'la çok iyi dosttular. Kızın neredeyse yerlere sürünecek kadar uzun saçları vardı. O kadar pembe beyazdı ki, güzel bir bebeğe benziyordu. Ancak anlattıklarına göre Hög ona karşı tatlı bir yaratıkmış gibi değil, inatçı bir tazıymış gibi, çok sert ve kötü davranıyordu. Ama ne kadar kötü davranırsa kız da onu o kadar seviyordu. Onu vücudunu çürük içinde bırakacak kadar dövse bile, belki de dövüyordu da, kız buna karşılık onu öpüyordu… Oh! İnsan bir kez kalbini başka birine bağlamaya görsün, başına gelmeyecek şey kalmaz, korkunç bir şey bu… Ama Hög sonunda ondan da bıktı. Başka birini düşündüğü için yüzüne bir kerecik olsun bakmıyordu bile. Bayan Ermegaard üzülüyor, sararıp soluyordu. Üzüntüsünden neredeyse ölecekti. Ama çok zavallı bir yaşam geçirmesine karşın yine de yaşadı. Sonra artık bu yaşama dayanamadı. Anlattıklarına göre Sti Hög'ü sarayın önünden atla geçerken görmüş, onu bir an için bile durdurmayı ya da yakınmalarını, yalvarışlarını işittirmeyi beceremeden, atının yanında bir mil kadar koşmuş. Bu duruma dayanamayınca da öldürücü bir zehir almış ve Sti Hög'e bir mektup yazarak bunu onun için yaptığını, bundan sonra asla kendisine ağırlık olmayacağını, yalnızca ölümünden önce bir kerecik daha onu görmek için gelmek zorunda olduğunu bildirmiş."

"Sonra?"

"Evet. Anlatılan bu! Doğru olup olmadığını Tanrı bilir. Ama doğruysa onun çok kötü, cehennemlik bir adam olması gerek… Sonra Sti Hög de ona bir mektup yazmış ve kızı yeniden iyi edecek olan panzehrin kendi aşkı olduğunu, ancak bu aşkı ona bağışlamasının elinde olmadığını bildirmiş; ama duyduğuna göre sütle sarımsağın da buna iyi gelebileceğini, bir kez de

bunu denemesini bildirmiş. Bakın, kıza böyle yanıt vermiş! Siz buna ne dersiniz? Bundan daha alçakça bir şey düşünülebilir mi?"

"Bayan Ermegaard ne yapmış?"

"Bayan Ermegaard mı?"

"Elbette o."

"Ah, Sti Hög buna layık olmamakla birlikte kızın aldığı zehir yeterli gelmemiş, ölmemiş ama öyle hastalanmış, o kadar zavallı bir duruma gelmiş ki bir daha hemen hemen hiç iyileşememiş."

Bunun üzerine Marie "Zavallı koyun!" diye gülmeye başladı.

* * *

Bunu izleyen günlerde Marie Grubbe'nin Sti Hög hakkında görüşü, buna bağlı olarak da aralarındaki ilişkinin biçimi ve durumu hemen hemen her gün değişiyordu.

Sti Hög'ün bir düş kurucu olmadığı, yolculuk boyunca karşılaştıkları sayısız güçlük ve engeli kararlılığı ve önlem alan tavırları sayesinde alt etmesinden kolayca anlaşılıyordu. Davranışları, gösterdiği yetenekler bakımından rastladıkları en kibar soylulara bile kat kat üstün çıkması da bunu belirtmekteydi. Konuşurken hep yeni, ilgi çekici ve başkalarının söylediklerine hiç benzemeyen şeyler buluyor, insan ve olayları anlama yönünden kendine özgü ve yalnızca ona özgü bir görüşü olduğu izlenimini veriyordu. Marie'ye öyle geliyordu ki Sti Hög, o küstahça alaylarıyla insanda gizli olan hayvan hakkındaki inancını itiraf etmekte ya da insan doğasının pislikleri içinde ne kadar az cevher bulunduğunu belirtmekteydi. Soğuk ve tutkulu sözleriyle de insanın ne kadar tutarsız, anlaşılmamış ve anlaşılmaz, ne kadar kararsız ve değişken bir yaratık olduğunu, yüceyle bayağının insan ruhunda bütünüyle rastlantılara bağlı olarak nasıl birbirleriyle savaştıklarını sayıp döküyordu. Bütün bunları açıklamak için yaptığı söz gösterisi Marie'ye çok yüce ve güçlü görünüyor, onun sıradan insanlara bakınca daha ender yeteneklere, daha büyük güçlere sahip olabileceğine inanmaya başlıyor, hatta sezinlediği bu etkinin gücü önünde hayranlıkla, hemen hemen tapınırcasına boyun eğiyordu. Buna karşın ruhunda gizli, sessiz, durmadan ona bir şeyler fısıldayan ve sonuna kadar

düşünülmemiş, düşünce olarak söylenemeyen bir kuşku vardı. Bu duygu, aksine, içindeki karanlık, içgüdüsel duyguları uyandıran korkularla harekete geçiyor ve öyle bir gücü temsil ediyordu ki, gözdağı veriyor, coşuyor, istiyor, tutkular duyuyor, ama hiçbir zaman saldırmıyor, yere vurmuyordu.

Lohendorf'ta, Vechta'dan yaklaşık üç mil uzakta, kır yolu üzerinde eski bir konukevi vardı. Marie Grubbe yanındakilerle birlikte güneş battıktan birkaç saat sonra buraya varmıştı.

Akşam geç vakit, arabacıyla atlı uşaklar yan binalarda dinlenmeye çekildikleri zaman Sti Hög'le Marie köylü kılıklı birkaç Oldenburg soylusuyla birlikte konukevinin içki salonunda büyük çini sobanın önündeki kırmızıya boyanmış küçük masanın çevresine toplanmış, içten bir söyleşiye dalmışlardı.

Karşıda, penceresinin altındaki uzun masada Lucie, sırtını masanın yanına dönmüş, sıranın ucuna oturmuş iş işliyor, onlara bakıyordu.

İlerde orta masanın üstünde, sarı renkli bir toprak şamdanda yanan yağ kandili, yüzlere uykulu bir ışık serpiyor, sobanın üstüne sıralanmış çinko tabaklara yansıyordu. Marie'nin önünde de çinkodan yapılmış küçük bir şarap testisi duruyordu. Sti Hög'ün önündeki daha büyüktü. Oldenburglu konukların önündeyse tahtadan, çok büyük bir bira güğümü bulunuyor, arkada odanın dibindeki küçük bir sıranın üstüne oturmuş, saçları karmakarışık, yüzsüz bir oğlan da güğüm her boşaldıkça yeniden dolduruyordu.

Marie de Sti Hög de odalarına çekilmeye can atıyordu. Çünkü bu iki köylü pek hoşlanılacak insanlardan değildi. Eğer odaları buz gibi soğuk olmasa, ısıtılmalarını istedikleri takdirde soğuktan daha kötü bir rahatsızlıkla karşılaşma zorunluluğu bulunmasaydı, odalarına çekileceklerdi. Çünkü konukevi sahibi geldikleri zaman bu odalara birer mangal koymuştu. Ancak bu bölgede yakılmakta olan yer kömürü, o kadar kükürtlüydü ki yandığı zaman ancak alışık olanlar soluk alabiliyordu.

Oldenburglular çekingen duruyordu. Çünkü kibar insanlar arasında bulunduklarını anlamış, ellerinden geldiği kadar terbiye sınırları çerçevesinde konuşabilmek için kendilerini sıkıyorlardı. Ama içtikleri biralar etkisini göstermeye başlayınca bu kayıtlar gittikçe gevşemeye,

gittikçe boşalmaya başladı. Sonunda iyice gevşedi. Vakit geçtikçe daha fazla o bölgenin şivesiyle konuşuyor, yaptıkları şakalar kabalaşıyor, sordukları sorular da en üst perdeden rahatsızlık verici bir durum alıyordu.

Böylece şakalar, ileri gidip kabalık ve terbiyesizlik halini alınca Marie oturduğu yerde rahatsız olmaya başladı. Sti Hög karşıdan gözleriyle işaret ediyor, kalkmak isteyip istemediğini soruyordu.

Bu sırada yabancılardan sarışın olanı çok kaba bir sözcük oyunu yapınca Sti kaşlarını çatmak, karşısındakini gözdağı veren bir bakışla süzmek zorunda kaldı. Fakat bu davranışı adamı daha çok kışkırtmaya yaradı. Yaptığı çirkin şakayı, daha güçlü sözcükler kullanarak yineledi. Bunun üzerine Sti, bu biçimde tek bir sözcük daha ettiği takdirde çinko güğümü kafasında bulacağını söyleyerek adama gözdağı verdi.

Tam bu sırada Lucie, kaçırdığı bir ilmeği yeniden yakalamak için elindeki örgüyle birlikte masaya yaklaşmıştı. Öteki Oldenburglu, bu durumdan yararlanarak kollarını kızın beline doladı ve kızı kucağına alarak dudakları üstüne şapırtılı bir öpücük kondurdu.

Bu küstahlık sarışın Oldenburgluyu da ateşlendirmişti; o da kolunu Marie Grubbe'nin boynuna dolayıverdi.

Aynı anda Sti Hög, tam nişan alarak önündeki şarap testisini o kadar büyük bir güçle adamın kafasına indirdi ki, Oldenburglu boğuk bir hırıltı çıkararak çini sobanın önünde yere yuvarlandı.

Bir saniye sonra da Sti Hög'le esmer Oldenburglu odanın ortasında boğuşmaya başladılar, Marie ile oda hizmetçisi de bir köşeye kaçmışlardı.

Sıra üstünde oturan uşak yerinden sıçradı, böğürerek oda kapısından dışarı fırladı, öbür kapıya koşarak bir arşın uzunluğundaki bir demiri kapının önüne koyarak burayı geçilmez duruma getirdi. Aynı zamanda konukevinin arka kapısının da sürmelendiği duyuldu. Çünkü bu konukevinde bir dövüş olunca bütün kapıları sürmelemek, böylece dışarıdakilerin içeriye girerek dövüşe katılmalarına, kavgayı büyütmelerine engel olmak göreneği vardı. Bu önlemlere bir şey daha eklenirdi, kapıların sürmelenmesi işi bitince herkes hemen yataklarına girerdi. Çünkü olayla ilgili hiçbir şey görmeyen, hiçbir şey hakkında tanıklık edemezdi.

Kavga edenlerin hiçbirinde silah yoktu; onun için sorunu yumrukla çözmek zorundaydılar. Şimdi Sti Hög'le esmer Oldenburglu yumruk yumruğa dövüşüyor ve birbirlerine sövüyorlardı. Birbirinin orasından burasından yakalıyor, eğilip kalkarak türlü hareketler yapıyor, birbirlerini kapılara, duvarlara doğru itiyor, kollarını yakalıyor, karşı tarafın atılışlarından korunuyor, çenelerini birbirlerinin omuzlarına dayayarak dönüyor, eğiliyor, birbirlerini ileri geri çekiştiriyorlardı. Sonunda yere yuvarlandılar.

Sti üstteydi. Ancak iki güçlü el boynunu yakalamış burmaya çalışırken, o da rakibinin kafasını birkaç kez soğuk toprak döşemeye çarpmıştı. Boynunu yakalayan ayılıp yeniden kendine gelen sarışın Oldenburglu'ydu.

Sti neredeyse boğulacaktı, hırıltılar çıkarmaya başlamış, gözleri kararmış, eli ayağı gevşemeye yüz tutmuştu. Esmer Oldenburglu bacaklarını vücuduna dolayarak onu omuzlarından aşağı çekiyor, sarışınıysa kalçalarının üzerine diz çökmüş, elleriyle boğazını sıkıyordu.

Marie haykırdı, Sti'nin yardımına koşmak istiyordu; ama Lucie hemen hemen çırpınarak ona sarılmış olduğu için yerinden kımıldayamıyordu.

Sti, bilincini yitirmek üzereyken son bir gayretle kendisini ileriye doğru attı. Bu sırada esmer Oldenburglunun kafası sert bir biçimde yere çarpmış, sarışın olanı da pençelerini gevşettiği için Sti biraz soluk alabilmişti. Hemen kıvrak, güçlü bir dönüşle kendini yan tarafa attı ve sarışın Oldenburglunun üstüne atılarak yere yuvarladı. Adam yerde debelenirken kudurmuş bir durumda üstüne atıldı. Bu sırada mide boşluğuna yediği bir tekme onu neredeyse çökertecekti. Ama bir eliyle kendisine vuran ayağı, topuğundan yakaladı, öbür eliyle diz kapağın altından çizmeyi kavradı ve bacağı yukarı kaldırarak iyice gerilen kendi budunun üstüne o kadar büyük bir güçle çarptı ki, sarışın Oldenburglunun çizme içinde kemikleri kırıldı ve kendini yitirerek yere yuvarlandı. Kafatası sarsılmış olduğu için bayılmak üzere olan esmer Oldenburglu da bu durumu görünce, gördüğü şey kendi başına gelmiş gibi, korkunç bir acı haykırışıyla bağırarak pencerenin önündeki sırasının altına sıvıştı. Boğazlaşma da böylece bitmiş oldu.

Ama Sti Hög'ün bu vesileyle beliren vahşi ruhu, Marie'nin üzerinde garip, güçlü bir etki yapmıştı. Çünkü o gece başını yastığa koyduğu zaman onu sevdiğini kendi kendine itiraf etti. Sti Hög, bunu izleyen günlerde Marie'nin bakışlarından ve davranışlarından ruhunda kendi yararına büyük bir değişiklik olduğunu fark etmiş ve bundan yüreklenerek ona aşkını ilan edince istediği yanıtı almıştı.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Şimdi Paris'teydiler.

Altı ay bir zaman geçmişti; bu arada o kadar hızla kurulan aşk bağı, bir süreden beri gevşemiş, Marie Grubbe ile Sti Hög yavaş yavaş birbirlerinden uzaklaşmışlardı.

Bunu her ikisi de biliyordu, ama henüz sözle anlatmamışlardı. Kendilerine korku veren bu itirafta o kadar acıklı, o kadar alçalma ve kendilerini aşağı görme anlamı vardı ki, bunu geciktirmekle acılarını hafifletmiş oluyorlardı.

Bu noktada her ikisi de aynı düşüncedeydi.

Ama acılarına karşı gösterdikleri dayanmanın biçimleri birbirlerinden farklıydı. Çünkü Sti Hög, umutsuzluk içinde acının dikenlerine karşı yine acıyla duyarsız bir hale gelmiş, kendinden geçmiş bir bitkinlik içinde, kafesinde durmadan gidip gelen, dört dönen yabanıl bir hayvan gibi sürekli üzülürken, Marie daha çok kendini bir bağdan söküp kurtardıktan sonra, arkasında şakırtısını duyduğu zincirlerden kaçan, durmayan, bitmeyen bir tedirginlik içinde sürekli uzaklara, daha uzaklara kaçan bir hayvana benziyordu.

Onun istediği unutmaktı.

Ama unutuş, yabanıl bir ota benzer. Yalnızca kendi kendine olunca büyür ve dünya bir araya gelip ona baksa, dikkat ve özen gösterse yine bu büyüyüşe bir şey ekleyemez.

Elindeki parayı avuç avuç harcıyor, kendine görkemli giysiler, mücevherler alıyor, parayla satın alınabilecek her türlü zevke, güzellik, incelik ve toplumsal konumla elde edilebilecek her şeye el atıyordu. Fakat hepsi yararsızdı.

Çektiği sınırsızdı ve hiçbir şey onu bu yoksulluktan kurtaramıyordu. Sti Hög'den ayrılması çektiklerinde yalnızca bir değişiklik yapmakla kalmayarak bir hafiflemeye de yol açacak olsaydı, bunu yapmakta duraksamayacaktı. Ama ayrılsa da ayrılmasa da hepsi birdi, her iki durumda da acısının hafifleyeceği konusunda en küçük bir umudu yoktu.

Bu nedenle ayrılamıyorlardı, bunu da ilk öneren Sti Hög oldu.

Sti, Marie'nin Croix de fer Oteli'nin sahibi Bayan Isabell Gilles'den kiraladığı görkemli dairenin kabul salonuna girdiği zaman, birbirlerini görmemişlerdi.

Marie oradaydı, oturmuş ağlıyordu.

Sti endişeyle başını sallayarak odanın öteki köşesine oturdu.

Onu ağlar görmek ve avutmak için söyleyeceği her sözün, acıyan bakışlarının ya da iç çekmesinin ancak onun gözyaşlarını artıracağını, acılarını alevlendireceğini bilmek çok güçtü.

Marie'ye doğru yürüdü.

Yavaş, renksiz bir sesle "Marie" dedi, "Gel, karşılıklı içtenlikle konuşalım, sonra da birbirimizden ayrılalım."

"Böyle bir şeyin ne yararı olabilir?"

"Böyle söyleme Marie, senin önünde daha çok, çok mutlu günler var."

"Evet, acılarla dolu günler, gözyaşlarıyla dolu geceler, bitip tükenmek bilmeyen, çok, çok günler, geceler var önümde."

"Marie, Marie, ne söylediğini düşün! Çünkü ben söylediklerini senin sandığından çok daha iyi anlıyorum ve bunlar beni o oranda ve daha fazla yaralıyor."

"Ben dokunaklı bir sözün açabileceği yaralara pek değer vermem, bu zamana kadar da seni bu gibi sözlerden korumayı hiç düşünmedim."

"Öyleyse beni yaralamayı sürdür, zerre kadar da acıma! Bana olan aşkın yüzünden kendi kendinin gözünde küçüldüğünü, utanılacak derecede küçüldüğünü söyle! Benim olan her türlü anıyı ruhundan söküp atabilmek için ömründen yıllar bağışlamaya hazır olduğunu söyle! Sonra da beni bir köpeğin düzeyine indir, bana köpek adları tak, bildiğin en ağır sözcükleri benim için kullan, ben bütün bunları işittikçe, senin haklı olduğunu söyleyeceğim; çünkü itirafı ne kadar acı olursa olsun, sen haklısın, hem çok haklısın! Sonra dinle, Marie, dinle ve elinden gelebiliyorsa inan bana, gerçi kendini bana teslim etmiş olduğun için ürperiyorsun, bunu biliyorum ve sen

bunu her anımsayışında ta içinden yaralanıyor, nefretten, acıdan alnını buruşturuyorsun. Ama ben seni buna karşın seviyorum… Evet, evet, seni var gücümle, bütün varlığımla seviyorum, Marie."

"Hayır, iğrenç bu söylediğin, utan, Sti Hög! Ah, utan! Sen ne söylediğini bilmiyorsun. Ama Tanrı beni bağışlasın, söylediklerin ne kadar iğrenç olursa olsun, yine de doğru… Ah Sti! Sti! Sen niçin köle ruhlu bir insansın? Niçin üstüne basıldığı halde sesini çıkarmayan ve insanı sokmayan bir solucansın? Benim seni bir zaman ne kadar yüce saydığımı bir bilsen! Bu kadar zayıf olduğun halde seni ne kadar mağrur, ne kadar güçlü sanmıştım! Ama bunun nedeni senin hiçbir zaman sahip olmadığın bir güçten söz eden güzel sözlerindi, hiçbir zaman senin ruhunla ilgisi olmayan, olmasına da olanak olmayan sözlerdi ve seninmiş gibi görünüyorlardı bana. Sti! Sti! Söylediklerim doğru değil mi? Ben sende güç yerine küçüklük, yürekli bir umut yerine zavallı bir kuşku buldum. Ama gururuna ne oldu?"

"Hak ve adalet, bunlar bir insana yapılabilecek en önemsiz bağıştır. Ama ben artık hiçbirine layık değilim. Çünkü sana karşı bir sahtekârdan pek daha iyi bir biçimde davranmadım… Marie, ben hiçbir zaman senin beni sevdiğine inanmadım, hayır, hiçbir zaman! Hatta aşkını antlar içerek itiraf ettiğin zaman bile, o an bile, buna inanmadım! Ah, inanmayı ne kadar da isterdim; ama elimden gelmiyordu. İçimdeki kuşkuyu alt edemiyordum. Kuşku soğuk bakışlarıyla hep beni süzüyordu. Düşlemlerimin bütün o yürekli, zengin umutları da onun acı acı gülümseyen ağzının bir soluğuyla uçup gittiler. Senin beni sevdiğine inanamıyordum, Marie; ama buna karşın iki elim ve bütün ruhumla senin aşkına, o hazineye sarılıyor ve az sonra sahibi gelerek sevgiyle dolu ellerinden avını alacağını bilen bir haydudun altın gibi parıldayan avına karşı duyduğu sevinçle bu hazineye korkarak ve mutlu sarılıyordum. Çünkü senin aşkına layık ya da senin buna layık olduğunu sandığın adam, bir gün kesinlikle gelecek, Marie! Ve bu adam, kuşkulara kapılmayacak, yalvarıp titremeyecek, seni de has altın gibi parmakları arasında eğip bükecek, ayağını istencinin üzerine basacak, sen de ona saygıyla sevinerek baş eğeceksin! Ama seni benden fazla sevdiği için değil; çünkü buna olanak yok, tersine, kendine karşı güveni daha fazla olduğu için senin paha biçilmez değerine daha az değer verdiği için, Marie!"

"Ah, siz bir bilici gibi konuşuyorsunuz, Sti Hög; ama her zaman yaptığınız gibi, düşünceleriniz çok uzaklara kaçıyor. Siz kendisine bir oyuncak armağan edilen çocuklara benziyorsunuz; onunla oynayıp sevineceğine, kırıp içini görmeden rahat edemeyen bir çocuk gibisiniz.

Hep yalnızca yakalamak, ele geçirmek istediğiniz için hiçbir şeyi, hiçbir zaman elinizde tutup koruyamıyorsunuz! Yaşam denen yapı tahtalarını parçalayıp düşünce yongalarına dönüştürüyorsunuz!"

"Hoşça kalın, Marie!"

"Siz de hoşça kalın, Sti Hög; size mümkün olan mutluluğu dilerim."

"Mersi… Mersi… Bunun böyle olması gerekiyordu… Ama sizden bir şey rica edeceğim."

"Buyurun."

"Buradan giderseniz, hangi yolu izleyeceğinizi kimseye söylemeyin. Bunu ben öğrenmemeliyim. Çünkü… Çünkü peşinizden gelmemek için kendime egemen olup olamayacağımı bilmiyorum."

Marie sabırsızlıkla omuzlarını silkti.

"Tanrı sizi, bugün olduğu gibi sonsuza dek de kutsasın, Marie."

Bunu söyledikten sonra çıkıp gitti.

* * *

Aydınlık bir kasım akşamının alacakaranlığında güneşin tunç renkli esmer ışığı, yalnızca parıldayan çatı pencerelerinin camlarından duraksayarak çekiliyor, kilise kulesinin narin endamlı ikiz zirvelerinin üstünde eğleşiyor, tepedeki haçla altından yapılmış tacın üstünde parıldıyor, sonra ışıklı havada akıp dağılarak kayboluyordu. Ay da çoktan çıkmış, parlak, yuvarlak bir daire halinde uzaktaki, esmer tepelerin kabaran çizgilerinin üstünde yükselmişti.

Gökyüzünün gittikçe kaybolan renkleri, ırmağın sessiz parıltılarla akan sularında sarı, mavimsi, mor yüzeyler halinde yankılanıyor, söğüt, akçaağaç, mürver ve gül yaprakları, sararmış ağaçlardan koparak titrek uçuşlarla suların üstüne dökülüyor; parlak ırmak yüzeyi bunları yakalıyor;

hepsi, sulara eğilen duvarların, nemli merdivenlerin önünden, ağır alçak köprülerin altından, siyah ve ıslak tahta köprü ayaklarının çevresini dolanarak, karanlığa doğru akıyorlardı. Bunlar, kızıl bir ışıkla aydınlanan demirci dükkânlarındaki ateşten bir ışık demeti yakalıyorlar, değirmenden dökülen kızıl, esmer sulara dolanıyorlar, sonra da sazlar ve omurgaları yarık, suya batmış fıçılar, çamurlu, çürük dal çitlerinin oluşturduğu örgülerin arasından akıp gözden yitiyorlardı.

Mavimsi bir günbatımı ışığı, bunların saydam karanlığını pazar yerine ve açık alanların üstüne yayıyordu. Buralarda sular, tüllenmiş bir ışıkla parlıyor, yılan ağızlarından, sakalları ıslak ejderha çenelerinden, fıskiyelerin çizdiği düşsel kıvrımların içine ve gotik çatı köşelerindeki kulelere benzeyen ince çentikli çıkıntıların arasına dökülüyordu. Çıkardıkları mırıltılar tatlı, akışları soğuktu. Boğuk sesler çıkarıyor, sert damlalar halinde dökülüyor, çukur su haznesinin koyu aynasının üstünde hızla büyüyen halkalar oluşturuyorlardı. Alanı hafif bir rüzgârın soluğu okşuyor, karanlık, çepeçevre, siyah renkli büyük kapılardan, siyah pencere camlarından ve dar, gölgeli sokaklardan, dışarıdaki karanlıklara bakıyordu.

Arkasından ay çıkıyor, çatıların ve kiremitlerin üstüne bir gümüş parıltısı serpiyor, sınırları keskin tarlalara gölge ve ışık dağıtıyordu. Her direk başı, kıvrımlarla süslü, her levha, alçak taraçaların kenarındaki her parmaklık, duvarlarda keskin çizgilerle beliriyordu.

Her şey, kilise kapılarının üstündeki oymalı taş örgeler, karşıdaki evin köşesinde mızrağıyla ayakta duran Saint George, şurada, penceredeki çiçek, yapraklı dallar, siyah, keskin biçimler halinde beliriyordu. Geniş cadde ne kadar aydınlıktı ve ırmağın sularında nasıl yankılanıyordu! Gökte tek bir bulut bile yoktu, yalnızca beyazımsı bir daire, ayın çevresinde bir ayla vardı; orada binlerce yıldızdan başka bir şey görünmüyordu.

Nürnberg'de böyle bir akşamdı şimdi. Ve bu akşam, kuleye çıkan dik sokaktaki Karndorf'ların evinde şölen vardı.

Masanın çevresinde oturuyorlardı, hepsi tok, neşeli ve sarhoştu. Biri dışında hepsi yaşlıydı ve bu, henüz on sekiz yaşında bir delikanlıydı. Başında peruğu yoktu, saçları gür, uzun, altın renginde ve kıvırcık olduğu için peruk taşımaya gereksinimi de yoktu. Yüzü, bir kız yüzü kadar güzel, pembe beyaz, gözleri iri, mavi, bakışları dingindi.

Ona Altın Remigius adını vermişlerdi. Bu lakabı kullanmalarının nedeni, yalnızca saçlarının sarı olması değil, aynı zamanda çok zengin olmasıydı. Çünkü genç olmasına karşın Bavyera Ormanı denen bölgenin en zengin soylusuydu, kendi de oralıydı.

Zengin yemeklerle bezenmiş masanın çevresine toplanan bu neşeli adamlar, kadın güzelliğinden söz ediyorlardı. Hepsi bir noktada birleşiyordu: Gençliklerinde, dünyada güzel kadından geçilmezdi ve şimdi güzel diye anılan kadınlarla bunları karşılaştırmak olanaksızdı.

Küçük gözleri kıvılcımlanan kırmızı yanaklı bir şişko, şöyle soruyordu: "İçinizde bütün o dilberleri gören var mı? Harz'daki von Falkenstein ailesinden Dorothea von Falkenstein'ı kim tanıyor? Bu kadın bir gül kadar kırmızı, bir kuzu gibi beyazdı. Kollarıyla kendi vücudunu sarabildikten başka bir ayak öteye aşardı; tarla kuşu yumurtalarına basar ama kırmazdı. Öyle hafif, uçar gibi yürürdü yeryüzünde… Ama böyle olmasına karşın yine de o sizin leylek bacaklılarınız gibi değildi. Vücudu göl üstünde yelken açıp giden kuğular gibi dolgun, yuvarlak, ormanda sıçrayan bir ceylan vücudu gibi sertti."

Bu sözler üzerine şerefe içtiler.

Masanın ucunda oturan uzun boylu, baykuşa benzeyen bir yaşlı adam, "Tanrı hepinizi saçlarınızın akı kadar kutsasın. Ama dünya gün geçtikçe çirkinleşiyor. Biz bunu kendimizde de görüyoruz" dedi ve bakışlarını çevrede gezdirerek ekledi: "Bir zamanlar biz ne süslü delikanlılardık! Ama Tanrı belasını versin, şu neşeli kadeh arkadaşları adına hangimiz bana o güçlü, güler yüzlü, çapkın bakışlı, küçücük güzel ayaklı ev sahibi kadınlara şimdi ne olduğunu söyleyebilir? Onların sarı saçlı, mavi gözleri ışıklar saçan kızları ne oldu? Ha? Yoksa bunların hepsi de yalan mıydı? Bir konukevine, Heerstrasse'deki bir meyhaneye ya da otellere gittiklerimiz yalan mıydı? Ha? Onlara rastlamadan bu yerlerin birine gider miydik? Ah, acınacak, acınacak bir durum! Şimdi oralardaki ev sahibi kadınlar insana, gözleri domuz gözlerine benzeyen, geniş kalçalı kızları peşkeş çekiyorlar. Hepsi saçı dökülmüş, dişsiz cadılara benziyor; gözleri akıyor, elleri buruşmuş, aç ve susuz, insanı ölesiye korkutuyorlar. İğrenç şey! İğrenç! Ben şimdi bir meyhaneye gitmekten şeytanın kendisinden korkar gibi korkuyorum! Çünkü bira verenin ölümle kucak kucağa yaşadığını, onun

kılığında olduğunu biliyorum. İnsan benim kadar yaşlanınca da, daha iyisi, momento moris'i (2) anımsamaktansa unutmak istiyor."

Masada, tam ortada, güçlü, iri yapılı, yüzü balmumu gibi sarı ve oldukça dolgun yapılı bir adam oturuyordu. Kaşları kırçıl, kırçıldı; gözleri, çevresine bir şeyler arıyormuş gibi bakıyordu. Pek zayıf görünmüyordu; ama çok acı çekmiş, büyük vücut ağrıları geçirmiş gibi bir görünüşü vardı. Gülümsediği zaman ağzının çevresinde acı bir şey yutuyormuş gibi bir çizgi beliriyordu. Yumuşak, boğuk, biraz kısık bir sesle konuşuyordu: "Burtenbacher ailesinden esmer Euphemia, bir kraliçeden daha görkemli bir kadındı", diye söze başladı. "Ben böylesini görmedim. En ağır sırma işlemeli giysileri, en rahat ev giysileri gibi taşırdı. Göğsüne, boynuna, beline ve saçlarına taktığı mücevherlerle zincirler, ormanda oynayan çocukların vücutlarına taktığı yabanıl çiçeklerden yapılmış çelenkler gibi rahat ve yerli yerinde dururdu. Hiçbir kadın onun kadar güzel değildi! Öteki kızlar zincirleri ve oymaları altından, görkemli eski kutsal çekmeceler gibi mücevherler ve güllerle süslenerek çevrede kurum satarken o, rüzgârda dalgalanan bir bayrak gibi güzel, görkemli, taze ve hafifti. Eşi benzeri yoktu onun, bugün de yoktur!"

Genç Remigius "Vardı, vardı, onu gölgede bırakan da vardı!" diye bağırarak yerinden fırladı. Masaya doğru hızla eğildi, bir eliyle masanın kenarına dayandı, öbür eliyle de bir sağrak yakaladı. İçindeki altın renkli şarap, sağrağın kenarlarından dökülerek bileğini ıslatıyor, parlak damlalar halinde, kollarındaki beyaz, dalgalı dantellerden yere süzülüyordu. Yanakları içtiği şaraptan kıpkırmızı olmuş, gözleri şimşekleniyor, güvensiz bir sesle şöyle konuşuyordu:

"Güzellik" diyordu, "Siz hepiniz toptan körsünüz! Yoksa aranızdan hiçbiriniz o Danimarkalı kadını, Bayan Marie'yi hiç görmedi mi? Saçları gün ışığının başaklı tarlalar üstüne dökülmesine benziyor. Gözleri çelik bir kılıcın renginden daha mavi, dudakları kanayan salkımlar gibi kırmızı. Akan bir yıldız gibi salınarak yürüyor, bir kral asası gibi endamı narin, bir taht kadar görkemli. Ah! Var olan bütün güzellikler, güzelliğin bütün albenileri, gül dallarından güller gibi bol bir görkem içinde onda çiçekleniyor. Ama güzelliğinin bir özelliği var:

"İnsan ona bakınca bir bayram sabahında Dom Kilisesi'nin kulelerinden borularla çalınan bir korali dinler gibi olur; huzur, dinginlik

içinde kalır.

Çünkü o, kilise mihrabında gördüğümüz güzel resimde acılar içindeki kutsal anaya benziyor, parlak gözlerinde öylesine bir yasın yüceliği, dudaklarında aynı umutsuz gülümseme ve sabır var."

Çok heyecanlı, gözleri yaşlıydı. Konuşmak istiyor, konuşamıyor, söyleyeceği sözcükleri çıkarabilmek için kendi sesiyle savaşarak ayakta duruyordu. Ama yanında oturanlardan biri omzuna dostça vurdu, yeniden yerine oturmasını söyledi. Karşılıklı kadeh kadeh üstüne içmeye başladılar. Her şey yeniden yoluna girmişti. Yaşlılar yeniden neşelendiler; şarkılar, gülüşmeler ve neşe ortalığa yeniden egemen oldu.

* * *

Demek Marie Grubbe Nürenberg'deydi. Sti Hög'den ayrıldıktan sonra bir yıl kadar orada burada dolaşmış, sonunda buraya gelip kalmıştı.

Frederiksborg'da, şatonun bahçesindeki baleye katıldığı geceden sonra çok değişmişti. Şimdi yalnızca otuzuna yaklaşmakla kalmıyordu. Sti ile olan ilişkisi de üstünde güçlü ve garip bir iz bırakmıştı. Ulrik Frederik'ten ayrılmış, rastlantıların peşinden sürüklenip gitmiş ama özellikle ilk gençliğinin düşlerini korumuştu. Sonra bir an için gözleri kamaşmış ve Sti'yi her kadının benimsediği, yeryüzünde bir tanrı bilerek iyi kötü her şeyi onun ellerinden sevgi ve rızayla kabullendiği bir tanrı sanmıştı. Oysa Sti, bir erkek bile değildi. Şimdi bunları düşünüyordu. Sti'de gördüğü her zayıflığı, erkekliğe yaraşmayan her kuşkuyu, silinmez bir utanç lekesi gibi benliğinde duyumsuyordu. Bu kısa süren aşk yüzünden kendinden iğreniyor, bu aşkı en aşağı sözcüklerle adlandırıyordu. Onu öpen bu dudaklar solmalı, ona gülümseyen bu gözler görmemeli, onu seven bu yürek kopmalıydı! Ruhundaki her zenginliği bu aşkla lekelemiş, her duygunun kutsallığını yitirmişti. Kendine olan bütün güvenini, kendi değerine olan inancını kaybetmişti. Geleceğe gelince, orada da hiçbir umut ışığı göremiyordu.

Yaşam kitabını kapamış, ömrü sona ermişti; şimdi bütün isteklerinin amacı, yorgun başını, bir daha asla kaldırmamak üzere koyabileceği sakin bir köşe bulabilmekti yalnızca.

Nürnberg'e geldiği zaman bu ruh durumundaydı. Bir rastlantı onu altın Remigius'la buluşturdu. Bu gencin içten gelen, ama çekingen ve gençliğinden güç alarak onu göklere çıkaran hayranlığı, kendisine karşı beslediği neşeli inanç ve bu inançta bulduğu mutluluk, ayak altında ezilmiş bir çiçeğin yaprakları üstüne damlayan serin bir çiğ etkisi yapıyordu. Gerçi bu çiçek yeniden doğrulmuyor, ama solmuyordu da. Güzel, renkli yapraklarını bir süre daha ışığa açıyor, koku veriyor, duraksamalı bir yaşam gücü içinde parıldıyordu. Marie bu durumdaydı. Çünkü kendisinin temiz, canlı, lekesiz olarak başka birinin düşüncelerinde yaşadığını görmekle avunuyordu. Başka birinin ruhunda cesur bir güven, güzellik umutları ve soylu istekler uyandırdığının bilincine varmakta hemen hemen bir kurtuluş duygusu saklıydı. Başka birinde bu duyguları uyandırabilmek de insanı ruhça zenginleştiriyordu. Yakınmalarını belirsiz göndermeler, kapalı sözlerle başka bir ruha iletmekte zevk vardı: Acıları bu sayede yatışıyordu. Bu ruhun kendi de deneyimsiz, tasasızdı; yüreğindeki her üzüntüyü dingin bir hazla paylaşıyor ve bunu yapabildiği için de şükran duyuyordu. Hepsini anlayamadığı halde seziyor, buna karşın yine her derdini istekle paylaşıyordu. Evet, acının acıma değil saygı uyandırdığını görünce ve acı, omuzlar üstünde görkemli bir giysiye, alnımızın çevresinde gözyaşlarıyla parlayan bir taca dönüşünce, insanın yakınmalarını söyleyebilmesinde şifa vardır.

Böylece Marie, yavaş yavaş kendisiyle barışmaya başladı. Ama asıl barışma, Regimius bir gün atla dışarıya çıktığında, ürken hayvan onu yere düşürüp ayakları üzengilere takılmış durumda sürükleyerek ölümüne neden olduğu zaman gerçekleşti.

Marie bunu duyunca, sessiz, gözyaşsız ve ağır bir üzüntüye düştü. Saatlerce oturduğu yerde kalıyor, yorgun, boş, kımıltısız bakışlarla, dili tutulmuş gibi önüne bakıyor ve onu hiçbir harekete sürüklemek mümkün olmuyordu. Hatta kendisine bir söz söylenmesini bile istemiyor; biri böyle bir şey yaparsa, donuk bir el hareketiyle ya da sessizce başını sallayarak bir acı duyuyormuş gibi geri çeviriyordu.

Bu durumu uzun zaman sürdü. Ama bu arada hemen hemen bütün elindekileri bitirmiş, neredeyse geri dönecek parası bile kalmamıştı. Lucie sürekli dönmeyi öneriyordu. Fakat bu öneriye neden sonra kulak verebildi.

Sonunda yola çıktılar.

Ama Marie yolda hastalandığı için yolculuk uzadı. Lucie, yolculuğu sürdürebilmeleri için Marie'nin değerli giysileriyle mücevherlerini birbiri arkasından satmak zorunda kaldı.

Aarhus'a vardıklarında artık Marie'nin sırtındaki giysiden başka hemen hemen hiçbir şeyi kalmamıştı.

Burada birbirlerinden ayrıldılar. Lucie Bayan Rigitze'nin yanına, Marie de Tjele'ye döndü.

Bütün bunlar 1673 yılının ilkyazında oluyordu.

ON ALTINCI BÖLÜM

Bayan Marie Grubbe, Tjele'ye döndükten sonra 1679 yılında Majeste Kral'ın danışmanı Palle Dyre ile evleninceye kadar, babasının yanında oturdu. Sonra da, 1689'a kadar onunla olaysız geçen bir evlilik yaşamı sürdürdü.

Bu dönem, Marie'nin otuz yaşıyla başlayıp kırk altı yaşıyla biten tam on altı uzun yılı içine alır.

Bu on altı uzun yıl, günlük endişeler ve küçük işlerle, insana sıkıntı veren bir tekdüzelik içinde geçmiş, bu yaşamı yakın, içten bir ilişki ısıtmamış, iç savaşımlarını bitiren hiçbir erinç duygusu aydınlatmamıştı. Marie'nin bu süre boyunca bütün görüp duydukları, bir hiç uğruna yapılan bitip tükenmek bilmeyen kavgalar, ufak tefek savsaklamaların neden olduğu gürültülü azarlar, bazen surat asarak yapılan bir uyarı, bazen kabaca alaylardan ibaretti. Bundan başka bu yaşamın her ışıklı günü paraya çevriliyor, soluk alınsa, bir kayıp için iç çekişi haline geliyor, her arzu, bir kazanç isteği biçimine, her umut daha fazlasını elde etme umuduna dönüşüyordu. Sonra her köşede kılı kırk yaran bir pintilik, her yerde insanı rahatsız eden aşırı bir uğraşma, cimriliğin durmadan her şeye dikkat eden bakışları, her saat daha çok yerinden fırlayan gözler… Marie Grubbe'yi çevreleyen yaşam işte buydu.

İlk zamanlarda bu iş güç ve gürültü arasında çevresindeki her şeyi unutmuş, bulutlar gibi değişen, ışık kadar zengin, güzel, canlı düşlemlere dalmıştı.

Ancak bu düşlemlerden özellikle biri ötekilerden ayrılıyordu.

Güllerle örtülü, uykular içinde bir şato düşlemiydi bu…

Ve Marie, bir bahçeyi, şatonun sessiz bahçesini düşlüyordu. Havada, yapraklar üstünde sessizlik vardı; her şeyi, karanlığı olmayan bir gece gibi, hülyalı bir sessizlik sarmıştı. Orada kokular çiçeklerin çanları içinde; çiçekler de, yerlere eğilen otların narin sapları üstünde uyukluyorlardı. Menekşeler yarı açılmış ağızlarıyla eğrelti otlarının havada kıvrımlar çizen uzun, ince yaprakları altında uykuya dalmışlar, açılmaya başlayan binlerce

gonca, zengin bir ilkyaz çağının ortasında, yosun yeşili ağaçların dalları üstünde düş görmeye dalmışlardı…

Marie Grubbe, şatonun avlusuna girdi. Güllerin dikenli dalları, yeşil renkli dev yaprak dalgalarını, duvarlar ve çatılar üstüne sessizce akıtıyor, dökülen bu yeşil dalgalar, soluk çiçekler, karmakarışık güller ve gül damlaları içinde dingin köpürüyordu. Mermerden yapılmış aslan yontularının açık ağızlarından fışkıran su ışınları, dallardan örümcek ağlarına benzeyen billur bir ağaç gibi yükseliyor, uyuyan bir hükümdar hizmetlisinin yontusu, gözlerindeki uykuyu elleriyle silerken porfir havuzun uyuyan suları içinde parlak atların soluğu kesilmiş ağızları, kapalı gözleri yankılanıyordu.

Marie, gözlerini bu sessiz avluyu dolduran güzelliğin yaydığı sessizlik için gezdirdi. Yere dökülen gül yaprakları duvarların, kapıların önünde yığınlar oluşturmuş, mermer merdivenlerin geniş basamaklarını kızıl renkli bir karla örtmüştü.

Dilenebilmek… Bütün anılar, umutlar ve düşünceler, yumuşak, belirsiz, dalgalar halinde ruhundan akıp giderken günlerin mutlu bir sessizlik içinde saat saat üstüne dökülmesine izin vermek… O güne kadar bildiği en güzel düşlem buydu.

İlk günler böyle geçti. Ama düşlemi, odaya kapatılmış, pencere camları önünde vızıldayan bir arı gibi, hep aynı yöne doğru boşuna uçmaktan yorulmuştu. Onunla birlikte bütün yetenekleri de yorgun düşmüştü.

Güzel, soylu bir yapı, barbarların elinde nasıl savsaklanıp yıkıntıya dönerse; cesur kaleler, nasıl kaba kubbe çatıları haline getirilerek alçaltılır, ince sivri kabartmalar birbiri ardından kırılır, tablolardaki o zengin görkem, tabaka tabaka öldürücü kireç badanalarıyla nasıl örtülürse, Marie Grubbe de bu on altı yıl içinde öyle savsaklanmış, bir yıkıntıya benzemişti…

Babası Erik Grubbe yaşlanmıştı, hastalıklıydı. Yaşlılık görünüşe göre yüz çizgilerini keskinleştirdiği, onu daha iğrenç bir hale getirdiği kadar bütün kötü niteliklerini de daha çok belirtmiş, artırmıştı. Somurtkan, geçimsiz, inatçı bir çocuğa dönmüştü… Hemen parlıyor, hiç kimseye asla güvenmiyordu. Hileci, yalancı, pinti bir adam olmuştu. Bu yaşlılık

günlerinde özellikle hayvanları hastalanınca ya da ürün kötü olunca Tanrı adını dilinden düşürmüyor, ona aşırı derecede saygılı, ikiyüzlüce adlar takıyordu. Marie'nin onu sevmesi ya da ona saygı göstermesi olanaksızdı. Üstelik şimdi içinde ona karşı kin de besliyordu. Çünkü babası, hiçbir zaman yerine getirilmeyen sözler, onu mirastan, her türlü korumadan yoksun bırakacağı, Tjele'den kovacağı yolunda verdiği gözdağlarıyla onu Palle Dyre ile evlenmek zorunda bırakmıştı. Gerçi onu bu kararı almaya iten şey, daha çok babasına bağımlı olmaktan kurtulma umuduydu. Fakat Palle Dyre ile babası, kayıtsız şartsız Marie'ye çeyiz olarak verilmiş olan Tjele ve Nörbaker çiftliklerini birlikte işletmeye karar verdikleri için bu umudu da boşa çıkmıştı. Tjele, çiftliklerin en büyüğü olduğundan, Erik Grubbe de yönetebilecek durumda olmadığı için, yeni evliler kendi evlerinden çok baba evinde oturmak zorunda kalıyorlardı.

Palle Dyre, önce Vinge'ye, sonra Sandvig ve Krogsdal'a yerleşen Yarbay Klaus Dyre ile karısı Edele Pallesdatter Rodtsteen'in oğluydu. Şişman, kısa boyunlu, kısa boylu bir adamdı. Çok hareketliydi. Bütün sağ yanağını kaplayan bir benle biraz biçimi bozulan yüzünün, kararlı bir anlatımı vardı.

Marie, onu aşağı görüyordu.

O da aslında çalışkan, becerikli, zeki ve cesur bir adam olmakla birlikte Erik Grubbe gibi cimri, pintiydi. Her türlü onur duygusundan yoksundu. Fırsat buldukça hile yapar, yalan söyler, bunlar ortaya çıkınca da asla utanmazdı. On paralık bir çıkarı olunca, hiç karşı koymadan bir köpek gibi aşağılanmaya boyun eğer, tanıdık ya da akrabalarından biri, bir şey satın almak veya satmak gibi ya da buna benzer bir iş havale ettiği zaman, gösterilen güveni kendi yararına kötüye kullanmakta asla duraksamazdı. Bu evliliği daha çok alışveriş niteliğinde bir iş saymış olmasına karşın, bir genel valinin dul karısıyla evlenmiş olmaktan da gurur duyuyordu. Böyle olmakla birlikte bu durum yine de karısına bu duyguya uymayacak biçimde davranmasına engel olmazdı. Ona karşı herhangi bir biçimde kabalık yapmaz ya da zor kullanmazdı. Böyle bir şeyi asla yapmazdı. Ancak kusursuz olduklarına inanmış, kendinden hoşnut birtakım mağrur kimseler gibi o da her gün rastladığımız ve her bakımdan namuslu, normal insanlara kendini üstün sayar, bu artamlar bakımından daha kötü durumda bulunanlara da bu üstünlüğünü duyumsatmaktan geri kalmaz, kendini, hoş

olmayan bir saflıkla, örnek sayılmaya layık kimselerden sayardı… Onun gözünde Marie de bu artamlar bakımından mutlu durumda değildi. Gerek Ulrik Frederik'ten ayrılması, gerekse annesinden kalan mirası satıp savurmuş olması, dikkate değer önemli kusurlardan sayılırdı.

İşte Tjele'de Marie'nin yaşamına üçüncü kişi olarak giren adam, böyle bir adamdı ve onun özyapı özellikleri arasında hiçbiri, bu yaşamı kolaylaştırmak, onu daha tatlı bir şekle sokabilmek bakımından umut verecek durumda değildi. Zaten kocası böyle bir şey yapmadı da. Durmadan çekişiyor, kavga ediyorlar, birbirlerine karşı geliyor, birbirlerine düşüncelerini kabul ettirmek için inat ediyorlardı. Günler böylece birbirini izliyordu.

Marie bu yaşamın etkisiyle şaşkın, duygusuz bir duruma gelmişti. Düzensiz geçen ömrü sırasında çoğu kez barok biçeminde arabeskler halinde benliğine sindirdiği bütün o çiçek narinliği, bütün o kokular ve güzelliklerin hepsi soldu ve öldü. Tjele'de geçirdiği bu on altı yılın ona getirdiği şey, sözde ve düşüncede bir katılık, soylu ve yüce olan her şeye karşı kaba ve kölece bir kuşku ve küstahça bir kendine güvendi yalnızca.

Ama bir şey daha vardı.

Onda, ağırkanlı bir şehvet, dünya nimetlerine karşı tutkulu bir istek belirmiş, yiyip içmekten, yumuşak koltuk ve yataklarda oturup yatmaktan kaba bir zevk duyar olmuştu. Sarhoşluk veren şeylerle baharlı kokulardan; ne bir zevkin egemen olduğu, ne de güzelliğin soyluluk verdiği aşırı süslenmelerden de şehvetli bir zevk duymaya başlamıştı. Bunların hepsi insana ancak küçük doyumlar sağlayan zevklerdi; ancak böyle olması, Marie'nin isteklerini yatıştırmıyordu.

Şişmanlamış, rengi solmuş, bütün devinimleri ağırlaşmıştı. Bakışları çoğu zaman garip denebilecek kadar boş ve anlamsızdı. Ama bazen de tuhaf bir biçimde parlıyorlardı. Kımıltısız, hiçbir anlamı olmayan bir biçimde gülümsemeyi alışkanlık edinmişti.

Şimdi yıl 1689'dur. Vakit gece ve Tjele'deki at ahırı yanmaktadır.

En aşağıdan çıkan alevler, kalın, esmer duman yığınları arasından dalgalanmakta, baştan başa ot bürümüş çiftlik avlusunu, ot ambarlarının alçak kapılarını, ana yapının beyaz duvarlarını, bahçedeki çatıyı aşan

ağaçların siyah tepelerine kadar, aydınlatmaktaydı. Uşaklar, çevrede oturan komşular, içlerindeki su ateşler gibi parlayan kovalar ve gerdellerle çeşme ve yangın yeri arasında koşuşarak gidip bekliyorlardı. Palle Dyre, saçları uçuşarak, elinde kırmızıya boyalı bir tırmıkla oradan oraya koşuyordu. Erik Grubbe ise emin bir yere götürülen eski bir yem sandığı üstüne yatmış dua ediyor ve gittikçe artan bir korkuyla ateşin adım adım ilerleyişini izliyor, alevler havalanarak kıvılcımlarla yüklü kıvrımlar halinde çatıyı her aştıkça yattığı yerde inleyerek dönüyordu.

Marie de aşağıdaydı; ancak dikkatini yangına değil, başka bir yere çevirmişti.

Dumanla dolu ahırdan, ateşken ürküp korkuya düşen atları çıkarmaya çalışan yeni arabacıya bakıyordu. Pervazları dışarı fırlamış, ince tuğla duvarlar, iki yanından yıkıldığı için kapı iki kat genişlemişti. Arabacı her elinde bir at olmak üzere hayvanları buradan çıkarıyordu. Dumandan iyice şaşırmış olan güçlü hayvanlar şaha kalkıyor, titrek, oynak alev ışıkları gözlerine vurdukça kendilerini şiddetle yana doğru atıyorlardı. Arabacı neredeyse parça parça olacak ya da hayvanların arasında ezilip kalacak bir durumdaydı. Ama buna karşın ne hayvanları bırakıyor, ne de kaçıyordu. Atların başlarını zorla aşağıya doğru alıyor, onlarla birlikte yarı sıçrayıp koşarak, yarı onları çekiştirerek avluyu çaprazlama geçtikten sonra bahçe kapısında özgür bırakıyordu.

Tjele'de çok at vardı ve Marie Grubbe bu güzel, dev gibi adamı türlü devinimler yapan bu ateşli atlarla boğuşurken çok görmüş, ona hayran olmuştu. Bazen şahlanmış bir atla birlikte ve hayvanın başına tek koluyla asılarak havaya doğru kalkar, sonra kendini onların yere yapışmış ayaklarına doğru atar, arkasından koşa sıçraya yürüyen hayvanları ileriye doğru sürer ve bütün bunları son derece güçlü insanlarda görülen rahat, yumuşak, çevik devinimlerle yapardı.

Ayağındaki kısa keten pantolon ve yangın alevlerinin sarımsı bir parıltı içinde kıvrımlarını güçle çizdiği kurşuni kıtıktan gömleği, adamın hoş ve görkemli endamını gayet güzel belirtiyor, yüzünün koyu, güçlü rengine, çenesinde ve dudaklarındaki sarı, ince tüylere ve sık, parlak, dalgalı saçlarına çok yalın ve hoş bir biçimde uygun düşüyordu.

Bu yirmi iki yaşındaki deve, Baş uşak Sören adını vermişlerdi. Asıl adı Sören Sörensen Möller'di. Ama babası, Hvornum'daki bir yurtlukta baş uşak olduğu için bu adı almıştı.

Atlar böylece kurtarıldı. Ahır bütünüyle yanmış, yerdeki ateş söndürülmüştü. Oradakiler, ayakta geçen bir geceden sonra kısa bir sabah uykusuyla yeniden güç kazanmak için yataklarına dönmüşlerdi.

Marie Grubbe de yatmaya gitti; ama uyuyamıyordu. Yatağına uzanmış, düşünüyor, bazen düşüncelerinden kızardığını duyumsuyor, bazen de bunlardan ürküyormuş gibi sağa sola dönüp duruyordu.

Sonunda kalktı.

Giyinirken alaylı, acıklı bir biçimde kendi kendine gülümsedi. Sıradan günlerde üstünü başını savsaklar, pis giyinir, nerdeyse berbat denilebilecek bir kılıkla çıkardı. Ama sırası gelince de aynı derecede alımlı, daha çok dikkati çekecek bir biçimde ve zevkle süslenip giyinirdi. Ama bu gün başkaydı. Eski ama temiz, koyu mavi, çuha bir ceket giydi; boynuna küçük, koyu kırmızı, ipek bir eşarp doladı ve şık, yalın bir başlık seçti. Sonra düşündü, başka birini, kenarları kıvrık, sarı kahverengi çiçeklerle süslü, enseye düşen kısmı gümüş taklidi sırmalarla işlemeli ve giyimine uymayan başka bir başlık giydi. Palle Dyre, onun geceki yangını anlatıp gevezelik etmek için kente gittiğini düşündü; kendi kendine, gitmek için at bulamayacak diye söylendi. Marie buna karşın evde kalmıştı. Ama bir türlü işe koyulamıyordu, içinde bir tedirginlik vardı; bir işe başlıyor, sonra onu bırakıp başka bir işe koyuluyor, sonra bunu da yüzüstü bırakıyordu. Sonunda sözüm ona atların geceki yangından uğradıkları zararları gidermek için bahçeye çıktı. Ama orada da pek yararlı bir iş göremedi. Tersine, zamanının büyük bir bölümünü elleri arkasında, kır evinde geçirmiş, dalıp dalıp gitmişti.

Onda başlayan bu tedirginlik geçmiyor, sürüyor, hatta gün geçtikçe artıyordu. Karşıdaki Fastrup Korusu'nda ya da dış bahçenin en ıssız köşelerinde tek başına gezintiler yapmak için, içinde ani bir istek belirmişti. Kocasıyla babası bu yüzden onu azarlıyorlar ama o işitmezmiş gibi yapıyor, söylediklerine yanıt bile vermiyordu.

Böylece çiftlikte iş olmadığı sürece onu bir zaman için kendi haline bırakmanın daha uygun olacağına karar verdiler.

Yangından bir hafta sonraydı. Marie öğleden sonra Fastrup Koruluğu'nda her günkü gibi gezmeye çıkmış, küçük meşe fundalarıyla yabanıl güllerden oluşmuş yarım adam boyu bir fundalığın uzayıp giden kıyısını izleyerek yürüyordu. Birdenbire, uzun boyu ve uyuyormuş gibi kapalı gözleriyle baş uşak Sören'i fundalığın yanında, yerde yatarken gördü. Yanında bir tırpan duruyordu. Kendisinin ayakta durduğu çayırlığın büyük bir bölümü de biçilmişti.

Marie uzun süre öylece kaldı. Sören'in iri, düzgün vücut çizgilerini, geniş ve güçlü bir biçimde inip kalkan göğsünü, başının üstüne katladığı esmer, sinirli ellerini seyrediyordu. Ama Sören uyumuyor, daha çok dinleniyordu… Birdenbire gözlerini açtı ve bütünüyle uyanık gözlerle Marie'ye doğru baktı. Çiftlik sahiplerinin kendisini ot biçecek yerde uyurken görmüş olmasından korkup yerinden fırlamıştı. Ama Marie'nin bakışlarındaki anlamı görünce o kadar şaşırdı ki, ancak Marie kızararak havanın sıcaklığı hakkında birkaç söz söyleyip yoluna gitmeye hazırlanırken aklı başına geldi. Yerinden fırladı ve tırpanla, orağı bilemeye özgü taşı yakalayarak tırpanın çeliğini taşa sürtmeye başladı. Bu sırada çıkan ses, sıcak havada yankılar yapıyordu.

Arkasından yaşamı ya da ölümü söz konusuymuş gibi, çayırı biçmeye başladı.

Sonunda Marie'nin çit kapısından ormana girdiğini görünce durdu, bir süre ellerini tırpana dayayarak arkasından baktı. Sonra birdenbire tırpanı ta uzaklara fırlattı ve ağzını açıp bacaklarını ayırarak avuçlarını çimene dayayıp yere oturdu. Kendi kendine sessiz ve aklına gelen tuhaf düşüncelere şaşarak öylece kaldı.

Tıpkı biraz önce ağaçtan düşen bir adama benziyordu.

Kendini başı ağırlaşmış, düş görüyormuş sandı. Acaba biri ona büyü mü yapmıştı? Çünkü şimdiye kadar hiç böyle bir şey duyumsamamıştı. Bütünüyle altüst olmuştu. Aklına seksen türlü şey geliyor, hiçbirine egemen olamıyor ve bu düşünceler kendisinin değilmiş gibi birbiri ardından gidip

geliyordu… Marie ona bir tuhaf bakmış ve güpegündüz yatıp uyuduğu halde bununla ilgili hiçbir şey söylememişti…

Parlak bakışlarıyla onu süzmüş, ona o kadar tatlı, o kadar hoş… Tıpkı Jens Petersen'in Katharinası gibi bakmıştı.

Sayın Bayan… Sayın Bayan… Nörbaker Çiftliği'nde bir bayanın kendi kır bekçisiyle kaçtığıyla ilgili bir öykü anlatılıyordu. Acaba Marie de şuracıkta yatıp uyurken, kendisini o gözle mi süzmüştü?

Sayın Bayan… Acaba o da öyküdeki kır bekçisi gibi Sayın Bayan'la dost olamaz mıyız? İki yanağı alev alev yanıyor, yüreği hızlı hızlı atıyordu. O kadar sıkılmıştı ki, ancak güçlükle soluk alabiliyordu…

Bir meşe fidanını yerinden sökmek için çekiştirmeye başladı; ama yerde oturduğu için sökemedi. Hemen fırladı ve fidanı sökerek uzağa fırlattı, tırpanı yakaladı, yeniden ot biçmeye başladı. Otlar demet demet çevreye uçuşuyordu.

Rastlantılar, ondan sonraki günlerde Marie'nin sık sık baş uşak Sören'in yakınında bulunmasını sağladı. Çünkü adam bu sıralarda çiftlikte çalışıyordu. Marie'ye rastladıkça onu üzgün, endişeli bir soru sorar gibi bakan gözleriyle süzüyor, sanki önüne çıkardığı bu garip bilmeceyi çözmesi için ona yalvarıyordu. Ama Marie yalnızca ona gizlice bakmakla yetiniyor, görünce başını başka yana çeviriyordu.

Sören kendinden utanıyor ve iş arkadaşları halindeki değişikliği fark edecekler diye korkuyordu. Bundan önce böyle bir duyguya ya da hiç olmazsa korkunç denebilecek böyle bir tutkuya asla kapılmamıştı. Buistek, onun için kendisini korkutuyor, erincini yok ediyordu. Tuhaf bir duruma düşmesi, delirmesi de pekâlâ mümkündü. Çünkü böyle bir şeyin insanın başına nasıl geleceğini bilmiyor, bu konuda hiç düşünmemeye karar veriyor, ama bir dakika sonra yine aynı şeyleri kurmaya başlıyordu. Ve onu daha çok, elinde olduğu halde bu düşüncelerden kendini kurtaramaması ürkütüyordu. Çünkü durumunu, Cyprianus hakkında duyduklarıyla karşılaştırıyor, kendisini de onun gibi ateşte yakabileceklerini, boğabileceklerini düşünüyor; ama buna karşın ta yüreğinin içinde duyduğu gizli bir istek, bu düşünceleri bırakmamasını istiyordu. Çünkü o zaman bomboş kalacak, üzünce düşecekti. Ama bu isteğini itiraf edemiyordu, nasıl

bir deliliğe düştüğünü tasarladıkça kendi kendinden utanıyor, yüzü kızarıyordu.

Marie Grubbe, Sören'i uyurken gördüğü günden bir hafta sonra, Fastrup Korusu'nun ortasındaki büyük kayın ağacının altında oturuyordu. Sırtını ağacın gövdesine dayamış, kucağında açık bir kitap tutuyordu. Fakat okumuyor, ciddi ve dalgın önüne bakıyor ve ağaçların yapraklarla ağırlaşan tepeleri üzerinden kayarak, çevreyi araştırarak, ağır ağır uçan iri, koyu renkli bir yırtıcı kuşu gözleriyle izliyordu.

Göze görünmeyen binlerce böceğin çıkardığı tekdüze, uyku verici bir vızıltı, güneş ve ışıkla dolu havayı ürpertiyor, sarı çiçekler açan katırtırnaklarının tatlı, çok tatlı kokularıyla tepenin eteklerinde, güneşten ısınmış ak kayın ağaçlarının acı kokusuyla, aşağı ovadaki açan beyaz hanımellerinin badem kokusuna benzeyen tatlı kokularıyla karışıyordu.

Marie içini çekiyor, yakınan bir sesle:

"Petits oiseaux des boix

Que vous ests heureux

De plaindre librement vos tourmens amoureux

Les valons, les rochers, les forests et les plaines

Sçavent également vos plaisirs et vos peines" (3)

diye mırıldanıyordu. Bir an gerisini anımsamakta güçlük çekiyormuş gibi durdu, sonra kitabı eline aldı ve hafif, cesaretsiz bir sesle okumaya başladı:

"Vostre innocente amour ne fuit point la clarté,

Mais ce cruel honneur, ce fleau de nostre vie,

Sous de si dures loix la retient asservie." (4)

Birdenbire kitabı kapadı ve hemen hemen bağırır gibi sürdürdü:

"Il est vray je ressens une secrête flame

Qui malgré ma raison s'allume dons mon ame

Depuis le jour fatal que je vis sour l'ormeau

Alcidor, qui dançoit au son du chalumeaus." (5)

Sesini yeniden alçaltmış, sanki düşlemi, dizelerin uyumuna uyarak bu sözlerde anlatılandan başka bir biçim vermek istemiyormuş gibi, son bölümleri hemen hemen makine gibi, gayet hafif ve anlatımı güçlü olmayan bir sesle söylemişti.

Başını arkaya bırakarak gözlerini kapadı. Şimdi bu yaşlanmış halinde de kendini gençlik günlerinde olduğu gibi, o insanın soluğunu kesen özlemler, o sezişlerle yüklü düşlemler ve içe tedirginlik veren umutlarla sarılı duyumsaması o kadar garipti ki… Ama bunlar sürekli olabilir miydi? Bu düşlemler, gün ışığından zengin bir güz haftasının yaşama çağırdığı kısa ömürlü bir çiçeklenmeden ve çiçeklerini gövdelerinin en son güçleriyle canlandırarak, zayıf, bitkin halleri içinde kışın dehşetine bırakan bir güz çiçeklenmesinden farklı olabilir miydi? Çünkü artık son soluklarını vermiş, mezarlarında sessiz uykularına dalmışlardı. Şimdi ne istiyorlardı? Yeniden gelmelerinin nedeni neydi? Yaşamlarının amacı yerine gelmiş miydi? Şimdi de yalancı bir gençlik oyunu oynamak için bir yaşam kılığına girerek yeniden canlanacakları yerde sessizlik içinde mezarlarında uyumaları daha doğru değil miydi?

Gerçi Marie böyle düşünüyordu ama bu düşüncelerinde içten değildi. Bunlar uydurulmuş düşlemlerdi, bütünüyle başka birinin kafasına göre düşünülmüş, bütünüyle kendisinin olmayan düşüncelerdi yalnızca. Çünkü isteklerinin güçle, içini o kadar tam, o kadar karşı koyulmaz bir biçimde dolduran ve yüreğinde endişeli bir şaşkınlığa bile asla yer bırakmayan bu tutkunun sürekliliğinden hiç kuşkusu yoktu. Gerçeğe uymayan bu düşünceler arasında bir an için altın Remigius'un düşlemi üzerinde durdu; onun kendisine karşı beslediği sarsılmaz inancı anımsadı. Ancak bu düşlem onda ancak acı bir gülümseme, yapmacık bir iç çekişi oluşturabildi, arkasından yeniden öteki düşüncelere takılıp kaldı.

Sören'in kendisine sahip olmak için girişimde bulunması mucize gibi bir şey olurdu. Böyle bir şeye de hiç inanası gelmiyordu. Çünkü o bir köylüydü… Onun çiftlik sahiplerine karşı duyduğu korkuyu anımsıyor, onlara karşı beslediği köpeksi baş eğme duygusunu, kendini yerlerde sürünürcesine, alçaltarak belirttiği saygıyı, o basit alışkanlıklarını,

bilgisizliğin kaba köylü dilini, kaba giyinişini; gördüğü bayağı işleri ve yorgunluktan katılaşmış kol ve bacaklarıyla kabaca oburluğunu göz önüne getiriyordu.

Şimdi bütün bunlara razı olması, bütün bunları sevmesi ve onda iyi, kötü ne varsa hepsini gözü kapalı kabul etmesi gerekiyordu…

İnsanın kendini bu biçimde aşağılatmasında garip bir haz vardı; bu haz kısmen kaba bir şehvetle, ama aynı zamanda kadın doğasının en soylu, en yüce sayılan bir yanıyla da akrabalığı olan hazdı.

Ama kendisini yoğurmuş olan çamura da bütün bunlar karışmış değil miydi?

Bu olaydan birkaç gün sonraydı. Marie, Tjele'de şaraphanede oturmuş bal rakısı hazırlıyordu. Çünkü yangın gecesi kovanlardan birçoğu zarar görmüştü. Tam içerde, ocağın başında ayakta durmuş, kapıdan dışarı bakarken, bal kokusunu duyan yüzlerce arının içeriye dolan gün ışığında altın gibi parıldayarak, çevrede vızıldamaya başladıkları görüldü.

Aynı anda Baş uşak Sören de, Palle Dyre'yi Viborg'a götürdüğü boş arabasıyla, kapının önüne yanaşmıştı.

Marie'yi hayal meyal fark edince alelacele atları çözdü, arabayı arabalığa çekti, hayvanları ahıra götürdükten sonra bir süre ellerini uzun arabacı ceketinin ceplerine daldırarak, bakışları iri çizmelerine yapışık kurumlu kurumlu çevrede dolaşmaya başladı. Birdenbire döndü; kötü ama kaçınılması olanaksız bir karar almak zorunda kalmış bir adam haliyle, bir kolunu havada sallayarak, alnını kırıştırarak şaraphaneye doğru yürüdü. Viborg'dan Foulm'a varıncaya değin başına gelen bu işe bir son vermek için kendi kendine antlar içmiş, efendisinin arabada unuttuğu küçük bir şarap şişesi sayesinde de kendini yüreklendirmişti.

Şaraphaneye girerken şapkasını eline aldı; ama bir şey söylemiyor, parmaklarını fıçıların kenarlarına sürüyordu.

Marie kocasının kendisine bir haber gönderip göndermediğini sordu.

Hayır, göndermemişti.

Hazırladığı içkiden tatmak ya da bir parça petek balı isteyip istemediğini sordu.

"Evet, teşekkür ederim… Ama hayır, mersi" diye yanıt verdi; gelmesinin nedeni bu değildi.

Marie kızarmış, fena halde sıkılmıştı.

Acaba bir şey mi söylemek istiyordu?

Sören, "evet, sevinerek" diye yanıt verdi.

Arkasından, sayın bayanın izni olursa yalnızca bir noktayı belirtmeye geldiğini; son zamanlarda kendisine bir haller olduğunu, gece gündüz durmadan yalnızca sayın bayanı düşündüğünü ve buna karşı elinden bir şey gelmediğini söyledi.

Marie, Sören'in pekâlâ yaptığını söyleyince,

"Hım" diye yanıt verdi; ama bunu bilmiyordu. Çünkü sayın bayanı yakışık alacak biçimde değil, bir başka türlü, eğer öyle demek uygun düşerse, severek düşünüyordu.

Marie'ye korkuyla, soru sorar gibi baktı. Bütünüyle şaşırmış, başını sallıyordu. Marie bunda çekinilecek bir şey olmadığını, çünkü papazın da herkesin sevmesi gerektiğini söylediğini belirtti.

Sören, "hayır" diye yanıt verdi. Onun sevgisi bu türlü değildi, ona âşık olmuştu. Ancak bu anlamsız bir şeydi, bir pazarlığa başlıyormuş gibi heyecanlı bir sesle, "çünkü" diye sürdürdü, kendisi gibi bir bayan, onun gibi basit bir köylü uşağa elini sürmekten hiç kuşkusuz korkardı. Gerçi köylüler de yarı yarıya insan sayılırlardı, onların da damarlarında ne su ne de ayran, kan dolaşıyordu. Gerçi kibar insanların kendilerini ayrı bir soydan saydıklarını biliyordu ama onun düşüncesine göre her ikisi de birbirinin aynıydı. Çünkü kibarlar da sıradan bir köylü parçası gibi yiyor, içiyor, uyuyor, aynı şeyleri yapıyorlardı. Onun için eğer sayın bayan onu dudaklarından öpecek olsa, bir soyluyu öptüğü zaman uğrayacağından daha fazla bir zarara uğramazdı, bunun tersini düşünemiyordu…

Evet, düşündüklerini böyle açık açık söylediği için sayın bayan ona dik dik bakmamalıydı. Ne söylese onun için birdi, bu yüzden başına kötü bir

şey gelemezdi. Çünkü buradan ayrılacak olursa, ya kendini göle atacak ya da boynuna bir ip dolayacaktı.

Marie, öyle konuşmaya izinli olmadığını, hiç kimseye bundan bir tek sözcükle bile söz etmeyi düşünmediğini söyledi.

Demek sayın bayan böyle bir şeyi aklından geçirmiyordu. İnsan isterse belki buna inanabilirdi; ama böylelikle de hiçbir şey değişmiş olmazdı. Marie ona yeterince acı vermişti, kendine kıymak istemesinden yalnızca sayın bayan sorumluydu; çünkü onu bütün ruhuyla seviyordu.

Arkalıksız, küçük bir iskemleye oturmuş, bağlı, tatlı gözlerinde çok derin bir acı anlatımıyla Marie'yi süzüyor, ağlamamak için kendi kendisiyle savaşıyormuş gibi, dudakları titriyordu.

Marie yaklaşarak onu avutmak elini omzuna koyamazdı, böyle bir şeye olanak yoktu.

Ama böyle bir şey yapmamalıydı da… Çünkü omzuna elini koyarak ona yavaşça birkaç söz söyleyecek olsa cesaretini kaybederdi; bunu çok iyi biliyor, böyle bir şey de istemiyordu. Bununla birlikte basit bir köylü uşak olmasına karşın, sayın bayan sessizce yanına oturabilirdi. Çünkü akşama varmadan ölmüş olacaktı.

Marie yanına oturdu.

Sören ona yan gözle bakarak biraz yana doğru çekildi. Sonra birdenbire ayağa kalktı. Sayın bayana hoşça kal diyor, tanıştıkları sürece kendisinden gördüğü bütün iyiliklere teşekkür ediyordu. Acaba şaraphanede çalışan yeğeni Ane'ye selamını söyleyebilir miydi?

Marie sımsıkı elini tuttu.

Evet, Sören hoşnutlukla gitmek istiyordu.

Hayır, burada kalması gerekiyordu. Marie dünyada hiç kimseyi onun kadar sevmiyordu.

Ah, bunu bilerek söylüyordu; çünkü hiçbir yerde ona rahat vermeyeceğinden korkuyordu. Ama böyle bir şeyden asla korkmamalıydı;

çünkü ona asla gücenmiş değildi, öldükten sonra ona hiçbir zaman görünmeyecekti. Eğer onu özgür bırakırsa buna söz veriyordu.

Evet, bunun hiçbir yararı da yoktu. Sören, Marie'nin elinden elini çekip kurtardı, şaraphaneden çıkarak acele acele avluyu çaprazlama geçti.

Marie, hemen peşi sıra yürümüştü. Sören uşaklar odasına girmiş, arkasından kapıyı kapamış ve sırtıyla dayanmıştı.

"Aç kapıyı Sören, aç! Yoksa bağırır, herkesi buraya toplarım!"

Sören yanıt vermiyordu. Tersine cebinden sessizce bir miktar ziftlenmiş yelken sicimi çıkararak kapı sürmesini bağlamaya başladı. Bu arada dizi ve omzuyla kapıya dayanıyor, açılmasına engel oluyordu. Çiftlik uşaklarının çayırda ot biçmekle uğraştıklarını bildiği için de Marie'nin verdiği gözdağından korkmuyordu.

Marie var gücüyle kapıyı yumruklamaya başladı.

"Tanrı aşkına Sören, çık dışarıya!" diye bağırıyordu. Seni bir insanın sevebileceği en içten bir aşkla seviyorum! Gerçekten Sören, seviyorum seni, seni seviyorum, seni seviyorum… Ah, inanmıyor bana! Ah, ben, zavallı talihsiz; ne yapacağım ben şimdi?"

Sören işitmiyordu, uşaklar odasından, kır bekçisiyle birlikte yattıkları arkadaki küçük odalardan birine geçmişti. Yapacağını burada yapmak istiyor, çevresine bakınıyordu. Sonra bunun kır bahçesine bir haksızlık olacağını düşünerek uşakların bir arada yattığı karşı odaya gitmeyi kararlaştırdı ve oraya döndü.

"Sören, Sören, ah! Bırak beni içeriye! Yalvarırım, yalvarırım sana, aç kapıyı! Açmıyor, ah açmıyor! Ben burada dururken o içerde asacak kendini! Ah, Tanrı aşkına Sören, kapıyı aç! Ben seni, ilk gördüğüm andan beri seviyorum! İşitiyor musun? Dünyada seni sevdiğim kadar kimseyi, hiç kimseyi sevmedim, Sören!"

Sören içeride kapıya yanaşmış, boğuk, tanınmaz bir sesle, "Bu söylediğin doğru mu?" diye sordu.

"Ah, yüce Tanrı'ya şükürler olsun! Evet, evet Sören, evet doğru, seviyorum seni! En büyük antları içerek güvence veririm ki, ben seni bütün

varlığımla seviyorum! Ah Tanrı'ya şükür, bin şükür!"

Sören bağladığı ipi çözmüştü, kapı açıldı.

Marie içeriye atıldı, sevinç gözyaşlarıyla hıçkırarak kendini Sören'in kollarına attı.

Bütün bunlar olurken Sören, şaşkın, ayakta duruyordu.

Marie "Ah, Tanrı'ya şükür, sana yeniden kavuştum, ama söyle şimdi bana, gerçekten bunu yapacak mıydın?" diye bağırdı. Merakla çevresine bakınıyordu. Odada düzeltilmemiş bir yatak, üstünde renkleri atmış yastıklar, sıkıştırılmış saplar ve kirli yatak örtüsü, karmakarışık duruyordu.

Ama Sören yanıt vermiyor, Marie'yi korkutucu bir bakışla süzüyordu. Koluna bir tokat indirerek "Bunu niçin daha önce söylemedin?" diye sordu.

Marie "Bağışla beni Sören, bağışla!" diyerek ağlıyor, yalvaran gözleriyle Sören'in gözlerini arayarak ona sarılıyordu.

Sören şaşkınlık içinde Marie'ye doğru eğildi, onu öptü. Adam büyük bir şaşkınlık içindeydi. Yavaş bir sesle:

"Demek ki bu ne bir güldürü, ne de bir mucize?" diye sordu.

Marie: "Hayır, ant içerim, değil! Hem bu kimin aklına gelirdi!" diye yanıtladı.

* * *

İlk zamanlar Marie ile Sören arasındaki bu ilişki gizli kaldı. Ama Palle Dyre'in sık sık Randers'e gidip orada kralın komiseri olarak uzun süre kalması, dikkatsiz davranmalarına neden olmuş, bu iş de böylece çok geçmeden Tjele'deki uşaklar için bir giz olmaktan çıkmıştı. Onlar işin açığa vurulduğunu görünce, kendilerini saklamaya çalışmaktan vazgeçtiler, aksine Palle Dyre Randers'de değilmiş de dünyanın öbür ucundaymışçasına özgürce birlikte yaşamaya başladılar.

Erik Grubbe'ye hiç aldırış ettikleri yoktu. O Sören'e bastonuyla gözdağı verse, Sören de ona yumruğuyla karşılık veriyor, azarlayarak aklını başına toplaması için onu uyardığı zaman da alay ediyor, kulağı ağır işitmeye başladığı için kendisine bir şey anlatmak gerektiği zaman yüksek

sesle konuşmak gerektiği halde, sesini bile yükseltmeden ona bin dereden bin su getiriyordu. Üstelik Erik Grubbe saçsız ve damlalı olduğundan başına kulaklarının üstünden geçerek uçları sımsıkı çene altında bağlanan bir de takke giydiği için işitmesi iyice güçleşmişti.

Palle Dyre'nin de Erik Grubbe gibi aynı biçimde durumdan haberdar olmaması, Sören'in bir başarısı değildi. Çünkü o, genç bir adam olarak Marie'ye beslediği ateşli aşk yüzünden efendisi evde bulunduğu zamanlarda bile gayet rahat davranıyor, akşam karanlığında ya da herhangi bir fırsat bulur bulmaz Marie'yi efendilerin odalarında bile aramaktan çekinmiyordu. Merdivenlerin elverişli konumu da onları başkaları tarafından görülmekten çoğu kez koruyordu.

Marie'ye karşı olan ruhsal durumu çok değişkendi. Bazen onun mağrur olduğu, kendisine aşağı gördüğü yargısına vararak huysuzlaşıyor; acımasız, hoşgörüsüz bir adam oluyor; ona karşı gerçekte tasarlandığından daha kaba, daha sert davranıyordu. Duyduğu bu kuşkular ancak Marie'nin tatlılığı, uysallığı sayesinde yatışıyordu. Ama genellikle iyi, uysal, kolay yönetilebilen bir adamdı. Yalnızca Marie'nin babasıyla kocası hakkındaki yakınmalarında dikkatli olması, kendisini fazla duygulu ve incinmiş göstermemesi gerekiyordu. Böyle olmazsa köpürüyor, deli gibi oluyor, Palle Dyre'nin kafasını parçalayacağına, Erik Grubbe'yi incecik boynundan yakalayarak boğacağına antlar içiyor ve onu bunlardan vazgeçirerek yumuşatabilmek için Marie'nin uzun uzun yalvarması, gözyaşı dökmesi gerekiyordu.

Ama Marie ile Sören arasındaki bu ilişkiyi en çok bozan, onu sürekli ve etkili bir biçimde üzen şey, daha çok arkadaşlarının alaylarıydı. Çiftlik halkı, bir arabacıyla ona ekmeğini veren hanımı arasındaki bu âşıktaşlığa son derece kızgındı. Çünkü bu, onları daha elverişsiz bir duruma düşürüyor, Sören'in özellikle çiftlik sahibinin bulunmadığı zamanlarda, hakkı olmadığı bir yetki ve etki sahibi olmasına neden oluyordu. Onun için iş arkadaşları kendisine akla gelebilecek türlü biçimlerde işkence ediyorlar, Sören de çoğu kez kendini yitirecek duruma gelerek ya başını alıp gitmeyi, ya da kendini öldürmeyi tasarlıyordu.

Elbette bunlar arasında en kötüsü hizmetçi kızlardı.

* * *

Bir akşam Tjele'deki uşaklar odasında mum yapılıyordu. Marie samanla dolu bir kap içine konmuş olan bakırdan bir mum kalıbının önünde ayakta durmuş, fitilleri bunun içine batırıyor, bu esnada Sören'in yeğeni Ane Trinderup da, kalıptan çıkarılan mumların altına sarı renkte bir toprak kap tutarak dökülen damlaları topluyordu. Mutfakta çalışan hizmetçi kızsa mumların ucuna asılan taşları getiriyor, bunları üstünde ışık yanan masanın altına asıyor ve yeterince kalınlaşmış olan mumları da dışarıya taşıyordu.

Baş uşak Sören, uşakların masasına oturmuş, yapılan işi seyrediyordu. Başına sırma örgüler ve siyah tüylerden yapılmış kıvrımlarla süslü kırmızı kumaştan bir başlık giymişti.

Önünde baharlı bal rakısıyla dolu gümüş bir güğüm duruyor ve küçük bir çinko tabak içinde, büyük, kızarmış bir et parçasını, sustalı çakısıyla keserek yiyordu. Yemeğini büyük bir dikkatle yerken arada güğümdeki içkiden içiyor, Marie'nin gülümseyerek yaptığı işaretlere de ağır ağır başını sallayarak yanıt veriyordu.

Marie rahat oturup oturmadığını sordu.

Pek rahat değildi.

Öyleyse Ane'nin kızlar odasından ona bir yastık getirmesi çok iyi olurdu.

Yastık geldi; ancak Ane, Marie'nin arkasından öteki kızlara birçok anlamlı işaret yapmayı da unutmadı.

Acaba Sören, bir parça çörek istemez miydi?

Sören "olsa da olur olmasa da" diye yanıt verdi.

Bunun üzerine çörek getirmek üzere kızları dışarıya gönderdiler.

O zaman Sören başındaki kırmızı başlığı uzağa fırlatarak kükredi, sövmeye başladı. Kendisi zayıf bir domuz yavrusu muydu ki Marie onun için buraya yemek taşıyordu? Başındaki hokkabaz başlığını da onu herkesin önünde deli durumuna düşürmek için örmüştü. Bütün bunların artık bir sonu gelmeliydi. O bir erkekti. Oysa bir çocuk gibi şımartılarak ortalarda dolaşıyordu. O, işi böyle düşünmemişti. Kendisi buyuracak, Marie ona baş eğecek; o verecek, Marie onun verdiğini kabul edecekti. Gerçi, kendisinin

ona verecek bir şeyi olmadığını biliyordu. Ama Marie'nin de ona bir şeyler vererek onurunu sıfıra indirmesi doğru olamazdı. Eğer her istediğini gözü kapalı yapmayacaksa ayrılmalıydılar, artık dayanamıyordu. Marie'nin bütünüyle onun buyruğu altına girmesi ve buradan birlikte çıkıp gitmeleri gerekiyordu. Onun burada oturması ve sayın bayan olarak kalması, kendisinin de ona yalnızca göz kulak olmakla yetinmesi doğru değildi. Marie'nin ona bağlı olmasını istiyordu; yaşamını, ona karşı iyi davranmasını sağlamayacak biçimde düzenlemeli, kendisini ona müteşekkir bırakmalı, ondan korkmalı ve onun için her şeyin kendisi olacağından emin olmalıydı.

Kapının önünde bir araba durdu. Gelen kesinlikle Palle Dyre olduğundan, Sören uşaklar odasına sıvıştı.

Odada üç uşak yataklarına oturmuştu, ayrıca kır bekçisi Sören Jensen de karşılarında ayakta duruyordu.

Arabacı içeriye girince uşaklardan biri: "İşte, Baron geldi" dedi.

İkinci uşak korkuyormuş gibi yaparak: "Pst" dedi, "Söylediklerinizi duymasın!"

Birinci uşak, "Evet" diye yanıt verdi, "Ama bana bir çuval altın verseler, yine onun yerinde olmak istemem."

Sören, tedirgince çevresine bakındıktan sonra duvarın yanındaki bir sandığın üstüne oturmuştu.

O zamana kadar susmuş olan üçüncü uşak ürpererek "Bu biçimde bir ölüm herhalde çok acı verici olmalı!" dedi.

Hiç biri yanıt vermiyordu.

Üçüncü uşak parmağını boynunda çaprazlama gezdirerek "Buradan mı?" diye sordu.

Kır bekçisi, "Sus!" dedi ve karşısındakine alnını kırıştırarak baktı.

Sören, "Benden söz ediyorsunuz" dedi, "ama öyle fiskos edip durmayın; ne söyleyecekseniz yüzüme karşı, dosdoğru söyleyin!"

Kır bekçisi, ciddi, kararlı bir bakışla Sören'i süzerek sözcüklerin üzerine basa basa "Evet, Sören" dedi, "senden söz ediyoruz, ne olacak?"

Ellerini kenetleyerek, karanlık düşüncelere dalmış gibi yaptı, burnunu sildi ve yeniden söze başladı: "Sören" dedi, "sen cezası ölüm olmaya layık bir suç işliyorsun. Bu konuda söyleyeceklerim var sana." Bir kitaptan okuyormuş gibi sürdürerek, "Vazgeç bu işten, bak darağacı ve kütük orada duruyor!" Eliyle çiftlik yapısını gösterdi. "Biz burada Hıristiyan gibi yaşayıp Hıristiyan gibi gömülmeliyiz." At ahırı yönüne doğru eliyle bir eğri çizdi. "Çünkü bu işte başını vereceksin sen! Kutsal yasalar bunu böyle yazıyor. Evet, evet, düşünmen gerek bunu!"

Sören küstahça "Adam sen de" dedi, "Kim ele verecek beni?"

Kır bekçisi, durumu kötüleştiren bir konuya değinilmiş gibi, "Kim mi seni ele verecek?" diye sordu. "Sören! Sören! Kim seni ele verecek, öyle mi?" Teklifsizce sözünü sürdürerek "Hay Tanrı beni kahretsin, delisin sen!" dedi. "Bu kadar şeyi tehlikeye atarak yaşlanmış bir kadının peşinden gitmek deliliğin ta kendisidir!

Bari genç olsaydı! Üstelik de şeytanın, kudurmuşun biri! Bırak onu bunak herife! Ondan başka kadın mı kalmadı dünyada?"

Sören'in onlara Marie Grubbe'siz yaşamayacağını anlatmak için ne cesareti vardı, ne de böyle bir istek duyuyordu. Bu bilinçsizce tutkuya kendini kaptırmış olduğu için utanıyordu. Ama gerçeği söylese, çiftlikte bütün uşakları, hizmetçi karıları kendisine karşı kışkırtmış olacaktı. Onun için yalan söylüyor, aşkını yadsıyordu:

"Yeter! Yeter!" diye söze başladı. "Ama bakın, başkalarında yokken benim bir talerim var! Şu paçavra, bu bez parçası gibi bir sürü şeyim oldu. Toplasan bir araba yükü tutar, sevgili dostlarım! Ben de torbamı bir kez doldurdum mu, buradan gizlice savuşup gideceğim. O zaman aranızdan başka biri şansını denesin."

Kır bekçisi "Söylediklerin doğru gibi gözüküyor ama değil" diye yanıt verdi. "Bu senin yaptığın, birisinin boğazını sıkarak parasını çalmakla aynı şey. Armağan olarak para ve giysi almak hoş bir şey olabilir; hastayım diye yatağa yatıp bacaklarını uzatmak, arkasından şarap, et kızartması, bir sürü güzel yemekler yemek de çok güzel olabilir. Ama bu kadar insanın arasında bu iş böylece asla sürüp gidemez, sonunda insanı tefe koyarlar, aklına gelebilecek en kötü şey de kesinlikle başına gelir."

Sören cesareti kırılmış bir sesle "Adam sen de" dedi, "işi o kadar ileriye götüremezler."

"Götürürler! Marie'den kurtulmaktan ikisi de çok hoşnut olacaktır. Kız kardeşleriyle onların kocaları da, mirastan yoksun bırakılacaklarını bilmelerine karşın ondan yana araya girecek insanlar değildir."

"Daha ne! Bana yardım bile ediyorlar!"

"Öyle mi sanıyorsun? Kendi ipini kendi eliyle çekmez o kadın! Birine bir avuç yulaf vermemek için nasıl kavga ettiğini kaç kez görmüşüzdür."

Sören "Öyle olsun… gözdağı verilen bir insan pekâlâ uzun zaman yaşayabilir" diyerek arka odaya yürüdü.

O günden sonra Sören nereye gitse, nerede bulunsa, darağacı, kütük ve kızgın kerpetenler hakkında üstü kapalı sözler işitmek zorunda kaldı. Bunun sonucunda korkusunu unutmak, cesaretini koruyabilmek için kendini içkiye verdi. Marie de eline sık sık para sıkıştırdığı için hemen hemen hiç ayık gezmiyordu. Böylece yavaş yavaş karşılaştığı gözdağlarına karşı ilgisiz bir hal aldı. Ama eskisine bakınca daha dikkatli davranıyor, daha çok uşaklar arasında yaşıyor, Marie'yi de daha seyrek görüyordu.

Palle Dyre Noel'den birkaç gün önce çiftliğe dönerek evde kalmaya başladığı zaman Sören'le artık hiç buluşmuyorlardı. Sören, iş arkadaşlarına bu ilişkinin bütünüyle geçmişte kaldığı izlenimini vermek, böylece yapacakları dedikoduyu önlemek için Ane Trinderup'la yalancıktan bir aşk oyunu oynamaya başlamıştı. Kendisine bu planı haber vermiş olmasına karşın, Marie de içlerinde olmak üzere herkes buna inanmış bulunuyordu.

Noel yortularının üçüncü günüydü. Bütün çiftlik halkının hemen hepsi kilisede bulunduğu bir sırada Sören çiftlik yapısının bir ucunda durmuş, köpeklerden biriyle oynarken birdenbire yerin altından geliyormuş gibi boğuk bir sesle Marie'nin kendisini çağırdığını duydu.

Hemen döndü ve ayakları hizasında salamuraların bulunduğu mahzenin küçük penceresinden Marie'nin baktığını gördü.

Rengi soluk, ağlamış gözüküyor, göz kapakları acıdan kırışmış bir durumda, ona korku ve şaşkınlıkla bakıyordu.

"Sören", dedi, "beni artık sevmemen için ne yaptım sana?"

"Ama ben seni sevmiyor değilim ki. Dikkatli olmak zorunda olduğumu anlamıyor musun? Burada herkesin bana bir iftira atmaktan, başıma bir yıkım getirmekten başka şey düşündüğü yok. Benimle konuşmak istemiyorsan çekip gideyim, öldürsünler beni!"

"Yalan söyleme Sören, ben, senin ne yapmak istediğini pekâlâ biliyorum. Ama bu nedenle de sana hiçbir kötülük dilediğim yok. Çünkü ben, senin yaşında değilim, yüreğinde hep Ane'yi taşıdığını da biliyorum. Ama bu sevgini göstermekle günah işliyorsun. Sana beni sev diye yalvaracağımı sanma. Birlikte yaşadığımız takdirde senin hesabına bunun ne büyük bir cesaret örneği oluşturacağını, sana ne kadar büyük acılara, yoksunluklara, aksiliklere mal olacağını ben çok iyi biliyorum. Kendim bundan vazgeçmemekle birlikte böyle bir şeyi ne senin, ne de kendim için dilemek çok zor."

"Aman Tanrım! Ben Ane denen o köy orospusunu istemiyorum ki! Dünyayı bağışlasalar bana, yine de istemem onu! Herkes ne söylerse söylesin, sana yaşlı, çirkin de deseler, ben yine de yalnızca seni seviyorum!"

"Ne kadar istesem de, sana inanamıyorum, Sören!"

"Bana inanmıyor musun?"

"Hayır Sören, hayır, istediğim tek bir şey var: Şu bulunduğum yer benim mezarım olsun! Şu pencereyi kapayayım, buradaki sonsuz karanlık içinde uykuya dalayım."

"Ama bana inanman gerek!"

"Asla, hiçbir zaman! Ne yaparsan yap, yine senin söylediğine inanamam. Çünkü olmayacak bir şey bu!"

"Bu zevzekliklerinle delirtiyorsun beni! Ama pişman olacaksın! Çünkü beni diri diri yakacak olsalar ya da çarmıha bile gerseler, yine bana inanman gerekirdi!"

Marie başını sallayarak Sören'i üzgün üzgün süzdü:

Sören: "Evet, öyleyse sonucu ne olursa olsun, olacak olmalı!" diye bağırdı ve yürüyüp gitti.

Mutfak kapısının önüne gelince durdu. Ane Trindrup'ın nerede olduğunu sordu, bahçede diye yanıt verdiler. Bunun üzerine uşaklar odasına gitti, kır bekçisinin eski, dolu çiftesini alarak bahçeye doğru koştu.

Sören, Ane ile karşılaştığı zaman kız lahana kesmekle uğraşıyordu. Eteklerini yapraklarla doldurmuş, bir elini de ağzına götürerek ısıtmak için parmaklarına hohluyordu. Sören yavaşça, sürünerek ona doğru yaklaşmıştı. Ane'nin yüzünü görmemek için gözlerini eteğinin kenarlarından ayırmıyordu.

Ane birdenbire döndü, Sören'i gördü. Yüzü karanlıktı, elinde taşıdığı çifte ve sürünerek yürümesi onu korkutmuş olduğu için, "Ah, Yapma, Sören, yapma!" diye bağırdı. Sören"in çifteyle kendisine nişan aldığını görünce de bir çığlık koparарak karların içinde koşmaya başladı.

Silah patladı. Ane biraz daha koştuktan sonra eliyle yanağını kavradı, korkusundan bir çığlık kopararak yere yuvarlandı.

Sören elindeki çifteyi fırlatmış, evin köşesine doğru hızla ilerliyordu.

Mahzenin küçük penceresi kapanmıştı.

Sonra büyük kapıya doğru koştu, Marie'yi buluncaya kadar bütün odaları dolaştı. Onu bulunca benzi kül gibi:

"İş bitti!" dedi. Marie:

"Ardından kovalayan mı var, Sören?" diye soruyordu.

"Hayır! Ane'yi vurdum!"

"Ane'yi mi? Ah! Ne olacak bizim halimiz şimdi? Koş, Sören, koş! Bir ata bin, kaç buradan! Çabuk! Çabuk! Kır atı al!"

Sören koşarak gitti.

Bir dakika sonra büyük kapıdan çıkmış bulunuyordu.

Henüz Foulum'un yarı yoluna varmamıştı ki, kilisedekiler eve dönmeye başladı.

Palle Dyre hemen, Sören'in atla nereye gittiğini sordu.

Marie "Bahçede bir kadın inleyip yatıyor" diye yanıt verdi. Her yanı titriyor, ayakta güçlükle durabiliyordu.

Palle ile uşaklarından biri Ane'yi içeri getirdi. Bağırıyor, sesi ta uzaklardan duyuluyordu. Bununla birlikte tehlike büyük değildi. Çifte, yalnızca tilki saçmasıyla doldurulmuş, ancak birkaç tanesi yanağını delmişti, birkaçı da omzuna isabet etmişti. Ama kız çok kan yitirdiğinden ve çok inleyip bağırdığından bir cerrah çağırmak üzere Viborg'a bir araba gönderdiler.

Ane biraz kendine geldikten sonra Palle Dyre olup bitenleri sordu ve yalnızca bu olayı öğrenmekle kalmayarak Sören'le Marie arasındaki ilişkiyle ilgili bütün öyküyü de böylece öğrenmiş oldu.

Palle Dyre hastanın odasından dışarı çıkınca bütün uşaklarla hizmetçi kızlar ona koştular, demin duydukları şeyler hakkında kendisine açıklamada bulunmaya başladılar. Çünkü bunu yapmayacak olurlarsa herhangi bir biçimde cezaya uğrayacaklarından korkuyorlardı. Bununla birlikte Palle Dyre onları dinlemek istemiyor, anlattıkları şeylerin yalnızca gevezelik, bayağı dedikodular olduğunu söyleyerek gelenleri geri çeviriyordu. Çünkü bu olup biten şeyler, hiç işine gelmiyordu.

Boşanmaktan ve bunun gerektirdiği dava ücretleriyle öteki harcamalardan kaçınmak istiyordu. Konu örtbas edilmeli, her şey yeniden yoluna girmeli, durum eskisi gibi kalmalıydı. Marie'nin onu aldatmasına karşı kayıtsızdı. Hatta belki de bundan sonra onun üzerindeki gücünün artmasıyla bu olay iyi bir sonuç bile vermiş olacak, belki Erik Grubbe üzerindeki etkisi de artacaktı. Çünkü son kertede, bozulmuş olan bu evliliğin sürmesinde onun da büyük çıkarı vardı.

Erik Grubbe'yle konuştuktan sonra, neye inanması gerektiğini pek bilmiyordu. Yaşlı adamdan bir şey öğrenmek mümkün değildi. Çünkü çok heyecanlanmış, dört atlı uşağı yola çıkararak onlara Sören'i ölü ya da diri, kesinlikle yakalamalarını buyurmuştu. Ancak konuyu gizli tutmak bakımından bu yaptığı iyi değildi; çünkü cinayet girişimi üzerinde yapılacak soruşturma sırasında birçok şey ortaya çıkabilirdi.

Uşaklardan üçü, ertesi gün akşam üzeri çiftliğe döndüler. Sören'i Dallerup'ta yakalamışlardı. Kır at burada yere yuvarlanmış, Sören'i de oradan alarak şimdi tutuklu bulunduğu Skandeborg'a götürmüşlerdi. Dördüncü uşak yolunu şaşırdığı için ancak bir gün sonra çiftliğe dönebilmişti.

Marie ile Palle Dyre, ocak ayının ortalarında Nörbaker çiftliğine göç ettiler. Çünkü Marie göz önünden uzaklaşınca, çiftlik halkının olayı daha çabuk unutacağını düşünmüşlerdi. Ama şubatın sonuna doğru Skandeborg'dan bir görevlinin gelerek Sören'in cezaevinden kaçtığını söylemesi ve o çevrede görünüp görünmediğini soruşturmaya başlaması üzerine olay yeniden anımsandı. Ancak görevli erken gelmişti; çünkü Sören ancak ondan iki hafta sonra bir gece Nörbaker çiftliğine gelmiş, Marie'nin yattığı pencerenin camını vurmuştu. Marie kapıyı açınca da ilk yaptığı şey, Ane'nin ölüp ölmediğini sormak oldu. Sağ ve esen olduğunu öğrenince vicdanı ağır bir yükten kurtulmuş, rahatlamış göründü. Sören tutukevinden kaçınca Gassumer kıracında bırakılmış bir eve sığınmış, sık sık ortaya çıkarak köylülerden para ve yiyecek yardımı görmüştü.

Gerek Palle Dyre, gerekse çiftlik halkı, Sören'in çiftliğe gelip gittiğini biliyorlardı. Ama Palle Dyre bunu fark etmemiş gözüküyor, ötekiler de kendisinin bu kayıtsızlığını görerek durumla pek ilgilenmiyorlardı.

Çayır biçme zamanı gelince Palle Dyre ile Marie yeniden Tjele'ye döndüler. Sören artık ortalarda görünmeye cesaret edemiyordu. Onun görünmemesi ve babasının durmadan kendisini iğneleyip homurdanması Marie'nin sabrını o denli taşırmış, onu o denli kızdırmıştı ki, birkaç kez başkalarının yanında babasına çıkışmış, kendisini bir köpek gibi horlamıştı. Bunun sonucu olarak da Erik Grubbe ağustos ortalarında krala bir yakınma dilekçesi gönderdi. Bunda Marie'nin, Tanrı'nın öfkesini uyandıran ve büyük bir rezalete neden olarak hemen hemen bütün kadınlar için utanılacak bir durum oluşturan suçlarını birer birer sayıyor ve mektup şöyle sürüyordu:

"Bu türlü davranışları ve uygunsuz durumlarıyla dikbaşlılığı, beni mirasımdan kendisini yoksun bırakmaya yöneltmiş bulunmaktadır ki, aciz uyruklarının bu kararını kabul buyurmaları ve onaylamalarını Majestelerinden en derin saygılarımla rica eder ve piskopos vekili Bay Mogens Scheel'e bu konudaki buyruklarını bildirmek iyiliğinde bulanarak eşi olan bana karşı işlediği suçlar, kendisine layık gördüğü uygunsuz

durumlar konusunda araştırma yapılarak, giderleri benden alınmak üzere kendisinin Borringholm'a kapatılmasını, böylece bu kadar dikbaşlı bir yaratığın Tanrı öfkesinden kurtarılarak başkalarına ibret olmasını ve kendi ruhsal kurtuluşunun da böylece sağlanmasını dilerim. Eğer bu durum son sınırına gelerek bendenizi zorlamamış olsaydı, böyle bir şeye girişimden kesinlikle çekineceğimi Majestelerine sunarım. Yakınmalarıma Majesteleri tarafından kulak verilip dinleneceğini, yanıt ve yardımlarının esirgenmeyeceğini umarak yaşamakta olduğumu ve Tanrı'nın bu iyiliğinizi ödüllendireceğinden de emin bulunduğumu bildiririm.

Majestelerinin en bağlı, iyiliklerine en borçlu ve soydan uyruğu olarak yaşayıp ölecek olan

Erik Grubbe

Tjele, 14 Ağustos 1690"

Kral Sayın Palle Dyre'den Marie Grubbe'nin kendisine karşı namuslu bir aile kadını gibi davranmamış olması konusunda açıklamada bulunmasını istedi. Bunun üzerine Erik Grubbe bu evliliği mahkemesiz bozma iyiliğinde bulunmalarını kraldan rica etti.

Ancak bu ricası kabul edilmedi ve evlilik ancak 23 Mart 1691 tarihli mahkeme kararıyla bozuldu.

Erik Grubbe'nin Marie'yi mirastan yoksun bırakmak ve kendisini tutuklatmak için izin istemesi de dikkate alınmamıştı. Böylece yalnızca mahkeme süresince Marie'yi köylülerin gözetimi altında Tjele'de tutmakla yetinmek zorunda kalmış ve ceza amacıyla onu taşlayabilenlerin sonuncusu da kendi olmuştu.

Mahkeme kararı bildirilir bildirilmez Marie Grubbe elinde küçük bir giysi bohçasıyla Tjele Yurtluğu'ndan ayrıldı. Sören'le kıracın güneyinde buluştular ve böylece üçüncü kocasını bulmuş oldu.

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Bir ay sonra bir nisan akşamı, Ripener Dom Kilisesi'nin kapısı önünde birçok insan toplanmıştı. Çünkü panayır zamanıydı ve panayır süresince haftada üç gün akşamları saat sekizde kilisenin aydınlatılması görenekti. Yüksek konumlu kibar kişilerle saygın kentliler o günlerde kiliseye gelir, mihrabın ön kısmında bir aşağı bir yukarı dolaşır ve usta bir orgcu da onlara bu sırada org çalardı. Ama daha aşağı tabakadan olan halk, orgu dışardan dinlemekle yetinmek zorundaydı. O gün bunlar arasında Marie Grubbe ile Sören de bulunuyordu.

Üstleri başları yoksul ve yırtık pırtıktı, her gün doyuncaya kadar yemek yiyebilen insanlara pek benzemiyorlardı. Bu da doğaldı; çünkü çok kazanç sağlayan bir işleri yoktu: Sören, Aarhus ile Randers arasındaki bir konukevinde hasta, yoksul bir Almana rastlamış, ondan altı talere küçük, çok eski bir laterna, alaca bir soytarı giysisi ve eski kareli bir halı satın almıştı. Şimdi Marie ile birlikte panayır panayır dolaşıyorlar; Marie laterna çalıyor, Sören de alaca giysisini giyerek kareli halının üstünde, ayakta, esnaftan ödünç aldığı tartı demirleriyle uzun demir sırıkları havaya kaldırıp savurarak elinden gelebilen türlü marifeti gösteriyor ve böyle geçiniyorlardı.

Ripen'e de panayır için gelmişlerdi.

Kilise kapısının hemen önünde durmuşlardı, içerden süzülen hafif, soluk bir ışık, solgun yüzlerini ve arkalarındaki kalabalığın başlarını aydınlatıyordu. Halk çift çift, tek tek ya da küçük öbekler halinde konuşa gülüşe kilise kapısının eşiğine kadar geliyor, orada birdenbire susarak ciddilikle önlerine bakıyor, sonra da dönüp gidiyorlardı.

Sören, kilisedeki görkemi görme isteğine kapılarak Marie'ye kendilerinin de içeriye girebileceklerini fısıldadı. Belki kovulabilirlerdi ama başlarına daha kötü bir şey gelmek olasılığı olmadığına göre pekâlâ girmeyi deneyebilirlerdi. Marie sıradan esnaf takımının bile hiç rahatsız edilmeden girebildiği bir yerden kovulma olasılığı karşısında ürperdi ve Sören'i kolundan tutarak oradan götürmek istedi. Ama sonra birdenbire düşüncesini değiştirerek ileriye doğru sokuldu. Sören'i de arkasından çekiyor, hiç korkusuz, kendilerini gizlemeye çalışmadan ve farkına varılarak kovulabileceklerine önem vermeyerek, bütün bu olasılıkları göze almış gibi

ilerliyordu. Önce kimse kendilerine engel olmadı. Ama tam kilisenin aydınlatılmış, insanla dolu olan ön kısmına girmek isterlerken orada nöbet tutan kilise görevlisi kendilerini gördü, kilisenin içine yan gözle ürkek bir bakış attıktan sonra, girmelerine engel olmak ister gibi kollarını açarak, elleriyle geri dönmelerini işaret ederek, dehşet içinde, hızla onlara doğru yürüdü, ikisini de önüne katarak kilise kapısının dışına kadar sürükledi. Sonra birkaç saniye kapının önünde durdu, bu olayın suçunu oradakilere yüklemek istiyormuş gibi kalabalığa öfkeyle baktı, sonra gururlu bir edayla yürüyerek geri döndü ve bu olaydan dehşete düşmüş bir durumda yeniden görevini yapmaya koyuldu.

Kapı önüne yığılmış olan halk, dışarı atılanları alayla, kahkahalarla karşılamış, onları bir soru yağmuruna tutmuştu. Bu durum karşısında Sören kendi kendine homurdanıyor, çevresindekileri gözdağı veren bakışlarla süzüyordu. Ama Marie hoşnuttu. Toplumdaki saygın tabakanın Sören ve benzerlerine karşı her zaman vurmaya hazır bulunduğu bir darbeye göğüs germiş, onu kabul etmişti.

* * *

Sankt Oluf pazarından bir akşam önce Aarhus'un en düşük konukevlerinden birinde dört kişi, oturmuş iskambil oynuyordu.

Oyunculardan biri Baş uşak Sören'di. Esmer, kara saçlı ve genellikle Jens Fingerfix adıyla anılan yakışıklı bir genç de Sören'in oyun arkadaşıydı. Bu adam bir yankesiciydi. Öteki ikinci oyuncuyla birlikte lagar bir ayıyı çevrede dolaştırarak yaşamlarını kazanıyorlardı. İkisi de çok çirkindi. Birinin dudağında büyük bir yarık vardı, adı da Ayıcı Salmand'dı. Ötekinin bir gözü kördü, geniş çeneli, çiçek bozuğu bir adamdı, adı Rasmus'tu ve gözetleyici anlamına gelen Guck lakabıyla anılıyordu. Nedeni de hasta olan göz kapaklarının çok kırışık olması yüzünden bir anahtar deliği ya da buna benzer herhangi bir delikten içeriyi gözetlemeye hazırmış gibi bakmasıydı.

İskambil oyuncuları pencere önündeki uzun masanın sonunda oturmuşlardı. Masanın üstünde bir lamba ve kulpsuz bir güğüm duruyordu. Açılır kapanır bir masa da, açık bir durumda, demirden bir çengelle karşılarındaki duvara çivilenmişti. Odanın öbür ucunda çaprazlama bir içki tezgâhı duruyor, eski bir huninin borusuna uzun bir fitil sokularak oluşturulmuş bir kandil de tezgâhın arkasına dizilmiş olan şişeleri zayıf bir

ışıkla aydınlatıyordu. Burada hardal taneleriyle dolu bir saman sepetiyle camları kırık büyük bir fenerin yanında, içinde konyak, acı maden suyu bulunan birkaç dört köşe şişe, birkaç sıvı ölçmeye yarayan ölçek, bir düzine kadar da likör kadehi duruyordu. Tezgâhın bir köşesindeki yerlerin birine Marie Grubbe oturmuş, arada uyuklayarak el işi örüyor, öbür köşedeyse dirsekleri dizlerine dayalı, vücudu öne doğru eğilmiş bir adam oturuyordu. Bu adam siyah fötr bir şapkayı durmadan kulaklarının üstüne kadar geçirmekle uğraşıyordu. Sonunda bu işi başarınca şapkayı geniş kenarlarından yakalıyor, belki de bu sırada saçları acıdığı için, gözlerini kırpıştırarak, ağzını oynatarak yavaş yavaş yeniden şapkayı başından çıkarıyor, yeniden aynı şeyi yinelemeye başlıyordu.

Ötede oyun sürüyordu.

Jens Fingerfix "Şimdi son turu yapıyoruz" diyerek elindeki kâğıtları sonuna kadar oynadı.

Rasmus Guck, Salmand'ın kâğıtları kesmesi gerektiğini işaret etmek için parmağıyla masanın üstüne vuruyordu.

Salmand kâğıtları bir ikiliyle kesince Rasmus, "İkili mi?" diye bağırdı. Sende ikili ya da üçlüden başka hiç kâğıt bulunmaz mı?"

Salmand "Allah, Allah" diye homurdandı, bu dünyada her zaman bu tür yoksullar, aptallar da bulunur."

Baş uşak Sören ise kâğıtları bir altılıyla kesmişti.

Rasmus "Aman Tanrım! Bu altılıyı koz olarak mı kullanacak? Sen de, Salmand ne diye orada oturmuş kâğıtları hep elinde saklıyor, cimrilik edip duruyorsun, Tanrı aşkına?" diye yakındı.

Elindeki kâğıdı attı ve o eli Sören aldı. "Hepsi boş, sayı kazandırmaz bunlar" diyerek bu kez kupa dörtlüsünü çekti.

Rasmus "İşte bu da onun kızı!" diyerek karonun dörtlüsünü oynadı.

Jens "As da hani işime yarayacak" diyor, kozu oynayarak bu kez kâğıtları bir asla kesiyordu.

Rasmus "Kes be adam, kes! Sanki bundan sonra kâğıtları hiç sen kesmeyecekmişsin gibi kes" diye bağırdı.

Salmand "Bu benim için fazla!" diye yakınarak bir kâğıt attı.

Jens: "Şimdi ben elimdeki yediliyi oynuyorum, işte bir daha!" diyerek elindeki kâğıdı attı. Sören kazandığı kâğıtları yeniden önüne çekti.

Jens "İşte kozun dokuzlusu!" diye söylenerek kâğıtlarını sonuna kadar oynadı.

Salmand, "Şimdi ben de kupanın ikilisini atıyorum" diye bağırdı ve elindeki ikiliyi oynadı.

Sören gülerek "Bu ikili hiç işe yaramaz ki" dedi ve kendisi en değerli kâğıdını oynadı.

Rasmus Guck "Hayvan!" diye gürleyerek elindeki kâğıtları fırlatmıştı! "Kupa ikilisi… Güzel bir iş gördük doğrusu bugün… Hayır! Yeter! Bırakalım oyunu artık! Kazanan da öpsün elindeki kâğıtları!"

Tebeşir çizgilerini saymaya başladılar. Bu arada iyi giyinmiş, rahatına düşkün bir adam odaya girmişti. Derhal açılıp kapanan masanın kanadını indirerek duvarın yakınına oturdu. Sonra oyunculara doğru yürüdü ve bastonunun gümüş sapını şapkasının kenarına değdirerek,

"Herkese tünaydın!" dedi.

Oyuncular "Teşekkür ederiz" dediler. Sonra da dördü birden yere tükürdü.

Yeni gelen adam içi tütünle dolu bir zarf çıkararak topraktan yapılmış uzun piposunu tütünle doldurdu. Sonra bastonuyla masaya vurdu. Bunun üzerine ayakları çıplak bir hizmetçi kız kendisine içi ateş dolu bir mangalla kumlu taştan yapılmış çinko kapaklı, büyük bir testi getirdi.

Adam, ceketinin cebinden bakırdan yapılmış küçük bir kerpeten çıkararak bununla piposuna ateş koydu, testiyi kendisine doğru çekti ve arkasına doğru yaslanarak oturduğu yerin elverdiği kadar rahat bir durum aldı.

Salmand, büzgü ipleri kırmızı, fok derisinden yapılmış bir keseden küçük bir pipo çıkarıp doldurmaya başlayarak "Usta" diye sordu, "Elinizdeki türden bir paket tütünün fiyatı nedir?"

Adam "12 şilin" diye yanıt verdi ve böyle bir harcamayı haklı göstermek istiyormuş gibi "Göğüse iyi geliyor, bunu size söyleyebilirim" diye ekledi.

Salmand piposunu ateşleyerek "E, daha, daha işler nasıl gidiyor?" diye sordu.

"Çok iyi, ilginize teşekkür ederim, çok iyi gidiyor. Ama yaşlanıyoruz da. Bunu size söyleyebilirim."

Rasmus Guck, "Kuşkusuz", dedi, "ama sizin müşteri kazanmak için yorulmanıza da gerek yok. Onları başkaları getiriyor size."

Adam gülerek "evet" diye yanıt verdi, "bu bakımdan iyi bir iş bu; müşterilere malı beğendirmek için çene çalmaya gerek yok. Ne varsa olduğu gibi almak zorundalar. Beğenip beğenmemeleri de söz konusu değil."

Rasmus "Evet, fazlasını da isteyemezler. Hakları neyse o kadarını alabilirler" diye sürdürdü.

Sören, çok yavaş bir sesle "Bağırıp çağırmazlar mı usta?" diye sordu.

"Evet! Güldükleri de çok ender olur."

"O! Bu da berbat bir iş hani!"

"Demek ki sizin bana yardım edebileceğinizi boşuna düşünmüşüm?"

Rasmus, adama gözdağı vermek ister gibi ayağa kalkarak "Yoksa siz bizden yardım mı bekliyordunuz?"

"Kimseden bir şey beklediğim yok! Ama benim elimden tutacak, öldükten sonra da bu işi üzerine alacak bir yardımcı arıyorum, söylemek istediğim bu."

Jens Fingerfix, çok ciddi bir tavırla "Bu yardımcının ücreti ne olacak?" diye sordu.

"Bugünkü parayla yılda on beş taler, ayrıca giysi harcamalarını ve ücret gereğince elde edilecek kazanca göre de taler başına bir mark vereceğim.

"Ücret ne kadar?"

"Ücret işi şöyle: Ben bugün birini kırbaçlamak için beş taler, kentten döverek çıkarmak için yedi taler, yargıç önüne götürmek için dört taler, sıcak damga için de yine dört taler alıyorum."

"Ama daha iyi işler söz konusu olursa?"

"Ne yazık ki bu gibi işler ender oluyor. Olursa bunlar için sekiz taler alıyorum. Örneğin birinin kafasını koparmak, yani balta ya da kılıçla kafa kesmek on taler; ama bu tür işler on yılda bir düşüyor. Adam asmaksa on dört taler; on taleri asmak için gereken emek karşılığı, dört taleri de cesedi darağacından yere indirmek için. Birini kazığa çakmak ya da işkence tekerleğinde öldürmek yedi taler getiriyor; kazığı sağlamak, yere çakmak benden. Daha buna benzer neler var? Örneğin birinin kollarını ve bacaklarını Alman yöntemiyle kırmak, işkence tekerleğine bağlamak on dört taler getirir. Vücudu dörde bölmek ya da işkence tekerleğine bağlamak için on iki taler alırım. Ayrıca kızgın kerpetenle koparmanın fiyatı, her defası için iki talerdir. İşte hepsi bu kadar, olağandışı durumların dışında, başka bir şeyle karşılaşmayız."

"Her halde bunları öğrenmek pek zor değil?"

"Bu bir el işi, kuşkusuz herkes bunu yapabilir. Ama bütün öteki el işlerinde olduğu gibi bunda da hüner ve el ustalığı gerekir. Örneğin kırbaçlamak işi hiç de kolay değildir. Her kırbaçta son derece düzenli ve kolaylıkla üç darbeyi, bir yelpaze sallar gibi, aynı zamanda vurabilmeli; ama buna karşın darbeler suçluyu yola getirecek biçimde ve yasanın gerektirdiği sertlikte olmalı, ete kadar işleyip kesmeli."

Jens içini çekerek "Ben isterim bu işi… Öyle sanıyorum" dedi.

Arkadaşları bu söz üzerine Jens'in yanından biraz öteye çekildiler.

Adam, Jens'i avlamak ister gibi "İşte sana pey" diyerek masanın üstüne birkaç gümüş para koydu.

Sören "İyi düşün!" diyerek arkadaşını uyarmak istiyordu.

Jens "İyi düşün, yani aç kal; bekle, yani soğuktan geber! Bu sözlerin anlamı bu!" diyerek ayağa kalktı. Sören'e: "Sen loncana layık, namuslu bir adam gibi yaşa! Hoşça kal!" diyerek elini uzattı.

Sören "Sen de hoşça kal, Tanrı yardımcın olsun" diye yanıt verdi.

Bunun üzerine Jens, aynı sözleri söyleyerek masanın çevresini dolandı. Marie ile birlikte köşede oturan ve bu sözler konuşulurken şapkasını bir yana bırakmış olan adamla da esenleşti.

Sonra masaya, orada oturan adama doğru yürüdü. Adam gösterişli bir tavır takınarak piposunu masanın üstüne koydu ve "Ben, Herman Köppen Usta, Aarhus kentinin celladı olarak buradaki şu iyi yürekli adamların önünde, seni kendime ve yapacağım işlere yardımcı olarak alıyorum ve bunu Tanrı adına kendime ve üzerime almış olduğum cellatlık görevine hayırlı olur umuduyla yapıyorum!" dedi. Bunları söylemekle bir iç doyumu duyduğu belliydi ve bu, hiç gereksiz, tumturaklı söylevi verirken de pey olarak ayırdığı gümüş paraları Jens'in eline sıkıştırdı. Sonra ayağa kalktı. Şapkasını çıkardı, eğilerek oradakileri selamladıktan sonra, iyi yürekli kentlilerin kendisine bir Polak (6) ikram etme onurunu bağışlamalarını rica etti.

Bu önerisine karşı hiçbir yanıt alamayınca, onlara bir Polak ikram etmenin kendisi için büyük, çok büyük bir onur olacağını, böylece şimdi kendilerinden ayrılan arkadaşlarının sağlığına içme olanağını da bulmuş olacaklarını yineledi.

Uzun masanın çevresinde oturan üç arkadaş birbirlerine soru sorar gibi bakıştılar ve hemen hemen aynı zamanda bir baş işaretiyle bu öneriyi kabul ettiler.

Çıplak ayaklı hizmetçi kız şimdi onlara topraktan yapılmış basit bir bardakla, orası burası küçük yıldızlarla süslü üç yeşil sürahi getirmişti. Bardağı Jens'in, sürahileri de Sören'le Ayıcı'nın önüne koyduktan sonra büyük bir tahta güğümden önce üç namuslu arkadaşın sürahilerini, arkasından toprak bardağı doldurdu. Artanını da Herman Usta'nın özel kadehine boşalttı.

Rasmus bardağı önüne çekerek yere tükürdü, öteki iki arkadaşı da aynı şeyi yineledi; sonra bir süre öylece oturup birbirlerine bakıştılar. Sanki hiçbiri önce içmek istemiyordu. Bir ara Marie, Sören'e yaklaşarak kulağına bir şeyler fısıldadı; o da başını sallayarak kendisine yanıt verdi. Marie daha bir şeyler fısıldamak istediyse de, Sören dinlemek istemiyordu. Marie bir an karar vermeden ayakta durdu, sonra Sören'in önündeki sürahiyi aldı ve bir celladın ısmarladığı içkiyi içmemesi gerektiğini söyleyerek içindekini yere boşalttı. Bunun üzerine Sören yerinden fırlayarak Marie'yi şiddetle kolundan yakaladı, kabaca yukarı çıkmasını buyurarak kapının dışına kadar sürükledi. Arkasından bir kadeh konyak ısmarlayarak yerine döndü.

Rasmus '"Benim rahmetli karım Abelone böyle bir şeye cesaret etmeliydi!" dedi ve kadehini boşalttı.

Salmand "Öyle", diyerek onu onayladı. "Benim karım olmadığı için Tanrı'ya şükretsin. Yoksa Tanrı nimetini yere boşaltmanın ne demek olduğunu ona gösterirdim!"

Rasmus, Herman Usta'ya kurnazca göz kırparak "Ama Salmand" dedi, "senin karın soylu büyüklerden değil ki! Bizim gibi yoksul, aşağı tabakadan bir yaratık! Onun için de bir kusur ettiği zaman basit insanlar arasında gelenek, görenek olduğu gibi dayağı yer oturur. Ama o da yüksek soylulardan biri olsaydı, belki de hiçbir zaman onun soylu sırtına rahatsızlık vermek için kendinde cesaret bulamaz, tersine canı istediği zaman yüzüne tükürmesine izin verirdin!"

Salmand "Cehennemin dibini verirdim" diye sövmeye başladı. "Onu öylesine pataklardım ki görmez, işitmez olurdu. Bunu yapar ve şımarıklık neymiş gösterirdim. Sor bir kere benimkine, bizim ayının taşıdığı ince zinciri tanıyor mu diye. Daha bunu duyar duymaz sırtının sızlamaya başladığını göreceksin. Ama buraya gelip de benim içkimi yere dökseydi, İmparator'un kendi kızı bile olsa, son soluğum çıkıncaya, elim kıpırdamaz oluncaya kadar onu pataklardım! Bu ilence uğramış küçük bebek ne sanıyor kendini? Başkalarının karılarından onun ne farkı var ki? Kocasını en iyi arkadaşları yanında böyle utanılacak duruma sokuyor? Şu iyi adamın bize ısmarladığı içkiyi içtikten sonra ona dokunacak olursa bir zarar mı verecek kendisine? Hayır! Beni dinlersen Sören, şöyle yapmalısın." Eliyle vurma işareti yaptı. "Yoksa ölünceye kadar hayır görmezsin ondan!"

Rasmus alayla Sören'e dönerek: "Öyle ama buna kim cesaret edecek, kim?"

Sören "Aklını başına topla, Guck", diye bağırdı. "Yoksa bir horoz nasıl gagalar, gösteririm sana!" Bunu söyledikten sonra çıkıp gitti.

Yukarıya, Marie'nin yanına gidince arkasından kapıyı ayağıyla vurarak kapadı ve Marie'nin küçük giysi bohçasına bağlı olan ipi çözmeye başladı.

Marie çivilenmiş tahtalardan yapılarak döşek görevi gören yatağın kenarına oturmuştu. "Bana dargın mısın, Sören?" diye sordu.

"Şimdi anlarsın!"

"Sakın ha, Sören, kendimi bildim bileli beni kimse dövmedi; hem ben böyle bir şeye dayanamam!"

Sören, ne yaparsa yapsın dayağı yiyeceğini söyledi.

"Sören, Tanrı aşkına, Tanrı aşkına Sören, vurma bana! Bana el kaldırma, pişman olursun sonra!"

Ama Sören, Marie'yi saçlarından yakalamış, elindeki iple dövmeye başlamıştı.

Marie bağırmıyor, yalnızca yediği darbeler altında inliyordu. Dayak bitince Sören "İşte böyle!" diyerek kendini yatağa attı.

Marie kalkmamış, yerde öylece yatıyordu.

Kendi kendine şaşıyordu: Sören'e karşı kudurmuşça bir nefret duyacağını, içinde hiçbir zaman bağışlamayan, bağışlama bilmez bir nefret duyacağını sanmıştı. Ama böyle bir duygu doğmadı içine. Yalnızca yüreğinde yiten bir umut için duyulan sessiz bir gücenme, çok derin, yumuşak bir üzüntü vardı…

Sören ona nasıl kıyabilmişti?

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

1696 yılının Mayısında Erik Grubbe seksen yedi yaşında öldü.

Mirasını üç kızı aralarında hemen paylaştılar. Marie'ye çok bir şey düşmemişti. Çünkü yaşlı adam, ölümünden önce sahte borçlanma senetleri ve başka yöntemlerle, Marie'nin zararına, öteki iki kardeşin yararına olarak, servetinin en büyük bölümünü mirastan çıkarmıştı.

Bununla birlikte Marie'ye düşen bölüm, kendisini ve kocasını dilencilikten kurtararak orta halli insanlar durumuna getirmeye yetiyordu. Ve kalan mirası akıllıca kullansalardı, sade bir biçimde de olsa, yaşamları güvence altına girebilirdi. Ama Sören at alışverişi yapmaya karar verdi; böylece, ellerine geçen paranın büyük bir bölümünü birkaç yıl içinde yitirdiler. Bununla birlikte geriye kalan bölüm, Sören'in Falster'in Burrehus yöresinde karşıdan karşıya insan taşımak için kurulmuş olan kayıkhaneyi satın almasına yetecek kadar büyüktü. Zaten para da bu amaç için harcandı.

İlk zamanlarda çok çalışmak zorundaydılar. Marie çoğu zaman bizzat kürek çekiyordu; bununla birlikte daha sonraları çoğunlukla yalnızca kayıkhaneye bağlı birahaneyi yönetmeye başlamıştı.

Genellikle çok mutluydular. Çünkü Marie kocasını dünyada her şeye üstün tutacak derecede seviyor, çoğu kez sarhoş olarak kendisini dövmesi de onun için büyük bir anlam taşımıyordu. Bundan başka Marie içinde bulunduğu toplum tabakasında böyle şeylerin günlük alışkanlıklardan olduğunu da pekâlâ biliyor, sabrı tükenir gibi olduğu zamanlarda da, şimdi kendisine karşı bu kadar sert, kaba davranan Sören'in, bir zamanlar onun yoluna insan öldürmeyi göze alan aynı adam olduğunu anımsayarak yaptıklarına razı oluyordu.

Karşıdan karşıya taşıdıkları kimselerin çoğu köylü ya da at cambazıydı. Ama ara sıra daha yüksek tabakadan kimselerin geldiği de oluyordu. Bir gün Sti Hög de bu biçimde oraya geldi. Marie ile kocası kürek çekerek onu karşıya geçirdiler. Sti Hög, arka kürekleri çeken Marie ile görüşebilmek için kayığın kıç tarafına oturmuştu. Marie'yi görünce hemen tanımış, ama şaşkınlık göstererek tanıdığını belli etmemişti. Belki de ona burada rastlayacağını biliyordu. Marie ise Sti Hög'ü tanıyabilmek için yüzüne iki kez bakmak zorunda kalmıştı. Çünkü Sti Hög çok değişmişti.

Yüzü yağlı, kırmızı ve şişkin, gözleri bulanıktı. Alt çenesi inme inmiş gibi ağzının iki yanından sarkıyordu. Bacakları incelmiş, karnı büyümüş ve sarkıktı. İnsanı her bakımdan yıkan bir zevk yaşamının bütün belirtilerini açıkça gösteriyordu. Zevk düşkünlüğü, Marie'den ayrıldıktan sonra yaşamının başlıca içeriğini oluşturmuştu. Dış yaşamının öyküsüne gelince; bir süre Roma prenslerinden bir kardinalin yanında gentilhom'luk ve maître d'hôtel'lik etmişti; Katolik mezhebine geçmiş, o zaman Nimmegen'de elçi bulunan kardeşi Just Hög'ün yanına gitmiş, sonra kendisini yeniden Protestan Kilisesi'ne kabul ettirerek Danimarka'ya dönmüştü. Şimdi de ona kardeşi bakıyordu.

Sti Hög, başıyla Sören'i işaret ederek: "Bu" dedi, "Benim vaktiyle bilicilik yaparak bir gün sana geleceğini söylediğim adam mı?"

Marie duraksayarak: "Evet, o!" diye yanıt verdi. Yapabilse hiç yanıt vermeyecekti.

Sti Hög, yeniden: "Benim o zamanki durumuma bakınca daha uzun boylu, değil mi?" diye sordu, bunu söylerken oturduğu sıranın üstüne daha iyi yerleşti.

Marie, yapmacık bir köylü yalınlığıyla: "Ah, onu efendimizle kıyaslamak mümkün mü?" diye yanıtladı.

Sti Hög: "Evet, evet, yaşam bu" dedi. "Biz ikimiz de, birçokları gibi küçük zarlarla oynadık. Vaktiyle hiç aklımıza gelmeyecek kadar büyük bir bedel karşılığında yaşama boyun eğdik. Siz bir yoldan, ben bir yoldan, ikimiz de aynı şeyi yaptık."

Marie aynı yalınlıkla: "Bari efendimiz şimdiki durumlarından hoşnutlar mı?" diye sordu.

Sti Hög "Durumumdan hoşnutluk mu?" diye güldü. "İnsanın durumundan hoşnut olması demek, yarı yarıya bitmiş olması demektir. Ben durumumdan hoşnutum, sevgilim, hoşnutum! Ya siz, Marie?"

"Oh! Teşekkür ederim. Çok şükür sağlığımız yerinde, gerçi ölesiye çalışmak zorunda kalıyoruz ama karşılığında ekmeğimizi ve konyağımızı kazanıyoruz."

Karşıya varmışlardı. Sti Hög kayıktan çıktı ve Marie'yle esenleşti.

Marie, Sti Hög'ün arkasından acıyarak baktı. "Aman Tanrım" dedi, "ibiği, kanadı yoluk bir tavuğa dönmüş!"

* * *

Burrenus'taki kayıkçıların günleri, her günkü iş, günlük kazançla sessiz, tekdüze geçip gidiyordu. Çalışıyor, gün geçtikçe de durumlarını düzeltiyorlardı. Uşaklar tutmuşlardı, kayık işlerini bunlar görüyor, ayrıca birçok ticaret işi de yapıyorlardı. Eski evlerine yeni bir kat da eklemişlerdi. Yaşadıkları yüzyılı bitirdikten sonra yeni yüzyıldan on yılı da böylece geçirdiler. Marie altmışına, sonra altmış beşine girdi; sağlam, sağlığı yerinde, elli yaşlarında bir kadınmış gibi çalışıyor, çalışma isteğini yitirmiyordu. Ama 1711 yılının ilkyazında altmış sekizinci doğum yılını kutladığı sıralarda, Sören kuşkulu bir biçimde kazayla Dragörlü bir gemiciyi vurdu ve tutukevine atıldı.

Bu, Marie için büyük bir darbe oldu. Sören'in nasıl bir hüküm giyeceğini bekleyerek kararsızlıkla geçen uzun zaman -çünkü mahkeme kararını ertesi yılın yazında vermişti- sonra bir zamanlar Ane Trinderup'u öldürmeye kalkışmış olmasının yeniden ortaya çıkma olasılığı karşısında duyduğu korkular onu yaşlandırmıştı.

Kararsızlıkla geçen dönemin başında Marie, bir gün kayık paralarını almak için evden çıkmıştı. Kayık henüz kıyıya yanaşıyordu; içinde iki yolcu vardı. Bunlardan biri, esnaftan bir delikanlı, Marie'nin çok dikkatini çekmişti. Çünkü kayığa binerken kürekçilerin gördüğünü ileri sürerek yolculuk belgesini yeniden göstermek istemiyor, ötekiler de bunun tersini savunuyorlardı. Marie yolculuk belgesini çıkararak yola çıkmış bir işçi olduğunu kanıtlamadığı takdirde tam ücret vermesi gerekeceğini söyleyerek delikanlıya gözdağı verince -çünkü ancak o takdirde yarım ücret ödeyebilirdi- delikanlı razı oldu. Bu sorun çözülünce de Marie öteki yolcuyu incelemeye başladı. Bu, ufak tefek, çelimsiz bir adamdı. Koyu geçerken rahatsızlandığından rengi solmuştu, titriyordu. Koyu yeşil, kaba kumaştan bir paltoya iyice sarınmış, kıyıya çekilen kayıklardan birinin kenarına tutunuyordu. Neşesiz bir tonla Burrehus Konukevi'nde bir oda bulunup bulunmadığını sordu. Marie de odaları görebileceğini söyledi.

Bunun üzerine kendisine küçük bir oda gösterdi. Burada bir karyola ve sandalyeden başka, hunisi ve dökülen damlaları toplamaya özgü kabıyla

birlikte bir konyak fıçısı, birkaç tane daha büyücek şerbet ve sirke fıçısı, bir de bacakları donuk gri renkte ve üstü topraktan yapılmış dört köşe çinilerle kaplı bir masa bulunuyordu.

Çinilerin üzerinde İncil ile Kitabı Mukaddes'ten bazı sahneleri gösteren resimler vardı. Yabancı, çinilerden her üçünün üstünde de Yona'nın (7) bir balinanın ağzından kıyıya atılışının betimlendiğini hemen fark etmişti. Elini bu çinilerden birinin üstüne koyunca titreme geçirdi, dikkatsizlik edip de kolunu da masanın üstüne koymuş olsa nezleye yakalanacağını söyledi.

Marie'nin sorması üzerine açıklamada bulundu: Veba yüzünden başkentten kaçmıştı; salgın geçinceye kadar da burada kalmak istiyordu. Günde yalnızca üç kez yemek yerdi. Salamuralarla taze pişmiş ekmeğe dayanamıyordu. Kendisi köy öğretmeniydi; ama şimdi Borchs Koleji'nde yatılı öğrenci olarak bulunuyordu. Adı da Holberg, evet, Ludwig Holberg'di.

Köy öğretmeni Holberg, son derece genç görünüşlü, sessiz bir adamdı. İlk bakışta ancak on sekiz, on dokuz yaşlarında görünüyordu. Ama ağzına, ellerine, sesinin tonuna dikkat edilince çok daha yaşlı olduğu pekâlâ fark ediliyordu. Kendi halinde yaşıyor, az konuşuyor ve görünüşe göre konuşmaktan da pek hoşlanmıyordu. Buna karşın insanlarla bir arada bulunmaktan çekindiği yoktu. Yalnızca başkalarıyla birlikte bulunurken rahat bırakılmasını, söze karıştırılmamasını isterdi. Yolcuların kayıklarla karşıdan karşıya taşınması ya da balıkçıların tuttukları balıklarla eve dönüşleri, onları balık tutarken uzaktan seyretmek ve konuşmalarını dinlemek son derece hoşuna gidiyordu. İnsanları saban sürerken, ot demetlerini yıkarken, bir kayığı suya salarken, genellikle çalışırken seyretmekten çok keyif alıyordu. Birisini insan gücünün üstünde bir işin hakkından gelmeyi denerken görünce zevkle gülümser, bundan hoşlandığını omuzlarını silkmekle belli ederdi.

Geldiğinden bir ay sonra Marie'ye sokulmaya, daha doğrusu Marie onun kendisine sokulmasına izin vermeye başlamıştı. Sıcak yaz akşamları, içki odasında çoğu kez birlikte oturuyor, birkaç saat konuşuyorlardı. Odadaki açık kapıdan denizin parıldayan suları ve ta karşıda, mavimsi bir alacakaranlığa gömülmüş Möen adası görünüyordu.

Tanışıklıkları bir hayli ilerledikten sonra bir akşam Marie ona başından geçenleri anlatmış, sonra da Sörenini elinden aldıkları için derin derin iç geçirerek öyküsünü bitirmişti.

Holberg: "İtiraf edeyim ki" dedi, "Sizin böyle bir ahırcı ve dilenciyi, nezaket ve kibarlığın bir ustası, olağanüstü incelik ve nezaketiyle kendilerini herkese sevdiren kimselerin bir örneği olarak her tarafta övülen ekselans genel vali gibi tam bir şövalyeye nasıl yeğlemiş olduğunuza ben asla akıl erdiremiyorum."

Marie'nin yanıtı şu oldu: "Eğer o "modaya uygun ahlak okulu" adı verilen kitap gibi bütün bu söylediğiniz artamlarla dolu bile olsaydı, yine de benim gözümde kıl kadar değeri olmazdı! Çünkü ondan öylesine nefret etmiştim ki, onu karşımda görmeye dayanamıyordum. Bu biçimdeki bir nefretin ne derece yenilmez bir güç olduğunu siz de bilirsiniz. Bir insan melekler kadar erdemli, ahlaklı bile olsa, insanın doğasından gelen böyle bir nefret duygusu onu da yener. Buna karşılık ben, şimdiki yoksul kocama karşı öyle şiddetli ve umulmaz bir eğilim duydum ki, bunu da aynı derecede karşı konması olanaksız, doğal bir çekim olarak nitelendirebilirim."

"Bu usavurum güzel! Öyleyse dünyada ahlak adına ne varsa hepsini bir sandığa koyup denize atmamız ve gönlümüzün dilediği gibi yaşamamız gerekir! Çünkü doğal ve karşı konmaz dediğiniz niteliklerle süslenemeyecek hiçbir ahlaksızlık yoktur! Aynı biçimde adlarını sayabileceğimiz diğer erdemler arasında herhangi birine karşı da kendimizi kolayca kayıtsız kılabiliriz. Kimimiz ılımlılığa, kimimiz doğruluk ve namusa karşı bir nefret duyabilir, bu biçimde doğal bir nefret de karşı konmaz olabilir. Bu takdirde böyle bir duyguyu duyan herkesin bütünüyle suçsuz sayılması gerekecektir. Ama anacığım, siz bu gibi şeylerin yalnızca bir takım ahlaksızca düşkuruculuklar ve deli saçmaları olduğunu bilmeyecek kadar bilisiz değilsiniz!"

Marie yanıt vermedi. Köy öğretmeni sözüne sürdürdü:

"Öyleyse, anacığım, siz sonsuz yaşama inanmıyor musunuz?"

"Ulu Tanrı'ya çok şükür, hiç kuşkusuz inanıyorum."

"Ama anacığım, sonsuz ceza ve sonsuz ödüle mi inanmıyorsunuz?"

"Ben herkesin kendi yaşamını yaşadığına ve kendi ölümüyle öleceğine, ancak buna inanıyorum!"

"Bu bir inanç değil! Ölümden sonra dirilişe inanıyor musunuz?"

"Ben nasıl dirilebilirim? Genç, tertemiz, hiçbir şey bilmeyen, tanımayan bir çocuk olarak nasıl yeniden yaşama gelebilirim? Ya da herkes tarafından kıskanılan, saygı gören bir kral gözdesi, bir saray süsü olarak nasıl yeniden yaşayabilirim? Yoksa yoksul, yaşlı, umutsuz bir kayıkçı karısı Marie olarak mı dirileceğim? Bir çocuk ya da yaşama susamış bir kadın olarak başkalarının işledikleri günahların sorumluluğunu mu üstüme alacağım? Ya da bu başkalarından biri mi benim yerime bu günahları yüklenecek? Bay köy öğretmeni, bana siz bunu söyleyebilir misiniz?"

"Ama sizin yalnızca bir ruhunuz var, anacığım."

Marie, "gerçekten öyle mi?" diye sordu ve bir süre düşüncelere daldı. Sonra, "Bırakın sizinle içten konuşayım" diye sürdürdü. "Bana, nasıl düşünüyorsanız öyle yanıt verin. Bütün yaşamı boyunca Tanrısına, Yaratıcısına karşı ağır günahlar işleyen, ama son saati gelince yatağına uzanıp ölümle savaşan bir kimse günahlarını içten bir yürekle itiraf eder, pişmanlık duyar ve içinde hiçbir kuşku, endişe olmaksızın kendini Tanrı'ya teslim ederse böyle bir insan, Tanrı'ya karşı aynı biçimde birçok günah ve kötülükle karşı gelen, ama sonra yaşamda uzun yıllar görevini yapmak için doğru yolda yürüyerek savaşan, her yükü yakınmadan taşıyan ama hiçbir zaman dualarla ya da açıkça pişmanlık getirerek eski yaşamından yakınmayan bir insandan Tanrı gözünde daha mı değerlidir? Siz, doğru bulduğu bir yaşamı yaşamış ama bunun için ilerde bir ödül umudu beslememiş, bu yolda Tanrı'ya el açmamış insanları, bir kez bile dua etmemiş olmalarına karşın, Tanrı'nın geri çevireceğine, kendinden uzaklaştıracağına inanıyor musunuz?

Köy hocası "Bu soruya hiç kimse yanıt veremez!" diyerek uzaklaştı. Ve çok geçmeden oradan ayrılıp gitti.

Ertesi yılın Ağustos ayında mahkeme, kayıkçı Sören hakkında kararını verdi. Buna göre Sören, Bremerholm'da üç yıl kürek cezası çekecekti.

Bu acılarla geçen uzun bir zaman, beklemek söz konusu olunca ondan da uzun bir zamandı. Ama o da geçti.

Sören eve döndü. Ama tutukevi yaşamı, orada gördüğü sert tavırlar sağlığını sarsmıştı. Marie ona bir yıl bile bakamadan kendisini kentin dışındaki mezarlığa taşıdılar.

Marie, bundan sonra daha uzun, çok uzun bir yıl yaşam yüküne dayanmak zorunda kaldı. Sonra birdenbire hastalandı ve öldü. Hastalığı boyunca tam olarak kendinde değildi. Onun için gelen papaz, ne onunla birlikte dua edebildi, ne de ona şaraplı ekmeği sunabildi.

Aydınlık bir yaz günü onu da Sören'in yanına gömdüler. Cenazesine gelen yoksul insanlar, sıcaktan bitkin bir durumda ve pırıl pırıl yanan koy kıyısı, altın başaklı tarlalar boyunca yürürken, üzüntü duymadan ve düşünmeden şu ilahiyi söylüyorlardı:

"Ulu Tanrım, kızma bize, bize acı!

Günahlarla yüklü durmuşuz önünde.

Koparsın kanlı kırbacın başımızı.

Çünkü kulların, günah içinde.

Ceza vermek dilersen eğer bize

İşlediğimiz günah ağırlığınca

Her birimiz gibi hepimiz, her şey

Parça parça kopar, düşer tuzağa."